

การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

โดย
นางสาววิรัชญา สว่างอรุณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

TRAINING CURRICULUM DEVELOPMENT ON SEXUALITY EDUCATION AND
MULTICULTURAL SOCIETY FOR SECONDARY SCHOOL STUDENTS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2022

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา กับ
สังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โดย นางสาววิรัชญา สว่างอรุณ
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิวัฒน์ บุญสม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย (ผู้รักษาการแทน)
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต นิรัตติชัย)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. สุวิมล สพฤกษ์ศรี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิวัฒน์ บุญสม)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. กรณ์ยศพล วิวรรธมงคล)

61263324 : หลักสูตรและการสอน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม, เพศวิถีศึกษา, สังคมพหุวัฒนธรรม

นางสาว วิรัชญา สว่างอรุณ: การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมฯ 3) ทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมฯ 4) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมฯ 4 ด้าน ดังนี้ 4.1) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ 4.2) ศึกษาทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม 4.3) ประเมินทักษะในการปฏิบัติตน และ 4.4) ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรมฯ ตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 58 คน โดยการคัดเลือกอาสาสมัคร (Volunteer Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หลักสูตรการฝึกอบรมฯ ($M=4.51$, $SD=0.54$) 2) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ ($p=0.41-0.72$, $r=0.23-0.31$, $KR-20=0.70-1.00$) 3) แบบวัดทัศนคติ ($IOC=1.00$) 4) แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตน ($IOC=1.00$) และ 5) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรมฯ ($IOC=1.00$) สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์ความแตกต่างภายในกลุ่ม (Dependent samples t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมฯ โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีความต้องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมฯ ที่เน้นได้ลงมือปฏิบัติและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง การปฏิบัติกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม ในลักษณะสถานการณ์จำลอง สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ส่วนการวัดผลและประเมินผลหลายรูปแบบให้ครอบคลุมพฤติกรรมที่มุ่งหวัง

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมฯ พบว่า หลักสูตรฯ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 6 หน่วยและภาคปฏิบัติ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการฟังบรรยาย การลงมือปฏิบัติ การระดมสมอง เกมการเรียนรู้ การเรียนรู้จากการอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ และการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและการประเมินผล ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($M=4.51$, $SD=0.54$)

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมฯ พบว่า ได้ทำการทดสอบก่อนการฝึกอบรม จัดอบรมตามหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมตามหลักสูตรการฝึกอบรมฯ เป็นเวลา 2 วัน ณ ห้องประชุมเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา มหาราช โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน มีวิทยากรเฉพาะทางให้ความรู้ ทำการทดสอบหลังการฝึกอบรมและประเมินความคิดเห็นของนักเรียนต่อหลักสูตรการฝึกอบรมฯ หลังจากนั้น 1 เดือน ได้ทำการประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมฯ พบว่า 4.1) นักเรียนมีผลการเรียนรู้หลังการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมฯ สูงกว่าก่อนเรียน 4.2) นักเรียนมีทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M=3.52$, $SD=0.34$) 4.3) นักเรียนมีทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.50$, $SD=0.50$) และ 4.4) นักเรียนมีความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรมฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.43$, $SD=0.28$)

61263324 : Major (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Keyword : TRAINING CURRICULUM DEVELOPMENT, SEXUALITY EDUCATION, MULTICULTURAL SOCIETY

MISS WIRUTCHADA SWANGAROON : TRAINING CURRICULUM DEVELOPMENT ON
SEXUALITY EDUCATION AND MULTICULTURAL SOCIETY FOR SECONDARY SCHOOL
STUDENTS THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR CHANASITH SITHSUNGNOEN, Ph.D.

The purposes of this research were to 1) study fundamental details of training curriculum development on sexuality education for elementary students, 2) develop the training curriculum on sexuality education for elementary students, 3) trial the training curriculum, and 4) evaluate and improve the training curriculum on the 4 following aspects; 4.1) to compare their knowledge and understandings on sexuality education and multicultural society, 4.2) to study their attitudes towards sexuality education and multicultural society, 4.3) to evaluate their practical skills on sexuality education and multicultural society, and 4.4) to ask for their opinions on the training curriculum on sexuality education and multicultural society. The target group was 58 elementary students from the 2nd semester of academic year 2021 of Wattakramen School in Tha Maka district, Kanchanaburi province selected for volunteer sampling. Research tools consisted of (1) training curriculum on sexuality education and multicultural society for elementary students ($M=4.51$, $SD=0.54$), (2) cognitive test ($p=0.41-0.72$, $r=0.23-0.31$, $KR-20=0.70-1.00$), (3) attitude test ($IOC=1.00$), (4) self-practical evaluation test ($IOC=1.00$), and (5) student's opinion questionnaire on the training curriculum ($IOC=1.00$). The statistics used in this research were percentage (%), mean (M), Standard Deviation (SD), and Dependent samples t-test.

The results were as follows:

1. For fundamental details of the training curriculum development, it was found that the relating parties required the training curriculum development; 1) on learning: the students are able to practice and discover knowledge by themselves and work as a team and 2) on contents, hypothetical situation where knowledge can be applied in daily lives should be used with various and behavioral comprehensive measurements and evaluations.
2. The results of training curriculum development show that the curriculum consist of the following significant components; 1) Rationale 2) Objectives, 3) Curriculum structure, 4) 6 units of learning lessons with practical section including lecture, practice, brainstorming, learning game, discussion, role play and learning by technology, 5) learning sources/media, and 6) measurement and evaluation. The curriculum quality was in very good level. ($M=4.51$, $SD=0.54$)
3. For the application of the training curriculum, it is found that there were pre-training test and training section according to learning units and curriculum activity in 2 days at the meeting room of Wattakramen School with specialized lecturers, post-training test, and evaluation test of student's opinions on the training curriculum. A month after that, sexuality education and multicultural society skills were also evaluated.
4. For the evaluation and improvement of the training curriculum, it was found that 4.1) the student's learning results after using the training curriculum were higher than the pre-training, 4.2) the students' overall attitudes on sexuality education and multicultural society were in good level ($M=3.52$, $SD=0.34$), 4.3) the students' overall practical skills on sexuality education and multicultural society were in the highest level ($M=4.50$, $SD=0.50$), and 4.4) the students' overall opinions on the training curriculum on sexuality education and multicultural society were in the highest level ($M=4.43$, $SD=0.28$).

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัฒน์ บุญสม และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นทั้งผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เป็นที่ปรึกษาและเสียสละดูแล เอาใจใส่ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จอย่างทุกวันนี้ ตลอดทั้งให้กำลังใจ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สุวิมล สพฤกษ์ศรี ที่กรุณาเป็นประธานในการพิจารณาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.กรัณย์พล วิวรรณมงคล ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำแนะนำการแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติคม คำวีรัตน์ และคณาจารย์ในสาขาวิชาหลักสูตร การสอนทุกท่านที่ได้ให้ความรู้และสั่งสอนศิษย์คนนี้ให้ประสบความสำเร็จได้

ขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน นางสาววารุณี ตะโกภู และคณะครูทุกท่าน ที่คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่วิจัยและให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่องานวิจัยตลอดจนครูอาจารย์ และผู้ที่ไม่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ ดร.สิงหา จันทน์ขาว อาจารย์ ดร.ธัญมา หลายพัฒน์ อาจารย์ ดร.มนัสนันท์ น้ำสมบูรณ์ ดร.อาทิตย์ญา โพธิ์สวຍ อาจารย์ ดร. นภสร นิละไพจิตร ที่กรุณา ตรวจเครื่องมือประกอบการวิจัย เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีคุณภาพ

ขอบคุณครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนครูกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาโรงเรียนราชินี และ เพื่อนๆ หลักสูตร ในสาขาวิชาหลักสูตรและวิธีสอนทุกท่านที่ให้กำลังใจเสมอมาหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าผู้วิจัยขอขอบคุณความดีทั้งหมดแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่ทำให้วิทยานิพนธ์ นี้ประสบความสำเร็จ

นางสาว วิรัชญา สว่างอรุณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
คำถามของการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
สมมุติฐานของการวิจัย.....	9
ขอบเขตการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
ความหมายของหลักสูตร.....	13
ความสำคัญของหลักสูตร.....	15
องค์ประกอบของหลักสูตร.....	16
ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร.....	19

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร	20
การประเมินหลักสูตร.....	28
กระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	30
ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร	31
ความหมายของหลักสูตรฝึกอบรม	32
องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม	33
ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม.....	35
ความหมายของการฝึกอบรม	38
วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	39
ขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรม.....	41
เทคนิค วิธีการฝึกอบรม.....	43
รูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรม.....	46
ประโยชน์ของการฝึกอบรม.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม	50
เพศวิถีศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
ความหมายของเพศวิถี.....	52
ครอบครัวและความสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้เพศวิถี.....	57
แนวคิดและทฤษฎีระบบเพศ (The sexual system).....	57
ค่านิยมทางเพศวิถีของวัยรุ่น.....	59
พฤติกรรมทางเพศวิถีของวัยรุ่น	62
วัฒนธรรมทางเพศของไทย	64
เพศวิถีศึกษา (Sexuality education).....	66
ความสำคัญของเพศวิถีศึกษา.....	68
สาเหตุที่ต้องเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา	68

แนวคิดหลักในการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา.....	69
ทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษา.....	70
การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude Change)	75
แนวความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ	77
ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Determinants of Attitude Change)...	78
ทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษา.....	79
ทักษะในการปฏิบัติตนเรื่องเพศวิถีศึกษา	80
ความคิดเห็นต่อเพศวิถีศึกษา	84
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถีศึกษา	85
สังคมพหุวัฒนธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	90
ความหมายของพหุวัฒนธรรม.....	90
ความหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษา (Multicultural Education)	92
ความหมายของสังคมพหุวัฒนธรรม.....	93
ธรรมชาติของพหุวัฒนธรรม.....	94
โครงสร้างทางสังคมตามแนวทางพหุวัฒนธรรม.....	94
ระบบสังคมในสถานศึกษา (The School as a Social System).....	95
เป้าหมายของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม.....	96
การพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม	100
การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม	101
ทฤษฎีเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม	104
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม.....	106
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	113
ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R1) การศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรการฝึกอบรม.....	115

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D1) : การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา กับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.....	127
ขั้นตอนที่ 3 พัฒนา (R2 : Research): ทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา กับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.....	152
ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D2 : Development) : ประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา กับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.....	161
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	167
ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม	167
ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาและหาคุณภาพหลักสูตรการฝึกอบรม.....	181
ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม.....	192
ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม.....	200
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	218
สรุปผลการวิจัย.....	219
อภิปรายผลการวิจัย.....	221
ข้อเสนอแนะ.....	230
รายการอ้างอิง.....	232
ภาคผนวก.....	244
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิ.....	245
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	248
ภาคผนวก ค ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	327
ภาคผนวก ง ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	360
ภาคผนวก จ ประมวลผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา กับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.....	363

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร	27
ตารางที่ 2 สังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม	34
ตารางที่ 3 สังเคราะห์ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น.....	62
ตารางที่ 4 สรุปวิธีดำเนินการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1	124
ตารางที่ 5 สรุปการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D2) : การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรการฝึกอบรม	148
ตารางที่ 6 แบบแผนการวิจัยที่ 1.....	153
ตารางที่ 7 การจัดการเรียนรู้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม	155
ตารางที่ 8 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม	158
ตารางที่ 9 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรม.....	164
ตารางที่ 10 ข้อมูลสถานภาพ	171
ตารางที่ 11 ความต้องการในการฝึกอบรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.....	172
ตารางที่ 12 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	177
ตารางที่ 13 ผลการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ	188
ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมจากการหาความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ	189
ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับ สังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการฝึกอบรม	200
ตารางที่ 16 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	201
ตารางที่ 17 ระดับทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	204

ตารางที่ 18 ระดับทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.....	208
ตารางที่ 19 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.....	212

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนภาพกรอบแนวคิดการวิจัย	7
ภาพที่ 2 แผนภาพกรอบดำเนินการวิจัย	114
ภาพที่ 3 แผนภาพขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม	119
ภาพที่ 4 แผนภาพแสดงขั้นตอนการสร้างประเด็นสนทนากลุ่ม	122
ภาพที่ 5 แผนภาพแสดงขั้นตอนการร่างหลักสูตรการฝึกอบรม	132
ภาพที่ 6 แผนภาพขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ	136
ภาพที่ 7 แผนภาพการสร้างแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม	140
ภาพที่ 8 แผนภาพการสร้างแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตน	143
ภาพที่ 9 แผนภาพการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น	147
ภาพที่ 10 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ขั้นตอนที่ 1	177
ภาพที่ 11 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ขั้นตอนที่ 2	187
ภาพที่ 12 หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	191
ภาพที่ 13 กำหนดการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	193
ภาพที่ 14 ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมผ่านจุดคัดกรอง ตรวจโควิด-19 ด้วยชุดตรวจ Antigen Test Kit การลงทะเบียน ปฏิบัติตามมาตรการการป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างเคร่งครัด	194
ภาพที่ 15 พิธีเปิดหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	195
ภาพที่ 16 ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม	195
ภาพที่ 17 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 “เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBT)”	196

ภาพที่ 18 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 “my body my choice”	196
ภาพที่ 19 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 “เท่าเทียมยุติความรุนแรง”	197
ภาพที่ 20 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 “รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอมๆ (it follows)”	198
ภาพที่ 21 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 “นี่แหละตัวฉัน”	198
ภาพที่ 22 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 “เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ”	199
ภาพที่ 23 ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม และสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อ หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น	199
ภาพที่ 24 มอบเกียรติบัตรผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมและพิธีปิดหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา กับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.....	199

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกแห่งการสื่อสาร และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านการใช้อินเทอร์เน็ต ตั้งแต่เด็กเล็กระดับก่อนอนุบาลจนถึงผู้สูงอายุก็สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ โดยง่ายผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ แท็บเล็ตและคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ โดยเฉพาะการเข้าถึงเว็บไซต์ที่แสดงถึงสื่อลามก อนาจารพฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือรุนแรง เมื่อเด็กและเยาวชนซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ได้พบเห็นก็จะถูกชักจูง หรือ ก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบได้โดยขาดความยั้งคิด ตรีตรองถึงความถูกต้องและเหมาะสม อยากรอง เพราะวัยรุ่นในช่วงนี้จะชอบ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ บางคนสามารถทำอะไรได้ตามใจตัวเอง และมีอิสระในการใช้ชีวิตมากขึ้น การเห็นแบบอย่างบางพฤติกรรมผ่านสื่อต่าง ๆ นั้น ส่งผลทำให้เกิดเป็นค่านิยมสำหรับ วัยรุ่นได้ เช่น การคบเพื่อนต่างเพศตั้งแต่ระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้นถูกมองว่า เป็นเรื่องปกติ ทำให้วัยรุ่นวัยเรียนหลายคนจึงมีความอยากรู้อยากลองในเรื่องเพศ (ปัญญกรินทร์ หอยรัตน และคณะ, 2560: 173)

ปัญหาพฤติกรรมทางเพศวิถีของวัยรุ่นในประเทศไทย เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์ ทำให้มีความสนใจเพศตรงข้าม และเมื่อถูกกระตุ้นด้วยสิ่งยั่วยุทางเพศ เช่น ภาพหรือภาพยนตร์โป๊ การแต่งกายหรือการใช้ สารเสพติด ทำให้วัยรุ่น อยากรทดลองและต้องการหาประสบการณ์ทางเพศมากขึ้น การที่ผู้หญิงปล่อยเนื้อปล่อยตัว มีการแสดงออกมากขึ้น ในขณะที่วัฒนธรรมที่เข้ามาบางอย่าง ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสภาพสังคมไทย ดังนั้น หากวัยรุ่นขาดภูมิคุ้มกัน และขาดการดูแลชี้แนะจากผู้ปกครอง และครู อาจารย์ อาจทำให้ค่านิยม ทศนคติ รวมทั้งการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานอันดีงามของสังคม นอกจากนี้การพัฒนาที่แยกส่วน ขาดความเชื่อมโยงระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ทำให้เยาวชนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ขาดการนำหลักธรรมมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เยาวชนเติบโตขึ้นจนอายุย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งถือเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ทำให้เกิด ความสับสนในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง รวมถึงวิจาร์ณญาณในการประพฤติปฏิบัติตน ตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคม ความเบี่ยงเบนทางพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้นดูเหมือนจะทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหา อาทิ การก่ออาชญากรรม การข่มขืน การละเมิดทางเพศ การแพร่กระจายของโรค ที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ การก่อวิวาทหาร้ายร่างกายกันพฤติกรรมซุกก่อนห้าม รวมถึงการแพร่ภาพที่ไม่เหมาะสมทางอินเทอร์เน็ต ฯลฯ (ศุภชัย ใฝ่ระวังทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, 2553: 77-91)

ดังนั้น การป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจึงเป็นหนทางที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยการให้ความรู้กับนักเรียนเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาทั้งหลายที่ได้กล่าวมาข้างต้น ควรมีการเสริมสร้างให้วัยรุ่นมีศรัทธา มีความเชื่อมั่น มีความภาคภูมิใจในตนเอง และมีความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างถูกต้อง ไม่ใช่เป็นการส่งเสริมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร แต่หากเป็นการให้แนวทางเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างปลอดภัย ป้องกันการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ และการได้รับเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ระหว่างการมีเพศสัมพันธ์ ดังนั้น กลุ่มวัยรุ่นจึงเป็นกลุ่มที่ทำนายต่อการส่งเสริมทักษะชีวิตให้มีทักษะในการป้องกันตนเอง เยาวชนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องรอบด้านเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องร่างกาย และเรื่องสัมพันธ์ภาพที่จะส่งผลกระทบต่อตนเองนอกเหนือจากการเรียนรู้เพื่อเข้าใจพัฒนาการที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองแล้วความเข้าใจถึงประสบการณ์ที่แตกต่างหลากหลายที่แต่ละคนต้องเผชิญเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็เป็นอีกเรื่องที่สำคัญ (รุ่งรัตน์ ธาราพงษ์, 2562: 4-5)

เพศวิถีศึกษาเป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา รู้จักบทบาทและคุณค่าของความเป็นชายและหญิงในสังคมให้รู้เท่าทันธรรมชาติ และความต้องการทางเพศของตนเองและของเพศตรงข้าม เพื่อจะได้รู้จักควบคุมความต้องการของตนเองและระวังป้องกันไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อทางเพศโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมถึงการรู้จักคิดวิเคราะห์ในการป้องกันตัวเอง ตลอดจนการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยด้วย การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ จากเรื่องที่เป็นรูปธรรมที่สามารถเข้าใจได้ง่ายไปยังเรื่องที่เป็นนามธรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และสำนึกรับผิดชอบในเรื่องเพศ เป็นกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศที่ครอบคลุมพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ การทำงานของสรีระ และการดูแลสุขภาพอนามัย ทัศนคติ ค่านิยม สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ มิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อวิถีชีวิตทางเพศ เป็นกระบวนการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด ทัศนคติ อารมณ์ และทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลที่ช่วยให้สามารถเลือกดำเนินชีวิตทางเพศอย่างเป็นสุขและปลอดภัย สามารถพัฒนาและดำรงความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบและสมดุล (องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ, 2558ข : 2)

นอกจากนี้ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้กล่าวว่า เพศวิถีศึกษา เป็นการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องเพศและสัมพันธ์ภาพที่เหมาะสมกับวัย และบริบททางวัฒนธรรม ด้วยการให้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนในเชิงวิทยาศาสตร์โดยปราศจากการตัดสินเชิงคุณค่า (องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ, 2555ก: 2) โดยต้องปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรม ขณะเดียวกันต้องครอบคลุมหัวข้อหลัก ๆ ให้ครบ เพื่อให้เพศวิถีศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐานสากลของเพศวิถีศึกษารอบด้าน (Comprehensive Sexuality Education) ลดข้อมูลข่าวสารที่ผิด เพิ่มความรู้ที่ถูกต้อง สร้างความชัดเจนและความเข้มแข็งในค่านิยมและทัศนคติเชิงบวก เพิ่มทักษะในการตัดสินใจโดยอาศัยการใช้ข้อมูลและปฏิบัติ

ตามการตัดสินใจ ทำให้มีกลุ่มเพื่อนและบรรพบุรุษทางสังคมในแง่ที่ดีขึ้น เพิ่มการสื่อสารกับผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ที่เชื่อใจได้ ละเว้นหรือชะลอเวลาการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกให้ช้าลง ลดความถี่ของการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่มีการป้องกัน ลดจำนวนคู่นอน และเพิ่มการป้องกันการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ และการได้รับเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ระหว่างการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่ถูกต้องในเรื่องเพศ ตลอดจนสามารถปรับตัวตามพัฒนาการชีวิตได้อย่างเหมาะสม เป็นการให้ความรู้และสอนให้รู้จักบทบาทและคุณค่าของความเป็นชายและหญิงในสังคม เพศวิถีศึกษาจึงมีความสำคัญต่อเด็กและเยาวชนไทยในการสร้างความเข้าใจและคุณค่าของตนเอง ครอบครัวมีทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถรู้เท่าทันภัยของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ และการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การให้ความรู้ที่ถูกต้องจะช่วยให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกำลังของชาติมีอนาคตที่ดี ไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคม (UNAIDS, 2008)

อีกทั้ง มิติอันเป็นรากฐานสำคัญอีกประการ คือ การสอนเรื่องการเคารพสิทธิและความเท่าเทียมทางเพศ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิและให้ความสำคัญกับเพศภาวะ ซึ่งครอบคลุมมากกว่าการมุ่งเน้นที่การป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ, 2557) นอกจากนี้ พบว่า ตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ไม่ครอบคลุมหลักการของเพศวิถีศึกษารอบด้าน กล่าวคือ มีประเด็นพัฒนาการทางเพศของมนุษย์ สุขภาวะทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ สัมพันธภาพ ทักษะส่วนบุคคล ทักษะชีวิต (องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ, 2555ก: 2) และไม่ปรากฏมิติและตัวชี้วัดประเด็นเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม และสิทธิเพื่อให้เกิดกระบวนการทัศนสำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วัฒนธรรมเป็นทุนความรู้สำคัญเกี่ยวกับความหลากหลายทางกลุ่มชน (ethnicity) เชื้อชาติ (race) ชาติพันธุ์ ภาษา (language) ศาสนา (religion) ขนบประเพณี และวิถีชีวิต เพศ (gender) บทบาททางเพศ (sexual orientation) ชนชั้นทางสังคม กลุ่มภูมิภาค กลุ่มความต้องการพิเศษ ความสามารถพิเศษ (exceptionalities) สถานะของครอบครัว (socioeconomic status) และพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ (geographical area) เพื่อการถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรม โดยจัดการเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม เข้าใจ ตระหนัก มีความไวทางวัฒนธรรม ยอมรับ และให้คุณค่าความต่างทางวัฒนธรรม การสอนให้เด็กมีค่านิยมเชิงบวกเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ นับถือในความเป็นมนุษย์ที่มีความแตกต่างในแต่ละวัฒนธรรม ต่างในวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ โดยเริ่มต้นจากการเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในบ้าน ชุมชน โรงเรียน ซึ่งเป็นรากฐาน สำคัญที่ขยายออกไปสู่สังคมใหญ่ ประเทศชาติ และโลก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่พบว่าสามารถเพิ่มพูนความรู้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตลอดจนสามารถสร้างทักษะให้กับผู้เข้ารับการอบรมได้ เช่น งานวิจัยของ นรินทร วงสีสา (2561) ได้พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และสุรมิตร แสงสุระ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า มีวิธีการในการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสาธิต เป็นต้น แต่วิธีที่นิยมใช้และได้ผลดี คือ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพราะสามารถถ่ายทอดเจตนารมณ์สู่การปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่มีระบบเป็นเหตุเป็นผลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น หรือกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม รวมทั้งมีการนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษาในการที่จะให้ความรู้ การเสริมสร้างเจตคติ ตลอดจนการฝึกฝนในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารอบด้าน ส่งเสริมความเจริญงอกงามของบุคคล สามารถปลูกฝังพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม วางรากฐานความคิดที่เป็นการสนับสนุนและสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สามารถทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความสนใจและพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (ชนัท ธาตุทอง, 2552: 4-5) ส่วนการฝึกอบรม เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้รับการอบรมเกิดการเรียนรู้ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหนึ่ง เพื่อเพิ่มพูนหรือพัฒนาสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ตลอดจน การปรับปรุงพฤติกรรม อันจะนำมาซึ่งการแสดงออกที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, 2552: 137) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้เรียน เมื่อรู้สึกว่าคุณค่าทักษะและความรู้อันอาจจะนำมาซึ่งความเสียหาย เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความต้องการให้ครูแนะนำ มีการประเมินผลความสามารถของผู้เรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม (Good, 1973: 613)

จากที่กล่าวข้างต้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา มองเห็นว่าการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่ นับเป็นความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ประการหนึ่งของมนุษย์ โดยมีเรื่องของเพศวิถี (sexuality) และความสัมพันธ์ของมนุษย์เป็นแก่นสำคัญของการเตรียมพร้อมดังกล่าว ซึ่งในโลกที่ต้องเผชิญหน้ากับเอดส์ในปัจจุบัน การรับมือความท้าทายนี้คือโอกาสที่สำคัญที่สุดในการหยุดยั้งการแพร่ระบาดของเอดส์ ทัศนคติและกฎหมายของหลาย ๆ สังคมเป็นอุปสรรคต่อการพูดคุยเกี่ยวกับเพศวิถีและพฤติกรรมทางเพศ เช่น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุมกำเนิด การทำแท้ง และความหลากหลายทางเพศ สถานะถึงอำนาจของทางเพศชายนั้นไม่ถูกตั้งคำถาม ในขณะที่เด็กผู้หญิง ผู้หญิง และชนกลุ่มน้อยทางเพศ (sexual minorities) จะเสียโอกาสไป ซึ่งโรงเรียนเป็นที่ที่เปิดโอกาสสำคัญในการเข้าถึงและให้ความรู้เรื่องเพศวิถีศึกษาแก่เยาวชนจำนวนมาก่อนที่เยาวชนเหล่านั้นเริ่มมีกิจกรรมทางเพศ รวมทั้งมีโครงสร้างที่เหมาะสมต่อการให้ความรู้เรื่อง

เพศวิถีศึกษา กล่าวคือ หลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็นทางการ อีกทั้งในส่วนของจัดการศึกษา
 ชั้นพื้นฐานของประเทศไทยในปัจจุบัน ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาธรรมยังไม่เห็นเป็น
 รูปธรรมชัดเจน ใช้วิธีการสอดแทรกหรือบูรณาการแนวคิดพัฒนาธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใน
 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคม
 พัฒนาธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แนวทางเชิงวิชาการสภาว่าด้วย เรื่องเพศ
 วิถีศึกษากับสังคมพัฒนาธรรม เป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อเป็นแนวทางที่
 จะสามารถส่งเสริมให้เยาวชนซึ่งอยู่ในวัยเรียน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศอย่างถูกต้อง รู้จักการดูแล
 อนามัยตนเอง มีทักษะในการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์
 อย่างปลอดภัย มีอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน
 เกิดค่านิยมที่ดีในเรื่องเพศ รู้เท่าทันภัยของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ และการป้องกัน
 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรที่มีประสิทธิภาพ รู้จักบทบาทและคุณค่าของความเป็นชายและหญิง
 ในสังคม เคารพสิทธิและความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งสถาบันการศึกษาเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญ
 ในการหล่อหลอมให้วัยรุ่นมีค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ผู้ปกครองและชุมชนให้
 ความเชื่อและไว้วางใจ สามารถติดตามประเมินผลได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งหลักสูตร
 ฝึกอบรมนี้ จะเป็นเครื่องมือและเป็นแนวทางในการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคม
 พัฒนาธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตลอดจนเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจ
 ทราบต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับพัฒนาธรรมสำหรับ
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่ประกอบด้วยกลุ่มแนวคิด 3 ด้าน
 ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม 2) เพศวิถีศึกษา 3) สังคมพัฒนาธรรม มีรายละเอียด
 ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

การพัฒนาหลักสูตร โดยผู้วิจัยสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตร
 ฝึกอบรมของ Tyler,1949; Taba, 1962; Oliva,1992; สมคิด บางโม, 2551; ทวีป อภิสิทธิ์, 2551;
 วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554; นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2554; สุเทพ อ่วมเจริญ, 2557; ขนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน, 2564
 เป็นแนวคิดทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับ ในแต่ละขั้นตอนของแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยนำแนวคิดของ
 นักการศึกษาและนักวิจัยมาสนับสนุน โดยการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เป็นการจัดการหลักสูตร
 ให้กับผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ที่มีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่จุดมุ่งหมายการสอน ไปถึงการวัดและการประเมินผล จึงได้นำมากำหนด กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมาย การทำโครงร่างเนื้อหาสาระ การเลือกและจัดเนื้อหาและ ประสบการณ์การเรียนรู้ การกำหนดการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การตรวจสอบคุณภาพของ หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร และนำไปสู่ขั้นตอน การวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) การศึกษาความต้องการและข้อมูล พื้นฐานขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D₁) การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 (R₂ : Research): ทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม และขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D₂ : Development) : ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม

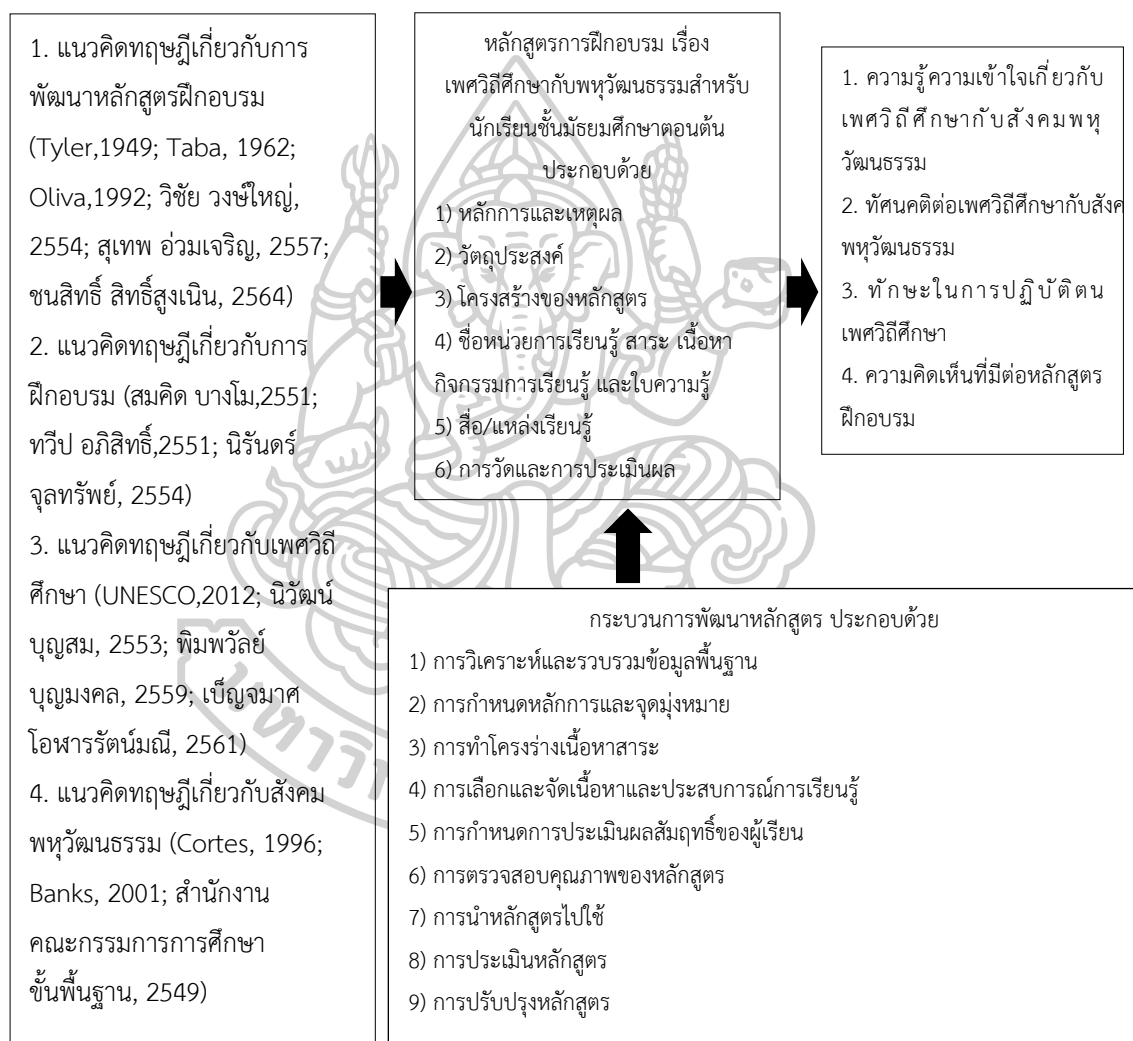
2. แนวคิดเพศวิถีศึกษา

เพศวิถีศึกษา (Sexuality education) เป็นวิชาการศึกษาที่ว่าด้วยความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องเพศที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดการยอมรับ การดูแลปฏิบัติรักษาตนเองในเรื่องสุขอนามัย การรู้และ เข้าใจถึงพัฒนาการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญาตามวัย การสร้างสัมพันธ์ระหว่าง วัยตลอดจนความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งประกอบด้วย 6 มิติ คือ มิติของความปรารถนาการประพฤติ ปฏิบัติ และอัตลักษณ์ (Erotic desires, Practices and Identity) มิติการนำเสนอร่างกาย (Appearances and Display) มิติของพฤติกรรม และกิริยามารยาท (Behaviors and Manners) มิติของการดึงดูดทางเพศ (Attraction) มิติของ ความสัมพันธ์ (Relationship) มิติของเพศสัมพันธ์ (Having sex) (UNESCO,2012) โดยแนวคิดหลัก ในการพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง “เพศศึกษา” ประกอบด้วย 1) พัฒนาการทางเพศ 2) สุขอนามัยทางเพศ 3) พฤติกรรมทางเพศ 4) สัมพันธภาพ 5) ทักษะส่วนบุคคล 6) สังคมและ วัฒนธรรม 7) บทบาททางเพศ (พิมพัลย์ บุญมงคล, 2559; เบ็ญจมาศ ไออหารรัตน์ณณ์, 2561) ซึ่ง ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต คือ ค่านิยมรักนวลสงวนตัว ค่านิยมการให้เกียรติและ การวางตัว และค่านิยมสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจ (นิวัฒน์ บุญสม, 2553) ผู้สอนสามารถทำการ ประเมินทัศนคติ ทักษะในการปฏิบัติตนเรื่องเพศวิถีศึกษา และความคิดเห็น นนพื้นฐานหลักสากล ด้านสิทธิมนุษยชน เป็นพฤติกรรมที่ปลอดภัยอันเป็นผลมาจากการเรียนไปปฏิบัตินั้น การมีส่วนร่วมใน กระบวนการเรียนรู้ และต้องได้รับการส่งเสริมให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้กับตนเอง โดยสามารถ ประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตด้านอารมณ์ ความสัมพันธ์ และการตัดสินใจของตนเองได้

3. แนวคิดสังคมพหุวัฒนธรรม

Cortes, 1996; Banks, 2001; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549 มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันดังนี้ การจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นการมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้นักเรียนจากกลุ่มต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนอย่างทั่วถึง ลดการ

แบ่งแยกของกลุ่มต่าง ๆ ในผู้เรียนให้หมดไป การสร้างสัมพันธ์ไมตรีในมนุษย์ ควรบูรณาการ เนื้อหาและกระบวนการสร้างองค์ความรู้พร้อมกัน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้าง ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีทักษะทางสังคม สามารถปรับตัว เพื่อการอยู่ร่วมกัน และเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางสังคม การลดอคติ การปรับ โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียน มีความเสมอภาค เท่าเทียม คีตริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 1 แผนภาพกรอบแนวคิดการวิจัย

คำถามของการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างไร
2. หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยเนื้อหาอะไรบ้างและมีคุณภาพระดับใด
3. การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการดำเนินการอย่างไร
4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในด้านต่าง ๆ ก่อนและหลังใช้หลักสูตรการฝึกอบรม มีดังนี้
 - 4.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนอบรมหรือไม่
 - 4.2 ทศนคติต่อเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับใด
 - 4.3 ผลการประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับใด
 - 4.4 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
4. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 4 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม
 - 4.2 เพื่อศึกษาทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม
 - 4.3 เพื่อประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม

4.4 เพื่อสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ความรู้ ความเข้าใจ เรื่องเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนอบรม
2. ทักษะติดต่อเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมของนักเรียนอยู่ในระดับดี
3. ทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมของนักเรียนหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก
4. ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research : R1) : ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 99 คน
2. ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 7 คน ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 1 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน ครูวิชาการ 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมศึกษา 1 คน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development : D1) : การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research : R2) : ทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม และขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development : D2) : การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 58 คน โดยการคัดเลือกอาสาสมัครที่สนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมด้วยความสมัครใจ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม 2) ทศนคติต่อเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม 3) ทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม และ 4) ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม ฯ

เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ หลักสูตรภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพศวิถีศึกษา ดังนี้

1. หลักสูตรภาคทฤษฎีมีทั้งหมด 6 หน่วย ดังนี้
 - 1.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBTQ+)
 - 1.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice
 - 1.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง
 - 1.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอดภัย (it follows)
 - 1.5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี่แหละตัวฉัน
 - 1.6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ
2. ภาคปฏิบัติ คือ ฝึกปฏิบัติเพศวิถีศึกษา

ระยะเวลา

ระยะที่ 1 ภาคทฤษฎี ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร โดยฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 วัน

ระยะที่ 2 การประเมินผลหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 1 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมาย 3) การทำโครงสร้างเนื้อหาสาระ 4) การเลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ 5) การกำหนดการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 6) การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร 7) การนำหลักสูตรไปใช้ 8) การประเมินหลักสูตร 9) การปรับปรุงหลักสูตร ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี มีทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม และบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม

2. หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง โปรแกรมการจัดการศึกษาระยะสั้น เป็นมวลประสบการณ์ แนวทางการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) การจัดกิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย 4.1) หน่วยการเรียนรู้ 4.2) วัตถุประสงค์ 4.3) สาระ/เนื้อหา 4.4) กิจกรรม 4.5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 4.6) ระยะเวลา (ชม.) 4.7) การวัดผลและประเมินผล 4.8) ผลได้รับ 4.9) ใบความรู้ 4.10) แบบทดสอบ

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญและวัตถุประสงค์ของเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม จัดทำตารางวิเคราะห์การสร้างแบบทดสอบ ชั้นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ได้ลำดับขั้นของบลูม 5 ระดับ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ

4. ทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด หรือความเชื่อในเรื่องเพศ ที่ครอบคลุมถึงสิทธิทางเพศ ความเท่าเทียมทางเพศ บรรทัดฐานทางเพศ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 1) บทบาทชายหญิง/เพศภาวะ 2) พัฒนาการทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ 3) สิทธิทางเพศ และความเป็นพลเมือง 4) ความรุนแรง และ 5) ตัวตนและความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

5. ทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง ทักษะในการปฏิบัติตนเองจากการปฏิบัติของตนเองด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 1) รักนวลสงวนตัว 2) การให้เกียรติและการวางตัว และ 3) สร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

6. **ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม** หมายถึง ความนึกคิดที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรเนื้อหา ด้านกิจกรรม ด้านสื่อและอุปกรณ์ ด้านผู้สอน และด้านประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

7. **นักเรียน** หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ต้นแบบหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบ สามารถใช้เป็นต้นแบบในการจัดการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับหน่วยงานทางการศึกษา และหน่วยงานสาธารณสุข ตลอดจนเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจทราบ
3. ครูได้แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยการบูรณาการด้วยการจัดการเรียนรู้ ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม
4. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติ มีทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม รวมถึงมีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง ครอบครัว มีทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถรู้เท่าทันภัยของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ และการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร
5. โรงเรียนวัดตะคร้ำเอนและครูผู้สอนมีหลักสูตรการฝึกอบรมที่มีคุณภาพใช้ในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เอกสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดของการดำเนินการวิจัย ในส่วนของแนวคิดที่ใช้เป็นฐานในการศึกษาแนวทางการกำหนดการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม และ ประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ครั้งนี้ นำเสนอเป็น 3 ประเด็น ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) เพศวิถีศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 3) สังคมพหุวัฒนธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมในประเด็นดังต่อไปนี้ ความหมายของหลักสูตร ความสำคัญของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ความหมายของหลักสูตรฝึกอบรม องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ความหมายของการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรม รูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรม และประโยชน์ของการฝึกอบรมดังรายละเอียด

ความหมายของหลักสูตร

คำว่า หลักสูตร (Curriculum) เป็นคำที่มีนักวิชาการและนักพัฒนาหลักสูตรหลายท่าน ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

Taba (1962) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนสำหรับการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เฉพาะที่ชี้ให้เห็นถึงการเลือกและการจัดเนื้อหา แนวทางของการเรียนการสอนและสุดท้าย หลักสูตร จะรวมแผนการประเมินผลเข้าไว้ด้วย

Sowell (1996) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร คือ สิ่งที่สอนให้แก่ผู้เรียนซึ่งหมายความรวมถึงความรู้ ทักษะและเจตคติต่าง ๆ ที่สื่อสารถึงผู้เรียนในโรงเรียนทั้งที่ตั้งใจไว้และไม่ตั้งใจไว้

Oliva (1992) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร คือ แผนงานหรือโครงการทางการศึกษา การที่จัดประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้เรียนโดยแผนงานต่าง ๆ จะถูกกำหนดขึ้นโดยกำหนดขอบเขตที่

หลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต้องการ โดยจัดขึ้นได้ทั้งในและนอกชั้นเรียน

Ornstein & Hunkins (2013: 8-9) ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม หรือเป็นแบบแผนสำหรับปฏิบัติการ รวมทั้งกลยุทธ์ในการจัดการศึกษา ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

บุญชม ศรีสะอาด (2546: 1) ให้ความหมายของคำว่าหลักสูตร มีความหมายได้หลายอย่าง สามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่คาดหวัง กลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และกลุ่มที่มองหลักสูตรครอบคลุมทั้งสองกลุ่มที่กล่าวมา กลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่คาดหวังได้แก่ กลุ่มที่ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือ วิชาและเนื้อหาวิชา หลักสูตรเป็นโปรแกรมการศึกษา หลักสูตรเป็นเอกสาร และที่หมายถึงหลักสูตรแม่บทส่วนกลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงได้แก่กลุ่มที่ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือ ประสบการณ์

ฉันท ชาติทอง (2552: 4-5) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อ การพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณลักษณะที่สังคมคาดหวัง หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ การจัดการศึกษาบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้ โดยหลักสูตรมีส่วนสำคัญใน การส่งเสริมความเจริญงอกงามของบุคคลสามารถปลูกฝังพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม วางรากฐานความคิดที่เป็นการสนับสนุนและสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ที่แท้จริงของตนเอง และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ยังเป็นโครงการ แผนงาน ข้อกำหนด ที่ชี้แนะให้ผู้บริหารการศึกษา ครูอาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปดำเนินงานสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2554: 8) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นได้ดังนี้

1. หลักสูตรในฐานะที่เป็นวิชาและเนื้อหาสาระที่จัดให้แก่ผู้เรียน
2. หลักสูตรในฐานะที่เป็นเอกสารหลักสูตร
3. หลักสูตรในฐานะที่เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้แก่ผู้เรียน
4. หลักสูตรในฐานะแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ ที่คาดหวังแก่นักเรียน
5. หลักสูตรในฐานะที่เป็นมวลประสบการณ์
6. หลักสูตรในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทาง
7. หลักสูตรในฐานะที่เป็นระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียน การสอน

อรรถวินี ไชยปัญหา (2556: 76) ให้ความหมายของคำว่า หลักสูตร หมายถึง รายวิชา ส่วนความหมายที่กว้าง หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ ทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา ผ่านการจัดการเรียนรู้ทางตรง และทางอ้อม

จิราภรณ์ เกตุแก้ว (2559: 20) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย แผนแบบในการกำหนดแนวทางใน การพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ อีกทั้งหมายรวมถึงเอกสาร เนื้อหาวิชา ทักษะ กระบวนการ และเจตคติที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะตามที่กำหนด

ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน (2564: 31-32) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่ประมวลเนื้อหาสาระและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียน

ดังนั้น สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้กับผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ เป็นแผนแบบในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งหลักสูตร มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย ขอบข่ายเนื้อหา และความสัมพันธ์กับเวลา โดยรูปแบบหลักสูตรมีหลายรูปแบบ และหลายระดับ แต่ระดับที่สำคัญคือ หลักสูตรระดับห้องเรียน

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการกำหนดมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้เชื่อได้ว่าผู้เรียนในแต่ละวัยแต่ละระดับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน

চারঙ্গ บัวศรี (2542: 9-10) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษา เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนมีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างไร และสามารถให้ความรู้เสริมสร้างทักษะและเจตคติในด้านใดบ้าง

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 17) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ
2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา
3. หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษา
4. ในระดับสถานศึกษาหลักสูตรจะให้แนวปฏิบัติแก่ครู
5. หลักสูตรเป็นแนวทางการส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามและมีพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
6. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ว่า ผู้เรียนสังคมควรจะได้รับสิ่งใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง

7. หลักสูตรที่เป็นเครื่องกำหนดว่า เนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่น เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

8. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า วิธีการดำเนินชีวิตของเด็กเป็นไปด้วยราบรื่นและผาสุกอย่างไร

9. หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตว่าจะเป็นเช่นไร

10. หลักสูตรได้กำหนดแนวทางการรู้ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะและเจตคติของผู้เรียนที่จะอยู่ร่วมในสังคม และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 7) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษา และคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น ที่จัดการศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดหมายที่ต้องการ อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ

จิราภรณ์ เกตุแก้ว (2559: 21) ได้กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อผู้สอน ผู้บริหารและนักการศึกษา เพราะเป็นการสรุปแนวคิดหลักการสำคัญเพื่อสร้างความเชื่อมั่นที่จะนำไปใช้ในให้เป็นประโยชน์ ต่องานด้านการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

วรรณมาศ สืบโณพงษ์ (2560: 32) กล่าวว่า ความสำคัญของหลักสูตรเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและความสมบูรณ์ทุกด้าน โดยมีหลักสูตรเป็นตัวชี้ทาง

ดังนั้น สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญ คือ เป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าหมายประสงค์ของการเรียนรู้ลงสู่การปฏิบัติ เป็นแนวทางในการจัดมวลประสบการณ์แก่ผู้เรียน หลักสูตรมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเจริญของงามของบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถพัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร ได้มีผู้ให้แนวคิดไว้หลายลักษณะ กล่าวคือ

Taba (1962: 341) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. วัตถุประสงค์ (Objective) หมายถึง การกำหนดว่าในหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้น มีเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างไร และในการจัดการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่ออะไรบ้าง

2. เนื้อหาวิชา (Content) หมายถึง กระบวนการในการคัดสรรเนื้อหาสาระของความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ ที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องชัดเจนและครอบคลุมทักษะด้านต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ทางการศึกษาที่ตั้งไว้

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum implementation) หมายถึง ขั้นตอนของการนำหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้นไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการใช้หลักสูตร

4. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง กระบวนการในการวัดค่าและหาคำตอบว่าหลักสูตรที่ได้ดำเนินการอยู่นั้น มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด บรรลุตามความคาดหวังหรือไม่

Tyler (1971: 1) ได้สรุปว่า องค์ประกอบ 4 ประการ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรมีดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย (education purpose) ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล
2. ประสบการณ์ (education experience) ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้จุดมุ่งหมายบรรลุผล
3. วิธีการจัดประสบการณ์ (organization of education experience) เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การประเมินผล (determination of what to evaluate) เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

Beauchamp George (1981: 26) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

1. ขอบข่ายเนื้อหา
 2. เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เฉพาะ
 3. การวางแผนการใช้หลักสูตร
 4. การพิจารณาตัดสิน
- চার্জ বাক্সী (2542: 8-9) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรโดยทั่ว ๆ ไป มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายทางการศึกษา (Educational goals and polices)
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum aims)
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (types and structures)
4. จุดประสงค์ของวิชา (subject objectives)
5. เนื้อหา (content)
6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (instruction objective)
7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (instructional strategies)
8. การประเมินผล (evaluation)
9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (curriculum materials and instructional)

พิสนุ ฟองศรี (2549 : 134 - 135) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรมี 4 ประการ คือ จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้ การนำ

หลักสูตรไปใช้หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและประเมินผลซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นการกำหนดคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งกำหนดครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อาจแบ่งเป็นจุดมุ่งหมายทั่วไปและเฉพาะหรือไม่แบ่งก็ได้

2. เนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้เป็นเนื้อหาสาระสำคัญหรือที่ต้องจัดไว้อย่างเป็นระบบเพื่อเอื้อต่อการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. การนำหลักสูตรไปใช้หรือการจัดการเรียนการสอน การนำหลักสูตรไปใช้หรือการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องที่จะต้องจัดส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น คู่มือครู แผนการสอน หรือแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หนังสือต่าง ๆ เอกสาร สื่อต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้หลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมายได้

4. การประเมินผล แบ่งได้เป็น 2 ประการ คือ การประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักสูตร อัครพงศ์ สุขมาศย์ (2553: 149-151) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ซึ่งหลักสูตรที่พัฒนาประกอบด้วย หลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

นิตยา เปลื้องนุช (2554: 8-9) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. โครงสร้างของหลักสูตร เป็นส่วนที่กล่าวถึงหลักสูตรว่าจะใช้เวลาานเท่าไร จะแบ่งระบบการศึกษาอย่างไร และจะใช้การวัดผลอย่างไร จึงจะจบหลักสูตร
3. เนื้อหาของหลักสูตร ซึ่งจะต้องกำหนดเนื้อหาที่จะสอนเนื้อหาอย่างไร การลำดับเนื้อหา ก่อนหลัง ให้เหมาะสมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4. วัสดุประกอบหลักสูตร คือ แบบเรียน และอุปกรณ์การเรียน
5. กระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร
6. การวัดผลและประเมินผลการเรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 11) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรว่าเป็นสิ่งกำหนดแนวคิดระบบ และความสอดคล้องของเอกสารหลักสูตรและการสอน ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การวินิจฉัยความต้องการ
2. การกำหนดจุดประสงค์
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ

4. การกำหนดแผนและจัดประสบการณ์

5. การประเมินผลการเรียนรู้

มาลินี บุณยรัตพันธุ์ (2558: 11) ได้สรุปว่าหลักสูตรจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้

1. หลักการเป็นเป้าหมายปลายทางของหลักสูตรจะบอกให้รู้ว่าหลักสูตรนั้นจัดขึ้นเพื่ออะไร ซึ่งกำหนดในลักษณะเชิงปรัชญาของหลักสูตร

2. จุดมุ่งหมาย คือสิ่งที่แสดงความคาดหวังของหลักสูตร

3. เนื้อหาสาระ ประกอบด้วย ขอบเขตเนื้อหา ความรู้ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาและประสบการณ์

4. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นแนวทางหรือวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาและประสบการณ์

5. การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์

ชวลิต ชุกก่าแหง (2559: 4) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญจะต้องประกอบด้วย 3 ประการดังนี้ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขอบข่ายของเนื้อหาของหลักสูตรและความสัมพันธ์กับเวลาในหลักสูตร

ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน (2564: 48-50) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย

1) หลักการ (Principle) 2) จุดมุ่งหมาย (Objective) 3) โครงสร้าง เนื้อหา และเวลาเรียน (Content) 4) แนวทางการจัดกิจกรรม (Activities) 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ (Media and Learning Resources) 6) การประเมินผล (Evaluation)

ดังนั้น สรุปได้ว่า หลักสูตรมีหลายองค์ประกอบขึ้นอยู่กับลักษณะของหลักสูตรที่สร้างขึ้น โดยมีองค์ประกอบสำคัญที่หลักสูตรจะต้องมีคือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

Taba (1962 : 454) เสนอว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดตั้งแต่จุดประสงค์ และวิธีการและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบกระเทือนด้านความคิด และความรู้สึกของทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 73) กล่าวไว้ว่า หลักของการพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไปมีแนวคิดดังต่อไปนี้

1. ใช้พื้นฐานจากประวัติศาสตร์ ปรัชญา สังคม จิตวิทยา และวิชาความรู้ต่าง ๆ
 2. พัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการสังคม โดยวิเคราะห์ปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
 3. พัฒนาให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน
 4. พัฒนาให้สอดคล้องกับการเรียนรู้
 5. ในการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องพิจารณาความเหมาะสมในด้านความยากง่าย ลำดับก่อนหลัง ความต่อเนื่อง และบูรณาการของประสบการณ์ต่าง ๆ
 6. พัฒนาในทุกจุดอย่างประสานสัมพันธ์กัน ตามลำดับจากจุดประสงค์ สารความรู้และประสบการณ์ กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล
 7. พิจารณาถึงความเป็นไปได้สูงในทางปฏิบัติ
 8. พัฒนาอย่างเป็นระบบ
 9. พัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง
 10. มีการวิจัยติดตามผลอยู่ตลอดเวลา
 11. ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ
 12. อาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังของผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย
- ดังนั้น สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยมีกระบวนการวางแผนจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายของจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ตลอดการวางแผนประเมินผลเพื่อทราบชัดว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนั้นตรงตามจุดมุ่งหมายและจุดประสงค์หรือไม่

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร มีขั้นตอนการพัฒนาที่เป็นระบบ ในงานวิจัยนี้ ผู้พัฒนาหลักสูตรได้ศึกษาแนวคิดรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของนักพัฒนาหลักสูตรทั้งชาวไทยและต่างประเทศมากำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ดังมีรายละเอียด ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba)

Taba (1962: 12 - 13) เสนอลำดับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of Needs)
- ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of Objectives)
- ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of Content)

ขั้นที่ 4 การจัดเนื้อหาสาระ (Organization of Content)

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences)

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of Learning Experiences)

ขั้นที่ 7 การกำหนดสิ่งที่ประเมินและวิธีการประเมินผล (Determination of What to Evaluate and of the Ways and Means of Doing It)

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler)

Tyler (1969) เสนอหลักการ (Tyler rationale) ในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน 4 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 มีความมุ่งหมายอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจะแสวงหา

ประการที่ 2 มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจัดขึ้นเพื่อ บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ประการที่ 3 จะจัดประสบการณ์การศึกษาอย่างไร จึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ

ประการที่ 4 จะประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในโรงเรียนอย่างไร จึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุถึงจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเฮเลอร์ และอเล็กซานเดอร์

Saylor & Alexander (1981: 30-39) เสนอแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขต โดยกำหนดขอบเขตของเป้าหมายไว้ 4 ประการ คือ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาการของบุคคล ความสามารถทางสังคม ทักษะการเรียนรู้ และความชำนาญเฉพาะด้าน

ขั้นที่ 2 การออกแบบหลักสูตร เป็นการตัดสินใจโดยใช้เป้าหมาย วัตถุประสงค์และขอบเขต พร้อมทั้งพิจารณาข้อมูลอื่นๆ ประกอบ เช่น ธรรมชาติของวิชา ความสนใจของผู้เรียน และสังคม เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำวิธีสอนต่างๆ ที่ได้ออกแบบไว้ ไปปฏิบัติวิธีการสอน รวมทั้งสื่อต่างๆ ที่นำไปใช้ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการสอน

ขั้นที่ 4 การประเมินผลหลักสูตร ผู้สอนจะต้องเลือกใช้วิธีประเมินผลแบบต่างๆ เพื่อบอกความก้าวหน้าของผู้เรียน รวมทั้งประสิทธิภาพการสอน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ โอลิวา (Oliva)

Oliva (1992: 70 - 71) ได้เสนอแนะว่าก่อนที่จะเลือกรูปแบบหรือออกแบบรูปแบบใหม่ นักพัฒนาหลักสูตรควรวางโครงร่างของบรรทัดฐาน หรือลักษณะเฉพาะที่ต้องการสำหรับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งโดยทั่วไปแล้วรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรควรแสดงให้เห็นถึงสิ่งต่อไปนี้

1. องค์ประกอบหลักของกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผน การนำไปใช้และการประเมินผล

2. ธรรมเนียมปฏิบัติ คือ มีจุด “เริ่มต้น” และ “จุดจบ” แต่ไม่จำเป็นต้องตายตัว
3. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรและการสอน
4. ความแตกต่างระหว่างเป้าหมายและจุดประสงค์ของหลักสูตรและของการสอน
5. บทบาทความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ
6. รูปแบบเชิงวงจรมากกว่าเชิงเส้นตรง
7. เส้นทางการตรวจสอบย้อนกลับ
8. ความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปในวงจรทุกจุด
9. ความคงเส้นคงวาและสมเหตุสมผลภายใน
10. มีความเรียบง่ายพอที่จะเข้าใจและดำเนินการได้
11. แสดงส่วนประกอบในรูปของแผนภาพหรือตาราง

Oliva ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้เกณฑ์หลัก 3 เกณฑ์ คือ เรียบง่าย ครอบคลุมเนื้อหากว้าง และเป็นระบบ โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 12 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการศึกษา (Aims of Education) และหลักการปรัชญาและจิตวิทยาจากการวิเคราะห์ความต้องการจะเป็นของสังคมและของผู้เรียน
2. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของชุมชนที่สถานศึกษานั้นๆ ความต้องการจำเป็นของผู้เรียนในชุมชน และเนื้อหาวิชาที่จำเป็นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน
3. เป้าหมายของหลักสูตร (Curriculum Goals) โดยอาศัยข้อมูลจากขั้นที่ 1 และ 2
4. จุดประสงค์ของหลักสูตร (Curriculum Objectives) อาศัยข้อมูลจากขั้นที่ 1, 2 และ 3 แตกต่างจากขั้นที่ 3 คือมีลักษณะเฉพาะเจาะจงเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้หลักสูตร และการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร
5. รวบรวมและนำหลักสูตรไปใช้ (Organization and Implementation of the curriculum) เป็นขั้นของการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร
6. กำหนดเป้าหมายของการสอน (Instructional Goals) ของแต่ละระดับ
7. กำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน (Instructional Objectives) ในแต่ละรายวิชา
8. เลือกยุทธวิธีในการสอน (Selection of Strategies) เป็นขั้นที่ผู้เรียนเลือกยุทธวิธีที่เหมาะสม

9. เลือกเทคนิควิธีการประเมินผลก่อนที่นำไปสอนจริง คือ 9A (Preliminary selection of evaluation techniques) และกำหนดวิธีการประเมินผลจากกิจกรรมการเรียนการสอนสิ้นสุด คือ 9B (Find selection of evaluation techniques)

10. นำยุทธวิธีไปปฏิบัติจริง (Implementation of Strategies) เป็นขั้นของการใช้วิธีการที่กำหนดในขั้นที่ 8

11. ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (Evaluation of Instruction) เป็นขั้นที่เมื่อการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเสร็จสิ้น ก็มีการประเมินผลตามที่ได้เลือกหรือกำหนดวิธีการประเมินในขั้นที่ 9

12. ประเมินหลักสูตร (Evaluation of curriculum) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้วงจรครบถ้วน การประเมินผลที่มีไข้ประเมินผู้เรียนและผู้สอน แต่เป็นการประเมินหลักสูตรที่จัดทำขึ้น

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของกรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2539: 2-35) ได้กำหนดให้โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรเองได้ ภายใต้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งมีรูปแบบการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร 4 ลักษณะ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรโดยการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรโดยการปรับรายละเอียดของเนื้อหา การพัฒนาหลักสูตรโดยการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตรโดยการจัดทำวิชา/รายวิชาเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของวิชัย วงษ์ใหญ่

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 57- 58) สรุปแนวคิดและขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้างและการออกแบบหลักสูตรขึ้นมา โดยอาศัยข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชาอย่างสม่ำเสมอ

2. ยกร่างเนื้อหาสาระ แต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ และแต่ละรายวิชา โดยปรึกษาหารือจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชา คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชาเป็นผู้กำหนดผลการเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ วางแผนการสอน ทำบันทึกการสอน ผลิตสื่อการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล

3. นำหลักสูตรที่พัฒนาได้แล้วไปทดลองใช้ในสถานศึกษานำร่อง (สถานศึกษาทดลองใช้หลักสูตรใหม่) โดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกำหนดไว้ ถ้ามีข้อบกพร่องก็ทำการแก้ไขปรับปรุง โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาอยู่ตลอดเวลา

4. อบรมผู้สอน ผู้บริหารทุกระดับ และบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจหลักสูตรใหม่เพื่อจะได้ใช้หลักสูตรใหม่ให้ถูกต้องเหมาะสม ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมทั้ง การประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

5. นำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติการสอนที่สถานศึกษาก่อนประกาศใช้หลักสูตร สนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้สอนนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในสถานศึกษาต่อไป กิจกรรมการใช้หลักสูตรใหม่มี 4 ประการคือ

5.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน คือ จัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ เอกสารหลักสูตร สื่อและอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นที่จะต้องประกอบประกอบการเรียนการสอน

5.2 ผู้บริหารจัดเตรียมสิ่งต่างๆ เช่น บุคลากร วัสดุหลักสูตร และบริการต่างๆ เริ่มตั้งแต่อบรมผู้สอน และบุคลากรฝ่ายสนับสนุนการใช้หลักสูตร จัดห้องสมุด ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการสอนทุกชนิด รวมทั้งจัดงบประมาณสนับสนุนการบริหารหลักสูตร

5.3 การสอน เป็นหน้าที่ของผู้สอนประจำการทั่วไปที่จะต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

5.4 การประเมินผล เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องของหลักสูตร แล้วดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงต่อไป การประเมินผลมี 2 ประเภท คือ การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และการประเมินผลหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร ได้แก่ การประเมินเอกสารหลักสูตร ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ประเมินผลการใช้หลักสูตร ในการประเมินผลหลักสูตรนั้น จะต้องประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพราะว่าทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมปัจจุบันย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสาร เครื่องอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพแต่ละสาขาวิชา ก็มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

รูปการพัฒนหลักสูตรโดยใช้แบบจำลอง SU Model

สุเทพ อ่วมเจริญ (2557: 23 -26) ศึกษาแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตรทั้งต่างประเทศและในประเทศ แล้วนำมาประมวลผลร่วมกับการศึกษาวิจัย และประสบการณ์ในการสอนวิชา การพัฒนาหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษา ได้นำเสนอโมเดลที่เป็นแบบจำลองการพัฒนาหลักสูตร เรียกว่า SU Model เป็นแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งให้เกิดการบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (เก่ง) ด้านผู้เรียน (ดี) ด้านสังคม (มีสุข) หลักการพัฒนาหลักสูตรจากแบบจำลองนี้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนหลักสูตร ได้แก่ ความรู้ การปฏิบัติ และคุณลักษณะ 2) การออกแบบหลักสูตร ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การจัดหลักสูตร เพื่อนำไปปฏิบัติ บริหารและจัดการเรียนการสอน และ 4) การประเมินหลักสูตร ประเมินคุณภาพหลักสูตรและ

การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยแบบจำลองการพัฒนาหลักสูตร SU Model มีการนำเสนอขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. เริ่มจากการเขียนรูปวงกลม มีความหมายตั้ง จักรวาลแห่งการเรียนรู้ หรือ โลกแห่งการศึกษาและเขียนรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า ลงบนเส้นรอบวงของวงกลม มีความหมายแทนกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยให้มุมบนสุดของสามเหลี่ยมแสดงเป้าหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นความรู้ (Knowledge) มุมล่างด้านซ้ายมือ แสดงเป้าหมายของหลักสูตร ที่มุ่งเน้นผู้เรียน (Learner) เน้นคนดี และมุมล่างด้านขวามือ แสดงเป้าหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นสังคม (Society)

2. ระบุขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ในพื้นที่วงกลมซึ่งมีพื้นฐานหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ในที่นี้จะระบุพื้นฐาน 3 ด้าน (ปรัชญา จิตวิทยา และสังคม) ลงในช่องว่างนอก รูป โดยกำหนดให้ ด้านสามเหลี่ยมระหว่างความรู้กับผู้เรียนมีพื้นฐานสำคัญคือ พื้นฐานด้านปรัชญา ด้านสามเหลี่ยมระหว่างผู้เรียนกับสังคมมีพื้นฐานสำคัญคือ พื้นฐานด้านจิตวิทยา และด้านสามเหลี่ยมระหว่างสังคมกับความรู้มีพื้นฐานสำคัญคือ พื้นฐานด้านสังคม

3. พิจารณาพื้นฐานด้านปรัชญา ได้แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร ที่มุ่งเน้นความรู้ (knowledge) มาจากพื้นฐานปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) กับปรัชญานิรันดรนิยม (Perennialism) การพัฒนาหลักสูตรที่มีจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้น ผู้เรียน (Learner) จากพื้นฐานปรัชญาอัตติภาวะนิยม (Existentialism) และการพัฒนาหลักสูตรที่มีจุดหมายของหลักสูตรที่เน้นสังคม (Society) จากพื้นฐานปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) เป็นต้น

4. กำหนดจุดกึ่งกลางของด้านสามเหลี่ยมทั้งสามด้าน เพื่อแทนความหมายว่า ในการพัฒนาหลักสูตรต้องใช้ข้อมูลพื้นฐานอย่างน้อยสามด้านนี้ (ด้านปรัชญา ด้านจิตวิทยา และด้านสังคม) จากนั้นลากเส้นตรงระหว่างจุดทั้งสามนี้ จะได้รูปสามเหลี่ยมเล็กๆเกิดขึ้นรวม 4 รูป

5. พิจารณากระบวนการพัฒนาหลักสูตร จากแนวคิดของไทเลอร์ ทาบา เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ ออร์นสไตน์ และฮันกิน โอลิวา วิชัย วงษ์ใหญ่ และนักพัฒนาหลักสูตรอื่นๆ (ไม่สามารถกล่าวชื่อนามได้ทั้งหมด) นำแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมากำหนดชื่อสามเหลี่ยมเล็กๆ ทั้งสี่รูป ชื่อสามเหลี่ยมทั้งสี่รูปตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นดังนี้ 1. การวางแผนหลักสูตร (curriculum planning) 2. การออกแบบหลักสูตร (curriculum design) 3. การจัดหลักสูตร (curriculum organization) และ 4. การประเมินหลักสูตร (curriculum evaluation)

ชนสิทธิ์ สิทธิสุนทร (2564: 153-155) กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นภาพรวมที่มีลำดับต่อเนื่องกันและมีความครบถ้วนสมบูรณ์ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน จะวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา การเรียนรู้ ผู้เรียน สังคมและเนื้อหาความรู้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา

ขั้นที่ 2 การกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมาย โดยนำข้อมูลที่ได้จากในขั้นมากำหนดเป็นหลักการและจุดมุ่งหมาย หลักการจะแสดงถึงปรัชญาและเป้าหมายของหลักสูตร ส่วนจุดมุ่งหมายจะบอกคุณลักษณะของผู้ที่เรียนจบตามหลักสูตรว่าจะมีความรู้ทักษะ อะไร มีเจตคติอย่างไร สามารถทำอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้บ้าง

ขั้นที่ 3 การเลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ กำหนดขอบข่ายและลำดับชั้นของเนื้อหาสาระ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาและใช้สื่อ

ขั้นที่ 4 การกำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่

ขั้นที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปใช้ เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรไปตรวจสอบความเหมาะสม ถูกต้อง สอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำผลการตรวจสอบคุณภาพ มาปรับปรุงแก้ไขโครงร่างหลักสูตรให้ดีขึ้นก่อนนำไปใช้

ขั้นที่ 6 การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรที่ตรวจสอบคุณภาพและแก้ไขแล้วไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนต่อไป โดยใช้วิธีการต่างๆที่มั่นใจได้ว่าจะมีความเหมาะสม

ขั้นที่ 7 การประเมินหลักสูตร เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยประเมินทั้งแยกส่วนและภาพรวมของหลักสูตร

ขั้นที่ 8 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เป็นการนำผลการประเมินมาดำเนินการปรับปรุงในกรณีที่มีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย หรือดำเนินการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหากพบข้อบกพร่องหรือปัญหามากมาย

ดังนั้น สรุปได้ว่า รูปแบบของหลักสูตรมีทั้งรูปแบบของรายวิชาเป็นหลักหรือยึดความสนใจความต้องการของผู้เรียนเป็นหลักหรือผสมผสานทั้งกระบวนการเรียนและความสนใจ โดยจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียน เน้นกิจกรรมและประสบการณ์ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิด การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมมุ่งส่งเสริม การเรียนการสอนด้วยวิธีการแก้ปัญหา หาประสบการณ์ จากการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และนำไปใช้ในชีวิตจริง

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตร มีผู้กำหนดรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรไว้หลากหลายรูปแบบ ผู้วิจัยจึงได้นำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดรูปแบบหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เภศวิลิศึกษา กับ สังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเป็นการวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษา ผู้เรียน สังคมและเนื้อหาความรู้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา 2) การกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมาย เป็นการกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมาย เป้าหมายของหลักสูตร 3) การทำโครงร่างเนื้อหาสาระ เป็นการกำหนดร่างเนื้อหาของหลักสูตร 4) การเลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการกำหนดขอบข่ายและลำดับขั้นของเนื้อหาสาระ กำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) การกำหนดการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 6) การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร เป็นการนำโครงร่างหลักสูตร ไปตรวจสอบความเหมาะสม ถูกต้อง สอดคล้อง 7) การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรที่ตรวจสอบคุณภาพและแก้ไขแล้วนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนต่อไป 8) การประเมินหลักสูตร เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร และ 9) การปรับปรุงหลักสูตร เป็นการนำผลการประเมินมาดำเนินการปรับปรุง จากที่กล่าวข้างต้นนำไปสู่ขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D1) การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 (R2 : Research): ทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม และขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D2 : Development) : ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม

การประเมินหลักสูตร

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตร ไว้ดังนี้

Taba (1962: 29) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรกระทำขึ้นเพื่อศึกษากระบวนการต่างๆ ที่กำหนดไว้ว่า มีการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่สอดคล้อง หรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ซึ่งการประเมินดังกล่าวจะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรและกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่ง ได้แก่ จุดประสงค์ขอบเขตของเนื้อหาสาระคุณภาพของผู้บริหาร และผู้ใช้หลักสูตร สมรรถภาพของผู้เรียน ความสัมพันธ์ของวิชาต่างๆ การใช้สื่อและวัสดุการสอน

Good (1973: 209) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินหลักสูตร คือ การประเมินผลของกิจกรรมการเรียนภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผนการจัดโครงการต่อเนื่องและการหมุนเวียนกิจกรรมโครงการต่างๆ

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 249) ได้สรุปว่า การประเมินหลักสูตร คือกระบวนการในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตรนั้นๆ มีประสิทธิภาพแค่ไหน เมื่อนำไปใช้แล้วบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีอะไรต้องแก้ไขเพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่าต่อไป

ปราโมทย์ จันทร์เรือง (2548: 99) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรใดๆ ก็ตามจะมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่คล้ายคลึงกันดังนี้ คือ

1. เพื่อหาทางปรับปรุง แก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรการประเมินผลในลักษณะนี้มักจะดำเนินการในช่วงที่การพัฒนาหลักสูตรยังคงดำเนินการอยู่เพื่อที่จะพิจารณาว่าองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การวัดผล ฯลฯ มีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่ สามารถนำมาปฏิบัติในช่วงการนำหลักสูตรไปทดลองใช้หรือในขณะที่การใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนกำลังดำเนินการอยู่ได้มากน้อยเพียงใด ได้ผลเพียงใดและมีปัญหาอุปสรรคอะไร จะได้เป็นประโยชน์แก่พัฒนาหลักสูตรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร ให้มีคุณภาพดีขึ้นได้ทันที่

2. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การนิเทศ กำกับดูแลและการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินผลในลักษณะนี้ จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้จะได้ช่วยปรับปรุงหลักสูตรให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปอีก หรือยกเลิกการใช้หลักสูตรเพียงบางส่วน หรือยกเลิกทั้งหมด การประเมินผลในลักษณะนี้ จะคุณภาพดีหรือไม่ดีตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ มากน้อยเพียงใด สนองความต้องการของสังคมเพียงใดและเหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อไปหรือไม่

4. เพื่อต้องการทราบคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตร หลังจากผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วหรือไม่อย่างไร การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่ การนำหลักสูตรไปใช้หลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่งก็ได้

ดังนั้น สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากกระบวนการหาข้อมูลเก็บข้อมูล มาเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูล มาตรวจสอบว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมกับการนำไปใช้หรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพและประสิทธิภาพดีขึ้น

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

นักวิชาการทางการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้หลายประการ ดังนี้

Taba (1962: 454) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมายการจัดเนื้อหาวิชาการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ หรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบทางด้านความคิดและความรู้สึกของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรหมายถึงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานหรือรูปแบบหลักสูตร

Good (1973: 157-158) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะคือการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่งเพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอนวัสดุอุปกรณ์ วิธีสอนรวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่าเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึง การแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่

চার্জ বাক্স (2542: 151) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่า เป็นการจัดทำหลักสูตรแม่บท เพื่อไปใช้โดยแพร่หลายทั้งระบบการศึกษาเป็นหลักสูตรที่ได้ทำการยกร่างและทำการทดลองทดสอบ แก้ไขจนได้หลักสูตรแม่บทนั้น เราเรียกว่า หลักสูตรต้นแบบ จึงเห็นได้ว่าก่อนจะได้หลักสูตรแม่บทมาใช้จะต้องทำหลักสูตรต้นแบบเสียก่อน

สุคนธ์ เกรื่อน้ำคำ (2548: 43) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรฉบับใดฉบับหนึ่งที่สร้างขึ้นและประกาศใช้ย่อมนดีที่สุด และเหมาะสมที่สุดกับสภาพและความต้องการของสังคมในสมัยนั้นๆ ตลอดจนความกว้างขวางทางวิชาการ และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปแล้วหลักสูตรซึ่งเปรียบเสมือนแม่บท หรือหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาที่ใช้อยู่ก็จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล สภาพของสังคม ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นเรื่องที่จำเป็น

ดังนั้น สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาหรือปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือมีการจัดการหลักสูตรให้กับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่จุดมุ่งหมายการสอน ไปถึงการวัดและการประเมินผล

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ถือว่ามีความสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรส่วนใหญ่ ผู้พัฒนาหลักสูตรทั้งหลายไม่ได้ให้ความเอาใจใส่ในเรื่องนี้มากนัก ผลที่ปรากฏคือความยุ่งยากในการพัฒนาหลักสูตรให้สมบูรณ์ และความยุ่งยากนี้ต่อมาเมื่อมาถึงการใช้หลักสูตรในภายหลังด้วย ลำดับขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรมีดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2546: 66) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของทาบาวัว 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม รวมทั้งศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติของความรู้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์
2. กำหนดจุดประสงค์ของการศึกษา โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลักในการพิจารณา
3. คัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตรงตามความต้องการและความจำเป็นของสังคม โดยคัดเลือกมาให้เรียนเฉพาะที่ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
4. จัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของเนื้อหาที่คัดเลือกมา
5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และวิธีสอนแบบต่างๆ เป็นแนวทาง
6. จัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้
7. ประเมินผล เป็นขั้นที่จะทำให้ทราบว่าหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยปกติจะพิจารณาจากผลของการใช้หลักสูตร นั่นคือ พิจารณาว่าผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดประสงค์ที่กล่าวไว้หรือไม่ เนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมเพียงใด
8. ตรวจสอบความคงที่ และความเหมาะสมในแต่ละขั้นตอน โดยตรวจสอบตามแนวของคำถามที่มีลักษณะดังต่อไปนี้
 - เนื้อหาวิชาที่จัดขึ้นเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์หรือไม่
 - ประสบการณ์การเรียนรู้ได้ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์หรือไม่
 - ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นมีความเหมาะสมเพียงใด ฯลฯ

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2548: 50) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจำเป็นต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ ปรัชญาการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และทฤษฎีการเรียนรู้ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรม และข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติและเนื้อหาวิชา

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อเป็นการมุ่งแก้ปัญหาและสนองความต้องการที่ได้จากการวิเคราะห์

ขั้นที่ 3 การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ และประสบการณ์การเรียนรู้เป็นเสมือนสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล เพื่อให้ทราบว่าควรจะวัดและประเมินผลอะไรบ้าง

Tyler (1969: 1) ได้เสนอแนวคิดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่โรงเรียนจะต้องให้เด็กได้รับ
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. จะพิจารณาได้อย่างไรว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นได้บรรลุแล้ว

ดังนั้น สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ควรมีลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) สำรวจความต้องการของชุมชน สังคมและนักเรียนเพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) คัดเลือก จัดเนื้อหาสาระ เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ จัดประสบการณ์ 4) ประเมินผลหลักสูตรเพื่อตรวจสอบ

ความหมายของหลักสูตรฝึกอบรม

นักการวิชาการได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรการฝึกอบรมไว้ดังนี้

สุภาพร พิศาลบุตร และยงยุทธ เกษสาคร (2545 : 107) ได้กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรม คือ วิชา เนื้อหาสาระ และวิธีการที่จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดเจตคติ และความสามารถอันจะยังผลให้เกิดการเรียนรู้หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

สมชาติ กิจยรรยง (2551 : 46) กล่าวว่า หลักสูตรการฝึกอบรม ว่าจะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจ เกิดทัศนคติและความสามารถในการเรื่องอะไร โดยวิธีการอย่างไร และจะต้องใช้เวลาอย่างน้อยเพียงใดจึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ (2552: 57) กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การกำหนดมวลประสบการณ์ว่าจะจัดให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยบทเรียนวิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ที่เหมาะสมซึ่งจะช่วยให้โครงการฝึกอบรมตรงกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

สมคิด บางโม (2554 : 180) กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง มวลความรู้และประสบการณ์ที่หน่วยงานจัดฝึกอบรมไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภายในหรือหน่วยงานภายนอกหลักสูตร

ฝึกอบรมที่สมบูรณ์นั้นมักจะครอบคลุมขอบเขตสาระ 3 ด้านด้วยกัน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านเจตคติ (Attitude) ด้านทักษะ (Skill)

กัญญารัตน์ เครือรัตน์ไพบูลย์ (2560:15) กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง มวลความรู้ และประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เข้ารับการอบรม เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทศนคติ โดยมีวิชา เนื้อหาสาระ และวิธีการต่าง ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน (2564: 31-32) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่ประมวลเนื้อหาสาระและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ดังนั้น สรุปได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง มวลประสบการณ์ เนื้อหาสาระ และวิธีการที่จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดเจตคติ และความสามารถอันจะยังผลให้เกิดการเรียนรู้หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม

องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมนี้การศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการฝึกอบรมไว้ดังนี้

สุภาพร พิศาลบุตร และยงยุทธ เกษสาคร (2545 : 107 - 108) กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีองค์ประกอบดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม หมายถึง สิ่งที่กำหนดให้ผู้เข้าอบรมเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะใด
2. ความจำเป็นและความต้องการในการฝึกอบรม ก่อนที่จะมีการฝึกอบรมต้องหาความจำเป็นและความต้องการในการฝึกอบรม เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดรายละเอียดเนื้อหาวิชาและหลักสูตรการฝึกอบรม

สมชาติ กิจยรรยง (2550 : 27 - 28) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมไว้ดังนี้ คือ ชื่อหลักสูตร หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ หัวข้อการฝึกอบรม ระยะเวลา ผู้เข้ารับการอบรม วิทยากร วิธีการฝึกอบรม วันเวลาสถานที่ ผลที่คาดว่าจะได้รับ การประเมินผล งบประมาณ

สมคิด บางโม (2554 : 201) กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรม มีส่วนประกอบดังนี้ ชื่อหลักสูตร วัตถุประสงค์ ระยะเวลาการฝึกอบรม หัวข้อวิชาพร้อมกำหนดชั่วโมง คำอธิบายรายวิชาโดยสังเขป เทคนิคการฝึกอบรม และวิธีการประเมินผล

ดังนั้น สรุปได้ว่าองค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การฝึกอบรม เนื้อหาสาระที่เป็นความรู้และประสบการณ์ วิธีการรูปแบบหรือกระบวนการฝึกอบรม และ

การประเมินผลการฝึกอบรมและก่อนการฝึกอบรมต้องหาความจำเป็นและความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดรายละเอียดเนื้อหาวิชาและหลักสูตรการฝึกอบรม

ตารางที่ 2 สัเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม

องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม	สภาพ พิศาลบุตร (2545)	สมชาติ กิจยรรยง (2550)	สมคิด บางโม (2554)	ผู้วิจัย
จุดมุ่งหมาย	✓	✓	-	✓
เนื้อหาสาระ	-	-	-	✓
กิจกรรมการเรียนรู้	-	-	-	✓
หลักการและเหตุผล	-	✓	✓	✓
แผนการจัด ประสบการณ์	-	-	-	✓
ระยะเวลา	-	✓	✓	✓
โครงสร้าง	-	✓	✓	✓
ชื่อหลักสูตร	-	✓	✓	✓
คำอธิบายรายวิชา	-	-	✓	-
สื่อและการเรียนรู้	-	-	-	✓
วินิจฉัยความต้องการ	-	-	-	-
คุณสมบัติผู้เข้าอบรม	-	-	-	-
เกณฑ์ผ่านหลักสูตร	-	-	-	-
การวัดและประเมินผล	-	✓	✓	✓

จากการศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้นำมากำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยหลัก 1) หลักการและเหตุผล เป็นส่วนสำคัญที่แสดงถึงปัญหาความจำเป็นหรือความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางที่ต้องการให้เกิด 3) โครงสร้างของหลักสูตร เป็นการกำหนดรูปแบบของการจัดเนื้อหาสาระ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร 4) ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สาระ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และใบความรู้ เป็นการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอด

ความรู้ เจตคติและทักษะไปยังผู้เรียน สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมได้ 6) การวัดและการประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่องรอย หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

สมคิด บางโม (2551 : 67 - 68) ได้เสนอวิธีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การค้นหาความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training Needs) เป็นการค้นหาปัญหาเกี่ยวกับบุคคลในองค์กรหรือการบริหาร ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการไปสู่เป้าหมายด้วยดี ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมควรสนใจ และศึกษาวิเคราะห์อย่างจริงจังในการหาความจำเป็นในการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ต้องสนใจศึกษาวิธีหาความจำเป็นในการฝึกอบรม เช่น ปัญหาบุคลากรในองค์กรการบริหารหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจอย่างถ่องแท้และถูกต้อง

ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม (Curriculum Construction) ความจำเป็นในการฝึกอบรมจะเป็นตัวบ่งชี้ให้ทราบว่าหลักสูตรฝึกอบรมจะมีจุดประสงค์อย่างไร ควรจะกำหนดรายวิชาหรือกิจกรรมอะไรลงไป หลักสูตรควรกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมโดยยึดหลักว่าถ้ามีจุดประสงค์ให้ ความรู้ความเข้าใจอาจใช้เวลาสั้น ๆ ได้ หากมีจุดประสงค์ให้เกิดความชำนาญหรือทักษะต้องใช้เวลามากขึ้น การอบรมใช้บรรยายอย่างเดียวไม่ได้ การอบรมที่ต้องการเปลี่ยนเจตคติหรือพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรต้องกำหนดระยะเวลาให้นานพอที่จะสร้างเจตคติใหม่ได้

ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ (Implementation) คือ การนำหลักสูตรไปทดลองฝึกอบรมจริง ขณะการฝึกอบรมก็ต้องมีการประเมินผลรายวิชาด้วย เพื่อให้ทราบว่ารายวิชาที่กำหนดไว้ นั้น ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารได้มากน้อยเพียงใด วิทยากร ทำหน้าที่เหมาะสมหรือไม่ เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ขั้นที่ 4 การติดตามประเมินผลการฝึกอบรม (Follow-up Evaluation) เมื่อผู้เข้ารับการอบรมกลับไปปฏิบัติงานแล้วควรมีการติดตามประเมินผลเพื่อให้ทราบว่า ได้นำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้มากน้อยเพียงใด ผู้เข้ารับการอบรมเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมการบริหารในทางที่ดีหรือไม่

ทวีป อภิสวัสดิ์ (2551 : 28 - 31) กล่าวว่า กระบวนการฝึกอบรม มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการ การดำเนินการในขั้นนี้นับว่ามีความสำคัญต่อกระบวนการฝึกอบรมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นพื้นฐานที่จะดำเนินการในขั้นอื่น ๆ ต่อไป โดยการสำรวจปัญหาและความต้องการบุคลากรในองค์กร

2. กำหนดวัตถุประสงค์ การฝึกอบรมในแต่ละครั้งจะต้องนำเอาผลการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรมมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ ซึ่งลักษณะของ วัตถุประสงค์จะต้องมุ่งไปที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมเป็นหลัก จะต้องช่วยให้วิทยากร มองเห็นวิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้

3. การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม หลักสูตรการฝึกอบรมนับว่าเป็นหัวใจของการฝึกอบรม เพราะหลักสูตรจะชี้ให้เห็นแนวทางที่จะพัฒนาบุคคลว่าจะพัฒนาไปในทิศทางใด และเป็นเสมือน แผนการปฏิบัติของวิทยากรในการบรรยายที่จะกำหนดความมุ่งหมาย เนื้อหาของวิชา และวิธีการ ต่างๆ ที่จะใช้ในการฝึกอบรม ตลอดจนแนวทางการวัดผล ประเมินผล หลักสูตรที่ดีจะต้องสร้างขึ้น จากการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรม

4. การเลือกเทคนิควิธีการฝึกอบรม การเลือกเทคนิควิธีการฝึกอบรมเปรียบเสมือนแผนการ ปฏิบัติงานของวิทยากรว่าจะใช้การถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยวิธีการใดเพื่อให้ สอดคล้องกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชาและทำให้ผู้รับการอบรมเกิดการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมค่อนข้างถาวร

5. การออกแบบวิธีการวัดผลและประเมินผลการฝึกอบรม การฝึกอบรมที่ดี ควรมี การประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อ นำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาหลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการอบรมครั้งต่อ ๆ ไป

6. การดำเนินการฝึกอบรม แบ่งวิธีการดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

1) เขียนโครงการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยหลักการ เหตุผลของการจัดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ ระยะเวลาของการฝึกอบรม ตารางการฝึกอบรม ผู้รับผิดชอบ งบประมาณที่จะ ใช้ในการฝึกอบรม วิธีการประเมินผล และผลที่คาดว่าจะได้รับ

2) เสนอโครงการเพื่อขอรับความเห็นชอบหรือเพื่ออนุมัติจากผู้มีอำนาจตัดสินใจ

3) จัดประชุมคณะผู้ดำเนินการฝึกอบรมเพื่อทำความเข้าใจกันและเพื่อแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบและกำหนดตัวผู้รับผิดชอบ

ขั้นที่ 2 การฝึกอบรมตามตาราง

ขั้นตอนนี้จะกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการฝึกอบรม ว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง ผู้จัดการฝึกอบรมควรจะต้องชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้เข้าฝึกอบรมทำนองปฐมนิเทศ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดอื่น ๆ

7. การประเมินผล การประเมินผลการฝึกอบรมกระทำกันอยู่ 3 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 ประเมินก่อนจะเริ่มให้การฝึกอบรม การประเมินความรู้ ทักษะหรือเจตคติใน เรื่องต่าง ๆ ว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ผู้ที่จะเข้ารับการอบรมมีความรู้ในเรื่องที่จะให้การอบรม

มากนัก้อยเพียงใด มีทักษะ ทักษะคิดและเจตคติในชั้นไหน เป็นต้น เพื่อที่จะประมวลเอามาเป็นข้อมูลพื้นฐานเก็บไว้เปรียบเทียบกับผลการประเมินภายหลังการฝึกอบรม และเพื่อนำเอาข้อมูลนั้น ๆ มาใช้ในระหว่างการฝึกอบรมได้อีกด้วย

ลักษณะที่ 2 ประเมินขณะฝึกอบรม การประเมินลักษณะนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการประเมินผลด้านการจัดการ ส่วนที่สอง คือ ประเมินผลด้านผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรม และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นหลักสูตรในการออกแบบสอบถาม

ลักษณะที่ 3 คือ การประเมินผลวิทยากรผู้ให้การฝึกอบรม การประเมินในลักษณะนี้จะเป็นการเก็บข้อมูลของวิทยากรที่มาให้การฝึกอบรม ไว้เพื่อประโยชน์ของผู้จัดการฝึกอบรมได้ทราบว่าวิทยากรแต่ละคนที่มาให้ความรู้เป็นที่ยังพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากนักน้อยเพียงใด ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดและผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือไม่เพียงใด ประโยชน์ที่จะได้รับจากการประเมินไปปรับปรุงวิธีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะได้ดียิ่งขึ้น ส่วนที่สอง ผู้จัดฝึกอบรมสามารถนำผลการประเมินไปใช้เลือก เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และทักษะได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและเป็นที่ยังพอใจสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้อีกด้วย

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2554 : 180 - 181) กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามลำดับขั้น

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่จะบ่งชี้การกำหนดจุดประสงค์ของการฝึกอบรม
2. ศึกษากลุ่มเป้าหมายของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
3. ใช้วิธีการทางปรัชญาเพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางหลักสูตรและจุดประสงค์
4. กลั่นกรองหลักการ จุดประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร
5. ศึกษาความสามารถและความพร้อมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
6. ตรวจสอบเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
7. วิเคราะห์เนื้อหาสาระเพื่อความสอดคล้องกับจุดประสงค์
8. อภิปรายกับนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ ลำดับขั้นตอน การเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
9. แบ่งเนื้อหาสาระตามความเหมาะสมกับระยะเวลาเพื่อความสะดวกในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของแต่ละหน่วยได้ชัดเจนและสะดวกในการปฏิบัติจริง
10. กำหนดจุดประสงค์และขอบข่ายแต่ละหน่วยการสอนและสามารถบ่งชี้ถึงการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผล
11. พิจารณาทางเลือกและแนวทางการจัดกิจกรรมเทคนิคและวิธีการฝึกอบรม
12. ทดลองใช้เอกสาร สื่อ และอุปกรณ์ที่พัฒนาขึ้น
13. นำผลการทดลองใช้เอกสาร สื่อ และอุปกรณ์ที่พัฒนาขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและเป็นปัจจุบัน

14. ประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรทั้งระบบ

ดังนั้น สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ควรประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และ 4) การประเมินผลหลักสูตร โดยทำการวิเคราะห์สิ่งที่เป็นปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดหัวข้อวิชาการฝึกอบรม กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดแนวทางการฝึกอบรม กำหนดวิธีการฝึกอบรม กำหนดระยะเวลา การเตรียมตารางการฝึกอบรม การเตรียมข้อแนะนำโดยทั่วไป การดำเนินงาน การวัดผลการเรียนรู้ และการประเมินผลการฝึกอบรม

ความหมายของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นวิธีการพัฒนาบุคคลวิธีการหนึ่งอันเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในหลาย ๆ สาขาอาชีพ ซึ่งมีนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ตามที่ตนเห็นว่าสมควร ทั้งที่สอดคล้องกันและแตกต่างกันบ้าง ดังนี้

Milkovich & Boudreau (1991: 407) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า คือ กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ที่เป็นระบบ รวมถึงการจูงใจพนักงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น และมีคุณลักษณะตามที่ต้องการใช้งาน

สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2550 : 14) ให้ความหมายของ การฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understand) ความชำนาญ (Skill) และทัศนคติ (Aptitude) ที่ดีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งคนกระทั่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการอบรมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สมคิด บางโม (2554 : 13) ให้ความหมายของ การฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเฉพาะด้านของบุคคลโดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) อันจํานำไปสู่การยกมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและองค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ราณี อีสัยกุล (2556 : 107) ให้ความหมายของ การฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึง เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่ทำให้บุคลากรในองค์กรได้รับความรู้ พัฒนาทักษะและทัศนคติที่จำเป็นในการทำงาน

ชูชัย สมितिไกร (2556 : 265) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง เครื่องมือหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้ฝึกและผู้รับการอบรม และระหว่างผู้รับการอบรมด้วยกันเอง เพื่อทำให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และทัศนคติตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

รัฐรัตน์ เรื่องเวทยาวงศ์ (2558 : 131-132) ให้ความหมายของการฝึกอบรมและการฝึกปฏิบัติการว่า เป็นการเสริมเพิ่มเติมแก่ผู้เรียนบางจุดที่เป็นปัญหาซึ่งผู้เรียนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้จากการเรียนในการเรียนการสอนปกติ อาจมาจากปัญหาการเรียนการสอนที่ส่งผลให้เกิดการไม่เท่าเทียมกันของผู้เรียน เช่น จำนวนของผู้เรียนที่มีมาก และเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้อาจเป็นเรื่องระยะเวลาในการสอนปกติไม่เพียงพอ การสอนในลักษณะการฝึกอบรม (Training) จึงเป็นการสอนที่เน้นเฉพาะเรื่องเฉพาะจุดที่เป็นปัญหาในเนื้อหา สาระและเวลาที่จำเป็นต้องใช้ในการฝึกอบรมซึ่งสามารถใช้วิธีสอนหรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ เช่นเดียวกับรูปแบบการเรียนการสอน(Instruction Model)

ภิญญาดา พรหมสีนอง (2560 : 15) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า เป็นกระบวนการที่จะพัฒนาบุคคลเพื่อให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจเกิดความชำนาญที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการทำงานให้มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย

ดังนั้น สรุปได้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความสามารถและทัศนคติอันจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน และเป็นไปตามความมุ่งหมายของการฝึกอบรม

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

มีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมไว้หลายท่าน ดังนี้

สมคิด บางโม (2551: 14) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมไว้ว่า

1. เพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ให้มีความรู้ หลักการ ทฤษฎี แนวคิดในเรื่องที่อบรมเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน
2. เพิ่มพูนความเข้าใจ (Understand) เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องจากความรู้ คือ สามารถตีความ แปลความ และอธิบายขยายความ แล้วนำไปประยุกต์ได้
3. เพิ่มพูนทักษะ (Skill) ทักษะคือ ความชำนาญ ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้เครื่องมือต่าง ๆ การขับรถ เป็นต้น
4. การเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) เจตคติหรือทัศนคติ คือ ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ การฝึกอบรมมุ่งให้เกิดความรู้สึกดี ๆ ต่อองค์กร ต่อผู้บังคับบัญชาต่อเพื่อนร่วมงาน ต่องานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ความสามัคคีในหมู่คณะ ความเอาใจใส่ต่องาน ความภาคภูมิใจต่ออาชีพของตน เป็นต้น

ฉันท ฐาตุทอง (2552: 13) ได้กล่าวว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการฝึกอบรมไว้ว่า เป็นการระบุมุ่งหมายของการจัดการฝึกอบรมแต่ละโครงการเพื่อฝึกอบรมให้ใคร มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องใด แค่นั้น เพียงใด โดยระบุว่า

1. ผู้เข้าอบรมจะได้เรียนรู้อะไร แค่นั้น เพียงใด
2. ผู้เข้าอบรมได้พัฒนาทักษะด้านใดบ้าง แค่นั้น เพียงใด
3. ผู้เข้าอบรมได้สามารถจัดการกับปัญหาอะไรบ้าง แค่นั้น เพียงใด

ภิญญาดา พรหมสินอง (2560 : 16) ได้กล่าวว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่เข้ารับการอบรมให้เกิดความรู้ความชำนาญและเกิดทักษะไปในทางที่ดีขึ้น

ศิริรุ่ง สมพร และวิราภรณ์ สมาน (2562: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาองค์กร หากพิจารณาในรายละเอียด สามารถแบ่งได้เป็นลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรให้มีความรู้ทันกับเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว
2. เพื่อเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่น การเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติงานหรือกรรมวิธีในการผลิตต่าง ๆ หรือการฝึกอบรมเพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องจักร เครื่องมือ หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ขององค์กร
3. เตรียมการรับมือกับการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงขึ้น พัฒนาองค์กรหรืออาจจะสรุปวัตถุประสงค์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 3.1 การเพิ่มปริมาณผลผลิต
 - 3.2 การพัฒนาคุณภาพของผลผลิต
 - 3.3 การลดต้นทุนของงาน
 - 3.4 ลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุอันจะส่งผลต่อการลดต้นทุนที่เกี่ยวข้อง
 - 3.5 การลดอัตราการหมุนเวียนและการขาดงานของบุคลากร

ดังนั้น สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินชีวิตหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนเป็นการเปลี่ยนแปลงเจตคติและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เช่น เพื่อให้เกิดความสามัคคีในองค์กร เกิดทักษะในการป้องกันตนเองจากอันตรายต่าง ๆ หรือเพื่อให้ความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงานให้ก้าวทันกับเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรม

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

สมชาติ กิจยรรยง (2551: 23-25) ได้กล่าวถึง กระบวนการในการจัดฝึกอบรม คือ วงจรหรือกระบวนการในการจัดฝึกอบรมได้มีผู้ให้องค์ประกอบหรือกระบวนการในการฝึกอบรมไว้หลายรูปแบบ ซึ่งผู้เขียนได้จัดตัวอย่างไว้ในตอนท้าย แต่โดยภาพรวมแล้วจะต้องประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ คือ

1. การมองปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการค้นหาปัญหา 2 วิธี คือ

1.1 มองชี้เฉพาะเจาะจงปัญหาที่พบเห็นหรือเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

1.2 สืบหาเพื่อหาปัญหา คือ ตามหาว่าจะเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง ในอนาคต จากสภาวะการณ์ปัจจุบันนี้คือหาปัญหาก่อนที่จะเกิด

2. หาทางแก้ไขปัญหาซึ่งมี 2 วิธี คือ

2.1 แก้ไขโดยการปรับปรุงนโยบาย โครงสร้าง หรือวิธีอื่นๆ

2.2 วางแผนการฝึกอบรมโดยการจัดโครงการฝึกอบรม

3. การดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรม

3.1 ค้นหาความต้องการจำเป็นในการจัดฝึกอบรม

3.2 วางแผนการฝึกอบรมโดยการจัดโครงการฝึกอบรม

3.3 การบริหารโครงการฝึกอบรมและการอำนวยความสะดวก

3.4 ประเมินผลการฝึกอบรมและวิเคราะห์ผล

3.5 ค้นหาความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมใหม่

ชิตสุภาภักดิ์ ทิพย์เที่ยงแท้ (2560: 1-13) ได้เสนอขั้นตอนการฝึกอบรม ดังนี้

1. การหาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย

2. กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตเนื้อหาการฝึกอบรม

3. การสรรหาวิทยากร และการแบ่งบทบาทหน้าที่ การติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง

4. การเขียนงบประมาณรายรับ - รายจ่าย การจัดเตรียมเอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ อาหาร เครื่องมือ และการจัดเตรียมสถานที่

5. การจัดเตรียมเครื่องมือวัดผล

6. การดำเนินการฝึกอบรม และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

7. การทำรายงานสรุปประเมินผลโครงการ

ณัฐพันธ์ เขจรนนันท์ (2552: 151-153) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนในการจัดการฝึกอบรมไว้ 8 ลำดับขั้น ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม (Needs Analysis) ผู้ที่จะจัดทำโครงการฝึกอบรมต้องทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงความต้องการในการฝึกอบรมของกลุ่มเป้าหมาย ความต้องการนี้

อาจจะมีสาเหตุมาจากข้อบกพร่อง หรือปัญหาในการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2. ตรวจสอบความต้องการ (Examine each Needs) ผู้จัดทำโครงการฝึกอบรมจะต้องพิจารณา เปรียบเทียบถึงความต้องการ หรือลำดับความจำเป็นในแต่ละกิจกรรมที่ต้องการจัดการฝึกอบรม โดยคำนึงถึงปัจจัยรอบข้างที่เกี่ยวข้อง และควรพิจารณาถึงความเป็นไปได้ว่า เมื่อฝึกอบรมแล้วจะสามารถนำมาใช้ปรับปรุงหรือเพิ่มประสิทธิภาพของงานนั้น ๆ ได้ เพราะการจัดการฝึกอบรมที่ไม่มีความจำเป็นหรือเหมาะสมย่อมจะทำให้เกิดความสิ้นเปลืองงบประมาณ กำลังคน เวลา และอุปกรณ์อย่างไม่จำเป็น

3. ออกแบบโครงการฝึกอบรม (Design Training Program) ผู้จัดโครงการฝึกอบรมจะต้องวางแผน โดยคำนึงถึงลักษณะ และประเภทของการฝึกอบรมที่จะจัด หัวข้อของการฝึกอบรม จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม สถานที่ผู้บรรยายหรือวิทยากรอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ งบประมาณ เป็นต้น เพื่อที่โครงการฝึกอบรมที่ออกมามีความพร้อมสมบูรณ์และเหมาะสมกับความต้องการ ตลอดจนป้องกันอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

4. นำเสนอโครงการต่อผู้บริหาร (Propose Program to Upper Management) เมื่อผู้จัดโครงการฝึกอบรมได้ทำการสำรวจความจำเป็นและวางแผนการฝึกอบรมแล้ว ยังมีหน้าที่ต้องเสนอโครงการ เพื่อรับความเห็นชอบจากผู้บริหารระดับสูง สามารถตอบข้อซักถามต่าง ๆ จากผู้บริหารโดยที่หลังการพิจารณาอาจจะต้องมีการปรับปรุงโครงการให้เหมาะสม เพื่อให้การฝึกอบรมสามารถดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และสามารถประสานงานกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

5. จัดวางระเบียบในการดำเนินงาน (Issue Regulations on Training) เมื่อฝ่ายบริหารให้ความเห็นชอบต่อโครงการ ผู้จัดโครงการฝึกอบรมจะต้องจัดวางระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการให้เหมาะสมถูกต้อง เช่น การฝึกอบรมมีระเบียบข้อบังคับในการนำความรู้ความสามารถ และทักษะที่ได้รับไปใช้ในการเลื่อนขั้นเงินเดือน เลื่อนตำแหน่ง หรือปรับคุณวุฒิที่สอดคล้องกับกฎระเบียบขององค์การ

6. ฝึกอบรม (Training) ผู้จัดโครงการจะเริ่มทำการเปิดโครงการฝึกอบรม โดยจะเปิดรับสมัครผู้ที่สนใจ หรือคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายตามความเหมาะสมติดต่อวิทยากร จัดการสถานที่และกำหนดรายละเอียดการดำเนินงานให้เรียบร้อย ผู้จัดจะต้องมีการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงหรือสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจจะมีขึ้นอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนเวลา สถานที่และวิทยากรให้เป็นไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์ เพื่อให้การฝึกอบรมดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างราบรื่น ที่สุด

7. การประเมินผล (Evaluation) ขั้นตอนนี้ผู้จัดการฝึกอบรมจะทำการเก็บข้อมูลและประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่าการฝึกอบรมที่จัดขึ้นบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ มีอุปสรรคหรือปัญหา

ใดเกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ เพื่อที่จะได้ทำการปรับปรุงและแก้ไขให้การดำเนินงานราบรื่น ไม่มีอุปสรรค และวางแผนเพื่อการฝึกอบรมตรงในครั้งต่อไป

8. การติดตามผล (Follow up) เป็นขั้นตอนที่มีผู้จัดโครงการฝึกอบรม จะต้องติดตามผลของการฝึกอบรมว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาจากอดีตอย่างไรบ้างโดยอาจจะใช้วิธีการต่าง ๆ ในการประเมิน เช่น ติดตามผลการปฏิบัติงาน ให้ผู้บังคับบัญชากรอบแบบสอบถาม (Questionnaire) หรือตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อที่จะได้นำผลลัพธ์มาใช้ประกอบการพัฒนาโครงการฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อไป โดยการประเมินผลอาจทำได้ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวตามความเหมาะสมของแต่ละโครงการ และปัจจัยแวดล้อมอื่น

ดังนั้น สรุปได้ว่าขั้นตอนรูปแบบของการฝึกอบรมมี 4 ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาความต้องการ ความจำเป็นของการฝึกอบรม 2) จัดทำหลักสูตรฝึกอบรม 3) ดำเนินการฝึกอบรม 4) ประเมินผล การฝึกอบรม

เทคนิค วิธีการฝึกอบรม

การฝึกอบรมแต่ละหลักสูตรย่อมมีรูปแบบการจัดการหรือการรวมกลุ่มแตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าตัวของวิทยากรจะนำเสนอในลักษณะใดแก่ผู้เข้าอบรม ดังนี้

รศ.สุคนธ์ มกรมณี (2549: 1-15) กล่าวว่า กระบวนการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เข้ารับการอบรมในระดับที่ต้องการ โดยได้เสนอ วิธีการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

1. การบรรยาย (Lecture) เป็นการถ่ายทอดความรู้ด้วยการพูดอธิบาย หรือเล่าให้ฟัง
2. การอภิปราย (Discussion) คือ กลุ่มคนแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นวิเคราะห์และพิจารณา เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน
3. การสาธิต (Demonstration) เป็นการแสดงให้เห็นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นการปฏิบัติจริง ซึ่งจะช่วยให้ทักษะได้ดีหากผู้เข้ารับการอบรมได้ลงมือปฏิบัติตาม
4. การสอนงาน (Coaching) เป็นการแนะนำให้รู้วิธีปฏิบัติงานให้ถูกต้อง
5. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการประชุมเล็กไม่เกิน 15 คนเปิดโอกาสให้ทุกคน แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี
6. การประชุมอภิปรายกลุ่มย่อย (Group discussion) เป็นการจัดผู้เข้ารับการอบรม กลุ่มใหญ่ให้เป็นกลุ่มย่อย ร่วมกันพิจารณาประเด็นปัญหาและนำเสนอความเห็นต่อกลุ่มใหญ่
7. การประชุม อภิปรายกลุ่มใหญ่ (Forum discussion) เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุม/ ฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมด้วยการซักถามแสดงข้อเท็จจริง

8. กรณีศึกษา (Case study) เป็นการนำเรื่องราวหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงมาเสนอในกลุ่มผู้รับการฝึกอบรม แล้วให้วิเคราะห์ปัญหาโดยวิทยากรเป็นผู้คอยแนะนำ

9. เกมการบริหาร (Management games) เป็นการแข่งขันระหว่างบุคคลสองกลุ่มขึ้นไป เพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

10. การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) เป็นการนำเอาเรื่องที่เป็นกรณีตัวอย่างมาเสนอในรูปของการแสดงบทบาท

11. การสัมมนา (Seminar) เป็นการประชุมของผู้ที่ปฏิบัติงานคล้ายกันแล้วพบปัญหาเดียวกัน มาร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อหาทางปฏิบัติร่วมกัน

12. การศึกษาดูงานนอกสถานที่ เป็นการไปศึกษายังสถานที่อื่น ๆ เพื่อเห็นของจริง

13. การประชุม/การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ

14. การฝึกอบรมด้านสัมผัสนิสัย เป็นการเรียนรู้พฤติกรรมของกลุ่มผ่านการมีส่วนร่วมกับกลุ่ม
 วิจารณ์ ลักขณาอดิศร (2550: 72-73) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเป็น 2 ประเภท

1. การฝึกอบรมแบบ On the Job Training (OJT) คือ การฝึกปฏิบัติงานจริง โดยมีผู้ชำนาญงานนั้นเป็นครูฝึก คอยดูแลการฝึกงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จะไม่เน้นการเรียนทฤษฎีมากนัก แต่มุ่งเน้นไปในทางฝึกปฏิบัติ ทำให้มีความสามารถในการสร้างความรู้ความเข้าใจ เหมาะกับการปฏิบัติงานโดยตรง เพราะเห็นผลในระยะสั้นค่อนข้างชัดเจน ต้นทุนต่ำ แต่ก็ไม่ควรที่จะให้มีจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากเกินไป เพราะผู้ฝึกสอนอาจดูแลไม่ทั่วถึง เกิดการบกพร่องในการปฏิบัติงาน ทำให้ Cost of quality สูงขึ้น และ Productivity ต่ำลงได้

2. การฝึกอบรมแบบ Off the Job Training เป็นการฝึกอบรมที่เน้นความรู้ ความเข้าใจ โดยการจัดฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ ไม่ใช่การเรียนรู้แบบปฏิบัติงานจริง ซึ่งการฝึกอบรมประเภทนี้จะให้ความรู้ผู้เข้าอบรมได้มากกว่าการอบรมแบบ On the Job Training เพราะผู้เข้าอบรมสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ แต่อาจจะเกิดปัญหาในเรื่องของการประยุกต์ใช้ เพราะความรู้เชิงทฤษฎีที่ได้ บางครั้งไม่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ทั้งหมด หากผู้เข้าอบรมไม่มีทักษะในการประยุกต์ความรู้เข้ากับการทำงาน หรือมีทัศนคติต่อการฝึกอบรมว่า เป็นการพักผ่อนผ่อนคลาย ก็จะทำให้การฝึกอบรมนั้นไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร

สมคิด บางโม (2551: 85-94) ได้แบ่งประเภทของเทคนิคการฝึกอบรมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ การฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และการฝึกอบรมโดยใช้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ดังนี้

1. เทคนิคการฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 การบรรยาย (Lecture) เป็นการบรรยายตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย อาจใช้สื่อหรือโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการบรรยาย เช่น ไมโครโฟน รูปภาพ วีดีโอ โปรแกรมนำเสนอ (Power Point) เป็นต้น และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ซักถามในตอนท้าย ข้อดี คือได้เนื้อหา วิชาตามหัวข้อที่กำหนดครบถ้วน การเสนอเนื้อหาเป็นไปตามลำดับ ผู้เข้ารับการอบรมมีโอกาสซักถามได้เนื้อหาวิชามากในเวลาที่จำกัด สามารถใช้กับการฝึกอบรมที่มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นจำนวนมาก หากวิทยากรเตรียมการมาดี และมีสื่อประกอบ การบรรยายจะทำให้ได้รับความสนใจมาก ข้อจำกัด คือเป็นการสื่อสารทางเดียว ผู้ฟังอาจเบื่อหน่าย วิทยากรต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชา และมีความสามารถในการบรรยายเป็นอย่างดี

1.2 การสาธิต (Demonstration) เป็นการแสดงให้เห็นการปฏิบัติจริง แล้วเกิดความเข้าใจถึงกรรมวิธี วิธีการและขั้นตอนของการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติตามได้หลังจากดูการสาธิตแล้วเหมาะสำหรับการฝึกทักษะที่เป็นขั้นตอนและมีการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการปฏิบัติ โดยมีการบรรยายประกอบการสาธิตมีข้อดี คือ เกิดความรู้ความเข้าใจได้ง่ายและเร็วขึ้น มีความน่าเชื่อถือสูงเพิ่มพูนทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ดี ไม่เบื่อหน่าย ได้ทดลองปฏิบัติ เป็นการนำเสนอความรู้ในรูปแบบที่เป็นรูปธรรม ผู้เข้ารับการอบรมได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายทาง ข้อจำกัด คือ ต้องใช้เวลาในการเตรียมการมาก และวิทยากรต้องมีความชำนาญจริงๆ มักใช้ร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ เช่น การบรรยาย การปฏิบัติ การทดลอง เหมาะสำหรับการฝึกอบรมกลุ่มเล็ก ๆ

2. เทคนิคการฝึกอบรมโดยใช้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้

2.1 การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการประชุมกลุ่มเล็กไม่เกิน 15 คน ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเสรี โดยไม่คำนึงว่าความคิดนั้นจะถูกหรือผิด ความคิดหรือข้อเสนอแนะทุกอย่างจะถูกจดบันทึกไว้แล้วจึงวิเคราะห์หรือประเมินค่าของความคิดเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปในเรื่องนั้นๆ หัวข้อเรื่องที่น่ามาระดมสมองควรเป็นเรื่องเดียว ข้อดี คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมมากได้ช่วยกันคิด ช่วยกันเสนอ บรรยากาศเป็นกันเอง ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้ ข้อจำกัด คือ ได้ความคิดเห็นจำนวนมากแต่อาจมีคุณค่าน้อยและต้องจำกัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้ทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น

2.2 การใช้กิจกรรมนันทนาการ (Recreational Activity) เป็นการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันทำกิจกรรม เช่น การเล่นเกมสั้น ๆ การปอบมือเป็นจังหวะ การร้องเพลงประกอบท่าทาง เป็นต้น โดยเน้นการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม เพื่อมุ่งเปลี่ยนทัศนคติและสร้างความสัมพันธ์ ตลอดจนสร้างความสนุกสนานระหว่างการฝึกอบรม ข้อดี คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมทุกคน บรรยากาศสนุกสนาน รื่นเริง ข้อจำกัด คือ ใช้ได้กับบางสถานการณ์ บางหัวข้อวิชาเท่านั้น ส่วนใหญ่จะใช้สลับกับการบรรยาย และวิทยากรต้องมีทักษะในการนำกลุ่ม

2.3 การใช้ฐานกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่จะใช้สถานที่ที่กว้างขวางพอที่จะจัดฐานกิจกรรมได้หลาย ๆ ฐาน หรืออาจใช้ห้องเรียนก็ได้ โดยแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นกลุ่ม จัดวิทยากรประจำฐาน กำหนดเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละฐานจัดกิจกรรมให้ปฏิบัติโดยมุ่งให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตามความมุ่งหมายของการฝึกอบรมนั้น ๆ โดยให้เริ่มทำกิจกรรมพร้อมกันทุกกลุ่ม และหมุนเวียนกันไปจนครบทุกฐาน แล้วประเมินและสรุปผลการทำกิจกรรม ข้อดี คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกคน บรรยากาศสนุกสนาน ทำง่าย ไม่น่าเบื่อ เป็นการฝึกอบรมภาคสนาม ข้อจำกัด คือ ต้องใช้สถานที่ที่กว้างขวาง ใช้วิทยากรหลายคน และใช้เวลาในการเตรียมการมาก

2.4 การฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นกิจกรรมการฝึกอบรมที่ให้ประสบการณ์ตรงกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยการให้ลงมือฝึกฝนหรือปฏิบัติจริงหลังจากฟังบรรยาย ดูการสาธิตหรือทดลองแล้ว ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีจากการฝึกปฏิบัติมากขึ้น และเกิดทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ

อรรถวรินทร์ ไชยปัญญา (2556: 103) สรุปว่า เทคนิคการฝึกอบรม โดยใช้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่ การระดมสมอง กรณีศึกษา เกมการบริหาร การประชุมใหญ่ การประชุมกลุ่มย่อย การแสดงบทบาทสมมติ การทัศนศึกษา การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การใช้กิจกรรมนันทนาการ การฝึกหัดงาน การฝึกประสาทสัมผัส และการฝึกอบรมในงาน

รสสุคนธ์ มกรมณี (2562: ออนไลน์) ให้ความหมายของเทคนิคฝึกอบรมไว้ว่า เป็นวิธีการ เครื่องมือ หรือกิจกรรมที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารความหมายระหว่างวิทยากรกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือระหว่างผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน หรือระหว่างบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

ดังนั้น สรุปได้ว่า เทคนิคการฝึกอบรม แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การฝึกอบรมที่มีวิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และการฝึกอบรมที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ สิ่งสำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดวิธีการ คือ จุดประสงค์ของการจัดการอบรม และเนื้อหาที่จะใช้ในการฝึกอบรม โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อม คือ กลุ่มผู้เข้ารับการอบรม สถานที่ เวลา วัสดุอุปกรณ์ และวิทยากร เพื่อให้การฝึกอบรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

รูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรม

วิธีการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมนั้น สามารถกระทำได้ดังนี้

เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี (2546: 1-378) การประเมินการฝึกอบรมว่ามีขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติที่เหมาะสม 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน
3. กำหนดขอบเขตของการประเมิน

4. การพิจารณากำหนดตัวบ่งชี้และแหล่งข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การสรุปผลการประเมิน

ฉันท ชาติทอง (2552: 355) ได้กล่าวว่า ในการประเมินหลักสูตรควรเลือกใช้รูปแบบการประเมินให้สอดคล้องกับความจำเป็น หรือความต้องการของผลการประเมิน โดยรูปแบบของการประเมิน สามารถจัดเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มยึดวัตถุประสงค์และยึดผู้ใช้บริการเป็นหลัก ได้แก่ รูปแบบการประเมินของ ไทเลอร์ โพรวิส ครอนบัก และสครีเวน

2. กลุ่มเน้นการตัดสินใจในการจัดการ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม และอัลคิน
3. กลุ่มเน้นการมีส่วนร่วม ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสเตค

สมชาติ กิจยรรยง (2550: 197-198) ได้ให้ความเห็นว่าการประเมินการฝึกอบรมเป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการฝึกอบรม โดยปกติส่วนใหญ่การประเมินมักจะประเมินว่ารู้สึกอย่างไร สาระและการบรรยายที่ จูงใจให้ติดตามหรือไม่ โดยหลักการแล้วการประเมินสามารถทำได้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินวิทยากรและผู้ดำเนินโครงการ
2. วิทยากรประเมินผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้ารับการอบรม
3. ผู้ดำเนินโครงการประเมินผู้ฟังและวิทยากร
4. ผู้รับผิดชอบโครงการติดตามผลผู้เข้ารับการอบรม
5. ขั้นตอนการประเมินผลการฝึกอบรมมีดังนี้

- 5.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ศึกษาประเด็นการฝึกอบรมให้ชัดเจนเพื่อให้ทราบถึงสิ่งที่ต้องบรรลุจากการฝึกอบรมตามโครงการได้กำหนดไว้

- 5.2 กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินผลการฝึกอบรม โดยสัมภาษณ์จากเพื่อนร่วมงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและจากผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

- 5.3 การวางแผนการประเมินผล โดยพิจารณาถึงผู้ที่รับผิดชอบระยะเวลาที่ทำการประเมิน วิธีการหรือประเภทในการประเมิน

- 5.4 พิจารณาถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การฝึกอบรม จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่ผู้บังคับบัญชา วิทยากร ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อนร่วมงาน

- 5.5 พิจารณาถึงรายละเอียดของโครงการ หัวข้อ วิชา เอกสารประกอบการฝึกอบรมแบบฝึกปฏิบัติ

- 5.6 ระยะเวลาในการประเมินผลการฝึกอบรม ระหว่าง และหลังการฝึกอบรม ทั้งทันทีที่แล้วจบหรือภายหลังผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลับไปปฏิบัติงานในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

5.7 กำหนดประเภทของการประเมินผลว่าจะทำในระดับใด

5.8 กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูลเช่น แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน

5.9 กำหนดวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการทางสถิติ

5.10 ดำเนินการตามแผนที่ตั้งไว้

ดุสิต ขาวเหลือง (2554: 18-31) กล่าวว่า การประเมินผลการฝึกอบรมเป็นการประเมินผลหลังการฝึกอบรม คือ การประเมินที่ดำเนินการในช่วงท้ายของการฝึกอบรม เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ของงาน และของหน่วยงาน การประเมินในลักษณะนี้ใช้วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเป็นมาตรฐาน ผลลัพธ์ของการประเมินผลสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมได้ เช่น ถ้าวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหลายข้อยังไม่ประสบความสำเร็จ ข้อมูลจากการประเมิน ผลกระบวนการฝึกอบรมสามารถนำมาบ่งชี้แสดงให้เห็นปัญหาในกระบวนการที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางการแก้ไขที่ดีและถูกต้องที่พึงกระทำต่อไป

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 123) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรคือ กระบวนการเก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูล เพื่อนำไปตรวจสอบหลักสูตร และใช้ตัดสินว่าหลักสูตรนั้นมีคุณค่าและบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ และรูปแบบของการประเมินหลักสูตรที่สำคัญมี 5 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ เน้นจุดหมายเป็นหลักการออกแบบหลักสูตรและการสอน จะต้องกำหนดจุดหมายให้ชัดเจนว่าผู้เรียนจะมีพฤติกรรมเป็นอย่างไร เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้ว บทบาทของผู้ประเมินหลักสูตรอยู่ที่ผลผลิตของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินการเรียนการสอนและการประเมินหลักสูตรด้วย

2. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสแตค จะคำนึงถึงข้อมูลเชิงบรรยาย และข้อมูลเชิงตัดสินรวมทั้งคำนึงถึงแหล่งที่ได้มาของข้อมูลอีก 3 ด้าน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น หรือสภาพก่อนใช้หลักสูตร ข้อมูลที่ได้ขณะดำเนินการใช้หลักสูตรและผลลัพธ์ของการใช้หลักสูตร

3. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม เน้นการประเมินใน 4 ด้านใหญ่ ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ประเมินบริบทเพื่อตัดสินใจเลือกจุดมุ่งหมาย ประเมินปัจจัยเบื้องต้น เพื่อตัดสินใจออกแบบหลักสูตรให้บรรลุจุดมุ่งหมายประเมินกระบวนการเพื่อตัดสินใจนำหลักสูตรไปใช้ และประเมินผลผลิตเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกหลักสูตร

4. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ มีจุดหมายเพื่อค้นพบการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรว่ามีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรที่กำลังดำเนินการใช้อยู่ในปัจจุบันโดยเปรียบเทียบข้อมูล พฤติกรรมกับจุดประสงค์ โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนระดับท้องถิ่น โครงสร้างการประเมินหลักสูตรประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ การเรียนการสอน สถาบัน และพฤติกรรม

5. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของพรวิส เน้นการเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นจริงของหลักสูตร กับสิ่งที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐาน ว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งถ้าพบว่าไม่สอดคล้องกัน ก็จะเป็นข้อมูลนำไปสู่การตัดสินใจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินการขั้นต่อไป หรืออาจจะ ทบทวนให้ดำเนินการซ้ำหรืออาจล้มเลิกโครงการใช้หลักสูตร

ดังนั้น สรุปได้ว่า การประเมินผลการฝึกอบรม (Training Evaluation) จัดเป็นขั้นตอน สุดท้ายของการฝึกอบรม โดยเริ่มจาก 1. การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training Needs Assessment) 2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) 3. การออกแบบหลักสูตร (Course Design) 4. การดำเนินการฝึกอบรม (Training Conduct) โดยทั้ง 4 ขั้นตอน ถือว่าเป็นปัจจัยย้อนกลับที่สำคัญ และเป็นการวัดความสำเร็จในการฝึกอบรมทรัพยากรบุคคลในองค์กร ทั้งนี้ต้องเลือกใช้เครื่องมือ และวิธีในการประเมินที่เหมาะสม และผลของการประเมินนั้นสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการ ฝึกอบรมในครั้งต่อไป

ประโยชน์ของการฝึกอบรม

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

อ้อม ประนอม (2540: 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการฝึกอบรมว่า การฝึกอบรมที่จัดได้อย่างมีระบบจะเกิดผลดีหลายประการดังนี้

1. ช่วยป้องกันปัญหาโดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจกับบุคลากร เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา ระหว่างปฏิบัติงานได้
 2. ช่วยเสริมสร้างความรู้ใหม่ๆ ที่ทันสมัยให้กับบุคลากร
 3. ช่วยประหยัดงบประมาณรายจ่ายเนื่องจากเป็นกรรมวิธีที่ทำในระยะสั้น งบประมาณจำกัด มีวัตถุประสงค์เจาะจงชัดเจน
 4. เป็นการช่วยให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ และเพิ่มเติมประสบการณ์โดยไม่ก่อให้เกิด ความเสียหายต่องานที่ปฏิบัติ ซึ่งสามารถจัดขึ้นในระหว่างปฏิบัติงานและนอกเวลาทำงาน
 5. เป็นกรรมวิธีที่ก่อให้เกิดความสามัคคีที่ทำงานในหน่วยงานเดียวกัน เพราะการฝึกอบรม ทำให้บุคลากรมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น
 6. เป็นกรรมวิธีที่ช่วยให้บุคลากรมีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง และปรับปรุงวิธีการ ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับงานที่ต้องปฏิบัติ
 7. ช่วยให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความพร้อมที่จะทำงาน กล้าเผชิญปัญหา และอุปสรรค
 8. ช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต และช่วยให้บุคลากรรู้จักการพัฒนาตนเอง
- ชาญชัย อาจินสมมาตร (2548: 23-24) กล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกอบรมมี 6 ประการ คือ

1. ลดเวลาเรียนรู้
2. ปรับปรุงการปฏิบัติงาน
3. การสร้างเจตคติ
4. ช่วยเหลือการแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน
5. สนองความต้องการของแรงงาน
6. เป็นประโยชน์กับตัวพนักงานเอง

ดังนั้น สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการฝึกอบรม คือ ช่วยป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น โดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจกับบุคลากร ทำให้เกิดการเรียนรู้ และเพิ่มเติมประสบการณ์ เกิดความเข้าใจมากขึ้น เป็นโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง และปรับปรุงวิธีการ อันเป็นสนับสนุน การศึกษาตลอดชีวิต และช่วยให้บุคลากรรู้จักการพัฒนาตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

ยุภาพร แสันทาญ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจ เพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านบึงนาจาน จำนวน 50 คน ซึ่งได้มา โดยการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) หลักสูตรฝึกอบรม 2) แผนการฝึกอบรม 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นแน่นเท่ากับ 0.866 4) แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่น 5) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหา และทดสอบที่ ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียน หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ทางเพศในวัยรุ่นตามหลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร ฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด

เกษมศรี อัครศรีพงษ์ธร (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ เรื่องเพศในสังคมไทย กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน พิบูลอุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2556 มีอายุระหว่าง 10 – 12 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการ ทดลอง ได้แก่ แผนจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศ “ก้าวอย่างอย่างเท่าทัน” จำนวน 8 แผน ผลการวิจัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยภายหลังการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองสูงกว่าคะแนนก่อนการ ทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และผลการจัด กระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศ ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ เรื่องเพศที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรรณศิริ ประจันโน รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ตามแนวความคิดการให้ข้อมูล ข่าวสาร แรงจูงใจ และทักษะพฤติกรรมการวิจัยแบบบรรยายเชิงทำนาย โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 306 คน จังหวัดจันทบุรี และสรุปผลได้ว่า การส่งเสริมให้ เด็กวัยเรียนมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ควรเน้นการปรับเปลี่ยนการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง ทางเพศส่งเสริมการเรียนรู้ผลกระทบจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การป้องกันการใช้สื่อช่วย ความรู้สีกทางเพศ และการฝึกทักษะการปฏิเสธพฤติกรรมที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์

ศิริภพ โสมาภา (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชนเกี่ยวกับ แนวคิดเติบโตและการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ และทีมงาน ผู้ฝึกอบรมเยาวชน เยาวชนผู้เข้ารับการอบรม และผู้ปกครองของเยาวชน จำนวนทั้งสิ้น 231 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และทีมงานสถาบันการศึกษา SMART-i CAMP แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และเยาวชนผู้เข้าฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่ากระบวนการบริหารหลักสูตร โดยภาพรวมมีความเหมาะสม ด้านแนวคิดเติบโตของ เยาวชน มีค่าเฉลี่ยระดับมากด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชน มีค่าเฉลี่ยระดับมาก และ ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชน มีค่าเฉลี่ยระดับมาก

นรินทร์ วงสีสา (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศศึกษา โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน โดยใช้เครื่องมือในการ วิจัย ประกอบด้วยหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง เพศศึกษา โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบวัดความพึงพอใจต่อหลักสูตรการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาประสิทธิภาพหลักสูตร ตามเกณฑ์ 80/80 ค่า t-test แบบ Paired Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ 81.17/87.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7227 คือกลุ่มทดลองมีความรู้เพิ่มขึ้น และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

รุ่งรัตน์ ธาราพงษ์ และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพศวิถีไทยของนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 25 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตร ฝึกอบรมแผนการฝึกอบรม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบประเมิน ความพึงพอใจ แบบสอบถามและ

แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรม เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพสูงมีระดับความเหมาะสมมาก ผลสัมฤทธิ์หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมิน ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตร โดยผ่านการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมซึ่ง ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม หมายถึง การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อการวิเคราะห์สภาพความต้องการหรือประเด็นเนื้อหาในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มาสร้างเป็นหลักสูตรฝึกอบรม การตรวจสอบร่างหลักสูตร การปรับปรุงร่างหลักสูตร และการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร

ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม หมายถึง การนำหลักสูตรฝึกอบรม ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และประเมินผลการฝึกอบรม

ระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม หมายถึง การนำผลการประเมินหลักสูตร ข้อคิดเห็นของวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม มาพิจารณาปรับปรุงและแก้ไข เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพศวิถีศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของเพศวิถี

เพศวิถี (Sexuality) หมายถึง เป็นมุมมองตลอดชีวิตของมนุษย์ในแง่ของเพศ ความเป็นชายหญิงและบทบาททางเพศ การรับรู้สภาพแวดล้อมทางเพศ ลักษณะที่กระตุ้นความต้องการทางเพศ ความพึงพอใจทางเพศ ความสัมพันธ์ทางเพศและการสืบพันธุ์ เพศวิถี เป็นประสบการณ์ที่ได้รับและแสดงออกในด้านความคิด การจินตนาการ ความปรารถนา ความเชื่อ ทศนคติ คุณค่า พฤติกรรม การปฏิบัติ บทบาทและความสัมพันธ์ ในขณะที่เพศวิถีสามารถที่จะรวมในทุกมิติที่กล่าว แต่ไม่จำเป็นที่ทุก ๆ อย่างที่กล่าวจะได้เคยมีประสบการณ์หรือแสดงออกมา เพศวิถีได้รับอิทธิพลจากทางร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม จรรยาบรรณ กฎหมาย ประวัติศาสตร์ ศาสนาและองค์ประกอบของจิตวิญญาณ (World Health Organization, 1998: 12)

เพศวิถี เป็นสิ่งที่ซับซ้อนและแตกต่างกันในแต่ละบุคคล สังคม หรือแม้กระทั่งในบุคคลเดียวกัน แต่แตกต่างกันในช่วงเวลา เพศวิถีมีความหมายและรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งนักวิชาการ ได้ให้ความหมายของเพศวิถีในมุมมองต่าง ๆ ดังนี้

จิตติมา ภาณุเดชะ และคณะ (2550:10) กล่าวว่า เพศวิถี หมายถึง วิถีชีวิตทางเพศที่ถูกหล่อหลอมสร้างจากค่านิยม บรรทัดฐาน และระบบวิถีคิด วิถีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความปรารถนาและการแสดงออกทางเพศ ความคิดเกี่ยวกับคู่รัก คู่ชีวิตในอุดมคติและกามกิจ ซึ่งเป็นระบบความคิดและพฤติกรรมที่มีความหมายทางสังคม สัมพันธ์กับมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่กำหนดและสร้างความหมายให้แก่เรื่องเพศในหลากหลายแง่มุม

สุวิทนา อารีพรพร (2550: 259-263) กล่าวว่า Sexuality มีความหมายกว้างกว่าคำว่า เพศหรือเซ็กซ์ การศึกษาเรื่องเพศส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์และปัญหาทางเพศซึ่งยังถือว่าไม่ครอบคลุม เรื่องเพศมีความหมายกว้างครอบคลุมไปถึงเรื่องของจิตใจ ร่างกาย พัฒนาการ พฤติกรรมเพศสัมพันธ์ รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บุคคลกับสังคม เจตคติ ค่านิยม และประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ ตลอดจนความผิดปกติทางเพศและสุขภาพทางเพศ การขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เช่น การหย่าร้าง ลูกกำพร้า การทำร้ายร่างกาย กามโรค การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา การทำแท้ง รวมไปถึงความเสื่อมของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี ค่านิยม การติดสิ่งเสพติด อีกทั้งมนุษย์จะต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลต่าง ๆ ทั้งในครอบครัว นอกครอบครัวรวมถึงสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ศาสนา กฎหมาย เศรษฐกิจ ดังนั้น เพศของมนุษย์จึงเกี่ยวข้องในส่วนของการรับอิทธิพล ส่งผลกระทบต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม มนุษย์จึงจำเป็นต้องมีความรู้ทักษะและเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยและมีความสุขและการศึกษาเรื่องเพศที่ครอบคลุม จำเป็นต้องรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางเพศทั้งร่างกายและจิตใจการสร้างความสัมพันธ์และรักษาความสัมพันธ์กับบุคคลทั้งในครอบครัว เพศเดียวกัน ต่างเพศคู่รัก คู่สมรส ตลอดจนความสัมพันธ์ในฐานะพ่อแม่ ทักษะในการดำรงชีวิตทางเพศ ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพทางเพศ การสร้างเจตคติและความสามารถในการปรับตัวทางเพศ รวมทั้งเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องเพศกับสังคมวัฒนธรรม ให้สามารถแสดงออกเรื่องเพศได้อย่างเหมาะสม ยอมรับความแตกต่าง ในพฤติกรรมทางเพศของแต่ละบุคคล ตลอดจนเข้าใจคำสอนและความเชื่อทางศาสนา กฎหมายเกี่ยวกับเพศ เพศกับศิลปะ และเพศกับสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

สุไลพร ชลวิไล (2550: 15) กล่าวว่า ทุกวันนี้ในสังคมหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก เรื่องทางเพศยังคงถูกมองว่าเป็นเรื่องอันตรายควรปกปิด ถูกจำกัดให้อยู่แต่เฉพาะในพื้นที่ส่วนตัวและไม่ควรจะได้รับ การพูดคุยมาตั้งแต่ในอดีต การสร้างสภาวะแวดล้อมหรือบรรยากาศทางสังคมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนค่านิยม ในเรื่องเพศนั้นควรผลักดันให้ประเด็นเรื่องเพศวิถี เข้าไปอยู่ในกฎหมาย

มาตรการทางสังคมและการเมืองในทุก ๆ มิติที่คุ้มครองคนจากการถูกเลือกปฏิบัติ การถูกกีดกัน และถูกทำร้าย อันเนื่องมาจากอคติทางเพศ และให้สิทธิกับพลเมืองทุกคนในสังคมในการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องเกี่ยวกับเพศวิถี การมีสิทธิเหนือเนื้อตัว ร่างกายของตน การเลือกที่จะมีเพศสัมพันธ์ หรือมีบุตรได้โดยสมัครใจ ฟังพอใจ และปลอดภัยปราศจากโรคและความรุนแรง มีกระบวนการในการเตรียมชุมชนในการทำความเข้าใจเรื่องเพศวิถีและสิทธิทางเพศ เน้นการทำงานในเชิงรุกมากกว่าตั้งรับ

ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ (2551: 10) ได้กล่าวถึงเพศวิถี ไว้หลายความหมาย ได้แก่

1. Sexuality แปลเป็นภาษาไทยว่า เพศวิถี หมายถึงการเชื่อมโยงระหว่างความเชื่อและความหมายเรื่องเพศ ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นสิ่งที่ขัดแย้งหรือสอดคล้องกัน มนุษย์จะปฏิบัติตามความคิดทางเพศวิถีที่ได้รับมาโดยที่เพศวิถีมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ความปรารถนา วิถีปฏิบัติ และอัตลักษณ์เรื่องเพศ ส่วนการกล่าวถึงเพศวิถีกระแสหลักในสังคมไทยเป็นสิ่งที่คล้ายคลึงกับ Gender (เพศสภาพ) กล่าวคือ เพศวิถีถูกกำหนดโดยเพศสภาพซึ่งเป็นตัวกำหนดวิถีปฏิบัติทางเพศของผู้หญิงและผู้ชายเท่านั้น ทำให้การกล่าวถึงเรื่องเพศวิถีในความหมายดังกล่าวถูกใช้กลับกันไปมาระหว่างเพศภาวะและเพศวิถี

2. เพศวิถี เป็นเรื่องการนำเสนอร่างกายมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกรอบคิดทางเพศที่ว่าผู้หญิงควรมีรูปร่างผิวพรรณอย่างไร ส่วนการนำเสนอร่างกายหมายความว่าบุคคลต้องการให้คนอื่นเห็นตนเองอย่างไร เป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย การนำเสนอร่างกายจึงส่งผลให้เกิดอัตลักษณ์ทางเพศ

3. เพศวิถี เป็นเรื่องของการกระทำ กิริยา มารยาท การพูดจา ซึ่งเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังทางสังคมและอัตลักษณ์ทางเพศ ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าเห็นตนเองเป็นอย่างไร

4. เพศวิถี เป็นเรื่องการดึงดูดทางเพศและเพศวิถีเป็นสิ่งที่กำหนดว่าลักษณะแบบนี้มีคุณค่าหรือเป็นความสวยงาม ซึ่งการดึงดูดทางเพศจะขึ้นอยู่กับคุณค่าที่สังคมมอบให้ ลักษณะเช่นนี้ไม่ได้เป็นไปโดยอิสระแต่ขึ้นอยู่กับเบื้องหลังทางสังคม เช่น ชนชั้นและอาชีพ คุณค่าทางเพศเป็นสิ่งที่มีการนำเสนอในหลากหลายแง่มุมของสังคม อาจมีจำนวนของการยอมรับและไม่ยอมรับต่างกัน

5. เพศวิถี เป็นเรื่องของชุดกติกาว่าด้วยความสัมพันธ์ตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงตอนจบของความสัมพันธ์ว่าเป็นอย่างไรและมีลักษณะเช่นไร ในบางสังคมการเริ่มต้นเป็นสิ่งที่กำหนดจากครอบครัวแต่ปัจจุบันเป็นเรื่องความพึงพอใจทางเพศ

6. เพศวิถี เป็นเรื่องการนิยามว่าอะไรคือเรื่องของเพศ ความปกติและผิดปกติทางเพศเป็นอย่างไร

พิมพ์วัลย์ บุญมงคล (2551: 11) กล่าวว่า เพศวิถี หมายถึง วิถีชีวิตทางเพศ ที่ถูกสร้างจากเงื่อนไขทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจและประวัติศาสตร์ องค์ประกอบของเพศวิถีประกอบด้วย การให้ความหมายเรื่องเพศของปัจเจกบุคคล ความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศ บรรทัดฐานทางสังคม ความรู้สึก ความปรารถนา การแสดงออกทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ

เพศภาวะ รสนิยมทางเพศ คู่ความสัมพันธ์ทางเพศ ตลอดจนงานภารกิจที่แตกต่างในแต่ละสังคม มีความสลับซับซ้อนไปมาไม่หยุดนิ่ง หรือแม้แต่ในบุคคลเดียวกันแต่แตกต่างกันในช่วงเวลาที่มีเพศวิถีที่มีความหมายและรูปแบบที่หลากหลาย

มลฤดี ลาพิมล และคณะ (2551: 11) กล่าวว่า เพศวิถี หมายถึง ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ทัศนคติของผู้คนในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการให้ความหมายเรื่องเพศความรู้สึกทางเพศ ความต้องการ และอารมณ์ บรรณนาทางเพศ ความสุขและความพึงพอใจทางเพศ พฤติกรรม การแสดงออกการปฏิบัติทางเพศ การรับรู้เกี่ยวกับคู่ความสัมพันธ์ทางเพศ รสนิยมทางเพศ รวมถึงอัตลักษณ์ทางเพศของคู่ความสัมพันธ์ทางเพศ จำนวนและอายุของคู่ความสัมพันธ์ทางเพศ ระยะเวลาที่อยู่ในความสัมพันธ์ทางเพศ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของคู่ความสัมพันธ์ การสื่อสารและการต่อรองทางเพศ เป็นต้น มิติต่าง ๆ ดังกล่าว ล้วนเป็นผลของกระบวนการประกอบสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม การอบรมสั่งสอน การบอกกล่าว การเติบโตและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ในฐานะที่เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมของปัจเจกบุคคล ส่งผลให้หญิงและชายแสดงบทบาทและพฤติกรรมของตนเองในเรื่องเพศไปตามบทบาทความเป็นหญิงเป็นชาย หากหญิงชายนำกฎเกณฑ์ในเรื่องเพศมาปฏิบัติอย่างเหมาะสม สังคมก็จะมีการให้รางวัลได้รับคำชมเชย ชื่นชมยินดี และให้การยอมรับในทางตรงข้าม หากกละเลย สังคมก็จะไม่ยอมรับตำหนิติเตียน หรือการจำกัดโอกาสในการเข้าถึงการพัฒนาและการบริการที่เกี่ยวข้อง

วราภรณ์ แซ่มสนธิ (2551: 21) กล่าวว่า ความหมายของเพศวิถีที่พบจะเปลี่ยนแปลงไปมา โดยมีประเด็นในการศึกษาหลากหลาย ได้แก่ ปฏิบัติการเชิงสังวาส ความสนิทสนมหา วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเพศสภาพ นโยบายอนามัยเจริญพันธุ์ การค้าบริการทางเพศ ระบบการแต่งงาน ชีวิตครอบครัว อัตลักษณ์ทางเพศ เช่นเดียวกับการนิยามความหมายเพศวิถีในสังคมไทย ที่ขยับเคลื่อนที่ไปมาในประเด็นเพศภาวะ ความสัมพันธ์ชายหญิง รักร่วมเพศ รักต่างเพศ ความชอบ ไม่ชอบต่อเรื่องสังวาส สิทธิทางเพศ การคุมกำเนิดการตั้งครรภ์ การทำแท้ง ความรุนแรงและอาชญากรรมทางเพศ การทำศัลยกรรมผ่าตัดแปลงเพศ เป็นต้น

ภัทรพร ไพศาลสุวรรณ (2553: 67-70) ได้นิยามความหมายเพศวิถี กล่าวว่า เพศวิถีเป็นเรื่องสัมพันธ์กับเพศสรีระ ซึ่งหมายถึง เพศที่กำหนดจากลักษณะพื้นฐานทางร่างกายมีลักษณะเป็นธรรมชาติโดยกำเนิดของมนุษย์ และเพศภาวะซึ่งเกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมเป็นผู้กำหนดวิถีปฏิบัติทางเพศ การให้คำอธิบายเพศวิถีในเชิงธรรมชาติจะมองว่าความต้องการทางชีวภาพมาจากสัญชาตญาณทางเพศของมนุษย์ เป็นสิ่งถาวรไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ถือเป็นกฎสากล แต่คำอธิบายในเชิงสังคมจะตระหนักถึงปรากฏการณ์ทางเพศที่แตกต่างหลากหลาย เจื่อนไขและปัจจัยทางสังคม จึงมีอิทธิพลต่อรูปแบบที่หลากหลายของวิถีชีวิตทางเพศ คำอธิบายเชิงสังคม จึงให้น้ำหนักกับบริบท

ทางสังคมมาประกอบในการพิจารณาเรื่องเพศวิถีของปัจเจกชน หากอาศัย การอธิบายทางธรรมชาติ อย่างเดียว จะไม่สามารถอธิบายภาวะที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่และช่วงเวลา

กฤตยา อาชวนิจกุล (2554: 14) กล่าวว่า เพศวิถี หมายถึง วิถีชีวิตทางเพศที่ถูกหล่อหลอมสร้าง จากค่านิยมบรรทัดฐาน และระบบวิถีคิด วิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความปรารถนาและการแสดงออกทาง เพศ ความคิดเกี่ยวกับคู่รัก คู่ชีวิตในอุดมคติและกามกิจ ซึ่งเป็นระบบความคิดและพฤติกรรมที่มีความหมายทางสังคม สัมพันธ์กับมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่กำหนดและ สร้างความหมายให้แก่ เรื่องเพศในหลากหลายแง่มุม

นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ (2554: 7) กล่าวว่า เพศวิถี (Sexuality) ไม่ใช่เรื่องสรีระร่างกายหรือ อวัยวะเพศหากแต่เกี่ยวข้องกับแบบแผนการดำเนินชีวิต ค่านิยม วิถีคิด ทักษะคิด การให้ความหมาย และการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งการแสดงออกในเรื่องเพศของมนุษย์ จะถูกกำกับและ จัดระเบียบโดยใช้บรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม ทำให้การแสดงพฤติกรรมหรือ อัตลักษณ์ ทางเพศบางแบบได้รับการยอมรับมากกว่าแบบอื่น ๆ

ดังนั้น สรุปได้ว่า เพศวิถี หมายถึง เรื่องราวทางเพศของผู้หญิง ผู้ชาย และข้ามเพศตั้งแต่เกิด จนกระทั่งตายในระดับบุคคล ระดับความสัมพันธ์และระดับสังคมโดยมีมิติของอานาจ ช่วงเวลาและ พื้นที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับระบบความคิดความเชื่อเรื่องเพศ การแสดงออกเรื่องเพศ และปฏิบัติการ ทางเพศที่คอยกำหนด ควบคุมและประเมินค่าเพศวิถี ได้แก่

1. ระบบความคิดความเชื่อเรื่องเพศ ได้แก่ เพศกับความเชื่อทางศาสนา เพศกับความเชื่อ เรื่องผี เพศกับความอุดมสมบูรณ์ เพศกับจารีตประเพณี เป็นต้น

2. การแสดงออกเรื่องเพศ ได้แก่ การแสดงออกทางรู้สึกนึกคิด เช่น ทักษะคิดแง่บวก และลบ เกี่ยวกับเรื่องเพศ รสนิยม ความปรารถนา ความพึงพอใจ เป้าหมายความสนใจ จินตนาการ เพศรส และการแสดงออกทางพฤติกรรม เช่น การแสดงท่าที กิริยาอาการ การพูดจาการแต่งกาย การนำเสนอร่างกาย อัตลักษณ์ บุคลิกลักษณะ การดึงดูดทางเพศ

3. ปฏิบัติการทางเพศ เกิดจากกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรมที่คอยกำหนด การแสดงออกทางเพศและความต้องการทางเพศ ได้แก่ การกำหนดบทบาท การจัดการ การกำกับ การออกกฎเกณฑ์ การออกระเบียบ การออกกฎหมาย การสร้างกรอบผ่านจารีตประเพณีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกระบวนการเพื่อควบคุมดูแลเรื่องเพศของคนในสังคม เช่น ผู้หญิงให้รักนวลสงวนตัวเป็น ปฏิบัติการทางเพศคอยกำกับผู้หญิงในอดีต

ครอบครัวและความสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้เพศวิถี

ปัจจัยที่มีผลกับการสร้างเพศวิถี Richard & Jean (2005: 4-6) ดังนี้

1. ครอบครัว (Family) ครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกของมนุษย์ พ่อแม่เป็นบุคคลแรกที่อยู่ใกล้ชิดและอบรมสั่งสอนบุตร ดังนั้น ครอบครัวจะส่งผลกับการพัฒนาทางเพศวิถีของคนเป็นอย่างมาก เพราะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวจะสามารถหล่อหลอมเด็กในครอบครัว เด็กจะได้เรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของแต่ละเพศ ความรัก การแสดงออกของความรัก การแบ่งปันความรักความเข้าใจสู่คนอื่น ครอบครัวมีอิทธิพลต่อวิถีทางทางเพศทั้งในทางที่ดีและไม่ดีและเป็นรูปแบบปฏิบัติของบุตรหลานต่อไปในอนาคต

2. เพื่อน (Friends) กลุ่มเพื่อนจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาวิถีทางทางเพศ การที่คนจะมีวิถีทางเพศดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับว่าคนนั้นอยู่ในกลุ่มเพื่อนแบบไหน สังคมของเพื่อนเป็นแบบใด ซึ่งแตกต่างกันตามประสบการณ์และอายุ และพบว่าส่วนใหญ่เด็กจะบอกว่าเรียนรู้เรื่องเพศจากการพูดคุยซักถามเพื่อน ซึ่งบางครั้งเพื่อนอาจตอบจากประสบการณ์ของตนเอง หรือบางครั้งพูดเกินความจริง

3. วัฒนธรรม (Culture) นักวิชาการด้านมานุษยวิทยาอธิบายว่า วัฒนธรรม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์เรียนรู้ทุกวัฒนธรรมมีกฎระเบียบควบคุมพฤติกรรมทางเพศหรือการแสดงออกทางเพศของคนในสังคม คนที่มาจากที่ต่างกัน สิ่งแวดล้อมต่างกันมีวัฒนธรรมแตกต่างกัน จึงมีผลให้ค่านิยมและการกระทำแตกต่างกัน นอกจากนั้นก็ยังมียปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น สื่อต่าง ๆ การเลียนแบบพฤติกรรมทางเพศของบุคคลที่เราชื่นชอบหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง เป็นต้น

ดังนั้น สรุปได้ว่า การสร้างเพศวิถี หมายถึง ความคิด ความเชื่อ เกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมถึงความประพฤติ การปฏิบัติทั้งในด้านบวกและด้านลบในการแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทั้งคำพูด การกระทำ ความคิดเห็น ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการวางตัวในเรื่องเพศในชีวิตประจำวัน

แนวคิดและทฤษฎีระบบเพศ (The sexual system)

ทฤษฎีพฤติกรรมทางเพศทฤษฎีของ Abramson มีสมมติฐานที่ว่า การแสดงออกทางเพศจะถูกควบคุมโดยกลไกเชิงสมมติที่เรียกว่าโครงสร้างทางสติปัญญา โครงสร้างทางสติปัญญานี้เปรียบเสมือนแหล่งที่สะสมอารมณ์ ความรู้สึก และประสบการณ์ของบุคคลที่ได้รับมาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ครอบครัว ประสบการณ์ของตนเอง เพื่อน สื่อมวลชน เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททางเพศ และมีหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมตอบสนองเกี่ยวกับเรื่องเพศของตนเองในปัจจุบัน (Attveelarp, 2001: 17-19)

ทฤษฎีระบบทางเพศ ได้มีข้อเสนอว่า โครงสร้างทางสติปัญญาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและควบคุมพฤติกรรมทางเพศทั้งหมด ซึ่งมีการพัฒนามาจากปัจจัยนำเข้า (Input) 4 ชั้น คือ

ขั้นที่ 1 วุฒิภาวะ (Maturation) คือ กระบวนการเติบโตของร่างกาย สติปัญญา บุคลิกภาพ จิตใจ อารมณ์เพื่อพัฒนามาจากเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ และจะส่งผลให้เห็นชัดเจนเมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น

ขั้นที่ 2 บรรทัดฐานทางสังคม (Social norm) เป็นกฎเกณฑ์ของสังคม เด็กไม่ได้เรียนรู้จากบิดามารดาอย่างเดียว แต่ได้เรียนรู้จากสังคมด้วย ได้แก่ กลุ่มเพื่อน ซึ่งการยอมรับของกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อความคิด และการกระทำของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก นอกจากเพื่อนแล้วเด็กยังเรียนรู้ได้จากสื่อมวลชน เช่น ภาพยนตร์ หนังสือ วารสาร โทรทัศน์ รวมถึงศาสนา วัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น และองค์กรชุมชนต่าง ๆ ด้วย

ขั้นที่ 3 มาตรฐานของบิดามารดา (Parental standard) อิทธิพลการเลี้ยงดู ค่านิยมของบิดามารดาเกี่ยวกับสิ่งที่ควรปฏิบัติในเรื่องเพศทั้งทางตรงและทางอ้อม

ขั้นที่ 4 ประสบการณ์ทางเพศในอดีต (Previous sexual experience) คือ สิ่งที่เกิดค้างอยู่ในใจในโครงสร้างการรับรู้ ก่อตัวเป็นหลักในการปฏิบัติ ซึ่งจะกำหนดว่าจะรับรู้และจดจำเป็นหลักในการประพฤติดังเพศ เช่น เด็กผู้หญิงจะเรียนรู้เรื่องห้ามการมีเพศสัมพันธ์ และจะถูกกลโกงหากถ้าประพฤติดังนั้นเป็นต้น ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ และชีวิตสมรส

นอกจากนี้ Abramson ได้กล่าวถึงสิ่งกระตุ้นในเรื่องเพศ (Sexual stimulus cues) ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะสร้างความเพียงพอให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมของเพศ และแบ่งสิ่งกระตุ้นออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 เหตุการณ์ที่กระตุ้นการหลั่งฮอร์โมนเพศ (Endocrinological stimulus) อิทธิพลอันเนื่องมาจากฮอร์โมนเพศ

ประเภทที่ 2 สิ่งกระตุ้นทางด้านสรีรภาพ (Physiological event) อิทธิพลอันเนื่องมาจากระบบประสาทส่วนกลาง และระบบประสาทอัตโนมัติ

ประเภทที่ 3 สิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไขและสิ่งเร้าที่ไม่เป็นเงื่อนไข (Condition and unconditional stimuli) ประกอบด้วยสิ่งกระตุ้นที่มีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ยั่วยวน การดูภาพโป๊ การอ่านหนังสือโป๊ หรือได้รับการกระตุ้นโดยตรงจากคนรัก

ประเภทที่ 4 ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม (Situational parameters) เป็นอิทธิพลจากตัวแปรภายนอก หรือสิ่งแวดล้อม เช่น ยา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บรรยากาศที่เป็นใจ หรืออยู่ในกลุ่มที่มีวามรื่นเริงเรื่องเพศ

ค่านิยมทางเพศวิถีของวัยรุ่น

ค่านิยมของวัยรุ่นหลายประการสามารถชักนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น พฤติกรรมนิยมมีแฟนในวัยเรียน วัยรุ่นยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมเหล่านี้ไม่ถูกต้องถึงแม้ว่าจะมองดูทันสมัย แต่ถ้านำมาปฏิบัติจะนำพาชีวิตไปสู่ทางเสื่อมได้ง่ายถ้าไม่รู้จักการปฏิบัติและวางตัวให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งวัยรุ่นยังขาดประสบการณ์ที่เพียงพอในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่ต้องเรียนรู้อีกมาก ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมให้ชีวิตมีคุณค่า ในที่นี้จะนำเสนอค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต

ค่านิยมทางเพศ (Sexual value) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด และหลักการพื้นฐานที่บุคคลยึดถือในการดำเนินชีวิต และในการปฏิบัติที่แสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศของแต่ละบุคคล โดยค่านิยมทางเพศนั้นจะเกิดจากการอบรมสั่งสอน กล่อมเกลามาจากครอบครัวและสังคม

ค่านิยมเรื่องเพศเกิดจากความเชื่อที่เกี่ยวข้องในเรื่องเพศ ซึ่งมักเกี่ยวข้องหรือกำหนดถึงบทบาทและความสัมพันธ์ และการแสดงออกทางเพศของมนุษย์ เพื่อใช้เป็นมาตรฐานควบคุมความประพฤติและการแสดงออกทางเพศของผู้หญิง และผู้ชาย โดยมากจะถูกพิจารณาในมิติของกิจกรรมทางเพศที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์

สิริวรรณ ธัญญผล (2547: 17) ศึกษาพบว่า องค์ประกอบของค่านิยมทางเพศไว้ 5 ด้าน คือ การรักษานวลสงวนตัว การพูดคุยเรื่องเพศ การแสดงออกทางเพศ การมีคู่รัก และการมีเพศสัมพันธ์หรือการอยู่ร่วมกันก่อนแต่งงาน

1. การรักษานวลสงวนตัว เป็นค่านิยมที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากคนรุ่นเก่า ซึ่งในสังคมไทยจะให้คุณค่ากับเรื่องพรหมจรรย์ของสตรีก่อนแต่งงาน ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรอบรมให้วัยรุ่นหญิงมีความรักษานวลสงวนตัว และการควบคุมความประพฤติ ความคิดให้อยู่ในจารีตประเพณี เพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์หรือให้ยืดยาวเวลาการมีเพศสัมพันธ์ออกไป เช่น สอนว่าผู้ชายไว้ใจไม่ได้ มักหาโอกาสลวนลามเอาเปรียบทางเพศและอาจทำให้ตั้งครรภ์หรือเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์รวมทั้งการรอให้เรียนจบหรือการรอให้ถึงเวลาอันสมควรก่อนที่จะมีเพศสัมพันธ์ การมีเพศสัมพันธ์การโอบกอดเพศตรงข้ามหรือการกอดจูบเป็นสิ่งที่เสียหายไม่ควรประพฤติ ค่านิยมการรักษานวลสงวนตัว สะท้อนให้เห็นว่าค่านิยมทางเพศของสังคมไทย ในเรื่องนี้ยังคงมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของสตรีวัยรุ่นอยู่ ซึ่งเนื่องมาจากอิทธิพลการปลูกฝัง ค่านิยมตามวัฒนธรรมไทยที่มีมาแต่เดิม โดยการเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์จากครอบครัว โดยเฉพาะอาศัยอยู่กับบิดามารดา จึงได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวในการประพฤติที่อยู่ในจารีตประเพณี

2. การพูดคุยเรื่องเพศ สังคมส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่สตรีจะแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะในเรื่องเพศซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องน่าอับอาย ทำให้วัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่เชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถ

หรือไม่มีสิทธิ์ที่จะพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องเพศ ในปัจจุบันมีการพูดคุยทางเพศอย่างอิสระ ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าค่านิยมการพูดเรื่องเพศของสตรีวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไป

3. ความคิดเห็นและการรับรู้ทางเพศ ในสังคมไทยแต่เดิมเชื่อว่าสตรีที่ดีต้องไม่แสดงความรู้สึกหรือ ความต้องการทางเพศ แต่ปัจจุบันการรับรู้ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไป จากการรับรู้ บทบาทเพศหญิงที่ไม่เหมาะสม โดยเชื่อว่าผู้หญิงต้องมีความสวยงาม นามอง รูปร่างดี อ่อนหวาน ประกอบกับ วัยรุ่นส่วนใหญ่คิดว่าหญิงชายสามารถเรียนรู้หรือแสดงออกทางเพศได้เท่าเทียมกัน ทำให้วัยรุ่นหญิงรับรู้ค่านิยมในการแสดงออกทางเพศเปลี่ยนแปลงไปโดยมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้ได้รับความสนใจจากเพศตรงข้ามหรือกลุ่มเพื่อน จึงพยายามทำตัวให้เป็นจุดเด่นจากการแสดงออกทางรูปลักษณ์ภายนอก เช่น การแต่งกาย ตามสมัยนิยม เสื้อสายเดี่ยว เสื้อผ้ารัดรูป โชว์สัดส่วน เป็นต้น เพื่อให้ตนเองน่าดู และเป็นที่สนใจของเพศตรงข้าม โดยเฉพาะหากมีคนรักจะต้อง แต่งตัวให้น่ามองให้ คนรักพึงพอใจ การแสดงออกด้วยกิริยาท่าทาง เช่น การสบตา การยิ้ม ทักทาย การชูแก้ว การเดินไปหา การสัมผัสร่างกาย ท่าเต้นที่ฉวยวน เป็นต้น และเห็นด้วยกับค่านิยม การแสดงออกทางเพศอย่างอิสระ เช่น มีสิทธิแสดงท่าทีให้ผู้ชายรู้ว่าตนเองสนใจ มีสิทธิติดต่อนัดหมาย ผู้ชายที่ตนเองชอบ และสวมเสื้อสายเดี่ยวหรือเสื้อผ้ารัดรูปเพื่อดึงดูดความสนใจของชายได้

4. การมีคู่รัก วัยรุ่นเป็นวัยที่เสาะหาเอกลักษณ์ของตน และต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ในสังคมเมือง ถือว่าเรื่องเพศหรือการคบหาเพื่อนต่างเพศเป็นเรื่องส่วนตัว การมีคู่รักจะแสดงถึงความมีคุณค่า มีเสน่ห์ เป็นจุดเด่น การมีชีวิตที่ดีสมบูรณ์พร้อมเป็นความปกติทางเพศ ทำให้วัยรุ่นในกลุ่มเดียวกันที่ยังไม่มีคู่รักหรือไม่มีเพศตรงข้ามสนใจ เกิดความรู้สึกด้อยค่าหรือกังวล

5. การมีเพศสัมพันธ์และ/ หรือการอยู่ร่วมกันก่อนแต่งงาน การกระทำดังกล่าวอาจมีจุดประสงค์ต่างกัน เช่น เพื่อความสุข เพื่อแสดงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อหาประสบการณ์ เพื่อแสดงว่าตนเป็นผู้ใหญ่แล้ว เพื่อทำตามเพื่อน เพื่อลอง เพื่อความรัก เพื่อความสัมพันธ์ที่ยืนยาว หรือการแต่งงานในอนาคต นักศึกษาส่วนหนึ่งมีเพศสัมพันธ์ในหมู่นักศึกษาและชายบริการทางเพศใน ผู้ที่ต้องการ เพื่อแลกกับเงินทอง และข้าวของ รวมถึงการเที่ยวในสถานเริงรมย์ที่มีเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ จะพบว่า มีการแลกเปลี่ยนหรือให้บริการทางเพศทั้งแบบสมัครใจและการซื้อขาย ซึ่งผู้ที่มีพฤติกรรมเหล่านี้ มักเป็นนักศึกษาหญิงที่มีปัญหาการเงิน

นิวัฒน์ บุญสม (2553: 53) ศึกษาพบว่า ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมให้ชีวิตมีคุณค่า ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต มีดังนี้

1. ค่านิยมรักษานวลสงวนตัว เรื่องการปฏิบัติตนของเพศหญิงที่เรียกว่า การรักษานวลสงวนตัวเป็นสิ่งที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณกาล ซึ่งในปัจจุบันค่านิยมนี้ยังใช้ได้ดีอยู่เพราะช่วยป้องกันภัยทางเพศได้ สังคมไทยยังถือเรื่องความบริสุทธิ์ของผู้หญิงเป็นสิ่งสำคัญและมีคุณค่า การปฏิบัติตนเพื่อรักษานวลสงวนตัวนั้น ไม่ใช่ว่าตัดความสัมพันธ์ในการคบหาสมาคมกับเพื่อนชายโดยสิ้นเชิง แต่จะเน้น

การสร้างสัมพันธ์ภาพที่เหมาะสมต่อกัน เช่น วัยรุ่นหญิงไม่ควรเปิดโอกาสให้เพื่อนชายได้ใกล้ชิดมากเกินไปจนเกินขอบเขต โดยปล่อยให้จับมือแขนโอบกอด ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้สังคมจะมองคุณค่าในตัวของเธอเพศหญิงลดลง ดังนั้น ผู้หญิงทุกคนควรไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ เพราะการวางตัวให้เหมาะสมกับวัยจะเป็นที่ชื่นชมของสังคมมากกว่า

2. ค่านิยมการให้เกียรติและการวางตัว การให้เกียรติซึ่งกันและกันและการวางตัวที่เหมาะสมทางเพศ เป็นเรื่องที่วัยรุ่นควรศึกษาเรียนรู้ และนำมาปฏิบัติทั้งต่อเพื่อนเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม เพราะเป็นสิ่งที่สามารถยึดเหนี่ยวน้ำใจระหว่างเพื่อนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การให้เกียรติและการวางตัวที่ดีทางเพศนั้น ทั้งวัยรุ่นชายหญิงจะต้องแสดงออกต่อกันด้วยความจริงใจ เช่น วัยรุ่นชายควรใช้คำพูดที่สุภาพ ไม่พูดก้าวร้าว ดูหมิ่นศักดิ์ศรีเพศหญิง ควรแสดงความห่วงใยในสวัสดิภาพและความปลอดภัยของเพื่อนหญิง ไม่ฉวยโอกาสใกล้ชิดเพื่อนหญิงเพื่อจับมือถือแขน หรือลวนลามให้ได้รับความเสียหาย ต้องวางตัวในฐานะเพื่อนหญิงไว้ใจ อุ่นใจ ส่วนวัยรุ่นหญิงควรให้เกียรติเพื่อนชายเช่นกัน เช่น ใช้คำพูดที่สุภาพเรียบร้อย แสดงความมีน้ำใจ ไม่แต่งกายล่อแหลมเพื่อยั่วชวนเพื่อนชายด้วยการนุ่งน้อยห่มน้อยขึ้น ปฏิเสธการไปไหนด้วยกันสองต่อสองกับเพื่อนชาย ที่จะเป็นเหตุให้ตนเองไม่ปลอดภัยและสังคมมองไม่ดีได้ เป็นต้น

3. ค่านิยมสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจ ความดีงามในจิตใจเป็นสิ่งมีคุณค่าเพราะเป็นสิ่งที่บุคคลทั่วไปในสังคมยอมรับ วัยรุ่นในฐานะที่กำลังเป็นวัยเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพในอนาคต จึงควรสร้างโอกาสอันดีในการเรียนรู้ฝึกฝนอบรมตัวเองทางด้านจิตใจ ให้เจริญพัฒนาอย่างมีคุณค่าจนเป็นที่ยอมรับของสังคม การสร้างคุณค่าในตัวเองทางจิตใจนั้นสามารถปฏิบัติได้หลายวิธี เช่น การยึดเหนี่ยวจิตใจด้วยหลักทางศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งทุกศาสนาล้วนสอนให้ทุกคนเป็นคนดี วัยรุ่นจึงควรศึกษาทำความเข้าใจในศาสนาของตนเองว่า การปฏิบัติในเรื่องใดสามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพชีวิตของตนเองได้ก็นำมาปฏิบัติ ในเรื่องเพศก็เช่นเดียวกัน ศาสนาไม่มีข้อห้าม แต่ต้องปฏิบัติให้เหมาะสมกับกาลเทศะ เพศ และวัยของตนเอง ไม่หมกมุ่นฟุ้งซ่านจนเกินขอบเขตก็จะช่วยสร้างชีวิตที่ดีในอนาคตได้

ดังนั้น สรุปได้ว่า ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสม หมายถึง แนวความคิดของบุคคลที่จะช่วยส่งเสริมให้ชีวิตมีคุณค่า เช่น ค่านิยมเรื่องการรักษาวลสงวนตัว ค่านิยมการให้เกียรติและการวางตัว ค่านิยมการสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจ ความดีงามในจิตใจเป็นสิ่งมีคุณค่าเพราะเป็นสิ่งที่บุคคลทั่วไปในสังคมยอมรับ โดยยึดเหนี่ยวจิตใจด้วยหลักทางศาสนาที่ตนนับถือ จะเห็นได้ว่า สำหรับวัยรุ่นในปัจจุบัน ควรมีเจตคติที่ดีว่าทั้งสองเพศมีความสำคัญเท่าเทียมกัน การสร้างสรรค์สังคมจึงจะเกิดขึ้น ค่านิยมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ดีและยังใช้ได้ ในสังคมปัจจุบัน วัยรุ่นจึงควรรักษาค่านิยมที่ดีไว้เพื่อป้องกันปัญหาที่จะตามมา

ตารางที่ 3 สังเคราะห์ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น

องค์ประกอบของค่านิยมทางเพศ	สิริวรรณ ธัญญผล (2547)	นิวัฒน์ บุญสม (2553)	ผู้วิจัย
1. การรักษานวลสงวนตัว	✓	✓	✓
2. การพูดคุยเรื่องเพศ	✓	-	-
3. ความคิดเห็นและการรับรู้ทางเพศ	✓	-	-
4. การมีคูรักรัก	✓	-	-
5. การมีเพศสัมพันธ์และ/ หรือการ อยู่ร่วมกันก่อนแต่งงาน	✓	-	-
6. การให้เกียรติและการวางตัว	-	✓	✓
7. สร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจ	-	✓	✓

จากการศึกษาองค์ประกอบของค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น มีผู้กำหนดองค์ประกอบของค่านิยมทางเพศไว้หลากหลายรูปแบบ ผู้วิจัยจึงได้นำมากำหนดองค์ประกอบของค่านิยมทางเพศสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ การรักษานวลสงวนตัว การให้เกียรติและการวางตัว และการสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจซึ่งเป็นแบบพฤติกรรม

พฤติกรรมทางเพศวิถีของวัยรุ่น

พฤติกรรมทางเพศ หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ การกระทำหรือการปฏิบัติเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การมีคูรักรักหรือเพื่อนต่างเพศ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การไปเที่ยวสถานเริงรมย์ การไปเที่ยวค้างคืนกับคูรักรักหรือเพื่อนต่างเพศ การดื่มแอลกอฮอล์หรือใช้สารเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์ การใช้สื่อกระตุ้นอารมณ์เพศ การไม่ใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ การมีจำนวนคู่นอนมากกว่า 1 คน

1. การดื่มแอลกอฮอล์และใช้สารเสพติด การดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นจะเริ่มจากระดับมัธยมศึกษา และมีอัตราเพิ่มมากขึ้นตามอายุ วัยรุ่นอายุ 17 ปี พบร้อยละ 70-90 เริ่มจากทดลองดื่มจนดื่มเป็นประจำ การดื่มแอลกอฮอล์และสารเสพติดจะทำให้วัยรุ่นขาดสติสัมปชัญญะ และการควบคุมตัวเอง และการใช้สารเสพติดจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ วัยรุ่นเชื่อว่าการดื่มสุราและการใช้สารเสพติดบางชนิดช่วยเพิ่มความสุขในขณะที่มีเพศสัมพันธ์ การดื่มแอลกอฮอล์

เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของเด็กวัยรุ่นหญิง รองจากแฟน เพื่อน ตนเอง และสื่อลามก เนื่องจากการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ ทำให้ขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดวิจารณญาณ ขาดการควบคุมสติ หรือถูกชักจูงให้มีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย (อาภาพร เผ่าวัฒนา, 2552)

2. การถูกเนื้อต้องตัวระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาว ได้แก่ การจับมือ โอบกอด จูบ ลูบไล้สัมผัส อวัยวะต่าง ๆ วัยรุ่นชายหญิงมีความผูกพันกันทางอารมณ์ เกิดสานสัมพันธ์และนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ สอดคล้องกับการศึกษาของ ฐิติพร อิงคदारวงศ์, สุรีย์พร กฤษเจริญ, กัญจณี พลอินทร์ และญาวณี จรูญศักดิ์ (2550) พบว่า วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับคนรัก ร้อยละ 79.1 โดยมีเหตุผลเพราะความรักและเต็มใจ ร้อยละ 60.9 บรรยากาศเป็นใจ ร้อยละ 37.0 อยากรทดลองร้อยละ 27.3 ถูกหลอกลวง ร้อยละ 15.2 และมินเมา ร้อยละ 10.9 ส่วนการมีนัด ซึ่งเป็นพฤติกรรมระหว่างเพื่อนต่างเพศ และต้องการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันสองต่อสอง ไม่มีผู้ปกครอง เมื่ออยู่ตามลำพังเกิดความใกล้ชิดกัน จึงมีโอกาสถูกเนื้อต้องตัว แต่ต้องสัมผัสกันในเชิงชู้สาว เกิดความเสี่ยงที่จะชักนำให้มีเพศสัมพันธ์

3. การคบเพื่อนต่างเพศ เมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น วัยรุ่นมักมีความสนใจในเพื่อนต่างเพศตามระยะพัฒนาการ วัยรุ่นจะมีการคบเพื่อนต่างเพศในฐานะแฟน หรือคู่รัก เมื่อคบหากันและพัฒนาไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด วัยรุ่นชายและผู้หญิงมีข้อแตกต่างกัน เนื่องจากผู้หญิงสร้างมิตรภาพและนำไปสู่ความรักและมีสานสัมพันธ์เพื่อความรักอันยั่งยืน แต่ผู้ชายอาจมีเพศสัมพันธ์โดยที่ปราศจากความรัก เนื่องจากวัยรุ่นเป็นช่วงที่กำลังมีแรงขับทางเพศมาก สนใจเพศตรงข้าม และจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้วัยรุ่นมีโอกาสพบปะพูดคุย ทำให้เกิดความใกล้ชิดและมีการคบหากันแบบคู่รัก ไปเที่ยวด้วยกัน อยู่ใกล้ชิดกันกอดจูบกัน และถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ มีการตั้งครรรค์และการทำแท้งในที่สุด เนื่องจากฝ่ายชายไม่รับผิดชอบในการตั้งครรรค์ (สุภาพรณ ปัญหาราช, 2556)

4. การเที่ยวสถานเริงรมย์ การเข้าถึงแหล่งสถานบันเทิงและสถานบริการ เช่น ร้านเหล้า คาราโอเกะ ผับ วัยรุ่นใช้เป็นแหล่งนัดพบและเข้าใช้บริการตอนกลางคืน ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ขาดการควบคุม ให้เด็กวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 17 ปี เข้าไปใช้บริการ และพบว่า วัยรุ่นหญิงไปเที่ยวกับวัยรุ่นชายมากกว่าครึ่ง มีกิจกรรมที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ (อาภาพร เผ่าวัฒนา, 2552)

5. การแต่งกายหรือการแสดงออกที่ยั่วอารมณ์ทางเพศ วัยรุ่นหญิงมีความเป็นอิสระ และมีพฤติกรรมทางเพศแบบเสรีมากขึ้น เช่น การแต่งกายล่อแหลมขัดต่อศีลธรรมอันดีงามจากการศึกษาของกองแก้ว ย้วนบุญหลิม (2551) พบว่า นักเรียนชอบแต่งตัวโชว์สัดส่วนตามอย่างดารา ร้อยละ 34.3 ส่งสายตายั่วยวน ร้อยละ 34.2

6. การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นมีความเสี่ยงสูงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ วัยรุ่นมีทัศนคติในการใช้ถุงยางอนามัย เพื่อป้องกันการติดโรค ร้อยละ 45 และป้องกันการตั้งครรรค์ร้อยละ 35 วัยรุ่นมีทัศนคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยว่า

ไม่ควรใช้ถุงยางอนามัยกับการมีเพศสัมพันธ์ เกิดจากความรัก ต้องมีความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน เชื่อว่าการมีเพศสัมพันธ์กับคนรักมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์น้อยกว่าหญิงบริการ (กนกวรรณ สินรัตน์, 2552) และมองว่าการใช้การใส่ถุงยางอนามัย ทำให้รู้สึกไม่เป็นธรรมชาติ ไม่สนุก ทำให้ความรู้สึกทางเพศลดลง (วารุณี พองแก้ว, 2554)

7. การมีคู่นอนหลายคน หมายถึง การเปลี่ยนคู่นอนหรือชายที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยจำนวนมากกว่า 1 คน กำลังเป็นค่านิยมที่ผิดและเป็นปัญหาของวัยรุ่นในปัจจุบัน จากการศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้สารเสพติด การเปลี่ยนคู่นอน เป็นพฤติกรรมเสี่ยงสูงมากที่ทำให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และแพร่กระจายเชื้อได้มากขึ้น (กฤตยา อาชวนิชกุล, 2554)

8. การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร หรือการมีเพศสัมพันธ์เร็ว ตั้งแต่ยังเป็นวัยรุ่นตอนต้น ทำให้วัยรุ่นเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ เนื่องจากเนื้อเยื่อบริเวณอวัยวะเพศของวัยรุ่นมีลักษณะบอบบาง เนื่องจากยังเจริญไม่เต็มที่จึงมีการฉีกขาดได้ง่าย ทำให้เกิดการติดเชื้อต่าง ๆ และไวต่อการติดเชื้อได้ง่ายมากกว่าผู้ใหญ่ จากผลการศึกษาของ สุภาภรณ์ ปัญหาราช (2556) แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และยังคงอยู่ในวัยเรียนเพิ่มมากขึ้น และส่งผลให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้

จากที่กล่าวมา วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ และเริ่มมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย การให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้อง การปรับเปลี่ยนเจตคติที่เหมาะสมในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ และการเสริมสร้างทักษะบางประการ เพื่อป้องกันตนเองไม่ให้ตกอยู่ในสถานการณ์ที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่คาดคิด ต้องรีบดำเนินการตั้งแต่วัยรุ่นยังไม่มีเพศสัมพันธ์ นั่นคือช่วงวัยรุ่นตอนต้นหรือตั้งแต่ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นวัยที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และได้รับผลกระทบจากปัญหาที่ตามมามากมาย เนื่องจากยังขาดวุฒิภาวะ และความรู้ที่เพียงพอทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

วัฒนธรรมทางเพศของไทย

วัฒนธรรมทางเพศ หมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ ได้แก่ ระเบียบ จารีตประเพณี ศีลธรรมและจริยธรรมอันดีงามของคนไทยในด้านความประพฤติเกี่ยวกับเพศ ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือและสืบทอดปฏิบัติต่อเนื่องกันมายาวนาน ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ครอบครัวและสังคมไทยมีความสงบสุขร่มเย็น วัฒนธรรมทางเพศของคนไทยถือว่าเป็นมรดกอันมีค่าของสังคมไทยที่ทุกคนควรอนุรักษ์และประพฤติปฏิบัติตาม (ศุภชัย ใฝ่ระวังทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, 2553: 19-20) ซึ่งมีดังนี้

1. ชายหญิงควรมีสิทธิ์และศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันตามหลักสิทธิมนุษยชนในสมัยก่อนผู้ชายจะมีสิทธิ์และศักดิ์ศรีเหนือกว่าผู้หญิงมาก เมื่อเป็นสามีภรรยา กัน ภรรยาต้องคอยปรนนิบัติสามี

เป็นอย่างดี ถ้าสามีเป็นเจ้านายที่สูงศักดิ์ แล้วก็ต้องดูแลเป็นพิเศษ การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ ทำได้น้อยเพราะสามีมีอำนาจสิทธิ์ขาด ภรรยาจะต้องเชื่อฟังสามี ซึ่งถือว่า ขาดความเสมอภาคทางเพศ ต่อมาสถานภาพสตรีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ยุคประชาธิปไตย ผู้หญิงมีการศึกษามากขึ้น สังคมเปิดโอกาสให้ผู้หญิงทำงานหารายได้เลี้ยงครอบครัวมากขึ้น มีบทบาททางการศึกษามากขึ้น จนเป็นที่ยอมรับกันว่า ผู้ชายและผู้หญิงควรมีสติและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

2. ผู้ชายควรให้เกียรติและช่วยปกป้องอันตรายให้แก่ผู้หญิง ผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแรงและรูปร่างใหญ่โตกว่าผู้หญิงสามารถทำงานหนักได้ จึงควรช่วยดูแลช่วยเหลืออย่าให้ผู้หญิงต้องทำงานหนักเกินไปโดยเฉพาะทางร่างกายเมื่อมีภัยอันตรายผู้ชายจะต้องทำหน้าที่คุ้มครองป้องกันหรือแม้จะยังไม่เกิดภัยอันตรายก็ควรจะช่วยดูแลคุ้มครองมิให้ภัยอันตรายเกิดขึ้นกับผู้หญิง ถ้ามีที่นั่งจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต้องให้ผู้หญิงนั่งก่อน ถ้าจะตัดอาหารหรือทำสิ่งใดที่ต้องทำที่ละคนหรือครั้งละน้อยคน ควรให้ผู้หญิงได้ทำก่อนยกเว้นบางเรื่องที่เป็นอันตราย ผู้ชายก็ควรทำก่อน แล้วแต่สถานการณ์

3. การแสดงความชอบหรือความสนใจเพศตรงข้าม ควรปฏิบัติตามจารีตประเพณีของสังคมไทยอย่างเคร่งครัด ความสนใจเพศตรงข้ามเป็นเรื่องปกติของคนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น วัยหนุ่มสาว แต่ในสังคมแต่ละสังคมมักมีจารีต ประเพณีอันดีงาม แต่ในสังคมแต่ละสังคมมักมีจารีตประเพณีอันดีงาม ดังนั้น การชอบหรือสนใจเพศตรงข้าม ควรปฏิบัติตามจารีตประเพณีของสังคมนั้น ๆ ในวัยเรียนควรคบเพื่อนต่างเพศแบบเพื่อนจะดีกว่า แต่ถ้าจะคบกันแบบคู่รักก็ต้องอยู่ในกรอบประเพณีอันดีงาม และให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองรับรู้ และต้องเชื่อฟังปรึกษาพ่อแม่ ผู้ปกครองด้วย เพราะวัยรุ่นนั้นไม่บรรลุนิติภาวะ ยังผ่านโลกมาน้อยอาจรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือทำผิดพลาดขึ้นได้

4. ผู้หญิงและผู้ชายไม่ควรถุกเนื้อต้องตัวกันจนเกินความจำเป็น ดูแล้วไม่เหมาะสม การถูกเนื้อต้องตัวเพศตรงข้ามเกินความจำเป็น โอบกอด หนุนตัก ลูบไล้เนื้อตัว จับของสงวน กอดคอ ซึ่งผู้เป็นคู่รักและเป็นนักเรียนไม่ควรทำอย่างยิ่ง ไม่ควรเลียนแบบละคร และถ้าล่วงเกิน โดยฝ่ายหญิงไม่พอใจ เป็นการกระทำที่ไม่ควรทำอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ผู้หญิงเสื่อมเสีย

5. ผู้หญิงไม่ควรแต่งตัวเปิดเผยสัดส่วน ในสังคมปัจจุบันการแต่งตัวของผู้หญิงบางคนไม่รัดกุม เป็นการยั่วกิเลสผู้ชายอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเอง เช่น การถูกรักร้างการอนาจาร หรือข่มขืน

6. ไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและเมื่อยังไม่ได้แต่งงานกัน ในสังคมปัจจุบันมีวัยรุ่นจำนวนมากไม่น้อยที่มีเพศสัมพันธ์แล้ว ซึ่งไม่เหมาะสม เพราะเป็นการขัดต่อวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมอันดีงามของไทย ซึ่งบางรายพ่อแม่หรือผู้ปกครองก็ไม่ว่า แต่บางรายพ่อแม่รู้ ก็ต้องช่วยกันแก้ไข ปัญหาต่อไปเป็นการสร้างความหนักใจแก่ผู้ปกครอง แล้วยังทำให้เสื่อมเสียต่อวงศ์ตระกูล ถ้าเกิดตั้งครรภ์ขึ้นมาจะต้องเสียอนาคตและเกิดปัญหาสังคมในระยะยาว

7. การเลือกคู่ครองต้องเป็นไปโดยความสมัครใจ ในสมัยก่อนอาจมีการแต่งงานกัน โดยไม่ได้สมัครใจ อาจเป็นฝ่ายชายไม่สมัครใจ แต่เป็นพ่อแม่เห็นชอบ หรือฝ่ายหญิงไม่สมัครใจ แต่เพราะพ่อแม่เห็นชอบ ฝ่ายชายใช้อิทธิพลเพราะพ่อแม่ต้องการปลดหนี้ แต่ในสมัยปัจจุบัน การมีคู่ครองในลักษณะดังกล่าวไม่มีอีกแล้ว นับว่าเป็นการสร้างความเสมอภาคทางเพศอย่างหนึ่งด้วย

8. ชายหญิงที่จะอยู่ด้วยกันแบบสามีภรรยาต้องมีพิธีแต่งงานที่ถูกต้องตามจารีต ประเพณีของไทย เป็นความชาญฉลาดของบรรพบุรุษไทยที่สร้างระเบียบประเพณี ก่อนที่จะอยู่กินกันแบบสามีภรรยาที่ฝ่ายชายต้องส่งผู้ใหญ่ไปสูขอหญิงสาว เมื่อผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงยินยอมแล้ว จึงกำหนดวันหมั้น และวันแต่งงานต่อไป การแต่งงานจะมีพิธีรดน้ำสังข์เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ครอบครัวใหม่และเป็น การประกาศให้สังคมรับรู้ถึงการอยู่กินแบบสามีภรรยา นอกจากพิธีแต่งงานแล้วทั้งคู่จะต้องไปจดทะเบียนสมรสกัน ณ ที่ว่าการอำเภอสำหรับต่างจังหวัด และ ณ สำนักงานเขตสำหรับ กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมาย

9. สามีภรรยาควรยึดค่านิยมในการครองคู่แบบครอบครัวผัวเดียวเมียเดียว ครอบครัวแบบ ผัวเดียวเมียเดียวเป็นวัฒนธรรมทางเพศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักมนุษยธรรมและ สิทธิมนุษยชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นรากฐานและหลักประกันอันมั่นคงของชีวิตครอบครัวอย่างแท้จริง รวมทั้งมีความปลอดภัยต่อโรคเอดส์ อีกทั้งยังส่งผลต่อการเลี้ยงดูบุตรให้สมบูรณ์และได้รับการศึกษา อย่างเต็มที่ตามศักยภาพและความสนใจของบุตร

10. สามีภรรยาต้องไม่กระทำรุนแรงต่อกัน สามีบางคนเมื่อไม่พอใจหรือทะเลาะกัน จะทำร้ายภรรยา ในทางตรงกันข้ามภรรยาอาจทำรุนแรงต่อสามีก็ได้ แต่ก็จะมีน้อยกว่า นอกจากนี้ การกระทำรุนแรงด้วยวาจาและการทอดทิ้งกันไม่ควรอย่างยิ่ง ถ้ามีปัญหาควรแก้กันด้วยสันติวิธีดีกว่า อาจเป็นเพราะสังคมในปัจจุบันสภาพสังคมที่ต้องแข่งขัน อาจทำให้เกิดความเครียด อาจแสดงออก โดยการกระทำที่รุนแรง หลายรายถึงขั้นฆ่ากันตายหรือฆ่าอีกฝ่ายแล้วตัวเองตายตาม นับเป็น ความล้มเหลวที่น่าหดหู่อย่างยิ่ง ต้องพยายามให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

เพศวิถีศึกษา (Sexuality education)

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (2555ข) กล่าวว่า เพศวิถี (Sexuality) หมายถึง ค่านิยม บรรทัดฐาน และระบบวิถีคิด วิถีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความปรารถนาและการแสดงออกทางเพศ ความคิดเกี่ยวกับคู่รัก คู่ชีวิตในอุดมคติ ซึ่งไม่ใช่พฤติกรรมตามธรรมชาติ แต่เป็นการสร้างความหมายทางสังคม เพศวิถีจึงสัมพันธ์กับมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมที่กำหนดและสร้างความหมายให้แก่เรื่องเพศในทุกแง่มุม เช่น “ความปกติ” ของการเป็นคนรักต่างเพศ “ความผิดปกติ” ของคนรักเพศเดียวกัน หรือ “ผู้หญิงดี” คือผู้ที่อ่อนน้อม ประสพการณ์ หรือเป็นฝ่ายรับในเรื่องเพศ (passive) เพศสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การมี

เพศสัมพันธ์กับคนเพียงคนเดียว หรือหลายคน การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย/ไม่ปลอดภัย รักต่างวัย รักนอกสมรส ทั้งหมดนี้เป็นตัวอย่างของเพศวิถี ซึ่งมีความหลากหลาย เพศวิถีเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละวัฒนธรรม ชนชั้น และกาลเวลา เช่น เพศวิถีในสมัยต้นรัตนโกสินทร์มองว่าการที่ผู้หญิงนุ่งผ้าขึ้น ห่มสไบผืนเล็กปกปิดร่างกายส่วนบน ไม่ถือวาปี หรือเป็นผู้หญิงใจแตก ใจง่ายแต่อย่างใด

เพศวิถีศึกษา (Sexuality education) คือ วิชาการศึกษาที่ว่าด้วยความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องเพศที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดการยอมรับ การดูแลปฏิบัติรักษาตนเองในเรื่องสุขอนามัย การรู้และเข้าใจถึงพัฒนาการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญาตามวัย การสร้างสัมพันธ์ระหว่างวัยตลอดจนความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคเอดส์ และการดูแลป้องกันลดความเสี่ยงจากพฤติกรรมทางเพศ และการตั้งครรรภ์ก่อนวัยอันควร ทั้งนี้เพศวิถีศึกษาเป็นคำนิยามความหมายของคำว่า เพศในนัยหนึ่ง ซึ่ง “เพศ” มีความหมายตามลักษณะนัยสำคัญ 3 ความหมาย คือหมายถึงเพศสรีระ (Sex) เพศภาวะ (Gender) และเพศวิถี (Sexuality)

ทั้งนี้ เพศวิถีศึกษามีความสำคัญต่อการเรียนการสอนของวัยรุ่น คือ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของร่างกายตามธรรมชาติของเพศ การเปลี่ยนแปลงอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และความสัมพันธ์ระหว่างเพศ รู้จักการดูแลรักษาอวัยวะเพศ และระบบสืบพันธุ์ของมนุษย์ รู้และเข้าใจการมีเพศสัมพันธ์ โรคติดต่อ และปัญหาจากการมีเพศสัมพันธ์ ช่วยให้รู้ เข้าใจ และยอมรับในความแตกต่างของเพศ ตลอดจนเป็นแนวทางในการปูพื้นฐานการวางแผนและสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตผ่านมิติมุมมองของเพศวิถี ซึ่งประกอบด้วย 6 มิติ คือ มิติของความปรารถนาการประพฤติกปฏิบัติ และอัตลักษณ์ (Erotic desires, Practices and Identity) มิติ การนำเสนอร่างกาย (Appearances and Display) มิติของพฤติกรรม และกิริยามารยาท (Behaviors and Manners) มิติของการดึงดูดทางเพศ (Attraction) มิติของความสัมพันธ์ (Relationship) มิติของเพศสัมพันธ์ (Having sex)

บทบาทของเพศวิถีศึกษาที่สำคัญ ๆ คือ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับหน้าที่ตามเพศของตนและผู้อื่น เข้าใจความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในฐานะเพื่อน ให้เกียรติกัน สร้างความตระหนักถึงความแตกต่างในลักษณะการนึกคิดและพฤติกรรมทางเพศ และยอมรับความแตกต่าง เข้าใจการเลือกคู่เข้าใจการเตรียมตัวรับมือต่อครอบครัว เข้าใจการเลี้ยงดูบุตรธิดาให้เติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคม

เพศวิถีศึกษาต้องก้าวข้ามการศึกษาแค่พฤติกรรมทางเพศ และปัจจัยด้านประชากรและสังคม อันได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ อายุ การศึกษา ฯลฯ เพราะเรื่องเพศของผู้คนในสังคมไทย เป็นมากกว่าการมีเซ็กซ์ หรือพฤติกรรมทางเพศ แต่เป็นเรื่องของการให้ความหมาย ความเชื่อ การให้คุณค่าเรื่องเพศ ความรู้สึก ความปรารถนาทางเพศ อัตลักษณ์และรสนิยมเรื่องเพศของผู้คนใน

สังคมไทย ทั้งในพื้นที่ส่วนตัวและการแสดงออกในที่สาธารณะและถูกกำหนดโดยปัจจัยด้านการเมือง สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

ความสำคัญของเพศวิถีศึกษา

รุ่งรัตน์ ธาราพงษ์ (2562: 4-5) กล่าวว่า เพศวิถีศึกษา กระบวนการ เป็นศึกษาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นกรรมวิธีที่จะให้บุคคลได้เรียนรู้ธรรมชาติ ความเป็นจริงของชีวิตและสังคม เพื่อให้บุคคลมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่ถูกต้องในเรื่องเพศ ตลอดจนสามารถปรับตัวตามพัฒนาการชีวิตได้อย่างเหมาะสม เพศวิถีศึกษา มิใช่การสอนเรื่องเพศสัมพันธ์ แต่เป็นการให้ความรู้ และสอนให้รู้จักบทบาทและคุณค่าของความเป็นชายและหญิงในสังคม

เพศวิถีศึกษา จึงมีความสำคัญต่อเด็กและเยาวชนไทยในการสร้างความเข้าใจและเห็นคุณค่าของตนเอง ครอบครัวมีทักษะในการดำเนินชีวิตสามารถรู้เท่าทันภัยของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ และการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การให้ความรู้ที่ถูกต้องจะช่วยให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกำลังของชาติมีอนาคตที่ดี ไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคม

สาเหตุที่ต้องเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (2555ข) ได้กล่าวว่า เพศวิถีศึกษาเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องเรียนรู้ ด้วยเหตุดังนี้

1. เรื่องเพศเป็นความจำเป็นที่จะต้องได้ทราบภายในขอบเขต เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของทุกคนโดยเฉพาะความเจริญทางจิตใจนั้น จะควบคู่กันไปกับความเจริญทางเพศ ความรู้สึกในเรื่องเพศย่อมมี อิทธิพลอย่างมากมายต่อสภาพของจิตใจ และเป็นที่ยอมรับว่าความแตกต่างเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะย่อมจะมาจากสาเหตุอันหนึ่งคือแรงผลักดันทางเพศ ดังนั้นการศึกษาเรื่องเพศและเรื่องจิตใจจำเป็นจะต้องดำเนินควบคู่กันตลอดไป

2. ความลึกลับหรือการปกปิดในเรื่องเพศ อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิด เช่น เครื่องครัด โดยเข้าใจว่าเรื่องเพศนั้นเป็นของหยาบโหลไม่ควรพูดถึงเลย หรือในทางตรงกันข้ามก็ละเลยจนเกินไป ไม่มีการควบคุมมารยาททาง เพศ เป็นต้น ทั้งนี้ก็นำไปสู่ลักษณะผิดปกติทางจิตใจได้ นอกจากนี้ การที่เห็นอวัยวะเพศเป็นสิ่งซึ่งผิดแปลกกว่าอวัยวะอื่นของร่างกาย ก็เป็นข้อบกพร่องอย่างสำคัญยิ่งในเรื่องสุขวิทยาโดยทั่วไป

3. เพศศึกษายังนำไปสู่ความสมบูรณ์ในทางศีลธรรมและวัฒนธรรมของประชาชน เมื่อทุกคนรู้จักให้เกียรติและการปฏิบัติระหว่างเพศที่ถูกต้อง รู้จักประพฤตินให้อยู่ในขอบเขตในความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

4. ปัจจุบันความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการสื่อสารสามารถพูดคุยติดต่อและทราบข้อมูลต่าง ๆ ได้ทั่วโลก ภายในพริบตา จนทำให้โลกของเราแคบลงทุกวัน ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมของเรา สามารถแพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง จนไม่สามารถจะหาวิธีการใดมาสกัดกันเอาไว้ได้ ดังนั้น จึงควรให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้องแก่เยาวชนของเรา ก่อนที่เขาจะรับรู้จากแหล่งอื่นที่มีลักษณะยั่วและเร้าอารมณ์มุ่งไปทางการค้าและกำไร โดยไม่มี ความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเป็นการเตรียมเยาวชนให้ฉลาด รู้จักการเลือกคิด เลือกตัดสินใจ และ เลือกปฏิบัติแต่ในทางที่ถูกที่ควร และเป็นที่ยอมรับของสังคมไทย

แนวคิดหลักในการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา

แนวคิดหลักในการพัฒนาการเรียนรู้เรื่อง “เพศศึกษา” ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข มี 7 ด้าน คือ

1. พัฒนาการทางเพศ (Human sexual development) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศตามวัย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม
2. สุขอนามัยทางเพศ (Sexual health) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและสามารถดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศได้ตามวัย เช่น การดูแลรักษาอวัยวะในระบบสืบพันธุ์ อนามัยการเจริญพันธุ์ ความเข้าใจต่าง ๆ ในเรื่องเพศ
3. พฤติกรรมทางเพศ (Sexual behavior) หมายถึง การแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมกับเพศและวัย
4. สัมพันธภาพ (Interpersonal relation) หมายถึง การสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม การสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับเพื่อนเพศเดียวกัน และต่างเพศ การเลือกคู่ การเตรียมตัวก่อนสมรส และการสร้างครอบครัว
5. ทักษะส่วนบุคคล (Personal and communication skills) หมายถึง ความสามารถในการจัดการสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการขอความช่วยเหลือ ทักษะการจัดการกับอารมณ์ ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ
6. สังคมและวัฒนธรรม (Society and culture) หมายถึง ค่านิยมในเรื่องเพศที่เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทย และการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะจากสื่อที่ยั่วต่าง ๆ
7. บทบาททางเพศ (Gender role) หมายถึง การสร้างเอกลักษณ์ทางเพศที่เหมาะสมความเสมอภาคทางเพศ และบทบาททางเพศที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคมอย่างสมดุลการสอนเพศศึกษาในแต่ละช่วงอายุ ดังนั้นการให้ความรู้จึงต้องเริ่มให้ความรู้ตอนวัยรุ่นที่อาจจะสายเกินไป

นอกจากนี้ เรื่องเพศปรากฏในรูปแบบของข่าวลือได้กลายมาเป็นสำคัญซึ่ง ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ (2549: 25) ในฐานะนักวิชาการด้านสตรีศึกษา ได้เขียนถึงประเด็นนี้ไว้ว่า การที่นักการเมืองหญิงถูกเล่นงานด้วยเรื่องชู้สาวไม่ใช่เรื่องใหม่ ประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมและความสัมพันธ์ทางเพศของผู้หญิงในแวดวงการเมือง เป็นอาวูร์ที่มีประสิทธิภาพยิ่งในการทำลายสร้างความเชื่อถือของผู้หญิง แง่มุมเช่นถูกใช้เพื่อตัดสินทุกเรื่องทุกอย่างเกี่ยวกับผู้หญิงในแวดวงต่าง ๆ ของสังคม เราจึงได้ยินเรื่องราวซ้ำซากเกี่ยวกับผู้หญิงที่เมื่อถูกเปิดโปงว่าแปกเป็นนคือไม่ได้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในร่องในรอยของกรอบเรื่องเพศที่สังคมยอมรับ ก็จะกลายเป็นผู้หญิงที่สูญเสียการยอมรับนับถือในทุกเรื่อง จนกลายเป็นว่าผู้หญิงที่ทำผิดในเรื่องเพศแล้วไปหมดทุกเรื่องโดยเรื่องอื่นที่คิดที่ทำการกลายเป็นเรื่องไม่ผิดไปหมด

ทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษา

ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า โน้มเอียง ซึ่งนักวิชาการแต่ละท่านได้ให้ความหมายของทัศนคติ ไว้อย่างแตกต่างกันตามทรรศนะของตน ดังนี้

พงศ์ หรดาล (2540: 42) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือความรู้สึก ทำที่ความคิดเห็น และพฤติกรรมของคณงานที่มีต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร กลุ่มคน องค์กรหรือสภาพแวดล้อมอื่นๆ โดยการแสดงออกในลักษณะของความรู้สึกหรือท่าทีในทางยอมรับหรือปฏิเสธ

สร้อยตระกูล (ตวยานนท์) อรรถมานะ (2541: 64) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ ผลผสมผสานระหว่างความนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งออกมาในทางประเมินค่าอันอาจเป็นไปในทางยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น

ศักดิ์ไทย สุรกิจวรร (2545: 138) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มของพฤติกรรมบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ สถานการณ์ต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง และสภาวะความพร้อมทางจิตนี้จะต้องอยู่นานพอสมควร

Gibson (2000: 102) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ ตัวตัดสินพฤติกรรมเป็นความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบ เป็นสภาวะจิตใจในการพร้อมที่จะส่งผลกระทบต่อการตอบสนองของบุคคลนั้น ๆ ต่อบุคคลอื่น ๆ ต่อดีหรือต่อสถานการณ์ โดยที่ทัศนคตินี้สามารถเรียนรู้หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์

Schermerhorn (2000: 75) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ การวางแนวความคิด ความรู้สึก ให้ตอบสนองในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อคนหรือต่อสิ่งของ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

Hornby, A S .(2001: 62) “Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English” ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ วิธีทางที่คุณคิดหรือรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือคนใดคนหนึ่ง และวิธีทางที่คุณประพฤติต่อใครหรือคนใดคนหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คุณคิดหรือรู้สึกอย่างไร

Newstrom & Devis (2002: 207) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึกหรือความเชื่อ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ตัดสินว่า พนักงานรับรู้สภาวะแวดล้อมของพวกเค้าอย่างไร และผูกพันกับการกระทำของพวกเค้า หรือมีแนวโน้มของการกระทำอย่างไร และสุดท้ายมีพฤติกรรมอย่างไร

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดหรือความเชื่อ และแนวโน้มที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคล เป็นปฏิกิริยาโต้ตอบ โดยการประมาณค่าว่าชอบหรือไม่ชอบ ที่จะส่งผลกระทบต่อ การตอบสนองของบุคคลในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ โดยที่ทัศนคตินี้ สามารถเรียนรู้หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้ หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

ลักษณะของทัศนคติ

เนื่องจากว่านักจิตวิทยาได้ศึกษาในความหมายที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงควรกล่าวถึงลักษณะรวม ๆ ของทัศนคติที่ทำให้เกิดความเข้าใจทัศนคติให้ดีขึ้น (ศักดิ์ไทย, 2545: 138) ซึ่งลักษณะของทัศนคติ สรุปได้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้
2. ทัศนคติดีมีลักษณะที่คงทนถาวรอยู่นานพอสมควร
3. ทัศนคติดีมีลักษณะของการประเมินค่าอยู่ในตัว คือ บอกลักษณะดี – ไม่ดี ชอบ – ไม่ชอบ เป็นต้น
4. ทัศนคติทำให้บุคคลที่เป็นเจ้าของพร้อมที่จะตอบสนองต่อที่หมายของทัศนคติ
5. ทัศนคติบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับสิ่งของและบุคคลกับสถานการณ์ นั่นคือ ทัศนคดีย่อมมีที่หมายนั่นเอง

องค์ประกอบของทัศนคติ

Gibson (2000: 103) กล่าวว่า ทัศนคติ เป็นส่วนที่ยึดติดแน่นกับบุคลิกภาพของบุคคลเรา ซึ่งบุคคลเราจะมีทัศนคติที่เป็นโครงสร้างอยู่แล้วทางด้านความรู้สึก ความเชื่ออันใดอันหนึ่ง โดยที่องค์ประกอบนี้จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบหนึ่งทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในอีกองค์ประกอบหนึ่ง ซึ่งทัศนคติ 3 องค์ประกอบ มีดังนี้

1. ด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Component) องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจของทัศนคติจะประกอบด้วย การรับรู้ของบุคคล ความคิดเห็น และความเชื่อของบุคคล หมายถึง กระบวนการคิดซึ่งเน้นไปที่การใช้เหตุผลและตรรกะ องค์ประกอบที่สำคัญของความรู้ ความเข้าใจ คือ ความเชื่อในการประเมินผลหรือความเชื่อที่ถูกประเมินผลไว้แล้วโดยตัวเองประเมิน ซึ่งความเชื่อเหล่านี้จะแสดงออกมาจากความประทับใจในการชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นรู้สึกต่อสิ่งของหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

2. ด้านความรู้สึก (Affective Component) องค์ประกอบด้านอารมณ์หรือความรู้สึกของทัศนคติ คือ การได้รับการถ่ายทอดการเรียนรู้มาจากพ่อ แม่ ครู หรือกลุ่มของเพื่อนๆ

3. ด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจของทัศนคติจะหมายถึง แนวโน้มหรือความตั้งใจของคนที่จะแสดงบางสิ่งบางอย่างหรือที่จะกระทำ (ประพฤติ) บางสิ่งบางอย่างต่อคนใดคนหนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในทางใดทางหนึ่ง เช่น เป็นมิตร ให้ความอบอุ่น ก้าวร้าว เป็นศัตรู เป็นต้น โดยที่ความตั้งใจนี้อาจจะถูกวัดหรือประเมินออกมาได้จากการพิจารณาองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมของทัศนคติ

Schermerhorn (2000: 76) กล่าวว่า ทัศนคติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Component) คือ ทัศนคติที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และข้อมูลที่บุคคลคนหนึ่งมีซึ่งความเชื่อจะแสดงให้เห็นถึงความคิดของคน หรือสิ่งของ และข้อสรุปที่บุคคลได้มีต่อบุคคลหรือสิ่งของนั้นๆ

2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Component) คือ ความรู้สึกเฉพาะอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับผลกระทบส่วนบุคคล ซึ่งได้จากสิ่งเร้าหรือสิ่งที่เกิดก่อนทำให้เกิดทัศนคตินั้นๆ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ ความตั้งใจที่จะประพฤติในทางใดทางหนึ่ง โดยมีรากฐานมาจากความรู้สึกเฉพาะเจาะจงของบุคคล หรือทัศนคติของบุคคล

Schiffman & Kanuk (2007:) ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลและจะแตกต่างกันตามปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกันของบุคคลนั้น บุคคลสามารถแสดงทัศนคติออกได้ 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ทัศนคติเชิงบวก คือทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออก มีความรู้สึกหรืออารมณ์จากสภาพจิตใจได้ตอบในด้านดีต่อบุคคลหรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง รวมถึงหน่วยงาน องค์การ สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์การและอื่น ๆ

2. ทักษะคติเชิงลบ คือทักษะคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางเสื่อมเสีย ไม่ได้ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัยรวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือหน่วยงาน องค์กรสถาบัน และการดำเนินกิจการของ องค์กรและอื่น ๆ

3. ทักษะคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งหรือต่อ บุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กรและอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง

อนึ่ง บุคคลอาจมีทักษะคติทั้ง 3 ประการนี้เพียงประเภทเดียวหรือหลายประเภทรวมกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในเรื่องความเชื่อ ความรู้สึก ความคิด หรือค่านิยมที่มีต่อบุคคล สิ่งของ การกระทำ หรือสถานการณ์ เป็นต้น

ทักษะคติจะทำหน้าที่เป็นกลไกที่สำคัญ 4 ประการ (Katz, 1960: 163-168) ดังนี้

1. เพื่อการปรับตัว (Adjustment) โดยแต่ละบุคคลจะอาศัยทักษะคติเป็นเครื่องยึดถือสำหรับการปรับพฤติกรรมของตน ให้เป็นไปในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนสูงสุดและให้มีผลเสียน้อยที่สุด ดังนั้นทักษะคติสามารถเป็นกลไกที่จะสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์ และที่ไม่พึงประสงค์ของบุคคล

2. เพื่อการป้องกันตัว (Ego defense) โดยปกติบุคคลมักมีแนวโน้มที่จะไม่ยอมรับความจริงในสิ่งที่ขัดแย้งกับความนึกคิดของตน (Self-image) ดังนั้นทักษะคติจึงสามารถสะท้อนออกมาเป็นกลไกป้องกันตัวโดยการแสดงออกเป็นความรู้สึกถูกเหยียดหยามหรือดิฉินนินทาคนอื่น และขณะเดียวกันก็จะยกตนเองให้สูงกว่าด้วยการมีทักษะคติที่ถือว่าตนนั้นเหนือกว่าผู้อื่น

3. เพื่อการแสดงความหมายของค่านิยม (Value expression) ทักษะคติเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมต่าง ๆ โดยสามารถสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในลักษณะที่จำเพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น

4. เพื่อใช้เป็นตัวจัดระเบียบความรู้ (Knowledge) ทักษะคติจะเป็นมาตรฐานที่ตัวบุคคลสามารถใช้ประเมินและทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมที่มีอยู่รอบๆ ตัว มีผลทำให้บุคคลสามารถรู้และเข้าใจถึงระบบและระเบียบของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวได้

จากข้อมูลดังกล่าวเบื้องต้น องค์กรประกอบของทักษะคติประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้ง 3 องค์กรประกอบที่สามารถแสดงทักษะคติของแต่ละบุคคลออกมา โดยทักษะคตินี้มีหน้าที่เพื่อช่วยในการปรับตัว การป้องกันตัว การแสดงความหมายของค่านิยม และเป็นตัวจัดระเบียบความรู้

การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทักษะคติ

การเปลี่ยนแปลงทักษะคติได้มีการอภิปราย และทำการศึกษามาแล้วนับศตวรรษ นักจิตวิทยา และนักการศึกษาต่างได้เห็นความสำคัญและให้ความสนใจศึกษา เพราะการเปลี่ยนแปลงทักษะคติ

เป็นผลกระทบที่เป็นไปได้จากการเรียนรู้และเป็นองค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และการเรียนรู้ของคน ซึ่งได้สรุปถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ไว้ดังนี้

Maushak & Simonson (1996: 987-993) ได้ทำการศึกษาถึงทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ ซึ่งสามารถจำแนกได้ 4 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีความสอดคล้อง (Consistency theories) ทฤษฎีนี้ มีสมมุติฐานเบื้องต้นว่าเป็นความต้องการของบุคคลในความสอดคล้อง เป็นความสอดคล้องระหว่างทัศนคติ เป็นความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรม และระหว่างทัศนคติและพฤติกรรม ซึ่งทฤษฎีความสอดคล้องในยุคแรกนั้น เรียกว่า ทฤษฎีความสมดุล (Balance theory) ซึ่งมีจุดเน้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่รับรู้ บุคคลอื่น และเรื่องราวหรือวัตถุ จากนั้นได้พัฒนาเป็นทฤษฎีความสอดคล้องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึกและการรู้คิด (Affective-Cognitive Consistency theory) ที่มีการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ และความเชื่อ (Believes) ซึ่งได้กล่าวว่าการสื่อสารที่สามารถจูงใจนั้น จะทำให้เปลี่ยนองค์ประกอบด้านอารมณ์และความรู้สึก และระบบทัศนคติโดยเปลี่ยนองค์ประกอบทางการรู้คิดของทัศนคติ

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning theories) ทฤษฎีนี้ได้ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของการกระตุ้นของสถานการณ์ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้นั้นเกิดจากการเข้าแทนที่ด้วยความตั้งใจหรือเจตนา ความเข้าใจและการยอมรับของบุคคลในเรื่องราวต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเป็นผลจากการเรียนรู้ เช่นดังผลลัพธ์ของประสบการณ์ที่ผ่านมาต่อสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

3. ทฤษฎีการตัดสินใจทางสังคม (Social judgement theories) ทฤษฎีนี้มีจุดเน้นในการศึกษาว่าทัศนคติของคนจะช่วยส่งเสริมการตัดสินใจหรือเรียกว่าการมีอิทธิพลต่อกันนั่นเอง โดยทฤษฎีการตัดสินใจทางสังคมได้ทำนายการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนว่าทัศนคติของคนที่มีอยู่ ณ ปัจจุบันจะช่วยส่งเสริมให้มีการตัดสินใจในการมีบทบาทหน้าที่ของทัศนคติใหม่ในอนาคต

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่ (Functional theories) ทฤษฎีนี้มีคำถามพื้นฐานเกี่ยวกับทัศนคติที่ได้ตระหนักถึงจุดมุ่งหมาย เช่น หน้าที่อะไรที่ส่งเสริมทัศนคติ เป็นการทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของทัศนคติว่าเป็นการจำแนกคุณลักษณะของทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติ ตามหน้าที่ ซึ่งเหตุผลของการมีทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องส่วนบุคคลและมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ส่วนบุคคลของทัศนคติ ได้แก่ หน้าที่ซึ่งถือผลประโยชน์เป็นสำคัญ (Utilitarian function) หน้าที่ของความรู้ (Knowledge function) หน้าที่ในการป้องกันด้านอัตตา (Ego - Defensive function) และหน้าที่ในการแสดงออก ซึ่งคุณค่า (Value - Expressive function)

Newcomb, Theodore, Ralph, Turner & Philip (1965: 107) การเปลี่ยนแปลงทัศนคติขึ้นอยู่กับความรู้ คือ ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้ามีความรู้ความเข้าใจที่ดี เมื่อทัศนคติเปลี่ยนแปลงก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม ดังนั้นการที่จะให้มีการยอมรับหรือปฏิเสธใน

สิ่งใดสิ่งหนึ่งจึงต้องพยายามเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยการให้ความรู้ก่อน ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เพียงใดขึ้นอยู่กับขนาดความเข้มแข็งของทัศนคติที่มี อยู่ นั้น โดยหากทัศนคติมีความเข้มแข็งมาก โอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารที่ชักจูงใจ (Persuasive communications) ย่อมจะทำได้ผลน้อย ในทางตรงกันข้ามหากทัศนคติที่มีอยู่มีลักษณะที่ผูกพันน้อย การเปลี่ยนแปลงทัศนคติย่อมมีโอกาสกระทำได้ง่าย วิธีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติอาจทำได้โดยการจูงใจให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติด้วยชนิดของข้อมูลที่เหมาะสมต่อโครงสร้างของทัศนคติที่เกี่ยวข้องซึ่งข้อมูลนั้นจะต้องตรงกับพื้นฐานการจูงใจของทัศนคติมากที่สุดการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติจะขึ้นกับปัจจัยหลายประการ คือ

1. การจูงใจทางด้านร่างกาย (Biological motivations) ทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งกำลังดำเนินการตอบสนองความต้องการ หรือแรงผลักดันพื้นฐานทางร่างกาย บุคคลดังกล่าวจะสร้างทัศนคติที่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งของที่สามารถช่วยให้เขามีโอกาสตอบสนองความต้องการของตนได้ และในทางตรงกันข้ามจะสร้างทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งของหรือบุคคลที่ขัดขวางมิให้เขาตอบสนองความต้องการได้

2. ข่าวสารข้อมูล (Information) ทัศนคติจะมีพื้นฐานมาจากชนิดและขนาดของข่าวสารข้อมูลที่แต่ละคนได้รับมา ด้วยกลไกของการเลือกเฟ้นในการมองเห็นและการเข้าใจปัญหาต่าง ๆ (Selective perception) ข่าวสารข้อมูลบางส่วนที่เข้ามาสู่ตัวบุคคลจะทำให้บุคคลนั้นเก็บไปคิดและสร้างเป็นทัศนคติขึ้นมาได้

3. การเข้าเกี่ยวข้องกับกลุ่ม (Group affiliation) ทัศนคติบางอย่างอาจจะมาจากกลุ่มต่างๆ ที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับอยู่ด้วย เช่น ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และกลุ่มสังคมต่างๆ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

4. ประสบการณ์ (Experience) ประสบการณ์ของบุคคลที่มีต่อวัตถุสิ่งของมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการตีค่าสิ่ง ที่ได้มีประสบการณ์มาจนกลายเป็นทัศนคติได้

5. ลักษณะท่าทาง (Personality) มีผลทางอ้อมที่สำคัญในการสร้างทัศนคติให้กับตัวบุคคลได้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude Change)

วัตถุประสงค์ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงในเรื่องทัศนคติ (Attitude Change) เป็นความพยายามหรือความต้องการในการที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความคิด ความรู้สึก (Affective Domain) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพภายใน (Internal Personalities) ของบุคคล อันได้แก่ ลักษณะนิสัย คุณธรรม ค่านิยม ซึ่งรวมเรียกว่าทัศนคติ (Attitude) การเปลี่ยนแปลงในเจตพิสัยนี้อาจแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ความพยายามที่จะให้ผู้รับสารเกิดการยอมรับ (Receiving or Attending) เกิดการตอบสนอง (Responding) เกิดค่านิยม (Valuation) การเข้าถึงแนวคิดหรือมโนคติ (Organization) และการปฏิบัติเป็นนิสัย (Characteristics) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การเปลี่ยนทัศนคติจากการเป็น

คนที่เชื่อถือในเรื่องโคลงของชานามาเป็นความเชื่อในเรื่องของความสามารถและความขยันหมั่นเพียรมากยิ่งขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ค่อนข้างยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งใด หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาเป็นเวลานาน เช่น การนับถือศาสนาหรืออุดมการณ์ทางการเมือง แต่ก็มีทัศนคติบางอย่างที่มีลักษณะผิวเผินและอาจเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น ความรู้สึก ทัศนคติที่มีต่อการแต่งกาย การเดินร่ำ รวมทั้งความนิยมในเรื่องราวที่เกี่ยวกับความบันเทิง เป็นต้น

Herbert C. Kelman & Compliance (1967: 469) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยมีความเชื่อว่าทัศนคติอย่างเดียวกัน อาจเกิดในตัวบุคคลด้วยวิธีที่ต่างกัน จากความคิดนี้เฮอริทเบิร์กได้แบ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ ออกเป็น 3 ประการ คือ

1. การยินยอม (Compliance) การยินยอม จะเกิดได้เมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวเขาและมุ่งหวังจะได้รับความพอใจจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลนั้น การที่บุคคลยอมกระทำตามสิ่งที่ยากให้เขากระทำนั้น ไม่ใช่เพราะบุคคลเห็นด้วยกับสิ่งนั้น แต่เป็นเพราะเขาคาดหวังว่าจะได้รับรางวัลหรือการยอมรับจากผู้อื่นในการเห็นด้วย และกระทำตาม ดังนั้นความพอใจที่ได้รับจากการยอมกระทำตามนั้นเป็นผลมาจากอิทธิพลทางสังคมหรืออิทธิพลของสิ่งทีก่อให้เกิดการยอมรับนั้น กล่าวได้ว่าการยอมกระทำตามนี้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติซึ่งจะมีพลังผลักดันให้บุคคลยอมกระทำตามมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนหรือความรุนแรงของรางวัลและการลงโทษ

2. การเลียนแบบ (Identification) การเลียนแบบเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นซึ่งการยอมรับนี้เป็นผลมาจากการที่บุคคลต้องการจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือที่พอใจระหว่างตนเองกับผู้อื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นจากการเลียนแบบนี้ ทัศนคติของบุคคลจะเปลี่ยนไปมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าให้เกิดการเลียนแบบ กล่าวได้ว่าการเลียนแบบเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติซึ่งพลังผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความน่าในมน้าวใจของสิ่งเร้าที่มีต่อบุคคลนั้น การเลียนแบบจึงขึ้นอยู่กับพลัง (Power) ของผู้ส่งสารบุคคลจะรับเอาบทบาททั้งหมดของคนอื่นมาเป็นของตนเอง หรือแลกเปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกัน บุคคลจะเชื่อในสิ่งที่ตัวเองเลียนแบบแต่ไม่รวมถึงเนื้อหาและรายละเอียดในการเลียนแบบ ทัศนคติของบุคคลจะเปลี่ยนไปมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

3. ความต้องการที่อยากจะเปลี่ยน (Internalization) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่า ซึ่งตรงกับความต้องการภายในค่านิยมของเขาพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป ในลักษณะนี้จะสอดคล้องกับค่านิยมที่บุคคลมีอยู่เดิมความพึงพอใจที่ได้จะขึ้นอยู่กับ เนื้อหา รายละเอียดของพฤติกรรมนั้นๆ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ถ้าความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมถูกกระทบไม่ว่าจะในระดับใดก็ตามจะมีผลต่อการเปลี่ยนทัศนคติทั้งสิ้น

นอกจากนี้ องค์ประกอบต่าง ๆ ในกระบวนการสื่อสาร เช่น คุณสมบัติของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ลักษณะของข่าวสาร ตลอดจนช่องทางในการสื่อสารล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ทั้งสิ้น นอกจากนี้ทัศนคติของบุคคลเมื่อเกิดขึ้นแล้วแม้จะคงทน แต่ก็ยังสามารถเปลี่ยนได้โดยตัวบุคคล สถานการณ์ ข่าวสาร การชวนเชื่อ และสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการยอมรับในสิ่งใหม่ แต่จะต้องมีความสัมพันธ์ กับค่านิยมของบุคคลนั้น นอกจากนี้ อาจเกิดจากการยอมรับโดยการบังคับ เช่น กฎหมาย ข้อบังคับ

การเปลี่ยนทัศนคติ มี 2 ชนิด คือ

1. การเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกัน หมายถึง ทัศนคติของบุคคลที่เป็นไปในทางบวก ก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางบวกด้วย และทัศนคติที่เป็นไปในทางลบก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางลบด้วย
2. การเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง หมายถึง การเปลี่ยนทัศนคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวกก็จะลดลงไปในทางลบ และถ้าเป็นไปในทางลบก็จะกลับเป็นไปในทางบวก

แนวความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

McGuire & Millman (1965: n.d.) กล่าวว่า แนวความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยใช้อิทธิพลทางสังคมเกิดจากความเชื่อที่ว่า บุคคลจะพัฒนาทัศนคติ ของตนเองในลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้รับจากผู้อื่นในสังคม สิ่งที่มีอิทธิพลทางสังคมแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. กลุ่มอ้างอิง (Reference Group) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เราใช้เป็นมาตรฐานสำหรับ ประเมินทัศนคติ ความสามารถของเราหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปบุคคลจะใช้กลุ่มอ้างอิงเพื่อ ประเมินทัศนคติของตน และตัดสินใจว่าทัศนคติของตนถูกต้อง เพราะคิดว่าคนส่วนใหญ่ในกลุ่มมี ทัศนคติเช่นเดียวกับตน

Watson & Johnson (1972: n.d.) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อการ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ไว้ดังนี้

1. ทัศนคติของบุคคลจะมีผลอย่างมากจากกลุ่มที่เขามีส่วนร่วม และกลุ่มที่เขาต้องการจะร่วม ด้วย
2. ถ้าทัศนคติของบุคคลสอดคล้องกับมาตรฐานหรือบรรทัดฐานของกลุ่มจะเป็นการเสริมแรง (Reinforcement) ให้กับทัศนคตินั้นมากขึ้น ในทางตรงข้ามจะเป็นการลงโทษ (Penalty) ถ้าบุคคล นั้นมีทัศนคติไม่ตรงกับมาตรฐานหรือบรรทัดฐานของกลุ่ม
3. บุคคลที่ขึ้นอยู่กับกลุ่ม หรือติดอยู่กับกลุ่มมากจะเป็นผู้ที่เปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ยากที่สุด ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นความพยายามของบุคคลภายนอก
4. การสนับสนุนหรือเห็นด้วยกับทัศนคติบางอย่างของสมาชิกในกลุ่มแม้เพียง 1 คนเท่านั้น ก็สามารถลดอิทธิพลของกลุ่มใหญ่ที่มีต่อทัศนคติของสมาชิกในกลุ่มได้

5. แม้เป็นเพียงสมาชิก 2 คนในกลุ่มเท่านั้นที่ยึดมั่นในความคิดหรือทัศนคติบางอย่างก็จะมีอิทธิพลต่อสมาชิกในกลุ่มได้

6. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มและการตัดสินใจกลุ่มจะช่วยลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ถ้ากลุ่มตัดสินใจยอมรับทัศนคติใหม่ สมาชิกในกลุ่มก็จะยอมรับทัศนคติด้วย

7. ถ้าบุคคลเปลี่ยนแปลงกลุ่มอ้างอิงของตน ทัศนคติของบุคคลก็มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วย

2. บุคคลอ้างอิง (Reference Individuals) หมายถึง บุคคลที่เราใช้เป็นมาตรฐานเพื่อประเมินทัศนคติ ความสามารถของเราหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอิทธิพลของผู้อื่นที่มีต่อทัศนคติของบุคคลตรงกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เรียกว่า การเลียนแบบ (Identification) ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลรับเอา คุณสมบัติของผู้อื่น เช่น ความคิด ทัศนคติ พฤติกรรม เป็นต้นมาเป็นของตน

ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของทัศนคติในส่วนของ การรับรู้เชิงแนวคิด (Cognitive Component) และเมื่อองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบส่วนอื่นจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วย บุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็น ผู้ส่งสารต้องมีความเชี่ยวชาญ (Expertness) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) จะทำให้มีความน่าเชื่อถือสูง สามารถชักจูงใจได้ดีอีกทั้งมีบุคลิกภาพ (Personality) ดีก็จะมีผลสำคัญต่อการยอมรับ นอกจากนี้ หากข้อมูลข่าวสารมีการเตรียมมาเป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา การเรียงลำดับ ความชัดเจนตลอดจนมีความกระชับและมีช่องทางในการส่งที่เหมาะสม ผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้รับสารก็อยากฟังและมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามคำแนะนำหรือชักจูง

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Determinants of Attitude Change)

ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เพียงใดขึ้นอยู่กับขนาดความเข้มแข็งของทัศนคติที่มีอยู่ถ้าจะกล่าวเป็นกฎทั่วไปก็อาจกล่าวได้ว่า “โอกาสของการเปลี่ยนแปลงย่อมจะผันแปรในทางกลับกันกับขนาดของความเข้มแข็งของทัศนคติที่มีอยู่” นั่นคือหากทัศนคติมีความเข้มแข็งมากโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารที่ชักจูงใจย่อมจะกระทำได้น้อยมากนั่นเอง ปัจจัยตัวกำหนดที่จะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงทัศนคติสามารถกระทำได้ง่าย คือ

1. จำนวน หรือขนาดของข่าวสารข้อมูลของเรื่องที่เกี่ยวข้องที่เก็บสะสมอยู่นั้นมีขนาดที่น้อยมากในสภาพการณ์เช่นนี้จึงเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้แก่ข้อมูลใหม่ที่จะเข้ามาให้เข้ามาอีกได้

2. กรณีที่มีทัศนคติต่าง ๆ ที่รวมกันอยู่มีลักษณะปะปนกันไปอย่างไม่ชัดเจนหรือเด่นชัดในกรณีเช่นนี้ย่อมแสดงว่า การรวมตัวที่แท้จริงของทัศนคติที่สืบเนื่องจากความนึกคิดของแต่ละคน

ค่านิยมที่สำคัญ หรือสิ่งจูงใจต่างๆยังไม่ชัดเจน ดังนั้นโอกาสที่จะใช้ข้อมูลที่จูงใจเพื่อให้มากระตุ้นให้ทัศนคติรวมตัวอย่างชัดเจนและและเป็นไปในทางใดทางหนึ่งย่อมจะมีมากกว่า และกระทำได้ง่ายกว่า

3. กรณีที่ทัศนคติดังกล่าวมิได้สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับทัศนคติอื่นๆตามปกติคนทุกคนมักจะต้องการที่จะรักษาระบบของทัศนคติของตนให้สมดุลอยู่เสมอ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบ ย่อมจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทัศนคติอื่นๆ ในระบบด้วย ดังนั้น ถ้าหากทัศนคติต่างๆสัมพันธ์กันเป็นอันมาก การเปลี่ยนแปลงจึงย่อมจะเป็นไปได้ยากด้วย

ทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษา

ทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษา คือ สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มของพฤติกรรมบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ สถานการณ์ต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง และสภาวะความพร้อมทางจิตนี้จะต้องอยู่บนานพอสมควรผสมผสานระหว่างความนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งออกมาในทางประเมินค่าอันอาจเป็นไปในทางยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น

ดังนั้น สรุปได้ว่า ทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษา หมายถึง ความรู้สึก ความคิดหรือความเชื่อ และแนวโน้มที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคลในเรื่องเพศวิถีศึกษา เป็นปฏิกริยาโต้ตอบ โดยการประมาณค่าว่าชอบหรือไม่ชอบ ที่จะส่งผลกระทบต่อ การตอบสนองของบุคคลในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้น ๆ โดยที่ทัศนคตินี้ สามารถเรียนรู้ หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้ หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

ลักษณะของทัศนคติ เนื่องจากว่านักจิตวิทยาได้ศึกษาในความหมายที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงควรกล่าวถึงลักษณะรวม ๆ ของทัศนคติที่ทำให้เกิดความเข้าใจทัศนคติให้ดีขึ้น (ศักดิ์ไทย, 2545: 138) ซึ่งลักษณะของทัศนคติ สรุปได้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้
2. ทัศนคติดีมีลักษณะที่คงทนถาวรอยู่บนานพอสมควร
3. ทัศนคติดีมีลักษณะของการประเมินค่าอยู่ในตัว คือ บอกลักษณะดี-ไม่ดี ชอบ-ไม่ชอบ เป็นต้น
4. ทัศนคติทำให้บุคคลที่เป็นเจ้าของพร้อมที่จะตอบสนองต่อที่หมายของทัศนคติ
5. ทัศนคติบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับสิ่งของ และบุคคลกับสถานการณ์ นั่นคือ ทัศนคติดีย่อมมีที่หมายนั่นเอง

ทักษะในการปฏิบัติตนเรื่องเพศวิถีศึกษา

ทักษะปฏิบัติ (performance) เป็นการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนในการประยุกต์ความรู้ และ ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานโดยการประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียนจากงานที่ให้ปฏิบัติจริงหรือในสภาพที่เป็นจริง เพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานที่กำหนดได้ดีเพียงใด และปฏิบัติได้อย่างไร เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถ เจตคติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ

Simpson (1972) กล่าวว่า ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการจัดการ ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบนี้ มีทั้งหมด 7 ขั้น คือ

1. ขั้นการรับรู้ (Perception) เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จำ โดยการให้ผู้เรียนสังเกตการณ์ทำงานนั้นอย่างตั้งใจ
2. ขั้นการเตรียมความพร้อม (Readiness) เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ โดยการปรับตัวให้พร้อมที่จะทำการเคลื่อนไหวหรือแสดงทักษะนั้น ๆ และมีจิตใจและสภาวะอารมณ์ที่ดีต่อการที่จะทำหรือแสดงทักษะนั้น ๆ
3. ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (Guided Response) เป็นขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำ หรือการแสดงทักษะนั้น หรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองผิดลองถูก (Trial and Error) จนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง
4. ขั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง (Mechanism) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติและเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้น ๆ
5. ขั้นการกระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt Response) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญเป็นไปโดยอัตโนมัติและด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง
6. ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ (Adaptation) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ
7. ขั้นการคิดริเริ่ม (Origination) เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ และสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย แล้วผู้ปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำหรือปรับการกระทำนั้นให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ

ในมิติของทักษะการปฏิบัติตนเรื่องเพศวิถีศึกษา องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ (2552ข) ได้นำเสนอ ดังนี้

1. อยู่บนพื้นฐานหลักสากลด้านสิทธิมนุษยชน หลักสูตรเพศวิถีศึกษา ถือเป็นเครื่องมือสำหรับ ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิมนุษยชน รวมถึงสิทธิในสุขภาพและการจัดการเลือกปฏิบัติ แม้แต่ผู้เรียนที่อายุน้อยยังสามารถเข้าใจแนวคิดของความเป็นธรรม การเคารพผู้อื่น การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน และโอกาสในการมีส่วนร่วม การปกป้องสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของตน และความเป็นอิสระจากการตีตราและการกระทำรุนแรง การบรรลุความเข้าใจแนวคิดเหล่านี้ จะเปลี่ยนแปลงชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชน และยังเป็นการสร้างรากฐานให้กับวิถีปฏิบัติ เชิงบวกต่อความเป็นอยู่และความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล

2. ต้องส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคทางเพศ ข้อตกลงระหว่างประเทศกำหนดว่า เพศวิถีศึกษารอบด้านต้องส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ ขณะเดียวกัน งานวิจัยเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษา รอบด้านก็ยืนยันว่า นี่เป็นกุญแจสำคัญสู่ความมีประสิทธิผลของเพศวิถีศึกษา โปรแกรมต่างๆ ควรมุ่งเน้นเรื่องเพศภาวะด้วยหลากหลายวิธี เพศภาวะอาจจะเป็นหัวข้อแยกเฉพาะในหลักสูตรเพศวิถี ศึกษารอบด้าน

3. ให้ข้อมูลที่แม่นยำ ถูกต้องทางวิทยาศาสตร์ ถ้าเยาวชนจะต้องปกป้องตัวเองจากผลลัพธ์ เชิงลบด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ และพัฒนาความสามารถเพื่อให้มีวิถีชีวิตทาง เพศที่ดีต่อสุขภาพของตนเอง มีความปลอดภัย และตนเองพึงพอใจ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วนั้น เยาวชนจะต้องมีข้อมูลที่รอบด้านและถูกต้อง โปรแกรมเพศวิถีศึกษาที่ไม่ให้ข้อมูลที่รอบด้านและ ถูกต้องแม่นยำนั้น ไม่ตอบสนองต่อสิทธิของเยาวชนในการได้รับข้อมูล จึงไม่จัดว่าเป็นเพศวิถีศึกษา รอบด้าน หัวข้อต่างๆ ที่เยาวชนต้องการได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและรอบด้าน

4. สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาวะที่ดี สภาพแวดล้อม การเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาวะที่ดี เป็นสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การเลือกปฏิบัติ การคุกคาม และการกระทำรุนแรง เป็นสิ่งที่ไม่ควรมีสำหรับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของวิชาใดๆ อยู่แล้ว แต่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเพศวิถีศึกษารอบด้าน ความปลอดภัยเป็นประเด็นสำคัญทั้งในบริบท ภายในและนอกโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมขณะที่นักเรียน/ผู้เข้าร่วมโครงการเดินทางไปโรงเรียนหรือพื้นที่ จัดการเรียนรู้และเดินทางกลับบ้าน สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทุกคน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่ จะต้อง ปลอดภัย

โรงเรียนและกลุ่มชุมชนที่ให้บริการเด็กและเยาวชน ต้องใช้นโยบายเข้มงวดที่ห้ามไม่ให้ มีการเลือกปฏิบัติ การรังแก และการคุกคามหรือกิจกรรมทางเพศเกิดขึ้นระหว่างครูหรือเจ้าหน้าที่ ที่เป็นผู้ใหญ่กับผู้เรียน และควรกำหนดนโยบายที่ปกป้องและรักษาความลับของผู้เรียนและนโยบายที่

ทำให้เกิดการรายงานในกรณีที่มีการละเมิดการรักษาความลับ เพื่อดำรงนโยบายเหล่านี้ จำเป็นจะต้องมีการสนับสนุนและการฝึกอบรมที่เหมาะสมแก่ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ด้วยเช่นกัน

5. มีการเชื่อมโยงกับแหล่งบริการด้านสุขภาพเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ และโครงการริเริ่มอื่นๆ ที่แก้ปัญหาเพศภาวะ ความเสมอภาค การเพิ่มขีดความสามารถและการเข้าถึงสินทรัพย์ทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมแก่เยาวชน การเชื่อมโยงโปรแกรมเพศวิถีศึกษารอบด้านเข้ากับโครงการริเริ่มที่ส่งเสริมกัน ช่วยสร้างผลลัพธ์เชิงบวกได้มากยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยแก้ปัญหาปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ผลักดันไปสู่ความเปราะบาง

6. จัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำข้อมูลไปใช้ได้ในระดับบุคคล และเพื่อทักษะที่เข้มแข็งในการสื่อสาร การตัดสินใจ และการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล

การที่เยาวชนจะรับเอาพฤติกรรมที่ปลอดภัยอันเป็นผลมาจากการเรียนไปปฏิบัตินั้น เยาวชนจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และต้องได้รับการส่งเสริมให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้ด้วยตนเอง โดยสามารถประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตด้านอารมณ์ ความสัมพันธ์ และการตัดสินใจของตนเองได้ ดังนั้น เพศวิถีศึกษารอบด้าน ไม่ว่าจะสอนในหรือนอกโรงเรียน ควรใช้วิธีการที่หลากหลายและใช้รูปแบบการมีส่วนร่วม ทั่วทุกพิสัยการเรียนรู้ ทั้งพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ส่งเสริมให้เยาวชนมีทักษะการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลและการวิเคราะห์นั้น เป็นเป้าหมายของระบบการศึกษาส่วนใหญ่ และเป็นเป้าหมายขององค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนมากที่มุ่งเน้นด้านการศึกษา อย่างไรก็ตาม ด้วยการส่งเสริมการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลนี้ เพศวิถีศึกษารอบด้านที่มีประสิทธิภาพจะสามารถนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของความก้าวหน้าทางวิชาการโดยรวมได้

7. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการผลักดันนโยบายและในฐานะพลเมืองวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการดึงดูดเยาวชนให้มีส่วนร่วมในโปรแกรมเพศวิถีศึกษารอบด้านมีหลายวิธี หนึ่งในนั้นคือการให้เยาวชนมีส่วนเกี่ยวข้องในการออกแบบโครงการอย่างจริงจัง เพื่อช่วยให้มั่นใจว่าโครงการริเริ่มต่างๆ จะสอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของผู้เรียน หลายแห่งให้วัยรุ่นทำหน้าที่เป็นเพื่อนผู้ให้ความรู้ (peer educators) นอกจากนี้ สิ่งที่สำคัญไม่แพ้กันแต่มักจะถูกลืมข้าม คือการรวมเอาหัวข้อทักษะพื้นฐานสำหรับการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการผลักดันนโยบายเข้าไว้ในหลักสูตรด้วย

เมื่อบุคคลเชื่อว่าตนเองสำคัญ มักมีแนวโน้มที่จะต้องการสร้างความแตกต่างเชิงบวกให้แก่โลก โดยอาจแสดงออกในรูปของการกระทำระหว่างบุคคล เช่น การเข้าไปแทรกแซงญาติที่กำลังจะขลิบอวัยวะเพศลูกสาวตนเอง หรือเพื่อนร่วมชั้นที่กำลังรังแกผู้อื่น หรืออาจเป็นการกระทำในระดับวงกว้างขึ้น เช่น กลุ่มเยาวชนชายที่กำลังกระทำการในที่สาธารณะอันเป็นความรุนแรงบนพื้นฐานของเพศภาวะ

ประเด็นก็คือ การเรียนการสอนเรื่องการผลักดันนโยบาย สามารถนำชีวิตจริงเข้ามาไว้ในหลักสูตรเพศวิถีศึกษารอบด้านได้ด้วย และช่วยพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนให้เป็นตัวแทนทั้งในและนอกวิถีชีวิตของตนเอง และพัฒนาสู่การเป็นผู้นำในชุมชนของตน

8. มีความสอดคล้องทางด้านวัฒนธรรมในการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและความไม่เท่าเทียมทางเพศ สิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมทางเพศเป็นคุณค่าที่เป็นสากล เกี่ยวข้องและตรงกับบริบทที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม การออกห่างจากคุณค่าเหล่านี้พบเห็นได้เป็นส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่น อำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันภายในความสัมพันธ์เชิงคู่รักและทั่วทั้งสังคม ความรุนแรงบนพื้นฐานของเพศภาวะ การกระทำสองมาตรฐานในเรื่องเพศวิถี การคุกคามต่อเยาวชนคนรักเพศเดียวกัน การขัดเกลาทางสังคมที่แตกต่างกันของเด็กหญิงเมื่อเทียบกับเด็กชาย เช่น แรงกดดันต่อเด็กชายให้เป็นผู้นำและต่อเด็กผู้หญิงให้เป็นผู้ยอมจำนน และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ซึ่งรวมถึงการค้าทางเพศ

นอกจากนี้ การละเมิดสิทธิมนุษยชนและการแสดงออกถึงความไม่เท่าเทียมกันทางเพศภาวะนั้นแตกต่างกันไปตามแต่ละบริบท ตัวอย่างเช่น การขลิบอวัยวะเพศหญิง การล่อลวงทางเพศกับเด็กผู้หญิง การปฏิเสธไม่ให้เด็กผู้หญิงเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา กฎหมายการรับมรดก และการแต่งงานในวัยเด็ก อาจเป็นที่แพร่หลายมากในภูมิภาคหนึ่งเมื่อเทียบกับอีกภูมิภาค เป็นต้น

ทั้งนี้ หากมีการสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของในประเทศหรือท้องถิ่น และผู้มีส่วนได้เสียที่หลากหลาย รวมทั้งผู้ผลักดันนโยบายด้านความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิมนุษยชนได้มีส่วนร่วมในระหว่างขั้นตอนการวางแผนหลักสูตร ก็จะทำให้มั่นใจได้ว่าหลักสูตรเพศวิถีศึกษามีความเหมาะสมและมีความละเอียดอ่อนต่อบริบทในประเทศหรือท้องถิ่น

9. ทำงานเชิงรุกกับทั้งภาคส่วนทางการและไม่เป็นทางการ และครอบคลุมทุกกลุ่มอายุ

สิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของโปรแกรมเพศวิถีศึกษารอบด้าน คือต้องครอบคลุมทุกกลุ่มอายุ และในทุกพื้นที่ของเยาวชน เพราะทัศนคติเกี่ยวกับเพศภาวะและเพศวิถีจะก่อตัวขึ้นตั้งแต่ช่วงวัยประถมศึกษา และจากนั้นมีแนวโน้มที่จะไปผนวกรวมกับช่วงปีใกล้วัยรุ่นหรือวัยเข้าสู่ภาวะเจริญพันธุ์ จึงต้องจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับพัฒนาการนี้ เยาวชนหลายคน โดยเฉพาะเด็กหญิงไม่สามารถเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ และโดยทั่วไป เยาวชนเหล่านี้จะตกเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนและผลลัพธ์ทางสุขภาพทางเพศที่ไม่พึงประสงค์มากที่สุด แม้แต่ในบริบทที่มีอัตราการเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสูงก็ตาม บ่อยครั้งที่เยาวชนผู้ที่มีความเปราะบางที่สุด ที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน หรือผู้ที่มีส่วนร่วมได้ง่ายนอกบริบทห้องเรียนในระบบที่เป็นทางการ

ความคิดเห็นต่อเพศวินศึกษา

ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกด้าน ความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคล จะแสดงออกโดยมีข้ออ้าง หรือการแสดงเหตุผลสนับสนุน หรือปกป้องความคิดนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็น ผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริงซึ่งขึ้นอยู่กับคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละบุคคล เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อม และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ การแสดงความคิดเห็นนี้อาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ก็ได้

Foster & Richard (1952: 119) ได้สรุปเกี่ยวกับความคิดเห็นว่า เกิดจากมูลเหตุ 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของบุคคล หมู่คณะ เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยความคิดเห็นจะเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็นความคุ้นเคย ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ตรงและจากการได้ยินได้ฟังได้เห็นรูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็นของจริงถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยมและการตัดสินค่านิยมที่หากแต่ละกลุ่มมีนิยามและการตัดสินค่านิยมไม่เหมือนกัน ความคิดเห็นในสิ่งต่าง ๆ ก็จะแตกต่างกันไปด้วย

Feld M.P. Man (1971: 3) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษา ความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งในการฝึกหัดทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน

Best (1981: 42) ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกด้านความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยการพูดการเขียน โดยมีพื้นฐานความรู้เดิม ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับตลอดจนสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้นเป็นหลักในการแสดงความคิดเห็น

ความคิดเห็นต่อเพศวินศึกษา จึงเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ เราไม่สามารถแยกความคิดเห็นและทัศนคติออกจากกันได้เพราะความคิดเห็นมี ลักษณะคล้ายทัศนคติ แต่ความคิดเห็นแตกต่างจากทัศนคติตรงที่ทัศนคตินั้นเป็นความพร้อมทางจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนี้อาจแสดงออกมาได้ทั้งคำพูดและการกระทำ ทัศนคติแตกต่างกับความคิดเห็นตรงที่ไม่ใช่สิ่งเร้าที่จะแสดงออกได้อย่างเปิดเผย หรือตอบสนองอย่างตรง ๆ และลักษณะของความคิดเห็นไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ อันเป็นผลทำให้บุคคลเข้าใจพฤติกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตนับแต่เกิดจนตาย ทั้งในด้านความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติที่เหมาะสมในเรื่องเพศ เพื่อสามารถปรับตัวดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกับคนเพศเดียวกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถีศึกษา

พระสมโภชน์ โวัวงษ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการครองชีวิตในวัยเรียนสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ซึ่ง การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายทั่วไป คือ เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อการครองชีวิตในวัยเรียนสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดบ้านยาง อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) ผลการวิจัยพบว่า 1.จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนทำให้สถาบันต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือ มีการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจถึงหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา และสามารถนำไปใช้ในการครองชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีพฤติกรรมกรรมการครองชีวิตในวัยเรียนสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การประเมินผลการใช้หลักสูตรหลังฝึกอบรม 1 เดือน พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมกรรมการครองชีวิตในวัยเรียนสูงกว่าหลังการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อมรศรี ศรีอินทร์ (2552) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน ใช้แบบแผนการทดลองแบบมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแบบสุ่ม ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่าหลังการฝึกอบรมกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตทุกทักษะสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตหลังฝึกอบรมของกลุ่มทดลองสูงกว่าหลังการเรียนรู้ตามปกติจากวิชาต่าง ๆ ของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 317.34 คิดเป็นร้อยละ 72.26

สุรมิตร แสงสุระ (2553) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (simple

random sampling) ผลการวิจัยพบว่า ทุกภาคส่วนมีความต้องการให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศอย่างถูกต้อง สามารถรู้จักการดูแลอนามัยตนเอง มีทักษะในการป้องกัน ตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย และช่วยลดปัญหาในเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้องของวัยรุ่น ในยุคปัจจุบันนักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนุกสนาน และให้ความร่วมมือในการฝึกอบรมเป็นอย่างดี นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุรีย์พร เฉลียวจิตติกุล (2553) ศึกษาเรื่อง ทักษะคิดต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น: กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยภูมิ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับทักษะคิดต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส การอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนเรื่องเพศจากเพื่อน และศึกษาเปรียบเทียบทักษะคิดต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล การอบรมเลี้ยงดู และการสนับสนุนเรื่องเพศจากเพื่อน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ เด็กนักเรียน จำนวน 316 คน ที่มีอายุ 15-17 ปี ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 4-6 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2553 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบแบบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะคิดต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย ได้รับการอบรมเลี้ยงดูเรื่องเพศแบบประชาธิปไตย และแบบเข้มงวดอยู่ในระดับปานกลาง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูเรื่องเพศแบบปล่อยปละละเลยอยู่ในระดับน้อย สำหรับการสนับสนุนเรื่องเพศจากเพื่อน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสนับสนุนเรื่องเพศจากเพื่อนอยู่ในระดับน้อย และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ และชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีทักษะคิดต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียนที่บิดามารดา มีสถานภาพสมรส อาชีพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีทักษะคิดต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังพบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูเรื่องเพศแบบเข้มงวด และแบบปล่อยปละละเลยต่างกัน มีทักษะคิดต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูเรื่องเพศแบบประชาธิปไตยต่างกันมีทักษะคิดต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่แตกต่างกัน สำหรับการสนับสนุนเรื่องเพศจากเพื่อน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสนับสนุนเรื่องเพศจากเพื่อนต่างกันมีทักษะคิดต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กฤตยา อาชวนิจกุล (2554) ศึกษาเรื่อง เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า เพศวิถีที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย มี 4 เรื่อง คือ 1) เพศสัมพันธ์ที่เปลี่ยนไป

โดยเฉพาะเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของผู้ชายไทย 2) เพศวิถีทางเลือกที่เปลี่ยนไปในความหลากหลายทางเพศ 3) การค้าบริการทางเพศที่เปลี่ยนไป และ 4) เพศศึกษาที่เปลี่ยนไป ส่วนเพศวิถีที่ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงเลยในรอบครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา คือ การควบคุมเรื่องเพศของผู้หญิง ที่สะท้อนออกมาในวัฒนธรรมเพศ โดยเฉพาะเรื่องความรุนแรงทางเพศ ผู้หญิงยังเสี่ยงที่จะต้องเผชิญกับความรุนแรงทางเพศไม่เปลี่ยนแปลง และผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อมไม่สามารถเข้าถึงบริการทำแท้งที่ปลอดภัยได้ การเปลี่ยนแปลงทั้งหมดเกิดขึ้นภายใต้ข้อสันนิษฐานว่ามาจากบริบทสังคมการเมือง 3 เรื่อง คือ 1) การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 นำมาสู่เสรีภาพเพศวิถี 2) การระบาดของเอชไอวี/ เอ็ดส์และการเติบโตของภาคประชาสังคม (ประมาณหลัง พ.ศ. 2530) และ 3) การเติบโตของยูทูบและสื่อสารสนเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ซึ่งแต่ละบริบทได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเพศวิถี สิทธิ เสรีภาพทางเพศของปัจเจกบุคคลด้วย

พิมพ์วัลย์ บุญมงคล (2559 : บทคัดย่อรายงานผลการวิจัยเพื่อทบทวนการสอนเพศวิถีศึกษา ในสถานศึกษาไทย) การวิจัยเพื่อทบทวนการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษา (Sexuality Education) ในสถานศึกษาไทยนี้ สืบค้นและเก็บข้อมูลจากนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนผลักดันเชิงนโยบายระดับชาติ โดยใช้เครื่องมือการวิจัยที่มีมาตรฐานสากล มุ่งหวังจะให้ข้อมูลสำคัญเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษาไทย งานวิจัยพบว่า สถานศึกษาเกือบทั้งหมดทั้งมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษามีการจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาทั้งในรูปแบบของการบรรจุเพศวิถีศึกษาเป็นสาระการเรียนรู้สำคัญในวิชาอื่น และการจัดให้เป็นวิชาแยก หรือมีการจัดการสอนทั้งสองรูปแบบ แม้หัวข้อที่สอนจะหลากหลาย แต่พบว่าสถานศึกษาหลายแห่งเน้นสอนเรื่องเพศวิถีจากมุมมองผลกระทบด้านลบของเพศสัมพันธ์มากกว่าการพูดถึงมุมมองด้านบวก และขาดการคิดวิเคราะห์เชิงทัศนคติเกี่ยวกับเพศวิถี กล่าวคือ หัวข้อเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอ็ดส์ สรีระ รวมถึงพัฒนาการทางเพศ ได้รับการเน้นย้ำมากที่สุด ในขณะที่ ด้านเพศภาวะ สิทธิทางเพศและความเป็นพลเมือง ความหลากหลายทางเพศ ความไม่เท่าเทียมทางเพศ การทำแท้งที่ปลอดภัย การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยระหว่างคู่ที่เป็นเพศเดียวกัน การรังแก และกลั่นแกล้งบุคคลอื่น ได้รับการสอนน้อยกว่าหัวข้ออื่นๆ ในด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน ยังพบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ งานวิจัยพบว่านักเรียนประเมินตนเองว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุมกำเนิดและการมีประจำเดือนเป็นอย่างดี แต่มีนักเรียนเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ตอบคำถามแบบปรนัยเกี่ยวกับการมีประจำเดือนและรอบเดือนได้อย่างถูกต้อง การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นวิธีคุมกำเนิดหลักที่นักเรียนหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วหลายคนกล่าวถึง ขณะที่นักเรียนชายส่วนหนึ่งไม่ต้องการใช้ถุงยางอนามัย ข้อค้นพบนี้ชี้ว่า นักเรียนยังขาดความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับการคุมกำเนิด และไม่สามารถสื่อสารต่อเรื่องที่เป็นต่อชีวิตทางเพศของตนในด้านทัศนคติเกี่ยวกับเพศวิถี มีนักเรียนจำนวนมากที่ไม่เห็นด้วยกับ

ความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิทางเพศ นักเรียนราวครึ่งหนึ่งคิดว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ในบางกรณี ขณะที่ครูมีทัศนคติที่เห็นด้วยกับความเท่าเทียมทางเพศและปฏิเสธการใช้ความรุนแรงมากกว่านักเรียน แต่ครูส่วนใหญ่ยังคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของนักเรียนเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูจำนวนหนึ่งปฏิเสธสิทธิทางเพศของนักเรียนในบางประเด็น ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบการบรรยายซึ่งอาจไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ และตั้งคำถาม มีครูเพียงส่วนน้อยที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอน (Pedagogy) ผ่านกิจกรรม และพบว่า มีครูมัธยมศึกษาครึ่งหนึ่ง และครูอาชีวศึกษามากกว่าครึ่งที่ระบุว่า ไม่ได้รับการอบรมการสอนเพศวิถีศึกษา โดยครูที่ผ่านการอบรมมีแนวโน้มที่จะสอนครอบคลุมหัวข้อต่างๆ ได้มากกว่า และใช้กิจกรรมในการสอนมากกว่าครูที่ไม่ได้รับการอบรม ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการสอนเพศวิถีศึกษา แต่เทียบกันแล้วผู้บริหารหลายคนตัดสินใจใช้ทรัพยากรในการเรียนการสอน เช่น ครูผู้สอนและเวลาในการสอนไปกับวิชาอื่นๆ ที่คิดว่าสำคัญมากกว่าเพศวิถีศึกษา งานวิจัยพบว่า กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้มีการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษา โดยบรรจุไว้ทั้งในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาและพลศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา และบรรจุเป็นวิชาเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีส่วนร่วมสนับสนุนและให้ความสำคัญต่อเรื่องเพศวิถีศึกษา โดยระบุถึงบทบาทของสถานศึกษาในการสอนเพศวิถีศึกษา เพื่อเป็นยุทธวิธีป้องกันการระบาดของเอดส์และการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ สถานศึกษายังต้องการการสนับสนุนเชิงกลไกและทรัพยากรเพื่อให้สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนต้องมีกลไกติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

เบญจมาศ ไธพรัตน์มณี (2561 : บทคัดย่อ) เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะและผลลัพธ์ของโปรแกรมเพศวิถีศึกษาสำหรับวัยรุ่นตอนต้นประเทศไทย ใช้ PICO สืบค้นจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย Science Direct, PubMed และ Google scholar ได้งานวิจัยเชิงทดลองผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งหมด 10 เรื่อง มาวิเคราะห์ พบว่า 1) คุณลักษณะกลุ่มตัวอย่าง เป็นวัยรุ่นตอนต้นอายุ 13-15 ปี ผลการเรียนรู้ระดับปานกลาง อาศัยกับพ่อแม่ 2) ลักษณะโปรแกรม เป็นโปรแกรมเพศวิถีศึกษาสำหรับวัยรุ่นตอนต้นดำเนินงานในโรงเรียน (School-based program) จำนวนครั้งของการจัดกิจกรรม 1-8 ครั้ง ใช้กิจกรรมและสื่อหลากหลาย เช่น บรรยาย อภิปราย บทบาทสมมติ เกมส์ วิดีทัศน์ อุปกรณ์คุมกำเนิด เป็นต้น โปรแกรมมุ่งป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศโดยเน้นสร้างกระบวนการทางความคิดและทักษะชีวิต ดังนี้ 2.1) ให้ความรู้เพศศึกษา เนื้อหาประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงร่างกายและพัฒนาการทางเพศวัยรุ่น พฤติกรรมและสถานการณ์เสี่ยงทางเพศโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ การใช้ถุงยางอนามัยหลักการปฏิเสธ การทำแท้ง ความเสมอภาคและสิทธิทางเพศ 2.2) สร้างทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ปลอดภัยโดยอิทธิพลกลุ่มเพื่อน

2.3) สร้างทักษะชีวิต ได้แก่ การคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ การตระหนักหรือรับรู้ความสามารถตนเอง การสร้างสัมพันธภาพ การปฏิเสธการแก้ปัญหา การตัดสินใจ ผ่านการวิพากษ์วิจารณ์ ระดมสมอง และฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง 3) ผลลัพธ์หลักฐานเชิงประจักษ์ วัดด้านความรู้เพศวิถีศึกษา ทักษะคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ปลอดภัยและพฤติกรรมป้องกันสถานการณ์เสี่ยง ไม่มีการวัดพฤติกรรมเสี่ยงและสุขภาพทางเพศ เช่น การชะลอการมีเพศสัมพันธ์หรือการตั้งครรภ์ไม่ตั้งใจ เป็นต้น ส่วนใหญ่วัดผลหลังสิ้นสุดการทดลองและไม่มีการติดตามประเมินผล การวิจัยโปรแกรมเพศวิถีศึกษา ควรเพิ่มเนื้อหาเพศวิถี ให้ครอบคลุมและเพิ่มข้อมูลให้วัยรุ่นศึกษาด้วยตนเองโดยใช้ social media การวัดผลลัพธ์ควรวัดความรู้ที่จำเป็นต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศให้ได้มากที่สุด ควรเพิ่มระยะเวลาการศึกษาเพื่อประเมินผลลัพธ์และติดตามพฤติกรรมทางเพศ อย่างน้อย 3-6 เดือน

มุกดา ไชยมโน (2561 : บทคัดย่อ) เพื่อศึกษาการก่อรูปของการตั้งครรภ์วัยรุ่น ศึกษาเพศวิถีของวัยรุ่นในการตั้งครรภ์ไม่พร้อม และศึกษาเพศวิถีศึกษา ในการหาแนวทางที่สมควรในการดำเนินการเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในโรงเรียน โดยเก็บข้อมูลจาก วัยรุ่นตั้งครรภ์ วัยรุ่นชาย วัยรุ่นหญิง พ่อแม่หรือผู้ปกครองของวัยรุ่น และครูในสถานศึกษา จำนวน 68 คน การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผลการวิจัยพบว่า การก่อรูปการตั้งครรภ์วัยรุ่นเป็นผลมาจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม สื่อสังคมออนไลน์ ช่องว่างในทัศนคติเรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นกับผู้ใหญ่ สัมพันธภาพภายในครอบครัว สภาพเศรษฐกิจ ทัศนคติของวัยรุ่นเกี่ยวกับความรัก การสร้างสัมพันธภาพระหว่างคนรักของวัยรุ่น การไม่ตระหนักถึงการคุมกำเนิด ซึ่งนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นจนเกิดการตั้งครรภ์ขึ้นมา เพศวิถีมีความข้องเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในโรงเรียน คือ ขาดการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว ค่านิยมทางเพศที่ไม่เหมาะสม อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนที่มีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ สื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ และความลึกลับของการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษา ข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้ คือ การเสริมสร้างบทบาทของสถาบันครอบครัวในการเรียนรู้เพศศึกษา การเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาในโรงเรียน ผลักดันพ่อวัยรุ่นให้มีส่วนรับผิดชอบปัญหา การสร้างกระแสความเท่าเทียมกันในสังคมการปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคม การกรองข่าวของสื่ออย่างเป็นธรรม การวิจัยเรื่อง การศึกษาเพศวิถีของการตั้งครรภ์วัยรุ่นในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการก่อรูปของการตั้งครรภ์วัยรุ่นในวัยเรียน เพื่อศึกษาเพศวิถีของวัยรุ่นในการตั้งครรภ์ไม่พร้อม และเพื่อศึกษาเพศวิถีศึกษา สรุปผลการวิจัย ดังนี้ 1) การก่อรูปการตั้งครรภ์วัยรุ่นในโรงเรียน มีข้อค้นพบว่า การเปลี่ยนแปลงสังคมไทย เทคโนโลยีที่ทันสมัยและโซเชียลมีเดีย ทัศนคติของวัยรุ่นเกี่ยวกับความรัก การสร้างสัมพันธภาพระหว่างคนรักของวัยรุ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การก่อรูปการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นวัยเรียน 2) เพศวิถีของวัยรุ่นในการตั้งครรภ์ไม่พร้อม มีข้อค้นพบว่า ระบบความคิดค่านิยมเรื่องเพศ พฤติกรรมทางเพศและวิถีทางเพศ การให้ความหมายเรื่องเพศ ปัจจัยด้านครอบครัว เพื่อน และวัฒนธรรม วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อ

เพศวิถี ด้านระบบความคิดความเชื่อและค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศ ความรู้สึกและพฤติกรรมทางเพศ และวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับแรงปรารถนาทางเพศ ทำให้วัยรุ่นมีความคิดและมีพฤติกรรมทางเพศออกนอกกรอบดั้งเดิมมากขึ้น วัยรุ่นจึงมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ในอายุที่ต่ำลงและมีจำนวนมากขึ้น

3) เพศวิถีศึกษา มีข้อค้นพบว่า ครอบครัวไทยมีการพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศศึกษาน้อยมาก การเรียนการสอนเพศวิถีศึกษารอบด้านในโรงเรียนยังไม่ครอบคลุมและขาดประสิทธิภาพ มีความเกี่ยวข้องกับ การตั้งครรภ์ของวัยรุ่น

ปาณิสรา ตะนวมงคล (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ ป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการ ตั้งครรภ์ในวัยเรียน และ 2) ประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดย 1) เปรียบเทียบความรู้ความ เข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม และ 2) ศึกษาระดับความพึงพอใจหลังการฝึกอบรม การดำเนินการ วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 2) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม และ 4) การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบทีชนิดกลุ่มตัวอย่าง ไม่เป็นอิสระจากกัน ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรม การฝึกอบรมของหลักสูตร และ 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร ทั้งนี้ ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน พบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อน การฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

สังคมพหุวัฒนธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พหุวัฒนธรรมศึกษา (Multicultural Education) คือ กระบวนการที่คนสำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการ จัดการเรียนรู้ โดยใช้วัฒนธรรมเป็นทุนความรู้สำคัญเกี่ยวกับความหลากหลายของมนุษย์ ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาให้ความสำคัญกับประเด็นนี้หลายท่านดังนี้

ความหมายของพหุวัฒนธรรม

ความหมายของพหุวัฒนธรรม เป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคม ซึ่งมีนักวิชาการ และนักการศึกษาให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

Baruth & Manning (1991 : 42) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรม หมายถึง ความหลากหลายในด้าน ภาษา เชื้อชาติ ความผิดปกติทางร่างกาย และชนชั้นทางสังคม

Banks & Banks (1994 : 1) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรม หมายถึง ความหลากหลายในด้านเชื้อ ชาติ ศาสนา เพศสภาพ การยอมรับทางสังคม และชนชั้นทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อวัฒนธรรมนั้นๆ

Bhikhu Parekh (2000) มองว่าสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural society) หรือ แนวคิด พหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) มักอ้างถึงความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural differences and Cultural diversity) รัฐบาลหนึ่งดำรงอยู่ด้วยกลุ่มวัฒนธรรมที่แตกต่าง และหลากหลายสมาชิกของกลุ่มเหล่านี้ต้องการให้สังคมตระหนักและยอมรับถึงความแตกต่าง ทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นมักแสดงออกเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มที่ เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลายาวนาน ผู้คนต่างวัฒนธรรมต้องการให้สังคมปฏิบัติต่อ ตนอย่างเท่าเทียม ไม่แบ่งแยกและกีดกัน บางกลุ่มเรียกร้องให้เคารพในความแตกต่าง โดยไม่มองว่า ความแตกต่างนั้นคือพฤติกรรมเบี่ยงเบน การยอมรับความแตกต่างเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน กฎเกณฑ์ของสังคม การให้ความเคารพในความแตกต่างเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ โดยในการเรียกร้องนี้ได้กระทำผ่านสัญลักษณ์และวิธีการต่างๆ เป็นการต่อสู้เพื่ออิสระ มีสิทธิ อัตตวิวินิจฉัย (self-determination) ปฏิเสธการแทรกแซงทางวัฒนธรรมและจริยธรรม

Ien Ang (2005: 34-35) ศาสตราจารย์ด้านวัฒนธรรมศึกษาแห่ง The Centre for Cultural Research มหาวิทยาลัย Western Sydney ได้ให้ความหมายของคำว่าแนวคิดพหุวัฒนธรรม ว่ามา จากคำคุณศัพท์ Multicultural ที่หมายถึงสิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มวัฒนธรรมที่ หลากหลาย มีความเชื่อพื้นฐานในเรื่องความเท่าเทียม ขันติธรรม และการรวมผู้อพยพที่มีความ ต่างต่างด้านชาติพันธุ์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม คำว่าพหุวัฒนธรรม (multicultural) มักจะใช้ใน ลักษณะเท่ากับ คำว่า พหุชาติพันธุ์ (multiethnic) หรือคำว่า พหุเชื้อชาติ (multiracial) ซึ่งคำว่า แนวคิดพหุวัฒนธรรมมักใช้อภิปรายเกี่ยวกับกลุ่มผู้อพยพที่อาศัยอยู่ในสังคมตะวันตก (สังคมของ คนผิวขาว) แต่ไม่ได้เป็นคนผิวขาว ดังนั้นจึงอาจมีความหมายรวมไปถึงปฏิบัติต่อความดั่งเคียดหรือ ความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ก็ได้

ประเวศ วะสี (2537 : 8) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรม หมายถึง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงมิติวิถี ชีวิต มรดกทางสังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า “พหุ” คือ มาก และ ความหมายของ “วัฒนธรรม” ว่า หมายถึง สิ่งที่ทำให้ความเจริญงอกงามในทุกด้าน เป็นสิ่งสะท้อนถึง วิถีชีวิตแบบแผนของการประพฤติปฏิบัติที่ดั่งงาม และยังสะท้อนถึงความคิด ความเชื่อ รวมถึง ความสามารถของคนไทยที่ถ่ายทอดมาอย่างยาวนาน

ดังนั้น สรุปได้ว่า พหุวัฒนธรรม หมายถึง ความหลากหลายด้านเชื้อชาติ ศาสนา เพศสภาพ รวมถึงมิติวิถี ชีวิต มรดกทางสังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษา (Multicultural Education)

พหุวัฒนธรรมศึกษา (Multicultural Education) คือ กระบวนการที่คนสำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วัฒนธรรมเป็นทุนความรู้สำคัญเกี่ยวกับความหลากหลายของมนุษย์ ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

Banks & Banks (1989) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการศึกษาให้นักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้มีความเสมอภาคในด้านความสำเร็จในการเรียน

Cortes (1996) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรมศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษารูปแบบหนึ่งซึ่งช่วยผู้ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมให้เกิดการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม อาศัยอยู่ร่วมกัน ด้วยความเข้าใจและร่วมมือ ร่วมใจกัน พึ่งพาอาศัยกัน เสียสละและมีความยุติธรรม การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมจำเป็นสำหรับทุกโรงเรียน เพราะทั้งนักเรียนและทุกคนจำเป็นต้องแลกเปลี่ยนความหลากหลายทางวัฒนธรรมร่วมกัน ดังนั้น โรงเรียนจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ขยายขอบเขตความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคม

เอกรินทร์ สังข์ทอง (2551) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรมศึกษา คือ แนวคิดและแนวปฏิบัติทางการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เข้าใจ ยอมรับ และเคารพความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ตลอดจนจนประสบความสำเร็จทางการเรียนและสามารถเข้าสู่สังคมได้อย่างมีความสุข

สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ (2553) ให้ความหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษา ว่าเป็นกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่นักเรียนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความตระหนักรู้และเข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม เกิดการยอมรับ รวมทั้งการเสริมสร้างทักษะความสามารถในการปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับบุคคลต่างวัฒนธรรม

สุธีรัช ชูชื่น (2555) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาประเภทหนึ่ง โดยจัดสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาซึ่งมีผู้เรียนที่มาจากหลายหลายวัฒนธรรม ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีความเคารพซึ่งกันและกัน ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกันให้การเคารพแก่คนหรือกลุ่มคนที่อ่อนแอกว่า รวมไปถึงการเปิดเผยจุดยืน วัตถุประสงค์ และอุดมการณ์ของตน เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและลดความขัดแย้ง

ดังนั้น สรุปได้ว่า พหุวัฒนธรรมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้คนในสังคมพหุวัฒนธรรมเกิดความเข้าใจยอมรับ และเคารพความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม มีทักษะในการอาศัยอยู่ร่วมกัน และประสบความสำเร็จทางการเรียน

ความหมายของสังคมพหุวัฒนธรรม

คำว่า “สังคมพหุวัฒนธรรม” (Multicultural Society) ตามเงื่อนไขทางประชากร สังคมพหุวัฒนธรรม จะหมายถึง สังคมที่มีประชากรตั้งแต่สองกลุ่มวัฒนธรรมขึ้นไป แต่ละกลุ่มจะมีลักษณะวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีอัตลักษณ์และชุมชนของตนเอง แต่ในบางครั้งอาจมีลักษณะที่ซ้อนทับกันระหว่างกลุ่ม ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาจเป็นเรื่องของการพึ่งพิงทางอำนาจ หรือเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน (ด้วยฐานะทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางสังคม การศึกษา และอิทธิพลทางการเมือง) (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 2547: 137)

อีกทั้ง สังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง ประชากร กลุ่มคนหลากหลายชาติพันธุ์มาอยู่รวมกัน ในสังคมหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างทางด้าน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของผู้คน วิธีการคิด การมีปฏิสัมพันธ์ การสื่อสาร รวมถึงบุคคลที่มาจาก พื้นฐานหรืออัตลักษณ์เดียวกัน (บัณฑิตย์ สมะออน และคณะ, 2549: 135 ; บัญญัติ ยงย่วน, 2551: 93-94 ; ดุสิต หวันเหลี่ยม, 2552: 68 ; เอกรินทร์ สังข์ทอง, 2552: 4)

พระมหามงคลกานต์ จิตธมโม (2562) กล่าวว่า สังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) เป็นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลายมีความแตกต่างกันทางสังคมและวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนา ภาษา การแต่งกาย การเป็นอยู่ ฯลฯ เพราะแต่ละกลุ่มชนมีความเชื่อ ความศรัทธา ในศาสนาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การที่จะทำให้แต่ละคนสามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนหรือสังคมเดียวกัน ด้วยการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือกัน ไม่มีการเบียดเบียนกัน ไม่ทำร้ายกัน หรือไม่ละเมิดสิทธิของกันและกัน แต่ละกลุ่มชนสามารถประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้ตามความเชื่อ และศรัทธาของตนเอง อย่างมีเสรีภาพ โดยไม่มีการกีดกัน ก้าวก่าย ล่วงละเมิด หรือก่อกวนซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมได้อย่างสันติสงบ และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยไม่มีปัญหาขัดแย้งหรือความรุนแรงระหว่างกัน จึงต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจกับความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งและรอบด้าน

สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดกระบี่ (2562: ออนไลน์) กล่าวว่า สังคมพหุวัฒนธรรม คือ สังคมที่ผู้คนอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายและความแตกต่างอย่างกลมกลืนกัน ซึ่งความแตกต่างนี้สามารถแบ่งได้หลากหลายประเภท ทั้งเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อ ภาษา วิธีการดำเนินชีวิต และขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม จารีต และประเพณี

ดังนั้น สรุปได้ว่า สังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง กลุ่มคนที่มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี ชาติพันธุ์ ศาสนกิจพิธีการต่างๆ ภาษา การแต่งกาย วิธีการคิด การมีปฏิสัมพันธ์ รวมถึงการสื่อสาร มาอยู่ร่วมกันในบริเวณร่วมดินแดนเดียวกัน การรวมกันของกลุ่ม หมู่มากหรือต่างชาติพันธุ์จึงนำไปสู่การมีกฎ กติกา มารยาท การให้เกียรติซึ่งกันและกัน การเคารพบนพื้นฐานของความเข้าใจร่วมกัน ถือว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้สังคมพหุวัฒนธรรม ดำเนินไปตามครรลองของสังคมได้ดี

ธรรมชาติของพหุวัฒนธรรม

บุคคลแต่ละคนจะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มซึ่งมีลักษณะวัฒนธรรมที่เป็นของตนเอง และหลาย ๆ กลุ่มจะรวมตัวกันเป็นสังคมใหญ่ การอยู่รอดของกลุ่มเกิดจากการเห็นคุณค่าของกระบวนการคิด และสัญลักษณ์ที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรม ปัจจัยทางศาสนา เชื้อชาติ อายุ เพศ ชนชั้นทางสังคม และการศึกษา จะเป็นตัวสำคัญที่กำหนดเกี่ยวกับความเชื่อ ความรู้สึก และการกระทำของบุคคล ในลักษณะของการรวมกลุ่มต่าง ๆ ของสังคมใหญ่ ย่อมมีการประสานของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม บุคคลแต่ละคนนอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหนึ่งแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มอื่น ๆ ในขณะเดียวกันด้วย ซึ่งอาจมีลักษณะที่ชัดเจนในกลุ่มหนึ่งและมีลักษณะที่น้อยหรือไม่มีเลยในอีกกลุ่มหนึ่ง โดยระบบสังคม (Social System) จะประกอบด้วยกลุ่มต่าง ๆ ที่แบ่งลักษณะของกลุ่มตามโครงสร้างของ สัญชาติ กลุ่มชน ศาสนา ความสามารถพิเศษ ชนชั้นทางสังคม และเพศ ซึ่งบุคคลสามารถเป็นสมาชิกที่มีลักษณะเฉพาะของกลุ่มหนึ่งและอาจเป็นสมาชิกของหลายกลุ่มที่แตกต่างกันในเวลาเดียวกัน ดังนั้น การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละกลุ่ม และการจัดการศึกษาของแต่ละสถาบันจะต้องตอบสนองต่อความแตกต่างดังกล่าว

โครงสร้างทางสังคมตามแนวทางพหุวัฒนธรรม

ในการศึกษาทางพหุวัฒนธรรมได้แบ่งประเภทของโครงสร้างทางสังคมซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่หลากหลายเพื่อความเท่าเทียมกันของนักเรียนทุกคน ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียน โดยอาจจะเป็นอิทธิพลจากตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งหรือจากตัวแปรหลายตัวประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็นเพศ เชื้อชาติ ชนชั้นทางสังคม ศาสนาความสามารถพิเศษ และตัวแปรอื่น ๆ ย่อมมีอิทธิพลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมจึงต้องให้ความสำคัญต่อตัวแปรต่าง ๆ อย่างรอบด้าน โดยไม่เน้นความสำคัญเพียงแค่ ภาษา ศาสนา หรือตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งโดยเฉพาะ

ระบบสังคมในสถานศึกษา (The School as a Social System)

สิ่งหนึ่งที่นักการศึกษาต้องยอมรับในการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม คือ ความแตกต่างที่มีอยู่ในสังคมของการจัดการศึกษา ดังนั้น การนำพหุวัฒนธรรมไปใช้ใน ประสบความสำเร็จ จะต้องคำนึงถึงระบบสังคมในสถานศึกษา อันประกอบด้วย ปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ได้แก่ นโยบายสถานศึกษา วัฒนธรรมองค์กร รูปแบบการเรียนรู้ ภาษา การสื่อสาร การมีส่วนร่วม การให้คำปรึกษา การวัดและประเมินผล สื่อและอุปกรณ์การสอน หลักสูตร วิธีการสอน และเจตคติ ความเชื่อ และการกระทำของบุคลากร เป็นต้น

แนวทางการปฏิรูปการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมที่แท้จริงมีไขตัวแปรที่อยู่ใน ระบบสังคมของสถานศึกษา เท่านั้น แต่ต้องมีการปฏิรูปทั้งโครงสร้างของหลักสูตร ส่วนประกอบของ รายวิชา ไม่เพียงแค่นั้น การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมและการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่ไวต่อ ความรู้สึกรู้สียงซึ่งประสิทธิภาพหากอยู่ในมือของครูที่มีเจตคติทางลบต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม ดังนั้น ครูที่ไม่มีลักษณะของความเข้าใจต่อการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมถือว่าเป็น อันตรายอย่างยิ่ง จึงมีความจำเป็นต้องช่วยให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษามีความรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรมของกลุ่มและเจตคติทางบวกต่อความเสมอภาคและเห็นคุณค่าของการนำการจัดการศึกษา ตามแนวทางพหุวัฒนธรรมไปใช้

การนำการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมไปใช้ ต้องมีการปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลง ลักษณะการใช้คำพูดในการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน วัฒนธรรมของสถานศึกษา หลักสูตร กิจกรรมนอกหลักสูตร เจตคติเกี่ยวกับภาษาของแต่ละกลุ่ม การวัดและประเมินผล กิจกรรมกลุ่ม รูปแบบของสถาบัน โครงสร้างทางสังคม ความเชื่อ ค่านิยม และเป้าหมายของสถานศึกษา

ความสนใจที่สำคัญคือการมุ่งไปที่หลักสูตรแฝงของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้อง ประกอบด้วยหลักสูตร 2 ลักษณะคือ หลักสูตรที่ชัดเจน (manifest curriculum) และหลักสูตรแฝง (hidden curriculum) หลักสูตรที่ชัดเจน จะต้องประกอบด้วย คู่มือ เอกสาร ป้ายประกาศ แผนการจัดการเรียนรู้ ที่แสดงส่วนประกอบของสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีความสำคัญและสร้าง วัฒนธรรมของสถานศึกษา แสดงเจตคติบางบวกเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม และช่วยให้นักเรียนจากกลุ่มต่าง ๆ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม หลักสูตรแฝง ย่อมมี ความสำคัญน่าเชื่อถือถือว่าหลักสูตรที่เปิดเผย โดยลักษณะของหลักสูตรแฝงจะไม่ถูกเปิดเผยโดยครูแต่ นักเรียนจะสามารถรับรู้ได้จากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

จากความสำคัญและเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมคือแนวคิดที่เริ่มจากการให้ความสำคัญต่อนักเรียนทุกคน โดยต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีลักษณะของความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองไปในแนวทางที่ดีที่สุด องค์ประกอบสำคัญที่จะนำสถานศึกษา

ให้เปลี่ยนแปลงไปสู่การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่แสดงถึงความเท่าเทียมกัน ไม่ได้มุ่งไปที่ตัวแปรตัวใดตัวหนึ่ง แต่สถานศึกษาต้องมีการปฏิรูปในลักษณะองค์รวม มีการเปลี่ยนแปลงตลอดทั้งหลักสูตร อีกทั้งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายของความเป็นเลิศ คือ ความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ขจัดการแบ่งแยก และส่งผลถึงความ เป็นสังคมแห่งพหุวัฒนธรรม

เป้าหมายของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม

เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม คือการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาซึ่งมีทั้งนักเรียนชาย-หญิง ผู้มีความสามารถพิเศษ นักเรียนจากวัฒนธรรมที่หลากหลายชนชั้นทางสังคม เชื้อชาติ และกลุ่มชน โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความเท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ดังนั้นความสำคัญของเป้าหมายในการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม คือ การเพิ่มขึ้นของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกคน ภายใต้ข้อสมมติฐานที่ว่าครูสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้นักเรียนทุกคนที่มาจากกลุ่มที่หลากหลาย โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน นอกจากนี้ เป้าหมายของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ยังต้องช่วยให้นักเรียนพัฒนาเจตคติบางบวกต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ กลุ่มชน และศาสนา

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ มีหลักฐานที่เชื่อได้ว่า เจตคติทางลบและทัศนคติที่ติดตัวมาของนักเรียนจากกลุ่มต่าง ๆ เกิดจากการถ่ายทอดจากบุคคลต่าง ๆ ในสังคมและสื่อมวลชน ซึ่ง Cortes เรียกว่า “หลักสูตรสังคม (Societal Curriculum)” ส่งผลให้นักเรียนจำนวนมาก มีความเข้าใจความเชื่อ และทัศนคติที่ผิดเกี่ยวกับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ถ้าสถานศึกษาไม่ช่วยพัฒนาเจตคติทางบวกเกี่ยวกับความแตกต่างของกลุ่ม นักเรียนก็จะมีความคิดที่เป็นทางลบจนตัวไปจนเป็นผู้ใหญ่ เพราะฉะนั้น สถานศึกษาจะต้องมีขั้นตอนหรือกระบวนการ ในการที่จะช่วยพัฒนานักเรียนเกี่ยวกับความเสมอภาคของสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม กลุ่มชน และเชื้อชาติ ตั้งแต่ก่อนเข้าเรียน ตลอดจนการเข้ารับการศึกษาในแต่ละระดับ

การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม จะต้องช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความมั่นใจในความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษา สถานศึกษาต้องช่วยสร้างความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีทักษะทางสังคมที่จะสามารถพิจารณาความแตกต่างของกลุ่มสามารถปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกัน และเรียนรู้ร่วมกันอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางสังคม เมื่อนักเรียนมองเห็นความเป็นจริงของความแตกต่างของกลุ่ม เขาจะได้รับความเข้าใจที่ถ่องแท้ส่งผลไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันนำไปสู่การเป็นสังคมแห่งพหุวัฒนธรรมในที่สุด

Banks (1994) กล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักของพหุวัฒนธรรมศึกษาไว้ว่า คือการให้ การศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมของตนเอง พร้อมทั้งยอมรับและเข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่น โดยมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

1) การสร้างโอกาสที่เท่าเทียมและเสมอภาคของการได้รับการศึกษาและการประสบความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียนที่มาจากหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงมีการปรับวิธีการสอนและนโยบายการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อผู้เรียนทุกกลุ่มวัฒนธรรม

2) การปรับวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เหมาะกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มาจากต่างวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษาให้เกิดความเท่าเทียมและการยอมรับของผู้เรียนในทุกกลุ่มวัฒนธรรม ตามแนวคิดของBanks (1994 อ้างถึงใน ฐิติมดี อापัทธนานนท์, 2551) มีวิธีการปรับการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

(1) โรงเรียนควรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมศึกษา คือ แนวทางการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และแนวปฏิบัติในโรงเรียน

(2) ปรับทัศนคติ ความเชื่อ และการปฏิบัติของบุคลากร โดยต้องเชื่อว่า ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน ให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง

(3) บุคลากรในโรงเรียนควรมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ เพศ และ ศาสนา และโรงเรียนต้องคำนึงถึงตำแหน่งของบุคลากรที่เป็นกลุ่มน้อยด้วย

(4) หลักสูตรของโรงเรียน ควรมีการปรับเพื่อให้สะท้อนมุมมองของชน กลุ่มน้อย จะช่วยให้ผู้เรียนมองปัญหาและประเด็นต่างๆ จากมุมมองของคนหลากวัฒนธรรม

(5) เทคนิคการสอน เน้นการมีส่วนร่วมและจัดกิจกรรมกลุ่ม เทคนิคการ สอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรพหุวัฒนธรรมศึกษา คือการเรียนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการเรียนที่ ครูฟังความคิดเห็นของผู้เรียน โดยการอบรมวิธีการสอนในสังคมพหุวัฒนธรรมให้แก่ครู

(6) สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ครูควรเลือกสื่อการเรียนการสอนที่สะท้อนประสบการณ์และประวัติศาสตร์ ปัญหาและมุมมองของกลุ่มชน

(7) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ดังนั้น โรงเรียนควรวางวิธีที่จะทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษามากที่สุด

(8) การตรวจสอบและประเมินผลสม่ำเสมอ การจัดการศึกษาต้องหมั่น ตรวจสอบ ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนสม่ำเสมอ เช่น ตรวจสอบว่าเป้าหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

3) การปรับเนื้อหาในบทเรียนเพื่อให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมต่างๆ แนวทางดังกล่าว มีการแนวทางในการปรับเปลี่ยนอยู่ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 The Contribution Approach คือ การเพิ่มบทบาท เหตุการณ์ ประสบการณ์ ของเชื้อชาติต่างๆ ในแบบเรียน มีเนื้อหาที่แสดงถึงบทบาทของตัวแทนของกลุ่มของ ผู้เรียนในสังคม เช่น กล่าวถึงบุคคลที่มีชื่อเสียงในวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์ของผู้เรียน

ระดับที่ 2 The Additive Approach คือ การเพิ่มหรือเสริมสิ่งที่ขาดใน หลักสูตร เนื้อหา สำคัญๆ แก่นของเรื่อง โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหลักสูตร

ระดับที่ 3 The Transformative Approach คือ การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในหลักสูตร ทั้งหมด เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาทั้งในประเด็นของเหตุการณ์ แนวคิด ที่ต้องมีความสอดคล้องกับผู้เรียนที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย

ระดับที่ 4 The Social Action Approach คือการมีบทบาททางสังคม ดูว่าในโรงเรียน หรือชุมชนมีปัญหาอะไรและแสดงบทบาทในการแก้ไขปัญหาเพื่อนำความรู้มาช่วยแก้ปัญหาสังคม ให้พัฒนาขึ้น

4) การปรับทัศนคติการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม อภิปรายแนวทางในการปฏิบัติของวัตถุประสงค์หลักของพหุวัฒนธรรมศึกษาการสอนของครูที่เข้าใจ ผู้เรียนจากทุกวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

Banks (1994) กล่าวว่า เป้าหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมตามระดับการพัฒนา นักเรียนไว้ 6 ระดับ ดังนี้

- 1) ระดับที่ 1 กลุ่มหลังวัฒนธรรมตนเอง ปฏิเสธวัฒนธรรมอื่น
- 2) ระดับที่ 2 กลุ่มหลังวัฒนธรรมอื่น ปฏิเสธวัฒนธรรมตนเอง
- 3) ระดับที่ 3 ยอมรับและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมตนเอง
- 4) ระดับที่ 4 ยอมรับและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมอื่น
- 5) ระดับที่ 5 สะท้อนความหลากหลายทางวัฒนธรรมและแสดงออกถึงความเป็นชาติของตน และ

6) ระดับที่ 6 สะท้อนความเป็นชาติของตนและมนุษยโลก

ดังนั้น สรุปได้ว่า เป้าหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม เป็นการนำพาผู้เรียนไปสู่สังคม สมานฉันท์ ที่เป็นสังคมแห่งการถักทอพลังของ ความแตกต่างสู่การปรองดองประสานกลมกลืนกันของ คนทุกคน

Banks (2001) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรมศึกษามีเป้าหมายหลัก คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา ภาษา ลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ ดังนั้น การแสวงหาความรู้ เกี่ยวกับความเป็นมา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียน ทุกคน เพื่อทำให้เกิดความเคารพ เห็นคุณค่า และยอมรับในความแตกต่าง โดยพหุวัฒนธรรมศึกษา มีความสำคัญในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาตัวเอง (Personal Development) การพัฒนาผู้เรียนให้เกิด ความเข้าใจ ในตนเอง มีแนวคิดทางบวก และภูมิใจในความเป็นชาติพันธุ์ของตนเอง ให้ประสบผลสำเร็จทั้งในด้าน วิชาการและด้านสังคม

2) ด้านความกระจ่างในด้านทัศนคติและค่านิยม (Attitudes and Value Clarification) เป็นการส่งเสริมค่านิยมที่มีรากฐานจากความเสมอภาค อิสรภาพ และประชาธิปไตย การจัดการศึกษา จึงจำเป็นต้องให้ผู้เรียนเคารพและยอมรับในความเป็นพหุลักษณะของกลุ่มชนต่างๆ

3) ด้านความสามารถทางสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Multicultural Social Competence) การเรียนรู้ในการมีปฏิสัมพันธ์และมีความเข้าใจกับผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจาก ตน โดยจัดการศึกษาที่ให้ความรู้และทักษะในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

4) ด้านทักษะขั้นพื้นฐาน (Basic Skills Proficiency) การพัฒนาทักษะพื้นฐาน ในการอ่าน ออกเขียนได้ การคิดคำนวณ และทักษะกระบวนการทางสติปัญญาต่างๆ สามารถที่จะพัฒนาได้สูงสุด ตามศักยภาพ ความสามารถของตนเอง และการสร้างความเสมอภาค

5) ด้านการเสริมพลังให้กับตัวเองเพื่อการปฏิรูปสังคม (Personal Empowerment for Social Reform) การสร้างทัศนคติ ค่านิยม คุณลักษณะ และทักษะของผู้เรียนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

Baruth & Manning (1991) กล่าวว่า เป้าหมายของพหุวัฒนธรรมที่ควรนำไปให้คน ทุกคน เข้าถึงสิ่งเหล่านี้ คือ 1) สำนึก เข้าใจ และยอมรับนับถือในธรรมชาติของความแตกต่างและ คล้ายคลึง ในระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ 2) รู้ถึงความแตกต่างที่มีอยู่ภายในกลุ่มครอบครัวต่างๆ ที่มีความเหมือน และความแตกต่างทางวัฒนธรรม 3) พัฒนาความเข้าใจที่ดีต่อธรรมชาติและผลกระทบของชาตินิยม ตลอดจนถึงผลของชาตินิยมทั้งทางบวกและทางลบ 4) พัฒนาเจตคติที่ดีต่อเชื้อสายของบุคคล ยอมรับ และใช้ภูมิหลังทางวัฒนธรรมเป็นแรงจูงใจและเกื้อหนุนให้มีความสำคัญต่อสังคม และ 5) พัฒนา ประสิทธิภาพที่เหมาะสมที่จะสร้างพัฒนาการที่ดีทั้งทางด้านทักษะความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ จะต้องอยู่อาศัยในสังคมที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย

อามัตไญนี ดาโอ๊ะ (2551) ได้กล่าวไว้ว่า เป้าหมายของการศึกษาพหุวัฒนธรรม คือ การมีส่วนร่วมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้น แนวทางในการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ต้องประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลง ดังต่อไปนี้

1) ครูผู้สอนต้องศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับผู้คนและสิ่งรอบตัว และความสัมพันธ์กับผู้อื่น ต้องมีความรับผิดชอบต่อนักเรียน ครูต้องตรวจสอบและเปลี่ยนแปลงตนเอง

2) การเปลี่ยนแปลงโรงเรียนและการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมศึกษา ประกอบด้วย (1) การสอนเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (2) สื่อการเรียนการสอนรวมความคิดเห็น และมุมมอง ของนักเรียน และ (3) การสนับสนุนของโรงเรียนและบรรยากาศในชั้นเรียน

3) สังคมเป้าหมายของการศึกษาพหุวัฒนธรรมคือการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงของสังคม การรักษาความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันของสังคม

เอกรินทร์ สังข์ทอง (2551) กล่าวว่า เป้าหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษา จะมุ่งเน้นให้เกิดความเท่าเทียมทางสังคม เกิดการยอมรับและเข้าใจในความแตกต่างของมิติต่างๆ ทางสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนมุ่งสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความสำเร็จของสมาชิกในสังคม ทั้งนี้ ยังมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้คนมีปฏิสัมพันธ์บนพื้นฐานของความแตกต่าง รวมถึงเกิดความเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปของโลก

วุฑิศักดิ์ โภชนกุล (2556) กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม คือ การเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาซึ่งมีทั้งนักเรียนจากวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความเท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ดังนั้นการเพิ่มขึ้นของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกคน โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน

เป้าหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษาช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาเจตคติทางบวกต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม เจตคติทางลบและทัศนคติที่ติดตัวมาของผู้เรียน ซึ่ง Cortes (1996) เรียกว่า “หลักสูตรสังคม (Social Curriculum)” ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ ความเชื่อ และทัศนคติ ที่ผิดเกี่ยวกับบุคคลกลุ่มต่างๆ ในสังคม เพราะฉะนั้น สถานศึกษาจะต้องมีกระบวนการที่จะช่วย พัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับความเสมอภาคของสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม การจัดการศึกษา ตามแนวทางพหุวัฒนธรรมจะต้องช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในความสามารถที่จะประสบ ความสำเร็จในการศึกษา สถานศึกษาจะต้องช่วยสร้างความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความแตกต่าง ทางวัฒนธรรม มีทักษะทางสังคมที่จะสามารถพิจารณาความแตกต่างของกลุ่มสามารถปรับตัวเพื่อ อยู่ร่วมกันและเรียนรู้ร่วมกันอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางสังคม ส่งผลสู่การปรับเปลี่ยน พฤติกรรมสู่การเป็นสังคมแห่งพหุวัฒนธรรม

ดังนั้น สรุปได้ว่า เป้าหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษา เป็นการเน้นให้เกิดความเท่าเทียมทางสังคม เกิดการยอมรับและเข้าใจในความแตกต่าง มีทักษะทางสังคม สามารถปรับตัว เพื่อการอยู่ร่วมกัน และเรียนรู้ร่วมกันอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางสังคมนั้น และมีความปรองดองสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม

การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม จะพัฒนาได้ด้วยความหลากหลายของหลักสูตรและแนวทางปฏิบัติ สถาบันการศึกษาจะต้องออกแบบเพื่อสนองความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ Grant & Sleeter อ้างถึงใน Banks, (1989) กล่าวว่า “การจัดการ

ศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมไม่สามารถเห็นได้จากการกระทำในรายวิชาหรือหลักสูตรเดียว จะต้องใช้การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมในแนวทางที่กว้าง หลากหลายในหลักสูตรและการปฏิบัติที่ส่งผลถึงความเท่าเทียมกันทางการศึกษา” ดังนั้น การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมจึงเป็นการบูรณาการสถานศึกษาในลักษณะองค์รวม เพื่อให้ส่งผลถึงความเท่าเทียมกันทางการศึกษาในขอบเขตของ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางสังคม ความสามารถพิเศษของนักเรียน และวัฒนธรรมประเพณี

การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม

หลักการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม

Cortes (1996) กล่าวถึง การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมว่า มีหลักสำคัญที่จะต้องศึกษา 3 ประการ ดังนี้

1) แนวคิดหรือมโนทัศน์ แนวทางการปฏิรูปทางการศึกษาและ กระบวนการทางการจัดการศึกษาตามแนวทางและแนวคิดพหุวัฒนธรรมเพื่อผู้เรียนทุกคน โดยไม่แบ่งแยกเพศ ชนชั้นทางสังคม กลุ่มชน เชื้อชาติ และวัฒนธรรม ต้องมีความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะได้รับการเรียนรู้ในสถานศึกษาและมุ่งให้ผู้เรียนได้รับการเปลี่ยนแปลงที่ดีที่สุดสถานศึกษา

2) การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมเป็นแนวทางในการ ปฏิรูปทางการศึกษาซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของสถานศึกษาใน ลักษณะองค์รวม ซึ่งมีผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย ให้มีโอกาสที่เท่าเทียมกันทางการศึกษา

3) การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่มีเสรีภาพและความยุติธรรม โดยการขจัดความคิดที่เป็นอคติ โดยเป็นกระบวนการที่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความเท่าเทียมกันทางการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกคน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนี้

มาตรา 7 กระบวนการเรียนรู้ปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ

มาตรา 60 จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นให้ เหมาะสมและสอดคล้อง กับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยคำนึงถึงความเสมอภาค ในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ศึกษาธิการ

แนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม

พหุวัฒนธรรมศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ วัฒนธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ซึ่งสามารถบูรณาการใน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Banks (1994) กล่าวว่า การจัดการศึกษาตามแนวทาง พหุวัฒนธรรมมุ่งเน้นการจัดการหลักสูตรและการปฏิบัติ เป็นการบูรณาการสถานศึกษาในลักษณะ องค์กรรวม เพื่อส่งผลถึงความเท่าเทียมกันทางการศึกษาในขอบเขตของพหุวัฒนธรรม

นอกจากนี้ Banks (2001) และ (Banks (2002) ได้เสนอแนวทางการจัดการศึกษาในแบบพหุ วัฒนธรรมศึกษา โดยมีขอบเขตที่สำคัญ ดังนี้

1) การบูรณาการเนื้อหา (Content Integration) การจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตร โดยบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของกลุ่มต่างๆ สอดแทรกในรายวิชา โดยครูใช้ วัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายของนักเรียนมาเป็นกรณีศึกษา และให้ผู้เรียนร่วมกันแลกเปลี่ยน เรียนรู้ อภิปราย และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยเฉพาะรายวิชากลุ่มสังคมศึกษา ภาษา และดนตรี ที่ครูมีโอกาสนำวัฒนธรรมไปบูรณาการได้มาก

2) กระบวนการสร้างความรู้ (The Knowledge Construction Process) เป็นกระบวนการ ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจว่าองค์ประกอบทางชนชาติ ชาติพันธุ์ เพศ ชนชั้นทาง สังคมของบุคคลมี อิทธิพลต่อการเกิดความรู้ นั้น สถานศึกษาและครูต้องจัดการเรียนการสอนที่ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้มี โอกาสในการค้นคว้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปราย พัฒนาทักษะการคิด เชิงวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ตัดสินใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจผู้คนที่มีความวัฒนธรรมต่างๆ

3) การลดอคติหรือความลำเอียง (Prejudice Reduction) สถานศึกษาและครูพัฒนาทัศนคติ เกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยมีการจัดการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมต่างๆ ที่มีเนื้อหา เกี่ยวกับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มต่างๆ การใช้สื่อที่เหมาะสมที่เน้นความ ร่วมมือและมีการติดต่อสัมพันธ์ โดยมีการเสริมแรงผู้เรียน การให้ผู้เรียน เกิดการรับรู้ในความแตกต่าง ทางชนชาติและวัฒนธรรม ทั้งในระดับห้องเรียน ชุมชน และสังคม

4) การสอนที่ยึดหลักความยุติธรรม (Equity Pedagogy) การมุ่งเน้นให้ครู มีการวิเคราะห์ กระบวนการสอน เพื่อกำหนดกรอบที่สามารถสะท้อนความหลากหลายทางวัฒนธรรม และปรับวิธีการสอนที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มาจากเชื้อชาติ วัฒนธรรม เพศ และกลุ่ม ชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกันให้ประสบความสำเร็จในการเรียน โดยสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่หลากหลายของกลุ่มเชื้อชาติและวัฒนธรรมต่างๆ

5) การปรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมของสถานศึกษา (An Empowering School Culture and Social Structure) การปรับวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษา ที่ส่งเสริมความเสมอภาค เท่าเทียมกันของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การสร้างบรรยากาศ ความร่วมมือการปรับหลักสูตรและการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนในสถานศึกษา

สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ (2557) กำหนดบทบาทของการศึกษาในการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรม โดยการมุ่งเน้นการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพแก่ผู้เรียน และการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ความเข้าใจอันดีในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การสอนค่านิยมร่วมและมรดกทางวัฒนธรรมในหลักสูตรโรงเรียน และสอดคล้องกับ สุธีรัช ชูชื่น (2555) ที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมศึกษาว่า เป็นการปฏิรูปการจัดการศึกษาที่รวมเอานโยบายการบริหารจัดการ หลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ การจัด สภาพแวดล้อม เพื่อสนับสนุนผู้เรียนที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมที่หลากหลายให้เกิดการเรียนรู้ที่จะยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่มีอคติ ไม่เกิดการแบ่งแยกและเลือกปฏิบัติ ลดความ ขัดแย้งระหว่างกัน สนับสนุน สร้างความเข้าใจและเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษา โดยอาศัยแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549) ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการ กำหนดและดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีการเสริมพลัง และมีส่วนร่วมมีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และร่วมกันปรับปรุง แก้ไข แผนงาน โครงการ กิจกรรม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน

2) ด้านหลักสูตร ครูและผู้เรียนต้องร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรของสถานศึกษา วางแผนและจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยบูรณาการความหลากหลายทางวัฒนธรรมเข้าไปในหลักสูตร มีการติดตาม และประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

3) ด้านการเรียนการสอน การบูรณาการพหุวัฒนธรรมเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มต่างๆ ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันถึงวัฒนธรรมที่

หลากหลายผ่านสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ วัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับผู้เรียนและให้ความสำคัญกับทุกกลุ่มชน

4) ด้านบุคลากร การเลือกสรรบุคลากรอย่างเหมาะสม บุคลากรติดตาม ดูแล และให้คำปรึกษานักเรียนในแต่ละกลุ่มชนอย่างใกล้ชิด ให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยคำนึงถึงพหุวัฒนธรรม

5) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน การวางแผนร่วมกันในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา ระดมทรัพยากร ร่วมกิจกรรม และเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจ และเกิดการยอมรับในความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมกับชุมชน

ดังนั้น สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมศึกษา เป็นการบูรณาการ เนื้อหาและ กระบวนการสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้าง ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีทักษะทางสังคม สามารถปรับตัว เพื่อการอยู่ ร่วมกัน และเรียนรู้้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางสังคม การลดอคติ การปรับ โครงสร้างทาง สังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียน มีความเสมอภาค เท่าเทียม คิตรีเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วย ตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นบทบาทหลักของการบริหารฝ่ายวิชาการในเรื่องของหลักสูตรการเรียน การสอน สื่อการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยีต่างๆ รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนใน การช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา

ทฤษฎีเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม ซึ่งเกี่ยวกับความหลากหลายด้านเชื้อชาติ ศาสนา เพศสภาพ รวมถึงมิติวิถี ชีวิต มรดกทางสังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น มีนักคิด นักทฤษฎีหลายท่าน ที่ศึกษาเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมโดยตรง ซึ่งมีทฤษฎีต่างๆ ดังนี้

3.3.1 ทฤษฎีพหุวัฒนธรรมนิยม เป็นมโนทัศน์ที่มาจากความขัดแย้งเรื่องนโยบายการกีดกัน ทางวัฒนธรรม ปัญหาการแบ่งแยก ปัญหาการควบคุมรูปแบบทางวัฒนธรรม ทฤษฎีดังกล่าวนี้ถูกสร้าง ขึ้น โดยกลุ่มชนชาวยุโรปที่มีรูปแบบทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ตลอดจนวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ทฤษฎี นี้เน้นความต้องการธำรงความแตกต่างทางวัฒนธรรมให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข หลักการ ของทฤษฎีเป็นการนำเสนอการให้กลุ่มชนเกิดการตระหนักรู้และเข้าใจกลุ่มบุคคลอื่นที่มีวัฒนธรรม ซึ่งแตกต่างจากตนตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติด้านความหลากหลายให้เกิดการรวมกันเป็นหนึ่งเดียว ภายใต้อาณาเขตในความเสมอภาคในฐานะของการเป็นพลเมืองของรัฐร่วมกันตลอดจนคุ้มครองสิทธิ ในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล สิ่งทีกล่าวมานี้ นำมาสู่การสร้าง ความเข้าใจ ร่วมกัน การสร้างหนทาง

หรือมติการยอมรับในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่แตกต่างจากตนเองและนำมาสู่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ดำรงอยู่อย่างหลากหลายในสังคม (Adachi, 2011)

3.3.2 ทฤษฎีพหุวัฒนธรรมนิยมของ มีแนวทางคิดว่า ทฤษฎีพหุวัฒนธรรมนิยม เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้ความสำคัญกับการยอมรับบริบทของความแตกต่างที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อให้ทุกคนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขภายใต้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันนักการศึกษา จำนวนมากให้ความสนใจและให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเป็นพหุวัฒนธรรมนิยม นักการศึกษาส่วนใหญ่ได้สังเกตเห็นถึงข้อดีของรูปแบบการจัดการทางสังคมโดยใช้พหุวัฒนธรรมนิยมเป็นต้นแบบของการจัดระบบการศึกษาภายใต้ความแตกต่างกันของสังคม โดยให้ความสำคัญกับการนำความแตกต่างและความหลากหลายทางสังคมมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสังคม ด้วยการแทรกซึมความรู้ผ่านมวลชน โดยใช้การศึกษามาเป็นเครื่องมือหลักในการช่วยเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็น พหุวัฒนธรรม ความเข้าใจในมูลเหตุของความเป็นพหุวัฒนธรรม และเป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญ กับปัจเจกบุคคลและกลุ่มชนต่างๆ เพื่อให้ทุกกลุ่มชนเกิดการรวมตัวกันเป็นสังคมร่วมกันภายใต้ความหลากหลาย (Canen, 2002 : 73-85)

3.3.3 ทฤษฎีการพัฒนานักเรียนตามการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ตามกิจกรรมหรือโปรแกรมในชั้นเรียนตามลำดับขั้นของการยอมรับความเป็นพหุวัฒนธรรม โดยโรงเรียน มีการประเมินที่จัดการสอนแบบพหุวัฒนธรรมตามลำดับขั้นของการยอมรับความเป็นพหุวัฒนธรรมโดยผ่าน เกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ ทักษะคตินักเรียน หลักสูตรของโรงเรียน วิธีการสอนของครู สื่อการเรียนการสอน การให้ความร่วมมือของผู้ปกครอง นโยบายของโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งทฤษฎีนี้มีเป้าหมาย เพื่อให้โรงเรียนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการยอมรับวัฒนธรรมของนักเรียน อันจะเป็นแนวทางสำคัญในการปรับเปลี่ยนโรงเรียนให้เอื้อต่อนักเรียนทุกกลุ่ม อีกทั้งเพื่อให้เข้าใจและเข้าถึงนักเรียนทุกคนในโรงเรียน (Banks, 2007 : 136)

3.3.4 ทฤษฎีการผสมผสานกลมกลืน เป็นกระบวนการที่กลุ่มวัฒนธรรมยอมรับวัฒนธรรมหลัก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือวัฒนธรรมรองเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมหลักหรือมีการรวมกันของทั้งสอง วัฒนธรรมแต่ละขั้นตอนเป็นระดับของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม โครงสร้างของการกลมกลืนเกิดขึ้นจากการที่กลุ่มวัฒนธรรมทั้งสองกลุ่มมีการรวมตัวของสมาชิกทั้งสองกลุ่มเป็นกลุ่มสมาชิกเดียวกัน ทางสังคม (Gordon, 2010 อ้างถึงใน บังอร ร้อยกรอง, 2553 : 320)

ดังนั้น สรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย ทฤษฎีพหุวัฒนธรรมนิยม เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับการยอมรับความแตกต่างที่เกิดขึ้นในสังคม โดยการนำการศึกษามาเป็นกลไกในการสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชนในสังคม ส่วนทฤษฎีการพัฒนานักเรียนตามการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม เป็นทฤษฎีที่เน้นในเรื่องของการประเมินลำดับขั้นของการยอมรับความเป็นพหุวัฒนธรรมของนักเรียน โดยทฤษฎีนี้มีเป้าหมายหลักเพื่อให้โรงเรียนได้เข้าใจและเข้าถึงนักเรียนทุก

วัฒนธรรม และในส่วนของทฤษฎีการผสมผสานกลมกลืน เป็นทฤษฎีที่เน้นในเรื่องการหลอมรวม วัฒนธรรมเข้าด้วยกัน ผ่านการผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรมให้เป็นหนึ่งเดียวกัน โดยปราศจากอคติ ปัญหาและความขัดแย้งในสังคม ซึ่งทุกทฤษฎีล้วนแล้วแต่เป็นทฤษฎีที่นักการศึกษาสามารถนำหลักการหรือรูปแบบของแต่ละทฤษฎีไปเป็นเกณฑ์ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน ในชั้นเรียนที่มีบริบทของความแตกต่างทางวัฒนธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม

วิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนรู้เรื่องพหุวัฒนธรรมมีนักวิชาการ และนักการศึกษาทำงานวิจัยไว้ดังนี้

สุรไกร นันทบุรณย์ และ วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2558) ได้ศึกษาเรื่องผลการใช้กิจกรรมการลดอคติตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาที่มีต่อความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาข้อแรกพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีเจตคติความเข้าใจอันดีต่อความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียนก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกันโดยมีเจตคติสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้ อาจเกิดจากการที่ผู้เรียนนั้นได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนมากขึ้น และกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงเจตคติทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม จากการจัดเนื้อหาสาระในรายวิชาอาเซียนศึกษาที่เน้นความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ตามที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Banks (2007) กล่าวถึงการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาต่อกลุ่มชนศาสนาและวัฒนธรรมของผู้เรียนนั้นต้องบูรณาการเนื้อหา (Content) ที่แตกต่างหลากหลายในมุมมองที่ดีของกลุ่มชนต่างๆ เข้าไปด้วย

สิทธิพงษ์ ล้ำสมบัติ (2558) วิจัย เรื่องการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดจิตสำนึกเชิงวิพากษ์และแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับ นักศึกษาการศึกษานอกระบบ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดจิตสำนึกเชิงวิพากษ์และแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาการศึกษานอกระบบ 2. สنجเคราะห์ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาการศึกษานอกระบบที่ได้จากการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดจิตสำนึกเชิงวิพากษ์และแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกัน พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาคือศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาโปรแกรมประกอบด้วย นักศึกษาการศึกษานอกระบบที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 25 คน ครูและผู้บริหารรวม 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยโปรแกรม

การศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการรู้พหุวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้น แบบทดสอบวัดความรู้ แบบประเมินเจตคติการยอมรับพหุวัฒนธรรม แบบประเมินเจตคติการเห็นคุณค่าพหุวัฒนธรรม แบบประเมินพฤติกรรมการยอมรับพหุวัฒนธรรม แบบประเมินพฤติกรรมการเห็นคุณค่าพหุวัฒนธรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อโปรแกรม ผลการวิจัยพบว่า 1. โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นทำให้ผู้เข้าร่วม โปรแกรมมีความรู้มีเจตคติด้านการยอมรับการเห็นคุณค่า และมีการแสดงออกทางพฤติกรรมด้านการยอมรับการเห็นคุณค่าในพหุวัฒนธรรม สูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2. องค์ประกอบของการพัฒนาโปรแกรมประกอบด้วย 1) หลักการพื้นฐาน 4Re's คือ Reduction, Recognition, Reinforcement, Reorganization 2) กระบวนการพัฒนาโปรแกรม 7T's คือ Tie, Team, Task, Tune, Test, Track, Take 3) ปัจจัยและเงื่อนไข ของการนำโปรแกรมไปใช้ 3. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ 3 ประเด็น คือ 1) การส่งเสริมความเข้าใจวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน 2) การส่งเสริมการยอมรับวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน 3) การส่งเสริมการเห็นคุณค่าวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน

เชษฐภูมิ วรณไพศาล (2558) การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษา สำหรับนิสิตนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยเชิงบรรยายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือของประเทศไทย 2) วิเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์ และ 3) พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษา ภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย นิสิตนักศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์ระดับปริญญาตรีปี การศึกษา 2557 จำนวน 356 คน ในสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ จำนวน 11 แห่ง และ 33 คนที่เป็นตัวแทนของผู้บริหารสถาบัน ผู้อำนวยการกองพัฒนาคุณภาพนิสิตนักศึกษา และอาจารย์ผู้สอนกลุ่มละ 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติได้แก่ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที (t - test) และการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) นิสิตนักศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์มีความคาดหวังในการจัดการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกองค์ประกอบ 2) แนวปฏิบัติที่ดีที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์มี 5 แนว ได้แก่ ศูนย์พหุวัฒนธรรม (Center for multicultural education) การออกแบบหลักสูตร (curriculum design) ความไวต่อวัฒนธรรมที่หลากหลาย (sensitivity to diverse culture) การดำรงอัตลักษณ์ของชาติ (preserve national identity) และนโยบายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (participative education provision policy) 3) รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษา

กลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 3.1) หลักการ คือ สถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนานิสิตนักศึกษาจากกลุ่มชาติพันธุ์ตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษา 3.2) วัตถุประสงค์ 3 ข้อ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงนโยบายสถาบันและการบริหาร การเปลี่ยนแปลงแนวทางการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมของสังคมและชุมชน 3.3) 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การเรียนรู้แบบอิงเนื้อหา (content-based learning) การปรับเปลี่ยน ให้เข้ากับความต้องการที่จำเพาะเจาะจง (adapting to specific needs) การถ่ายโอนความรู้ข้ามวัฒนธรรม (transferring intercultural knowledge) การหลอมรวมชุมชนนิสิตนักศึกษา (integrated student community) และการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม (participatory administration) 3.4) ผลลัพธ์คือ รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอัตลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับนิสิตนักศึกษาจากกลุ่มชาติพันธุ์ในบริบทสังคมโลกาภิวัตน์

นันธิดา จันทร์รางศู (2560) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนบนฐาน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ เรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน โดยครู ผู้นำชุมชน ปราชญ์ท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเครือข่ายภาคีในพื้นที่ช่วยกันหนุนเสริมการทำงาน พัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะการอยู่ ร่วมในสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย 2 โครงการย่อย ได้แก่ โครงการที่ 1 การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพเด็กและเยาวชนบนฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม(Community Participation in Cultural Diversity Based Learning Management for Enhancing Competency among Children and Youth) เน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research: PAR) โดยชุมชน ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนให้มีความรู้และทักษะเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันในพื้นที่พหุวัฒนธรรม และ โครงการที่ 2 การพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระดนตรีสำหรับชั้นประถมศึกษา ของประเทศไทย (Developing a Multicultural Based Learning Model for Thailand's Elementary Music Subject in Basic Education Curriculum) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมศึกษา โดยใช้วิชาดนตรีเป็นวิชาตัวอย่างที่จะนำไปสู่ การจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยวิธีบูรณาการแนวคิดพหุวัฒนธรรมเข้ากับการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา ทั้ง 2 โครงการได้ดำเนินการวิจัยที่อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เป็นลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการในลักษณะบูรณาการข้อมูลกลางจากการประมวล และรวบรวมองค์ความรู้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมศึกษาจากการดำเนินงานของแผนงานจนได้ ตัวอย่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นหลักคิดและแนวทางการออกแบบกิจกรรมของ โครงการทั้ง

2 โครงการ โดยบทบาทของผู้อำนวยการแผนงานทำหน้าที่กำกับ ติดตาม หนุนเสริม การจัดกิจกรรมของโครงการและให้คำปรึกษาตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการวิจัย รวมไปถึงการสังเคราะห์ผลการดำเนิน โครงการ และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอ ดังนี้ (1) การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนบนฐาน ความหลากหลายทางวัฒนธรรมนอกระบบโรงเรียนสามารถปฏิบัติการณ์ผ่านกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การเปิดพื้นที่การเรียนรู้ความหลากหลายทาง วัฒนธรรมในชุมชน เช่น หมู่บ้าน แหล่งเรียนรู้ชุมชน บ้านภูมิปัญญา กลุ่มส่งเสริมพัฒนาอาชีพชุมชน แหล่งท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น การลงพื้นที่ปฏิบัติจริงเพื่อเรียนรู้ชุมชน การจัดการกิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างคนต่างวัย ต่างวัฒนธรรมในชุมชน การผลิตสารคดีสั้นหรือหนังสือสั้นและ กิจกรรมสะท้อนคิด โดยการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว เป็นทางเลือกในการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ยึดโยงกับ การจัดการศึกษาในระบบสามารถจัดกิจกรรม ได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งเด็กและเยาวชนรวมทั้งชุมชน เป็นผู้สร้างสรรค์กิจกรรมขึ้น เด็กและเยาวชนมีบทบาทเป็นนักปฏิบัติการชุมชนด้วยกระบวนการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายร่วมกันจากการรับรู้ ปัญหาและสถานการณ์ พฤติกรรมของชุมชน การออกแบบและวางแผน การกำหนดบทบาทของ สมาชิกในกลุ่ม การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผล จากกระบวนการดังกล่าว เด็กและเยาวชนเกิดการ เรียนรู้ มีความรู้ ความเข้าใจตระหนัก มีความไวทางวัฒนธรรม เรียนรู้การ ปรับตัวกับคนต่าง วัฒนธรรม เด็กและเยาวชนเองสามารถเป็นกระบอกเสียงในการ น าเสนอเรื่องราว ของชุมชน เห็นคุณค่าของกระบวนการเรียนรู้และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ใกล้ตัวและไกล ตัวแกนนำ ชุมชน ครู อาจารย์ เข้ามามีส่วนร่วมเป็นพี่เลี้ยงคอยหนุน เสริมการจัดกิจกรรมให้บรรลุ วัตถุประสงค์ (2) การพัฒนาเนื้อหาสาระพฤฒิวัฒนธรรมศึกษา โดยทดลองกับวิชาดนตรีเป็นการนำร่อง เพื่อให้การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนช่วยสร้างให้นักเรียนเข้าใจเรื่องความหลากหลายทาง วัฒนธรรม โดยผลิตเป็นชุดการเรียนรู้พฤฒิวัฒนธรรมดนตรีศึกษาที่ประกอบด้วย เนื้อหาสาระ ตัวอย่างการออกแบบ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล คู่มือครู และ สมุดบันทึกกิจกรรมของนักเรียน ซึ่งนอกจากนักเรียนจะมีทักษะทางดนตรีแล้ว ในด้านองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมดนตรี นักเรียนมีโอกาส ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ทางวัฒนธรรมดนตรีเพิ่มมากขึ้น และ หลากหลายขึ้น ได้แก่ วัฒนธรรมชุมชน วัฒนธรรมและบทบาทของดนตรีในวัฒนธรรมอื่นๆ เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรม เกิดทักษะความเข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม นำไปสู่การแก้ปัญหาความสัมพันธ์ใน ห้องเรียน ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนที่ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร เกิดการ แบ่งแยกกันเองระหว่างนักเรียนความรู้และความเข้าใจ ที่ได้จากการเรียนการสอนและการเข้าร่วม กิจกรรมทำ ให้เด็กเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมในบางประเด็นได้มากขึ้น เช่น ด้านภูมิปัญญา และที่มาของเพื่อนร่วมชั้นเรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล วัฒนธรรมและวิถีชีวิตอื่นๆ ส่งผลต่อการยอมรับ การอยู่ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้มากขึ้น นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย และคลี่คลายความรู้สึก ต่าง

ระหว่างบุคคลได้จากการร่วมกิจกรรมทางดนตรี และรู้สึก ว่าทุกคนเป็นเพื่อนกันได้และลดอคติทางวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกับเพื่อนที่มาจากต่างวัฒนธรรมและพร้อมในการเรียนรู้และทำกิจกรรมต่างๆ นำไปสู่บรรยากาศในห้องเรียนที่ดีขึ้น

สรุป

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้นำมาศึกษา สังเคราะห์นำไปสู่การวิจัย หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นผู้วิจัยนำแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิจัยมาสนับสนุนโดยการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวิจัยและพัฒนา ได้เลือกแนวคิดมาสนับสนุนและดำเนินการดังนี้

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรฝึกอบรมของ Tyler, 1949; Taba, 1962; Oliva, 1992; สมคิด บางโม, 2551; ทวีป อภิลิทธิ์, 2551; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554; นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2554; สุเทพ อ่วมเจริญ, 2557; ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน, 2564 เป็นการจัดการหลักสูตรให้กับผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่มีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่จุดมุ่งหมายการสอน ไปถึงการวัดและการประเมินผล จึงได้นำมากำหนดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมาย การทำโครงร่างเนื้อหาสาระ การเลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ การกำหนดการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร นำไปสู่ขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R₁) การศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง เรื่อง เพศวิถีศึกษากับพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา และศึกษาความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบเนื้อหาการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D₁) การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เป็นการร่างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง เรื่อง เพศวิถีศึกษากับพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการนำผลของการวิจัยระยะที่ 1 มาสังเคราะห์ ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม โดยวิธีการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 5 คนและประเมินคุณภาพหลักสูตร

ฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (rating scale) 5 ระดับ โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วยหลัก ได้แก่) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สาระ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และใบความรู้ 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 (R2 : Research): ทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม ใช้แบบแผนการภาคทฤษฎี เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (One Group Pretest Posttest Design) และภาคปฏิบัติ เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบอนุกรมเวลา (One Group Time Series Design) โดยเก็บข้อมูลหลายครั้งในช่วงเวลาที่ต่างกันหลังการทดลองเพื่อให้ทราบพัฒนาการของกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D2 : Development) : ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ 1) การทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม 2) การประเมินทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม 3) การประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม 4) และทำประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และทำการสังเคราะห์หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

อีกทั้ง เพศวิถีศึกษาที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนของวัยรุ่น คือ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของร่างกายตามธรรมชาติของเพศ การเปลี่ยนแปลงอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และความสัมพันธ์ระหว่างเพศ รู้จักการดูแลรักษาอวัยวะเพศ และระบบสืบพันธุ์ของมนุษย์ และเข้าใจการมีเพศสัมพันธ์ โรคติดต่อ และปัญหาจากการมีเพศสัมพันธ์ ช่วยให้รู้ เข้าใจ และยอมรับในความแตกต่างของเพศ ตลอดจนเป็นแนวทางในการปูพื้นฐานการวางแผนและสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตผ่านมิติมุมมองของเพศวิถี ซึ่งประกอบด้วย 6 มิติ คือ มิติของความปรารถนาการประพฤติ ปฏิบัติ และอัตลักษณ์ (Erotic desires, Practices and Identity) มิติการนำเสนอร่างกาย (Appearances and Display) มิติของพฤติกรรม และกิริยามารยาท (Behaviors and Manners) มิติของการดึงดูดทางเพศ (Attraction) มิติของความสัมพันธ์ (Relationship) มิติของเพศสัมพันธ์ (Having sex)

รวมถึงทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษา เป็นสภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มของพฤติกรรมบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ สถานการณ์ต่าง ๆ ไปในทิศทางใด ทิศทางหนึ่ง และสภาวะความพร้อมทางจิตนี้จะต้องอยู่บนพอสสมควรผสมผสานระหว่างความนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งออกมาในทางประเมินค่าอันอาจเป็นไปได้ในทางยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ และ

ความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น อีกทั้งทักษะในการปฏิบัติตน เรื่องเพศวิถีศึกษา จะอยู่บนพื้นฐานหลักสากลด้านสิทธิมนุษยชน เป็นพฤติกรรมที่ปลอดภัยอันเป็นผล มาจากการเรียนไปปฏิบัตินั้น การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และต้องได้รับการส่งเสริมให้ สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้กับตนเอง โดยสามารถประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตด้านอารมณ์ ความสัมพันธ์ และการตัดสินใจของตนเองได้ และความคิดเห็นต่อเพศวิถีศึกษา เป็นการแสดงออกด้าน ความรู้สึกต่อสิ่ง หนึ่งสิ่งใดเป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคล จะ แสดงออกโดยมีข้ออ้าง หรือการแสดงเหตุผลสนับสนุน หรือปกป้องความคิดนั้น ความคิดเห็น บางอย่างเป็น ผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริงซึ่งขึ้นอยู่กับคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละ บุคคล เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อม และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่ สำคัญ การแสดงความคิดเห็นนี้อาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่น ๆ และการบูรณาการ เนื้อหาและกระบวนการสร้างองค์ความรู้พร้อมกัน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้าง ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีทักษะทางสังคม สามารถปรับตัว เพื่อการอยู่ร่วมกัน และเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางสังคม การลดอคติ การปรับ โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียน มีความเสมอภาค เท่าเทียม คีตริเริ่ม สร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นบทบาทหลักของการบริหารฝ่าย วิชาการในเรื่องของหลักสูตรการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยีต่างๆ รวมถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดสังคม พหุวัฒนธรรมศึกษา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest - Posttest Design) โดยใช้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี เป็นหน่วยการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดการดำเนินการวิจัย มี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

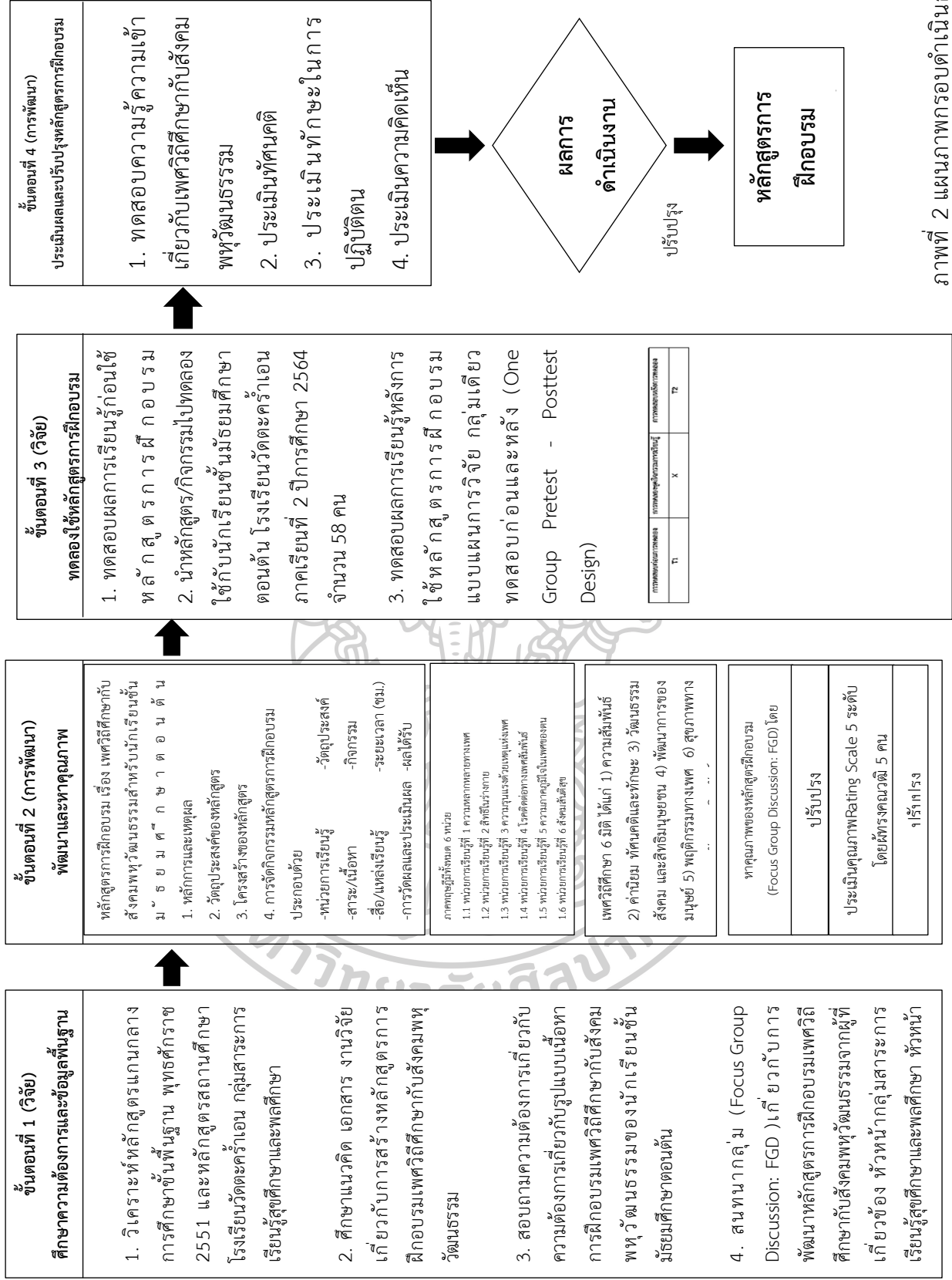
ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development : D1) : การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research : R2) : ทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development : D2) : การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม

ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบดำเนินการวิจัย ดังแผนภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภาพกรอบดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R1) การศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษา ชั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน กลุ่มสาระเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบเนื้อหาการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม และศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์

1. วัตถุประสงค์

1.1 วัตถุประสงค์หลัก

1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2 วัตถุประสงค์ย่อย

1) เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน กลุ่มสาระเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

2) เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3) เพื่อศึกษาความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบเนื้อหาการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 99 คน

2.2 ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) จำนวน 7 คน ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 1 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน ครูวิชาการ 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมศึกษา 1 คน

3. วิธีการดำเนินการ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เพื่อวิเคราะห์ในส่วน

หลักการ จุดมุ่งหมาย สารการเรียนรู้ มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ของสถานศึกษา และโครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบพรรณนาความเรียง

3.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3.3 ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบเนื้อหาการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3.4 สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อทราบความต้องการและขอขยายเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4.2 ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

5.1 การสร้างแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

5.1.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.1.2 สร้างแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น

ตอนที่ 2 สอบถามความต้องการในการฝึกอบรม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เนื้อหา รูปแบบและกิจกรรมการฝึกอบรม สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ รูปแบบการประเมินผล วิธีการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามต้องการเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด (Opened form) จำนวน 1 ข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5.1.3 นำแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข

5.1.4 นำแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 2 คน ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และครอบคลุมเนื้อหาของแบบสอบถาม ตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และสอดคล้องด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Item Object Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

+ 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบสอบถามไม่มีความสอดคล้องจุดประสงค์ จากนั้นนำผลคะแนนมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

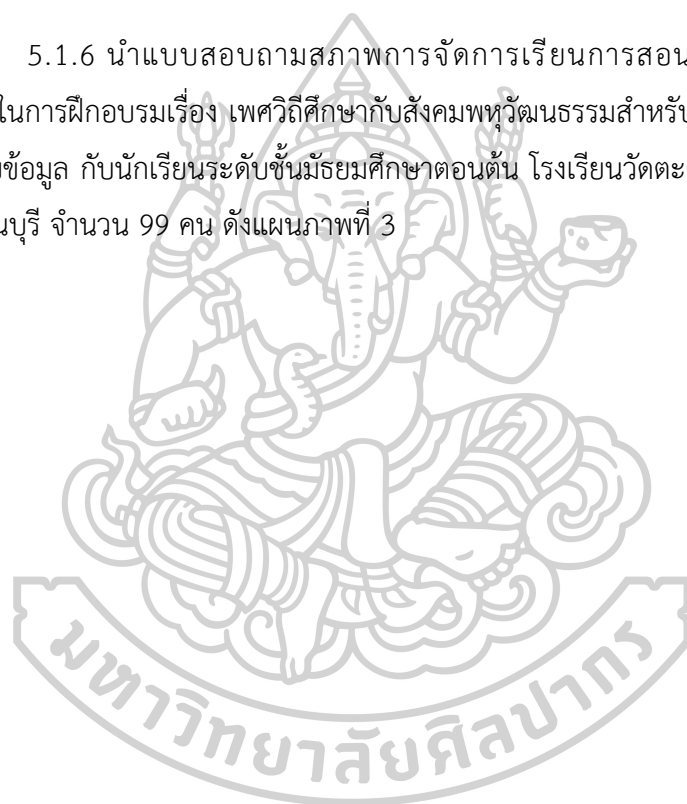
$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

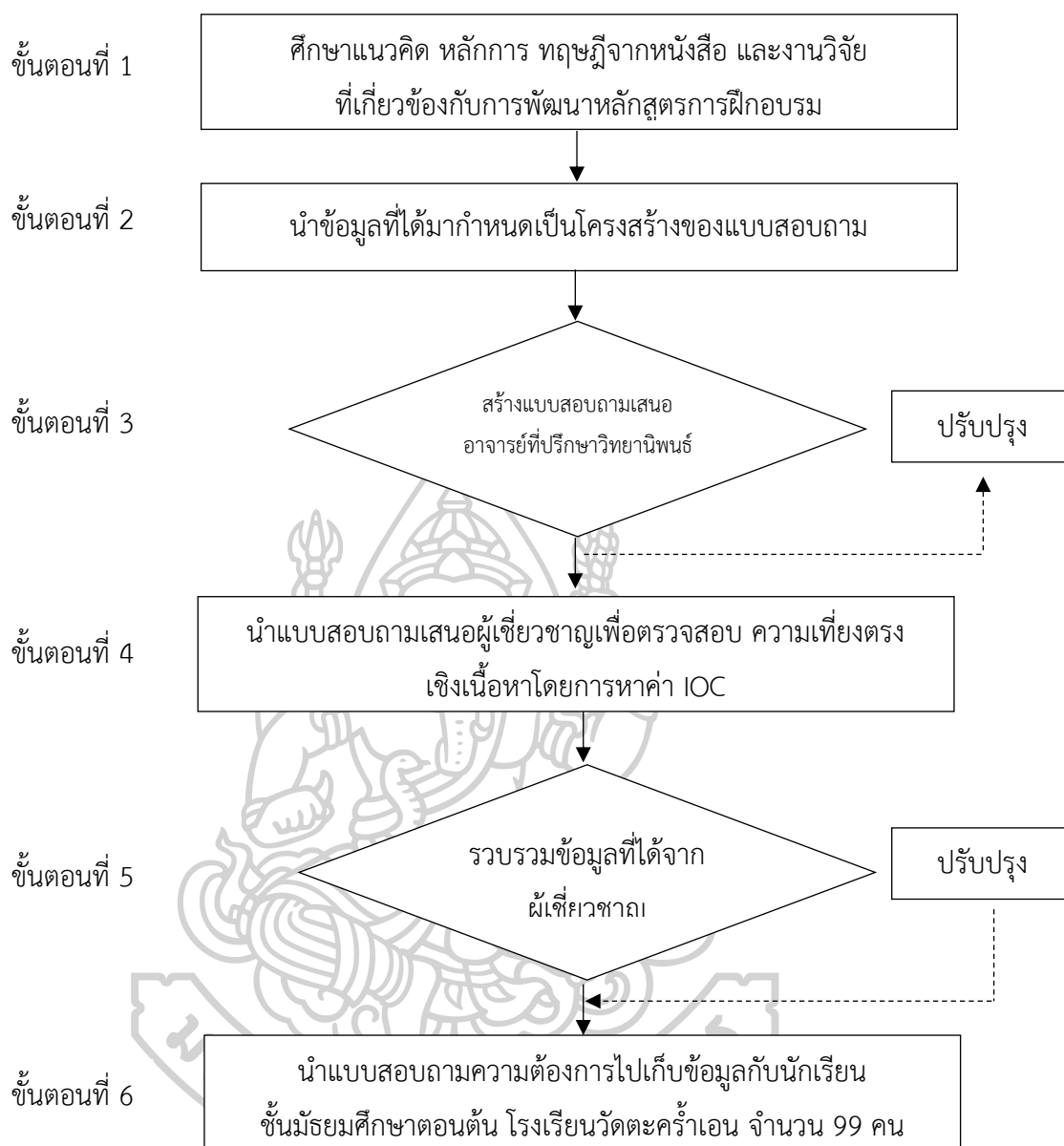
N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5.1.4 นำข้อมูลที่ได้รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณเพื่อหาค่า IOC โดยใช้ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ

5.1.5 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ค หน้า 329) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ประเด็นของการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เข้าใจได้ง่าย ยกตัวอย่างให้ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนตีความหมายได้ถูกต้อง ไม่มีผิดประเด็น

5.1.6 นำแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไปเก็บข้อมูล กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 99 คน ดังแผนภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แผนภาพขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

5.2.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน เพื่ออนุญาตให้นักเรียนแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.2.2 ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 100

5.2.3 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้นักเรียนผ่าน Google form และดำเนินการส่งลิงค์พร้อมอธิบายคำถามประกอบ เพื่อทำความเข้าใจที่ตรงกันในการตอบแบบสอบถาม

5.2.4 รวบรวมแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลับคืนมาสรุปผลจากโปรแกรม และดำเนินการวิเคราะห์ผลข้อมูลจากแบบสอบถามผ่านโปรแกรมสำเร็จรูป

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 ตอน โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ในตอนที่ 1 และวิเคราะห์ความคิดเห็นในตอนที่ 2 ด้วยการใช้สถิติค่าร้อยละ และข้อเสนอแนะในตอนที่ 3 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง

5.4 สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ผู้วิจัยสร้างประเด็นสนทนากลุ่มโดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังต่อไปนี้

5.4.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.4.2 สร้างประเด็นสนทนากลุ่มตามขอบเขตเนื้อหาโดยการสนทนาในประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ชื่อ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ สถานภาพและความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม

ตอนที่ 2 ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามแนวทางเชิงวิชาการสากลของเพศวิถีศึกษาขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO, 2012) กำหนดหัวข้อหลักออกเป็น 6 มิติ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ 2) ค่านิยม ทศนคติและทักษะ 3) วัฒนธรรม สังคม และสิทธิมนุษยชน 4) พัฒนาการของมนุษย์ 5) พฤติกรรมทางเพศ และ 6) สุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์

จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ประเด็นด้านเนื้อหา ประเด็นด้านรูปแบบและกิจกรรมการฝึกอบรม ประเด็นด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ประเด็นด้านวิธีการวัดและประเมินผล

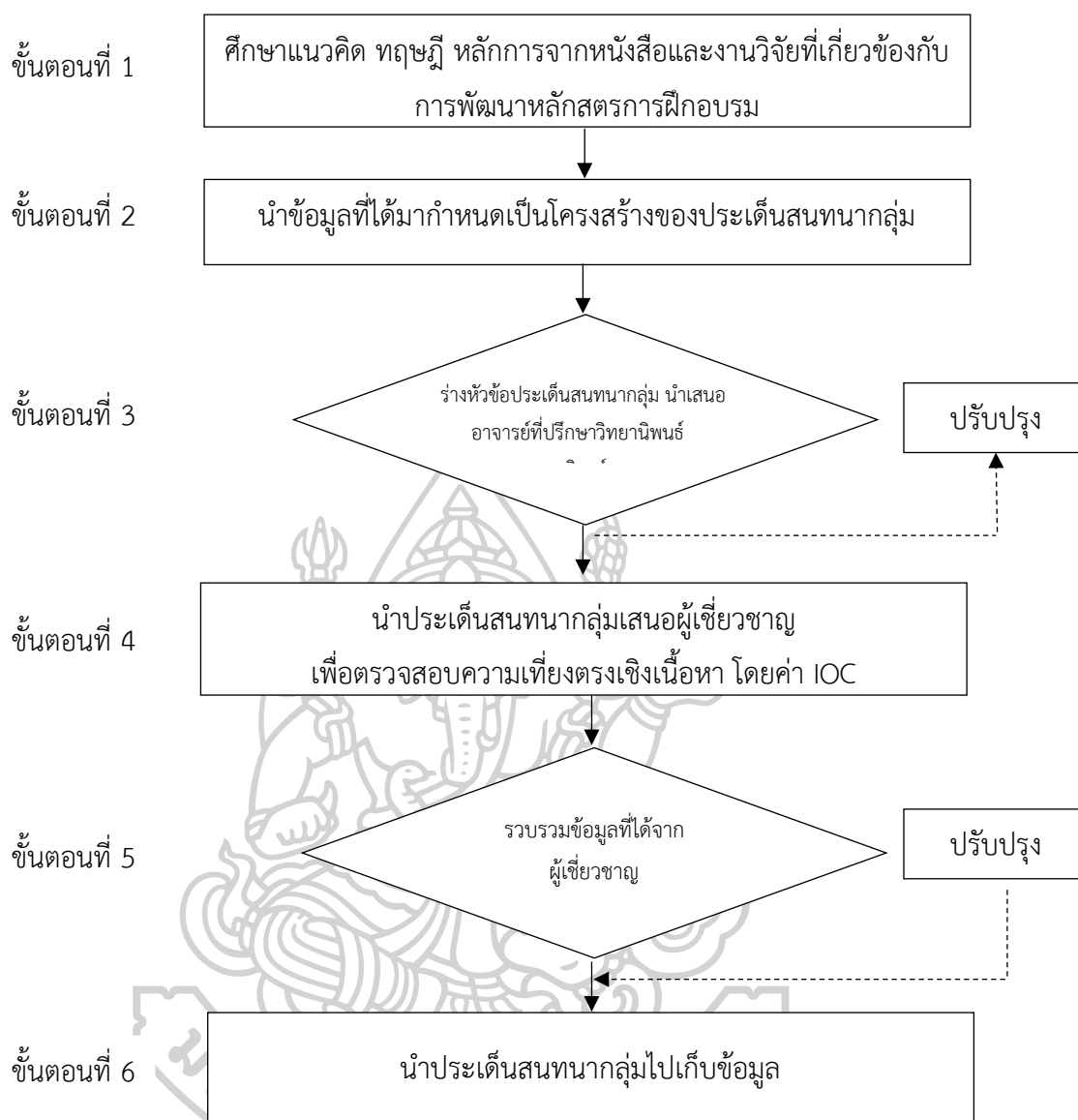
ตอนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นำประเด็นสนทนากลุ่มที่สร้างเสร็จ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5.4.3 นำประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข

5.4.4 นำประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 2 คน ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และครอบคลุมเนื้อหาของแบบสอบถาม ตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และสอดคล้องด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Item Object Congruence: IOC)

5.4.5 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ค หน้า 330) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ภาษาที่ใช้ถาม ควรให้เป็นลักษณะเดียวกัน ตัดคำถามที่มีความซ้ำซ้อนกันออก ใช้ภาษาที่กะทัดรัด

5.5 นำประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไปเก็บข้อมูล กลุ่มบุคคลที่ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 1 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน ครูวิชาการ 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมพหุวัฒนธรรม 1 คน สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 4 ดังนี้

ภาพที่ 4 แผนภาพแสดงขั้นตอนการสร้างประเด็นสนทนากลุ่ม

6. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากสนทนากลุ่ม

6.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเรียนเชิญบุคคลเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 1 ศึกษานิเทศก์ 1 คน ครูวิชาการ 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมพหุวัฒนธรรม 1 คน กำหนดระยะเวลาในการสนทนากลุ่ม 2 ชั่วโมง เกี่ยวกับประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร

การฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2564 ผ่านระบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชัน Zoom Meeting

6.2 จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD)

6.2.1 ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีผู้จัดบันทึกการสนทนากลุ่ม (Note Taker) คือเพื่อนครู จำนวน 1 คน

6.2.2 กำหนดผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) จำนวน 7 คน ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 1 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน ครูวิชาการ 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมพหุวัฒนธรรม 1 คน

6.2.3 ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไป ความจำเป็นและความสำคัญ และความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่

- 1) จุดประสงค์ของหลักสูตรการฝึกอบรม
- 2) เนื้อหาและโครงสร้าง/เวลา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
- 3) รูปแบบการจัดกิจกรรม
- 4) สื่อและแหล่งเรียนรู้
- 5) การวัดและประเมินผล
- 6) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถี

ศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นผู้สังเกตการณ์ในการจัดสนทนากลุ่ม

6.2.4 ผู้วิจัยแนะนำผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และคณะของผู้วิจัยสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง จากนั้นจึงชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มในครั้งนี้และกล่าวถึงความสำคัญของการหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

6.2.5 เริ่มการสนทนากลุ่มตามประเด็นสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำประเด็นมาตั้งคำถามในการสนทนากลุ่มให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนได้เสนอความคิดเห็นในแต่ละประเด็นแล้วผู้วิจัยสรุปแต่ละประเด็นของข้อคำถามอีกครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันและควบคุมระยะเวลาในการสนทนากลุ่มให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด

6.2.6 เมื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นครบทุกประเด็นคำถาม ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณ และปิดการสนทนากลุ่ม

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 ตอน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติค่าร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความความเรียง

ตารางที่ 4 สรุปวิธีดำเนินการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/ เอกสาร	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ ข้อมูล
1. เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน กลุ่มสุขศึกษา และพลศึกษา สถานศึกษา หลักสูตรเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม	วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา และเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมจาก การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร	หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา	หลักสูตร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตารางที่ 4 สรุปวิธีดำเนินการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/ เอกสาร	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ ข้อมูล
2. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม	ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม	เอกสารเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม	เอกสารเพศวิถีศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
3. เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม	สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม	-นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน -เอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถาม	แบบสอบถาม	- วิเคราะห์คำร้อยละ - วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตารางที่ 4 สรุปวิธีดำเนินการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/ เอกสาร	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ ข้อมูล
4. ความคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรการ ฝึกอบรมเพศวิถี ศึกษากับสังคมพหุ วัฒนธรรมสำหรับ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษา ตอนต้น	สนทนากลุ่ม	บุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 คน ประกอบด้วย -หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา จำนวน 1 คน -หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม จำนวน 1 คน -ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน -ครูวิชาการ จำนวน 4 คน -ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศ วิถีศึกษา จำนวน 2 คน -ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน สังคมพหุวัฒนธรรม 1 คน	ประเด็นสนทนา กลุ่ม	- วิเคราะห์คำร้อย ละ - วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D1) : การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม โดยพัฒนาและหาคุณภาพของเนื้อหากิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อีกทั้งพัฒนาและหาคุณภาพประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรการฝึกอบรม, แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ, แบบวัดทัศนคติ, แบบประเมินทักษะในปฏิบัติตน และแบบสอบถามความคิดเห็นฯ โดยมีวัตถุประสงค์

1. วัตถุประสงค์

1.1 วัตถุประสงค์หลัก

1) เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพเนื้อหากิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2 วัตถุประสงค์ย่อย

1) เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของเนื้อหากิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางร่างหลักสูตรการฝึกอบรม กำหนดขอบข่ายเนื้อหา กิจกรรม ออกแบบร่างหลักสูตร ให้ได้หลักสูตรการฝึกอบรม จากนั้นทำจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) และ ประเมินคุณภาพหลักสูตรการฝึกอบรม

2) เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรการฝึกอบรม, แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม, แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม, แบบประเมินทักษะในปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม, แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน

3. วิธีการดำเนินการ นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 คือ ชั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เนื้อหา/รูปแบบกิจกรรม สื่อที่ใช้ และแบบประเมินต่างๆ 2) การตรวจสอบและคุณภาพของหลักสูตรการฝึกอบรม และแบบประเมินต่างๆ และ 3) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรการฝึกอบรม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4.2 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4.3 แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4.4 แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4.5 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.1.1 การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.1.1.1 สังเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R1) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงร่างหลักสูตรการฝึกอบรม

5.1.1.2 กำหนดขอบข่ายเนื้อหากิจกรรมเพื่อนำมาสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม การเรียงลำดับเนื้อหา ก่อน-หลัง การจัดลำดับขั้นตอนของกิจกรรม

5.1.1.3 ออกแบบร่างหลักสูตรการฝึกอบรมตามเนื้อหาและข้อมูลที่ได้จากการประมวลเนื้อหาจากตารางเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมี ส่วนประกอบของร่างหลักสูตรดังนี้

5.1.1.3.1 หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความจำเป็น และความต้องการซึ่งคาดหวังไว้ว่า เมื่อดำเนินการจนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว จะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

5.1.1.3.2 เนื้อหาวิชา กำหนดไว้โดยยึดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการนำสาระที่ได้คัดเลือกจากการวิเคราะห์แบบสอบถามและสนทนากลุ่มจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา ตลอดจนพิจารณาเนื้อหาและลำดับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

5.1.1.3.3 กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม กำหนดให้สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนโดยพิจารณาถึงความพร้อมและพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

5.1.1.3.4 สื่อประกอบการฝึกอบรม กำหนดให้สอดคล้องและเหมาะสมกับจุดประสงค์กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม

5.1.1.3.5 การประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรมกำหนดให้สอดคล้องและเหมาะสมกับจุดประสงค์และวิธีการฝึกอบรม

จากนั้นนำหลักสูตรการฝึกอบรมที่ร่างแบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตรตรวจสอบความถูกต้องซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรการฝึกอบรม มีดังนี้

- 1) หลักการและเหตุผล
- 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- 3) โครงสร้างของหลักสูตร
- 4) การจัดกิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย
 - หน่วยงานเรียนรู้
 - วัตถุประสงค์
 - สารระ/เนื้อหา
 - กิจกรรม
 - สื่อ/แหล่งเรียนรู้
 - ระยะเวลา (ชม.)
 - การวัดผลและประเมินผล
 - ผลได้รับ
 - ใบความรู้
 - แบบทดสอบ

5.1.1.4 นำฉบับร่างหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข

5.1.1.5 สร้างประเด็นประเมินสนทนากลุ่มเกี่ยวกับร่างหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร ชื่อหน่วยงานเรียนรู้ สารระ เนื้อหา กิจกรรม การเรียนรู้ และใบความรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และนำประเด็นการประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน

เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)) โดยค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปแสดงว่าน่าประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับฉบับร่างหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นั้นใช้ได้มีความเหมาะสมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ สามารถนำไปทดลองใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

5.1.5.6 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ค หน้า 331) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ข้อคำถามควรมีทิศทางเดียวกัน ตรงประเด็นและครอบคลุมตามประเด็นที่กำหนดไว้

5.1.1.7 นำหลักสูตรการฝึกอบรมไปเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน โดยการสนทนาในประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับฉบับร่างหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.1.1.8 นำฉบับร่างหลักสูตรการฝึกอบรมที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ไปประเมินคุณภาพ Rating Scale 5 ระดับ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสมและตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรการฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน

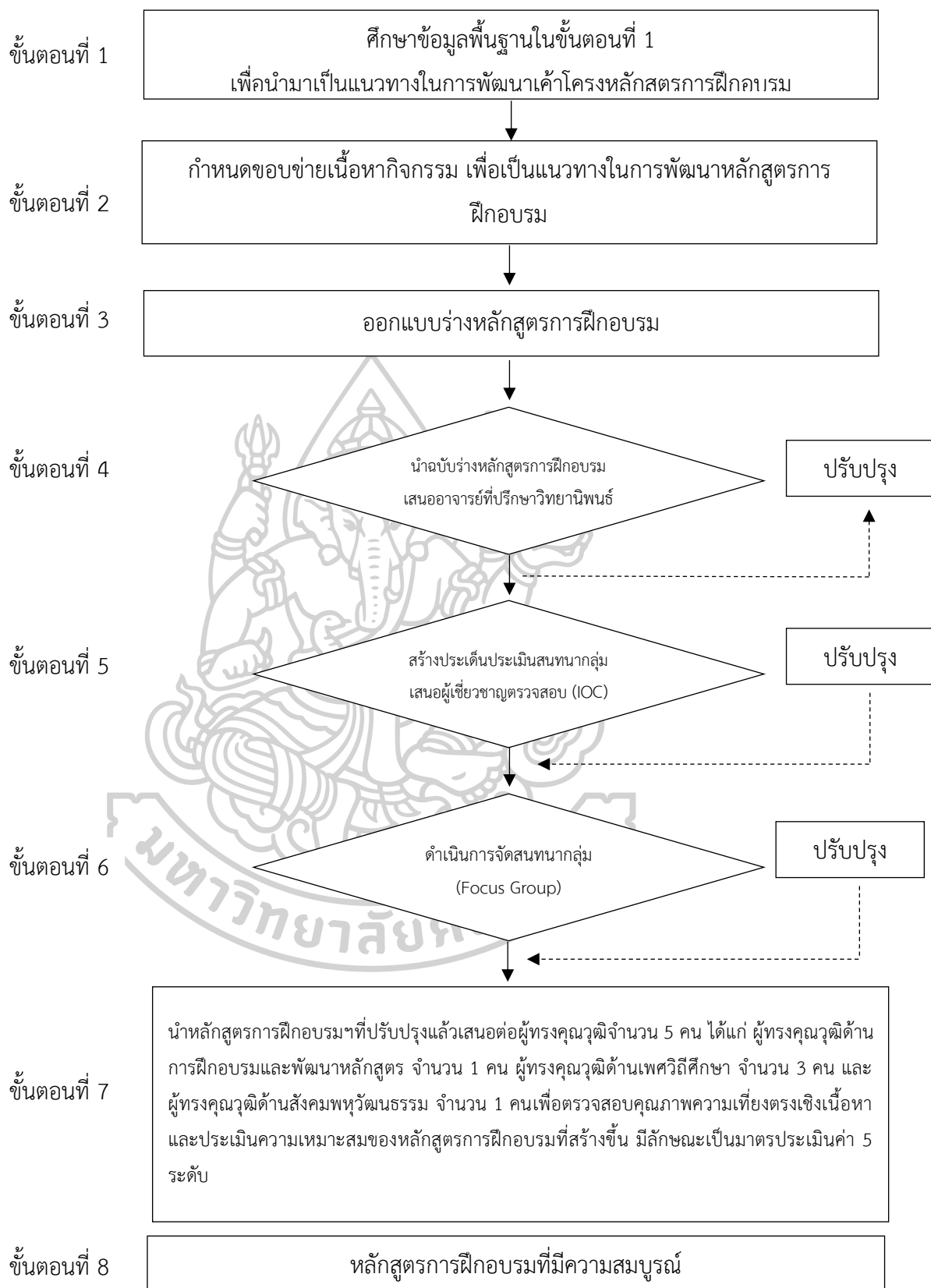
การประเมินคุณภาพหลักสูตรการฝึกอบรมที่สร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ กำหนดค่าระดับของข้อคำถามในแบบประเมินคุณภาพ ดังนี้

5 ให้ค่าระดับเท่ากับ	ดีมาก
4 ให้ค่าระดับเท่ากับ	ดี
3 ให้ค่าระดับเท่ากับ	พอใช้
2 ให้ค่าระดับเท่ากับ	น้อย
1 ให้ค่าระดับเท่ากับ	น้อยที่สุด

ในการแปลความหมายของแบบประเมินคุณภาพหลักสูตรการฝึกอบรมใช้คะแนนเฉลี่ย ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ Best (1981: 174) จากนั้นนำมาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยให้ค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	หลักสูตรการฝึกอบรมมีระดับ คุณภาพดีมาก
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	หลักสูตรการฝึกอบรมมีระดับ คุณภาพดี
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	หลักสูตรการฝึกอบรมมีระดับ คุณภาพพอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	หลักสูตรการฝึกอบรมมีระดับ คุณภาพน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	หลักสูตรการฝึกอบรมมีระดับ คุณภาพน้อยที่สุด

ภาพที่ 5 แผนภาพแสดงขั้นตอนการร่างหลักสูตรการฝึกอบรม

5.1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.2.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเรียนเชิญบุคคลเป็นผู้เชี่ยวชาญ ประเมินเครื่องมือและผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพชวีธิศึกษา จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน กำหนดระยะเวลาในการสนทนากลุ่ม 2 ชั่วโมง เกี่ยวกับประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพชวีธิศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.1.2.2 จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2565 ผ่านระบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชัน Zoom Meeting

(1) ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องเพชวีธิศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีผู้จดบันทึกการสนทนากลุ่ม (Note Taker) คือเพื่อนครู จำนวน 1 คน

(2) ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สาระ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และใบความรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นผู้สังเกตการณ์ในการจัดสนทนากลุ่ม

(3) ผู้วิจัยแนะนำผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และคณะของผู้วิจัยสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง จากนั้นจึงชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มในครั้งนี้และกล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องเพชวีธิศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

(4) เริ่มการสนทนากลุ่มตามประเด็นสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำประเด็นมาตั้งคำถามในการสนทนากลุ่มให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนได้เสนอความคิดเห็นในแต่ละประเด็นแล้วผู้วิจัยสรุปแต่ละประเด็นของข้อคำถามอีกครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันและควบคุมระยะเวลาในการสนทนากลุ่มให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด

(6) เมื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นครบทุกประเด็นคำถาม ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณ และปิดการสนทนากลุ่ม

5.1.2.3 นำฉบับร่างหลักสูตรการฝึกอบรมที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ไปประเมินคุณภาพ Rating Scale 5 ระดับ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสมและตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรการฝึกอบรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนา

หลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิติศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคม
พหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน

5.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
(content analysis) และนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง

5.1.3.2 วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพ Rating Scale 5 ระดับ โดยการ
หาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

5.2 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิติศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.2.1 การสร้างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิติศึกษากับสังคม
พหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบทดสอบวัดผลความรู้ความเข้าใจก่อน
และหลังการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิติศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม โดยมุ่งวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านการ
จำ เข้าใจ ประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ และประเมินค่า โดยขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบความรู้ความ
เข้าใจ

5.2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรสถานศึกษา
โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

5.2.1.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบทดสอบ หลักการให้
คะแนนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา จากเอกสาร
หนังสือ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาทำแบบทดสอบ ประเด็นที่ต้องการวัด และนำไปปรึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

5.2.1.3 ร่างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง เพศวิติศึกษากับสังคม
พหุวัฒนธรรม จำนวน 1 ฉบับ โดยเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก กำหนดให้ค่าคะแนน คือ
ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ โดยมุ่งวัดพฤติกรรมการ
เรียนรู้ด้านการจำ เข้าใจประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ และประเมินค่า

5.2.1.4 นำแบบแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง เพศวิติศึกษากับสังคม
พหุวัฒนธรรม ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดูความเหมาะสมความถูกต้องตรงตามเนื้อหา
และตัวชี้วัดแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5.2.1.5 นำแบบแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง เพศวิติศึกษากับสังคม
พหุวัฒนธรรม ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้าน

การฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิติศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ หากค่าดัชนีความสอดคล้องที่ ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปแสดงว่าแบบทดสอบนั้นใช้ได้มีความเหมาะสมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ สามารถนำไปทดลองใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

5.2.1.6 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ค หน้า 334) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ปรับภาษาให้เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับกิจกรรม/หน่วยการเรียนรู้

5.2.1.7 นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง เพศวิติศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 30 คน

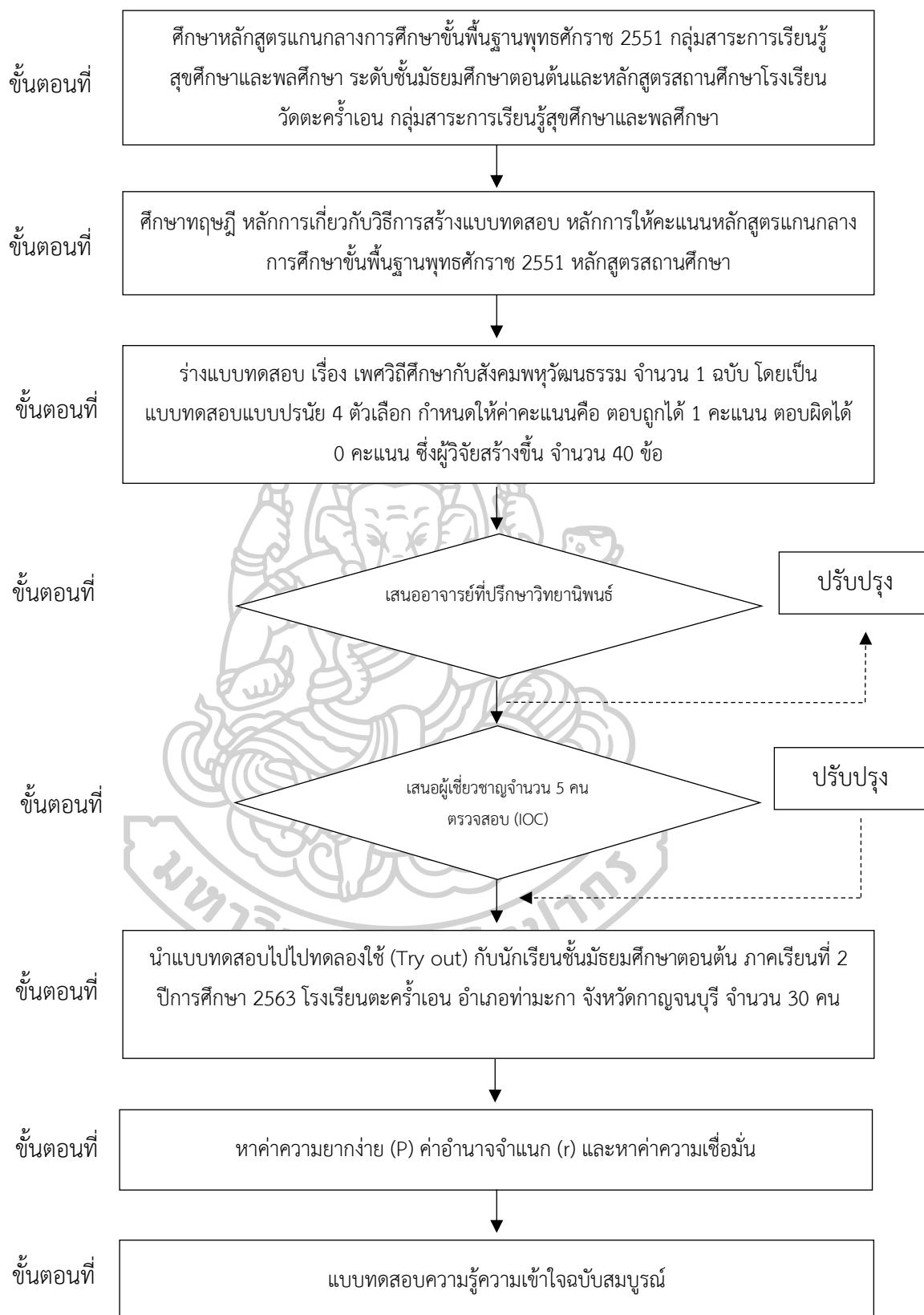
5.2.1.8 นำผลการทดลองใช้ (Try out) มาวิเคราะห์รายข้อ (Item Analysis) แบบปรนัย เพื่อหาคุณภาพแล้วคัดเลือกแบบทดสอบ จำนวน 20 ข้อ ที่ผ่านเกณฑ์ดังนี้

1) ตรวจสอบหาความยากง่าย (Difficulty) โดยกำหนดค่าความยากง่าย ให้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ถ้าค่าความยากง่าย น้อยกว่า 0.20 ถือว่าข้อสอบนั้นยากเกินไป และถ้าค่าความยากง่าย มากกว่า 0.80 ถือว่าข้อสอบนั้นง่ายเกินไป (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 188) ได้ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบเท่ากับ 0.41-0.72 (รายละเอียดในภาคผนวก ค หน้า 347)

2) ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) การพิจารณาค่าอำนาจจำแนกควรจะมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป แต่ค่าอำนาจจำแนกควรอยู่ระหว่าง 0.20-1.00 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 186) ได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเท่ากับ 0.23-0.31 (รายละเอียดในภาคผนวก ค หน้า 347)

3) การตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson (K.R.-20) โดยใช้เกณฑ์ความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70-1.00 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 182) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.83

5.2.1.9 นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง เพศวิติศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม ที่หาความเชื่อมั่นแล้วนำไปทดสอบก่อนเรียนและหลังการจัดกิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรมกับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างสรุปดังแผนภาพที่ 6

ภาพที่ 6 แผนภาพขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

5.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.2.2.1 ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้ (Try out) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

5.2.2.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 99 คน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ด้วย

5.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.3.1 วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC)

5.2.3.2 วิเคราะห์ค่าความยาก-ง่าย (p)

5.2.3.3 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r)

5.2.3.4 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของ ด้วยสูตร K.R.-20

5.3 แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.3.1 สร้างแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นข้อคำถามปลายปิด (Close-ended response question) จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทชายหญิง/เพศภาวะ ด้านพัฒนาการทางเพศ สุขภาวะทางเพศและพฤติกรรมทางเพศ ด้านสิทธิทางเพศและความเป็นพลเมือง ด้านความรุนแรง และด้านตัวตนและความสัมพันธ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ โดยมีขั้นตอนการสร้างและคุณภาพของแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม ดังนี้

5.3.1.1 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักการสร้างแบบวัดทัศนคติจากหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางสร้างแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.3.1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม แบ่งออก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทชายหญิง/เพศภาวะ ด้านพัฒนาการทางเพศ สุขภาวะทางเพศและพฤติกรรมทางเพศ ด้านสิทธิทางเพศและความเป็นพลเมือง ด้านความรุนแรง และด้านตัวตนและความสัมพันธ์

5.3.1.3 สร้างแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น นับถือศาสนา สถานภาพครอบครัว และการรับรู้เกี่ยวกับเพศวิถีและสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทชายหญิง/เพศภาวะ ด้านพัฒนาการทางเพศ สุขภาวะทางเพศและพฤติกรรมทางเพศ ด้านสิทธิทางเพศและความเป็นพลเมือง ด้านความรุนแรง และด้านตัวตนและความสัมพันธ์ จำนวน 20 ข้อ ใช้คำถามปลายปิด (Close-ended response question) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541:165) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เกณฑ์ในการให้คะแนน

1. แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีทัศนคติทางบวก (คะแนน)	ทัศนคติทางลบ (คะแนน)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4	1
เห็นด้วย 3	2
ไม่เห็นด้วย 2	3
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1	4

แปลผลทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม แบบอิงเกณฑ์ (Criterion reference) แบ่งเป็น 4 ระดับ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538: 9) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
3.26 - 4.00	ดี
2.51 - 3.25	ค่อนข้างดี
1.76 - 2.50	ค่อนข้างไม่ดี
1.00 - 1.75	ไม่ดี

5.3.1.4 นำแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข ให้สอดคล้องกับ

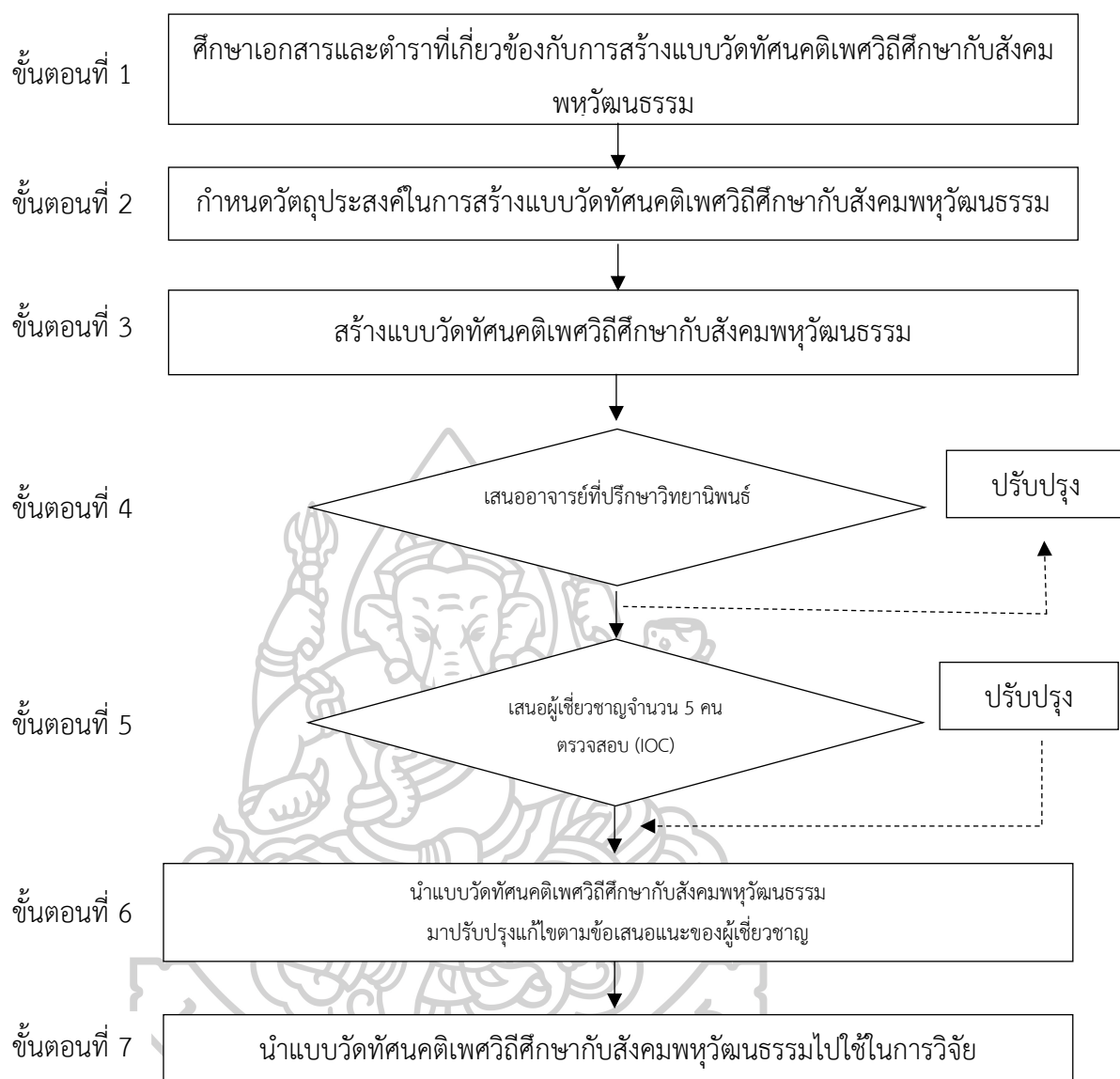
ชีวิตประจำวัน ปรับเปลี่ยนข้อความให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งให้มีความหลากหลาย พร้อมทั้งปรับสำนวนภาษาให้มีความเหมาะสมและชัดเจน

5.3.1.5 นำแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนา หลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคม พหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ หากค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมนั้นใช้ได้มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ สามารถนำไปทดลองใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

5.3.1.6 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 (รายละเอียดภาคผนวก ค หน้า 348) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ควรปรับให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน

5.3.1.7 นำแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมไปใช้ในการวิจัย สรุปลงแผนภาพที่ 7

ภาพที่ 7 แผนภาพการสร้างแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม

5.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเรียนเชิญบุคคลเป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน และผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์

5.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC)

5.4 แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.4.1 แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้ผ่านรับการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งใช้ประเมินหลังจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรการฝึกอบรม โดยให้นักเรียนประเมินพฤติกรรมตามการปฏิบัติตนของตนเอง โดยมีขั้นตอนการสร้างและคุณภาพของแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมดังนี้

5.4.1.1 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักการสร้างแบบประเมินทักษะจากหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.4.1.2 ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมและนำแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยสร้างไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบแก้ไข เพื่อปรับปรุงเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบประเมินทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเป็นแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านรักษานวลสงวนตัว ด้านการให้เกียรติและการวางตัว และด้านสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจ ซึ่งเป็นแบบพฤติกรรม จำนวน 15 ข้อ โดยใช้คำถามปลายปิด (Close-ended response question) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 196) โดยกำหนดค่าระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีทักษะที่สามารถปฏิบัติตนอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีทักษะที่สามารถปฏิบัติตนอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีทักษะที่สามารถปฏิบัติตนอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีทักษะที่สามารถปฏิบัติตนอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีทักษะที่สามารถปฏิบัติตนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 196) ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ดังนี้

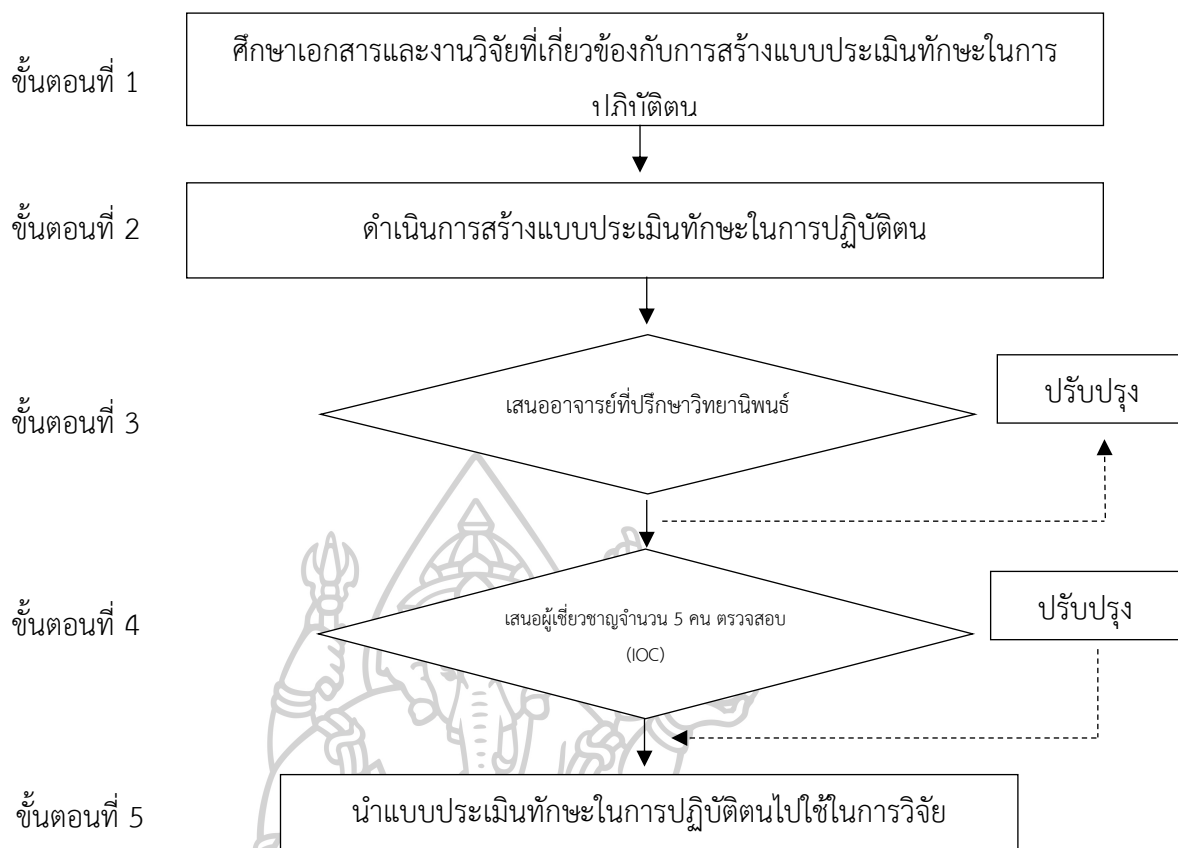
ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00	มีทักษะที่สามารถปฏิบัติตนอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49	มีทักษะที่สามารถปฏิบัติตนอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	มีทักษะที่สามารถปฏิบัติตนอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	มีทักษะที่สามารถปฏิบัติตนอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	มีทักษะที่สามารถปฏิบัติตนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.4.1.3 นำแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมที่สร้างเสร็จแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

5.4.1.4 นำแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ หากค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปแสดงว่าแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนนั้นใช้ได้มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ สามารถนำไปทดลองใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

5.4.1.5 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ Index of objective congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ค หน้า 352) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5.4.1.6 นำแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปขั้นตอนการสร้างแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติได้ดังแผนภาพที่ 8

ภาพที่ 8 แผนภาพการสร้างแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตน

5.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเรียนเชิญบุคคลเป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน และผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อมาวิเคราะห์

5.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC)

5.5 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.5.1 การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างและคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

5.5.1.1 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนภายหลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งหัวข้อในการสอบถามประเมินความคิดเห็นเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม ด้านสื่อและอุปกรณ์ ด้านครูผู้สอน และด้านประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม รวมทั้งหมด 20 ข้อ

5.5.1.2 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องความคิดเห็น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

5.5.1.3 ศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

5.5.1.4 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นคำถามเกี่ยวกับแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม ด้านสื่อและอุปกรณ์ ด้านครูผู้สอน และด้านประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม จำนวน 20 ข้อ โดยใช้คำถามปลายปิด (Close-ended response question) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541:166) โดยให้ผู้ตอบได้เพียงคำตอบเดียว กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 1 ถึง 5 แทนระดับความคิดเห็น ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4 หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3 หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2 หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1 หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมิน สามารถแบ่งช่วงคะแนนที่ใช้วิธีการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (Class interval) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผล (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541:166) ดังนี้

4.21-5.00 หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยในระดับมากที่สุด
3.41-4.20 หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยในระดับมาก
2.61-3.40 หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยในระดับปานกลาง
1.81-2.60 หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยในระดับน้อย
1.00-1.80 หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 คำถามปลายเปิด (Open-ended) เป็นการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการฝึกอบรม เพื่อรับทราบปัญหาข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม

5.5.1.5 นำเสนอแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข

5.5.1.6 นำเสนอแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เสนอผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of objective congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการถามโดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ หากค่าดัชนีความสอดคล้องที่ ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปแสดงว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้มีความเหมาะสมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

5.5.1.7 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ค หน้า 356) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

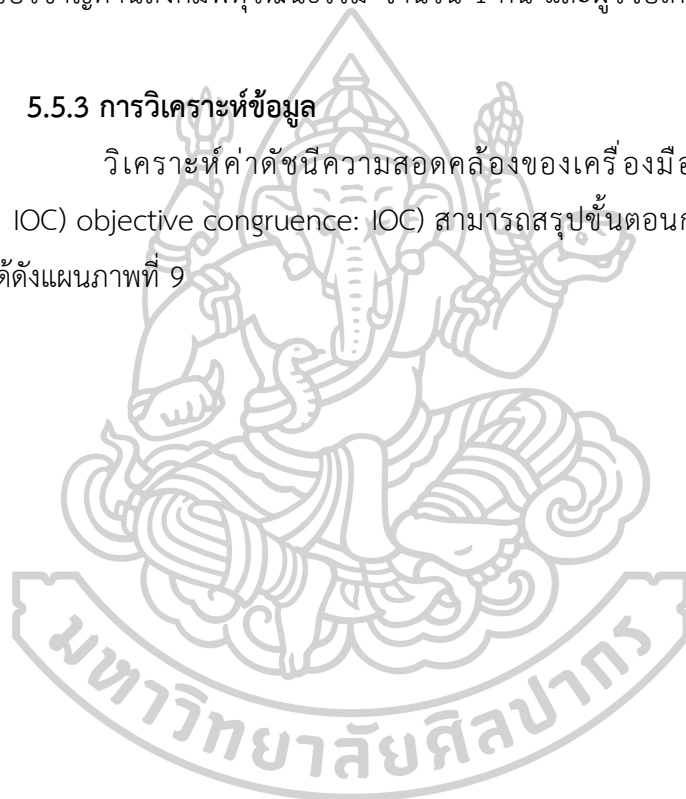
5.5.1.8 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 5 คนไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

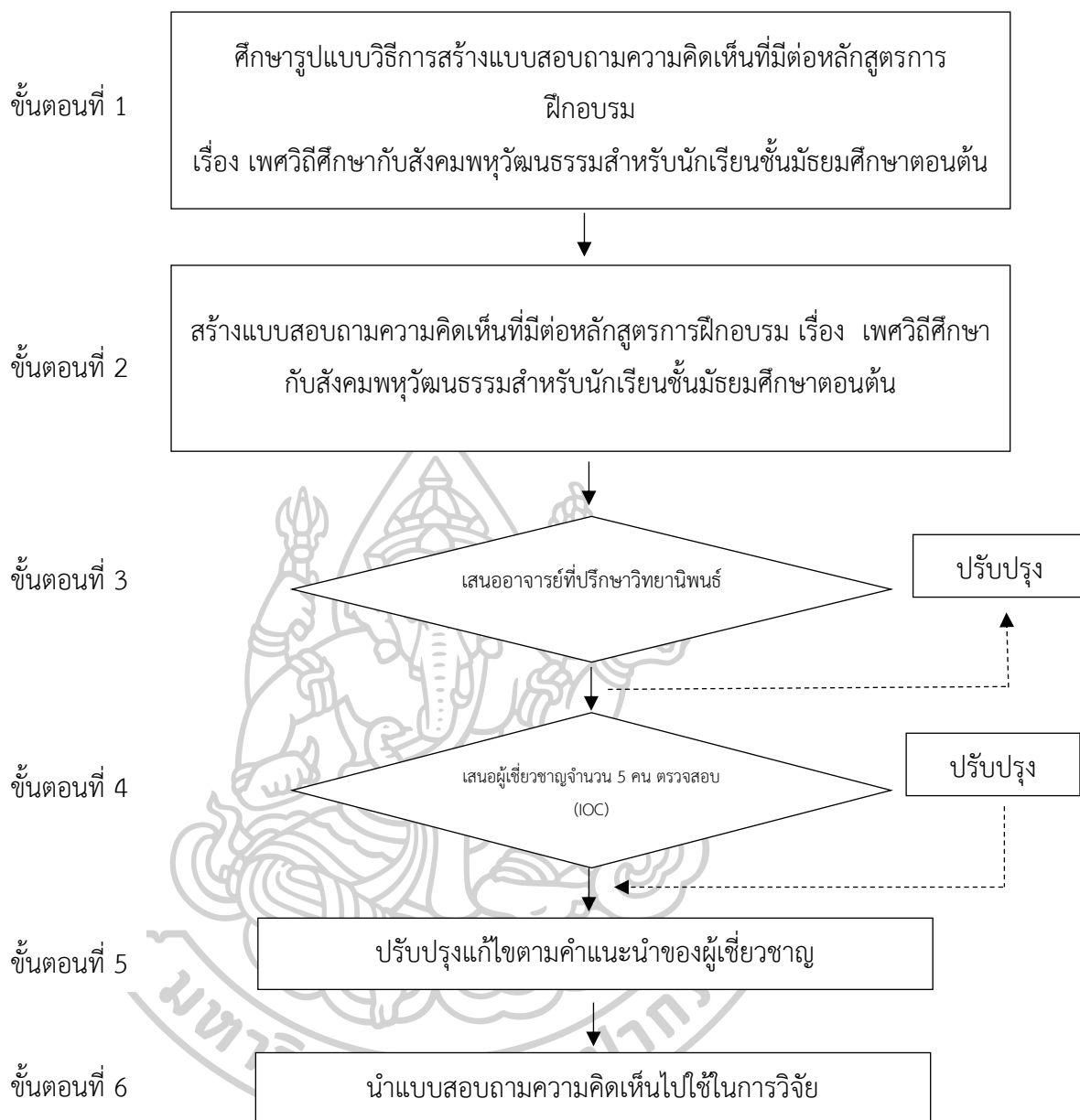
5.5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเรียนเชิญบุคคลเป็นผู้เชี่ยวชาญประเมิน เครื่องมือค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน และผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อมา วิเคราะห์

5.5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of objective congruence: IOC) objective congruence: IOC สามารถสรุปขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ความคิดเห็นได้ดังแผนภาพที่ 9

ภาพที่ 9 แผนภาพการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

ตารางที่ 5 สรุปการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D2) : การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรการฝึกอบรม

วัตถุประสงค์หลัก	วัตถุประสงค์ย่อย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา กับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	1.1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา กับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	ออกแบบร่างหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา กับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ 1)หลักการและเหตุผล 2)วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3)โครงสร้างของหลักสูตร 4)การจัดกิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย - หน่วยการเรียนรู้ - วัตถุประสงค์ - สารระ/เนื้อหา - กิจกรรม	- เอกสารหลักสูตรแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม	หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา กับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 5 สรุปการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D2) : การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรการฝึกอบรม (ต่อ)

วัตถุประสงค์หลัก	วัตถุประสงค์ย่อย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล
		<ul style="list-style-type: none"> - สื่อ/แหล่งเรียนรู้ - ระยะเวลา (ชม.) - การวัดผลและประเมินผล - ผลได้รับ - ใบความรู้ - แบบทดสอบ 		
	1.2 เพื่อหาคุณภาพของหลักสูตรการฝึกอบรม	<ul style="list-style-type: none"> - สันทนากลุ่มประเมินหลักสูตรการฝึกอบรม - ประเมินคุณภาพ Rating Scale 5 ระดับ 	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนได้แก่</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และ</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน</p>	<p>1) วิเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง</p> <p>2) วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพ Rating Scale 5 ระดับ โดยการหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)</p>

ตารางที่ 5 สรุปการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D2) : การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรการฝึกอบรม (ต่อ)

วัตถุประสงค์หลัก	วัตถุประสงค์ย่อย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล
	1.3 เพื่อหาคุณภาพและประสิทธิภาพของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม	ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ	1) ผู้เชี่ยวชาญ 5 คนได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน จำนวน 30 คน	1) วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) 2) ความยาก-ง่าย (p) 3) ค่าอำนาจจำแนก (r) 4) ค่าความเชื่อมั่นของ ดัชนีสูตร K.R.-20

ตารางที่ 5 สรุปการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D2) : การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรการฝึกอบรม (ต่อ)

วัตถุประสงค์หลัก	วัตถุประสงค์ย่อย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล
	1.4 เพื่อหาคุณภาพของแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตน	หาค่าความสอดคล้องเนื้อหา(Index of Item-Objective Congruence: IOC)	ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนา หลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน	- วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC))
	1.5 เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็น	หาค่าความสอดคล้องเนื้อหา(Index of Item-Objective Congruence: IOC)	ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนา หลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน	- วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC))

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนา (R2 : Research): ทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับ สังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและเครื่องมือในการวิจัยที่เตรียมไว้ ซึ่งดำเนินการจัดฝึกอบรมด้วยหลักสูตรการฝึกอบรม 2 วัน จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์

1. วัตถุประสงค์

เพื่อทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอกำมะงา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 6 ห้องเรียน รวม 99 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอกำมะงา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 58 คน โดยการคัดเลือกอาสาสมัครที่สนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมด้วยความสมัครใจ

3. เครื่องที่ใช้ในการวิจัย

3.1 หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3.2 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3.3 แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3.4 แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3.5 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จากขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4. แบบแผนการวิจัย

ตารางที่ 6 แบบแผนการวิจัยที่ 1

เพื่อทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้เพื่อพิจารณาถึงผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมดังกล่าว ซึ่งในการทดลองใช้มีแบบแผนการวิจัยแบบ (The One-Shot Posttest Design) คือ กลุ่มเดียวทดสอบหลัง (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 143)

การทดสอบก่อนการทดลอง	การทดลอง หลักสูตรการฝึกอบรม	การทดสอบหลังการทดลอง
T1	X	T2

T1 หมายถึง การทดสอบก่อนการทดลอง

X หมายถึง การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

T2 หมายถึง การทดสอบหลังการทดลอง

5. วิธีการดำเนินการ

5.1 ขั้นตอนการทดลอง เป็นขั้นที่ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

5.1.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ (1) หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคทฤษฎี 6 หน่วยการเรียนรู้ และภาคปฏิบัติ รวม 2 วัน (2) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะ ปรนัย 4 ตัวเลือก (3) แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 ด้าน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ (4) แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 ด้าน 15 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และ (5) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 ด้าน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

5.1.2 ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับขั้นตอนกิจกรรมโดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น รวมถึงวิธีวัดและประเมินผล และการลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน

5.2 ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามกิจกรรมโดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและใช้เครื่องมือในการวิจัยที่เตรียมไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 มีขั้นตอนดังนี้

5.2.2 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนการฝึกอบรม (Pretest) เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ ให้นักเรียนสอบก่อนที่จะใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นผ่านโปรแกรม (Google Form)

5.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดำเนินการฝึกอบรม 2 วัน โดยชี้แจงความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมให้นักเรียนได้เข้าใจตรงกัน

5.2.4 ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยมีครู วิทยากรให้ความรู้ รวมถึงการกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน

5.2.5 ผู้วิจัยเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา

5.2.6 ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรมโดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBTQ+)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอดภัย (it follows)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี่แหละตัวฉัน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ

5.2.7 และดำเนินการจัดฝึกอบรมด้วยหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามแผนที่กำหนดไว้

5.3 ขั้นหลังการทดลอง ภายหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินการทดลอง รายละเอียดดังนี้

5.3.1 ทดสอบหลังเรียน(Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบคู่ขนานกับแบบทดสอบก่อนเรียนผ่านโปรแกรม (Google Form)

5.3.2 ผู้วิจัยประเมินทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม โดยใช้แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.3.3 นักเรียนประเมินทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรมของตนเองประเมินจากการปฏิบัติตนของนักเรียน หลังจากผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม 1 เดือน โดยใช้แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านโปรแกรม (Google Form)

5.3.4 นักเรียนประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผ่านโปรแกรม (Google Form)

ตารางที่ 7 การจัดการเรียนรู้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม

วันที่	หน่วยการเรียนรู้	เรื่องที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้	การประเมินผล
วันที่ 5 มีนาคม 2565	หน่วยที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBTQ+) จำนวน 3 ชั่วโมง	- ความหมายและความสำคัญเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม - ความชอบและการแสดงออก - รูปแบบของความรัก	- ทดสอบความรู้ก่อนฝึกอบรม - การฟังบรรยาย (Lecture Method) - การลงมือปฏิบัติ (Practice) - การระดมสมอง (Brainstorming)	1. สังเกตพฤติกรรม 2. ประเมินผลงานจากการระดมสมอง

ตารางที่ 7 การจัดการเรียนรู้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม (ต่อ)

วันที่	หน่วยการเรียนรู้	เรื่องที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้	การประเมินผล
	หน่วยที่ 2 my body my choice จำนวน 3 ชั่วโมง	- สิทธิในร่างกายของ ตนเอง สัมผัสที่ดี และ สัมผัสที่ไม่ดี - สิทธิทางเพศ ความเท่า เทียมระหว่างเพศ - ความแตกต่างระหว่าง บุคคล	- เกมการเรียนรู้ (GBL: Games- Based Learning) - การเรียนรู้จากการ อภิปราย (Discussion Method) - การเรียนรู้ด้วย เทคโนโลยี (ICT Classroom)	1. สังเกตการณ์ มีส่วนร่วมใน กิจกรรมกลุ่ม และการ อภิปราย แลกเปลี่ยน 2. การร่วมตอบ คำถามและ แสดงความ คิดเห็น
	หน่วยที่ 3 เท่าเทียมยุติ ความรุนแรง จำนวน 3 ชั่วโมง	- พฤติกรรมทางเพศส่งผล ลบต่อตนเองและผู้อื่น - การเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น - พฤติกรรมทางเพศที่ ปลอดภัย	- การแสดงบทบาท สมมติ (Role Play) - การเรียนรู้จากการ อภิปราย (Discussion Method) - การเรียนรู้ด้วย เทคโนโลยี (ICT Classroom)	1. สังเกตการณ์ มีส่วนร่วมใน กิจกรรมกลุ่ม และการ อภิปราย แลกเปลี่ยน 2. การร่วมตอบ คำถามและ แสดงความ คิดเห็น

ตารางที่ 7 การจัดการเรียนรู้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม (ต่อ)

วันที่	หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง จัดกิจกรรมการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้	การประเมินผล
วันที่ 6 มีนาคม 2565	หน่วยที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบ ปลอดภัย (it follows) จำนวน 3 ชั่วโมง	- โรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ - การเข้ารับบริการ สุขภาพ - การมีเพศสัมพันธ์ที่ ปลอดภัยและรับผิดชอบ	- การฟังบรรยาย (Lecture Method) - การลงมือปฏิบัติ (Practice) - การเรียนรู้ด้วย เทคโนโลยี (ICT Classroom)	1. สังเกตการณ์ มีส่วนร่วมใน กิจกรรมในการ ลงมือปฏิบัติ2. การร่วมตอบ คำถามและ แสดงความ คิดเห็น
	หน่วยที่ 5 นี่แหละตัวฉัน จำนวน 2 ชั่วโมง	- ความรู้สึกที่ดีต่อเพศของ ตน - ความสำเร็จด้านการ เรียน การอยู่ร่วมกันใน สังคม อาชีพของตนเองใน อนาคต	- เกมการเรียนรู้ (GBL: Games- Based Learning) - การเรียนรู้จากการ อภิปราย (Discussion Method) - การเรียนรู้ด้วย เทคโนโลยี (ICT Classroom)	1. สังเกตการณ์ มีส่วนร่วมใน กิจกรรมกลุ่ม และการ อภิปราย แลกเปลี่ยน 2. การร่วมตอบ คำถามและ แสดงความ คิดเห็น
	หน่วยที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้าน เธอ จำนวน 2 ชั่วโมง	- ความแตกต่างระหว่าง ศาสนาและวัฒนธรรม - การยอมรับความ แตกต่างและความเท่า เทียมของสังคม	- การฟังบรรยาย (Lecture Method) - การระดมสมอง (Brainstorming) - การแสดงบทบาท สมมติ(Role Play) - ทดสอบความรู้หลัง ฝึกอบรม	1. สังเกต พฤติกรรม 2. ประเมินผล งานจากการ ระดมสมอง 3. การร่วมตอบ คำถามและ แสดงความ คิดเห็น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการฝึกอบรมทันที โดยการใช้ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์ความแตกต่างภายในกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง (Dependent samples t-test)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรทันที โดยการใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนเจตคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากผ่านการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรเป็นเวลา 1 เดือน โดยการใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

6.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรทันที โดยการใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ตารางที่ 8 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม

วัตถุประสงค์หลัก	วัตถุประสงค์ย่อย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/เอกสาร	เครื่องมือ	การวิเคราะห์
เพื่อทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	1) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	ขั้นก่อนการทดลอง 1.ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน	-นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน จำนวน 58 คน	-หลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	- วิเคราะห์ t-test แบบ Dependent samples - ร้อยละ (%) - ค่าเฉลี่ย (M) - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ตารางที่ 8 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม (ต่อ)

วัตถุประสงค์หลัก	วัตถุประสงค์ย่อย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/เอกสาร	เครื่องมือ	การวิเคราะห์
	2) เพื่อศึกษาทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม 3) เพื่อศึกษาทักษะในการปฏิบัติตน 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็น	ในการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม ชั้นการดำเนินการทดลอง ดำเนินการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นหลังการทดลอง 1.ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนจัดฝึกอบรม 2.จัดกิจกรรมฝึกอบรมตามที่กำหนดไว้		-แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ ก่อน- หลังฝึกอบรม - แบบวัดทัศนคติ -แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตน -แบบประเมินความคิดเห็น	

ตารางที่ 8 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม (ต่อ)

วัตถุประสงค์หลัก	วัตถุประสงค์ย่อย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/เอกสาร	เครื่องมือ	การวิเคราะห์
		3.ทดสอบ ความรู้ความ เข้าใจหลังการ จัดฝึกอบรม 4. ประเมิน ทักษะคติ 6. ประเมิน ทักษะในการ ปฏิบัติตน 7. ประเมิน ความคิดเห็น ของนักเรียน			

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D2 : Development) : ประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยประเมินผลและการสังเคราะห์หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์

1. วัตถุประสงค์

1.1 วัตถุประสงค์หลัก

- 1) เพื่อประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- 2) เพื่อสังเคราะห์หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2 วัตถุประสงค์ย่อย

- 1) เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนหลังฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับ
- 2) เพื่อประเมินทัศนคติ
- 3) เพื่อประเมินทักษะในการปฏิบัติตน
- 4) เพื่อประเมินความคิดเห็น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 6 ห้องเรียน รวม 99 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 58 คน โดยการคัดเลือกอาสาสมัครที่สนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมด้วยความสมัครใจ

3. วิธีดำเนินการ

การประเมินหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยดำเนินการประเมินหลังการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมด้วยหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีวิธีการดังนี้

3.1.1 นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจที่ได้ปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมฯ ทันที

3.1.2 นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน โดยให้เกณฑ์คะแนน ดังนี้ ตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

3.1.3 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมมา เปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์ความแตกต่างภายในกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง (Dependent samples t-test)

3.2 ประเมินทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในมิติความคิด หรือความเชื่อในเรื่องเพศ ที่ครอบคลุมถึงสิทธิทางเพศ ความเท่าเทียมทางเพศ บรรทัดฐานทางเพศ โดยใช้แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีวิธีการดังนี้

3.2.1 นำแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้ปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน ทันทีก่อนการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมฯ

3.2.2 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบ โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบบอิงเกณฑ์ (Criterion reference) แบ่งเป็น 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากการประเมินทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3.3 แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อประเมินความคิดและการเลือกปฏิบัติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม มีวิธีการดังนี้

3.3.1 นำแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนที่ได้ปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้ว ไปประเมินทักษะในการปฏิบัติตนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน หลังการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมฯ เป็นเวลา 1 เดือน โดยใช้แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตน แบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยนักเรียนประเมินตนเอง

3.3.2 นำแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนมาวิเคราะห์ ระดับทักษะที่สามารถปฏิบัติตน

การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากการประเมินทักษะในการปฏิบัติตน หลังการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นเวลา 1 เดือน มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3.4 ประเมินความคิดเห็นของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น มีวิธีการดังนี้

3.4.1 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ได้ปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้ว ไปประเมินกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน ทันทีหลังการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมฯ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยนักเรียนเป็นผู้ประเมิน

3.4.2 นำแบบสอบถามความคิดเห็นมาวิเคราะห์ ระดับความคิดเห็น

การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

จากนั้น ผู้วิจัยทำสังเคราะห์หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากนำไปใช้

ตารางที่ 9 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรม

วัตถุประสงค์หลัก	วัตถุประสงค์ย่อย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/เอกสาร	เครื่องมือ	การวิเคราะห์
เพื่อประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	1) เพื่อประเมินผลแบบทดสอบก่อนหลังฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อประเมินทัศนคติ 3) เพื่อทักษะในการปฏิบัติตน 4) เพื่อประเมินความคิดเห็น	ขั้นก่อนการทดลอง 1.ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดตะคร้ำเอนในการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม ขั้นการดำเนินการทดลอง ดำเนินการสอนโดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	-นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน จำนวน 58 คน	-หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น -แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลังฝึกอบรม -แบบวัดทัศนคติ -แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนของนักเรียน -แบบประเมินความคิดเห็น	- วิเคราะห์ t-test แบบ dependent samples - ร้อยละ (%) - ค่าเฉลี่ย (M) - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ตารางที่ 9 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรม (ต่อ)

วัตถุประสงค์หลัก	วัตถุประสงค์ย่อย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/เอกสาร	เครื่องมือ	การวิเคราะห์
		<p>ขั้นหลังการทดลอง</p> <p>1. ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนการจัดฝึกอบรม</p> <p>2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรการฝึกอบรมที่กำหนดไว้</p> <p>3. ทดสอบความรู้ความเข้าใจหลังการจัดฝึกอบรม</p> <p>4. ประเมินทัศนคติ</p> <p>5. ประเมินทักษะในการปฏิบัติตนของนักเรียน</p> <p>6. ประเมินความคิดเห็นของนักเรียน</p>			

ตารางที่ 9 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรม (ต่อ)

วัตถุประสงค์หลัก	วัตถุประสงค์ย่อย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/เอกสาร	เครื่องมือ	การวิเคราะห์
เพื่อสังเคราะห์หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น		สังเคราะห์ ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม และผลการประเมินการใช้หลักสูตร	หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และผลการประเมินการใช้หลักสูตร	หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และผลการประเมินการใช้หลักสูตร	วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม 3) การทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม และ 4) การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม โดยมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เป็นหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis)

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

ผลการศึกษาความต้องการข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม 3) ศึกษาความต้องการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 4) สอบถามความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

จากการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาดังนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยม และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่ไปด้วยกัน

ดังนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์กล่าว ผู้วิจัยจึงได้การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเนื้อหาสาระของหลักสูตรการฝึกอบรมนี้ ได้จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตร

สถานศึกษา เมื่อทบทวนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จัดทำโดย สพฐ. (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ให้แนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการสอนเพศวิถีศึกษา โดยบรรจุเนื้อหาการเรียนรู้อะไรเพศวิถีศึกษาเน้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นหลัก พบว่า ยังไม่ครอบคลุมและบางเรื่องไม่ทันสมัย ขาดมิติอันเป็นรากฐานสำคัญ คือการสอนเรื่องการเคารพสิทธิและความเท่าเทียมทางเพศ จึงอาจเรียกได้ว่า เพศวิถีศึกษาของไทย คือการเรียนการสอนเพื่อการแก้ปัญหาเฉพาะด้าน ซึ่งไม่ตรงกับหลักการของเพศวิถีศึกษารอบด้านที่ว่า ต้องเป็นการสอน “ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิและให้ความสำคัญกับเพศภาวะ ซึ่งครอบคลุมมากกว่าการมุ่งเน้นที่การป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์” เพื่อให้ให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมความรู้ ความเข้าใจ เรื่องเพศวิถีศึกษากับพฤติกรรม 2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษากับพฤติกรรม 3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพฤติกรรม 4. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตและประเพณีและวัฒนธรรม

1.2 ผลการวิเคราะห์เอกสารแนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพฤติกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพฤติกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้ (1) การประยุกต์ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยคำนึงถึงความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง (3) การใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ในการจัดระบบการใช้สื่อการสอนหลายอย่างมาช่วยในการสอนให้เหมาะสมและใช้เป็นแหล่งความรู้สำหรับนักเรียน (4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน โดยการนำเอากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน (5) การจัดสภาพการเรียนรู้โดยยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ มีการเสริมแรงให้กับผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปทีละขั้นตอนตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียน สำหรับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดรูปแบบหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพฤติกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นำไปสู่ขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม คือ การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D1) การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม คือ การกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมาย การทำโครงร่างเนื้อหาสาระ การเลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้

การกำหนดการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร ชั้นตอนที่ 3 (R2 : Research): ทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม คือ การนำหลักสูตรไปใช้ และชั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D2 : Development) : ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม คือ การประเมินหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร ว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพเพียงใด จากนั้นนำมากำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยหลัก) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สาระ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และใบความรู้ 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและการประเมินผล

อีกทั้งแนวคิดและทฤษฎีเพศวิถีศึกษา มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนของวัยรุ่น คือ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของร่างกายตามธรรมชาติของเพศ การเปลี่ยนแปลงอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และความสัมพันธ์ระหว่างเพศ รู้จักการดูแลรักษา อวัยวะเพศ และระบบสืบพันธุ์ของมนุษย์ รู้และเข้าใจการมีเพศสัมพันธ์ โรคติดต่อ และปัญหาจากการมีเพศสัมพันธ์ ช่วยให้รู้ เข้าใจ และยอมรับในความแตกต่างของเพศ ตลอดจนเป็นแนวทางในการปูพื้นฐานการวางแผนและสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตผ่านมิติมุมมองของเพศวิถี ซึ่งประกอบด้วย 6 มิติ คือ มิติของความปรารถนาการประพฤติ ปฏิบัติ และอัตลักษณ์ (Erotic desires, Practices and Identity) มิติ การนำเสนอร่างกาย (Appearances and Display) มิติ ของพฤติกรรมและ กิริยามารยาท (Behaviors and Manners) มิติ ของการดึงดูดทางเพศ (Attraction) มิติ ของความสัมพันธ์ (Relationship) และมิติของเพศสัมพันธ์ (Having sex) รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้นักเรียนจากกลุ่มต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนอย่างทั่วถึง ลดการแบ่งแยกของกลุ่มต่าง ๆ ในผู้เรียนให้หมดไป การสร้างสัมพันธ์ไมตรีในมนุษย์ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสังคม องค์ประกอบทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ เพศ ความสามารถพิเศษ หรือความถนัดของบุคคล ชั้นทางสังคม ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล และมีอิทธิพลต่อการก่อเกิดความรู้ต่างๆ มีเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมในสังคม การปรับเปลี่ยนความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม ตลอดจนการจัดการศึกษาแบบ พหุวัฒนธรรมศึกษา ควรมีการปรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียนให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เป็นขั้นตอนการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคม พหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นในการสร้าง หลักสูตรการฝึกอบรม โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

หลักสูตรการฝึกอบรมและเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบเนื้อหาการฝึกอบรมของนักเรียน รวมทั้งศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมและเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมจากผู้เรียน ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร โดยแบ่งออกเป็น 6 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ 1. เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBTQ+) 2. my body my choice 3. เท่าเทียมยุติความรุนแรง 4. รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอดภัย (it follows) 5. นี่แหละตัวฉัน 6. เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ดังนี้

- 1) ศึกษาความต้องการของหลักสูตรการฝึกอบรม
- 2) สร้างและออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรม
- 3) นำหลักสูตรการฝึกอบรมที่พัฒนาไปหาคุณภาพของหลักสูตรการฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน
- 4) ประเมินคุณภาพ Rating Scale 5 ระดับโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และแก้ไขหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเผยแพร่ต่อไป

1.3 ผลการศึกษาศึกษาความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบเนื้อหาการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการสอบถามความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 99 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจาก 1) สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) สอบถามความต้องการในการฝึกอบรม และ 3) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 6

ตารางที่ 10 ข้อมูลสถานภาพ

ข้อมูลสถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	42	42.42
1.2 หญิง	57	57.57
รวม	99	100.00
2. อายุ		
2.1 อายุ 12 ปี	7	7.07
2.2 อายุ 13 ปี	38	38.38
2.3 อายุ 14 ปี	37	37.37
2.4 อายุ 15 ปี	16	16.16
2.5 อายุ 18 ปี	1	0.11
รวม	99	100.00
3. ระดับชั้น		
3.1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	18	18.18
3.2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	40	40.40
3.3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	41	41.41
รวม	99	100.00

จากตารางที่ 10 ข้อมูลสถานภาพเกี่ยวกับเพศ อายุ และระดับชั้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 99 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42.42 เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 57.57 โดยมีอายุระหว่าง 12-18 ปี ดังนี้ อายุ 12 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.07 อายุ 13 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38.38 อายุ 14 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 37.37 อายุ 15 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16.16 อายุ 18 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.01 และศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 40.40 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 41.41 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความต้องการในการฝึกอบรม ได้แก่ เนื้อหา รูปแบบและกิจกรรมการฝึกอบรม สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รูปแบบการประเมินผล วิธีการวัดและประเมินผล สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 เป็นนักเรียนจำนวน 99 คน โดยมีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ความต้องการในการฝึกอบรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ	จำนวน นักเรียน (คน)	ร้อยละ
1. นักเรียนสนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือไม่		
สนใจ	73	73.73
ไม่สนใจ	26	26.26
รวม	99	100.00
2. นักเรียนคิดว่า การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรเรียนรู้เรื่องใดบ้าง		
พัฒนาการทางเพศ เช่น พัฒนาการทางเพศของเพศชายและเพศหญิง	26	12.21
สุขอนามัยทางเพศ เช่น การดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศของเพศชายและเพศหญิง	42	19.72
พฤติกรรมทางเพศ เช่น แนวทางในการปฏิบัติตนของเพศของเพศชายและเพศหญิง	34	15.96
สัมพันธภาพ เช่น ความสัมพันธ์ในวัยเรียนของเพศชายและเพศหญิง	21	9.86
ทักษะส่วนบุคคล เช่น กระบวนการเรียนรู้ การดำเนินชีวิตและการเพิ่มศักยภาพของเรา	30	14.08
สังคมและวัฒนธรรม เช่น วิธีทางในการดำรงชีวิตร่วมกัน	44	20.66
บทบาททางเพศ เช่น บทบาททางเพศของเพศชายและเพศหญิง	15	7.04
อื่นๆ	1	0.47
รวม	213	100

ตารางที่ 11 ความต้องการในการฝึกอบรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ
3. นักเรียนคิดว่าควรจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในลักษณะใด		
เรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน	42	14.79
เรียนรู้ร่วมกับการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้	42	14.79
เรียนรู้กับเพื่อนในระดับชั้นเดียวกัน	40	14.08
เรียนรู้กับเพื่อนต่างระดับชั้น	9	3.17
กิจกรรมกลุ่ม	30	10.56
กรณีศึกษา/กรณีตัวอย่าง	18	6.34
สถานการณ์จำลอง	48	16.90
บทบาทสมมติ	10	3.52
เกม	23	8.10
ออนไลน์	21	7.39
อื่นๆ	1	0.35
รวม	284	100.00
4. นักเรียนคิดว่าควรมีการประเมินผล การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยวิธีใด		
แบบทดสอบ	66	44.30
ผลงาน/ชิ้นงาน	31	20.81
สัมภาษณ์	14	9.40
สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม	37	24.83
อื่นๆ	1	0.67
รวม	149	100.00

ตารางที่ 11 ความต้องการในการฝึกอบรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ
5. นักเรียนคิดว่าควรมีสื่อและการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรใช้อะไรบ้าง		
วิดีโอทัศน์	34	20.24
แบบฝึกหัด	35	20.83
สัมภาระ	0	0.00
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	39	23.21
บุคคล	0	0.00
อินเทอร์เน็ต	51	30.36
PowerPoint	8	4.76
อื่นๆ	1	0.60
รวม	168	100.00
6. นักเรียนคิดว่าช่วงเวลาจัดกิจกรรมแต่ละหัวข้อ การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรใช้เวลาใด		
วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์)	38	38.38
ปิดเทอม	21	21.21
หลังเลิกเรียน	36	36.36
อื่นๆ	4	4.04
รวม	99	100
7. นักเรียนคิดว่าระยะเวลาจัดกิจกรรมแต่ละหัวข้อ การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรใช้เวลาเท่าไร		
2 ชั่วโมง	71	71.72
3 ชั่วโมง	17	17.17
อื่นๆ	11	11.11
รวม	99	100

* ข้อ 2-5 ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 11 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความต้องการในการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านเนื้อหา รูปแบบและกิจกรรมการฝึกอบรม สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รูปแบบการประเมินผล วิธีการวัดและประเมินผล พบว่า

1. นักเรียนสนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสนใจ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 73.73 และไม่สนใจ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26.26

2. นักเรียนคิดว่า การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรเรียนรู้เรื่องสังคมและวัฒนธรรม เช่น วิถีทางในการดำรงชีวิตร่วมกัน จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 20.66 เรื่องสุขอนามัยทางเพศ เช่น การดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศของเพศชายและเพศหญิง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 19.72 เรื่องพฤติกรรมทางเพศ เช่น แนวทางในการปฏิบัติตนของเพศชายและเพศหญิง จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 15.96 เรื่องทักษะส่วนบุคคล เช่น กระบวนการเรียนรู้ การดำเนินชีวิตและการเพิ่มศักยภาพของตัวเรา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 14.08 เรื่องพัฒนาการทางเพศ เช่น พัฒนาการทางเพศของเพศชายและเพศหญิง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 12.21 เรื่องสัมพันธภาพ เช่น ความสัมพันธ์ในวัยเรียนของเพศชายและเพศหญิง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 9.86 เรื่องบทบาททางเพศ เช่น บทบาททางเพศของเพศชายและเพศหญิง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.04 และเรื่องอื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.47 ตามลำดับ

3. นักเรียนคิดว่าควรจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในลักษณะสถานการณ์จำลอง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 16.90 เรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 14.79 เรียนรู้ร่วมกับการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 14.79 เรียนรู้กับเพื่อนในระดับชั้นเดียวกัน จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 14.08 กิจกรรมกลุ่ม จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 10.56 เกม จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 8.10 ออนไลน์ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 7.39 กรณีศึกษา/กรณีตัวอย่าง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.34 บทบาทสมมุติ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.52 เรียนรู้กับเพื่อนต่างระดับชั้น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.17 และอื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.35 ตามลำดับ

4. นักเรียนคิดว่าควรมีการประเมินผล การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยวิธีแบบทดสอบ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 24.83 ผลงาน/ชิ้นงาน จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 20.81 สัมภาษณ์ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 9.40 และอื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.61 ตามลำดับ

5. นักเรียนคิดว่าควรมีสื่อและการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรใช้อินเทอร์เน็ต จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 30.36 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 23.21 แบบฝึกหัด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 วิดิทัศน์ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 20.24 PowerPoint จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76 และอื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60 ตามลำดับ

6. นักเรียนคิดว่าช่วงเวลาจัดกิจกรรมแต่ละหัวข้อ การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรใช้ช่วงเวลาวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์) จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38.38 หลังเลิกเรียน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 ปิดเทอม จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21.21 และอื่นๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.04 ตามลำดับ

7. นักเรียนคิดว่าระยะเวลาจัดกิจกรรมแต่ละหัวข้อ การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรใช้เวลา 2 ชั่วโมง จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 71.72 จำนวน 3 ชั่วโมง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.17 และอื่นๆ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 ตามลำดับ

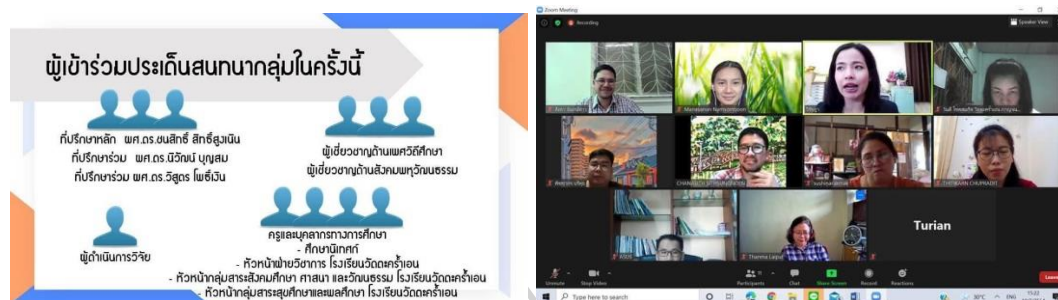
ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

จากการศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าการจัดฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ต้องจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ตรงตามความต้องการ มีความเหมาะสมกับช่วงวัย ช่วงชั้นของผู้เรียน อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนต่างห้อง เพื่อนต่างชั้นเรียน และควรจัดในช่วงเสาร์-อาทิตย์ เพื่อจะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รวมถึงควรมีการเสริมความรู้ในมิติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม

1.4 ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2564 ผ่านระบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชัน Zoom Meeting ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน

ครูวิชาการ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม 1 คน รวม 7 คน ประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคม

ภาพที่ 10 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ขั้นตอนที่ 1

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ครูวิชาการ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม 1 คน โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การเรียนรู้ มีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 13

ตารางที่ 12 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	3	42.86
1.2 หญิง	4	57.14
รวม	7	100.00
2. ระดับการศึกษา		
2.1 ปริญญาตรี	3	42.86
2.2 ปริญญาโท	1	14.28
2.3 ปริญญาเอก	3	42.86
รวม	7	100.00

ตารางที่ 12 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป (ต่อ)

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3. ประสบการณ์ทำงาน		
3.1 1-5 ปี	1	14.28
3.2 6-10 ปี	1	14.28
3.3 มากกว่า 10 ปี	5	71.43
รวม	7	100.00
4. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม”		
4.1 ไม่มี	5	71.43
4.2 มี เกี่ยวข้องกับ	2	28.57
รวม	7	100.00

จากตารางที่ 12 ข้อมูลสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ครูวิชาการ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม 1 คน รวม 7 คน พบว่าเป็นเพศหญิง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 และเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 มีระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 ปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 ปริญญาโท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.28 มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.28 ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.28 และไม่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 และมีความรู้เกี่ยวกับเพศวิถีศึกษา สังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีรายละเอียดดังนี้

จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในประเด็นด้านเนื้อหา รูปแบบและกิจกรรมการฝึกอบรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 1 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน ครูวิชาการ 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้าน
เพศวิถีศึกษา 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม 1 คน รวม 7 คน เพื่อหาข้อมูลมาพัฒนา
หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จากผลการศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม
เรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากหัวหน้ากลุ่ม
สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ครูวิชาการ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้าน
สุขศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม 1 คน รวม 7 คน โดยใช้การสนทนากลุ่ม
(Focus Group Discussion: FGD) เพื่อสอบถามความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร
การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
จากประเด็นคำถาม 4 ประเด็น นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านเนื้อหาของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคม
พหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควร มีลักษณะดังนี้

โดยสรุป ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ ด้านเนื้อควรมี
ความแตกต่างกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ให้ความสำคัญเรื่องเพศและ
สัมพันธ์ภาพที่เหมาะสมกับวัยและบริบททางวัฒนธรรม เพื่อให้บุคคลมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรม
ที่ถูกต้องในเรื่องเพศ ตลอดจนสามารถปรับตัวตามพัฒนาการชีวิตได้อย่างเหมาะสม รู้จักบทบาทและ
คุณค่าของความเป็นชายและหญิงในสังคม ความเข้าใจและคุณค่าของตนเอง ครอบครัว มีทักษะใน
การดำเนินชีวิต สามารถรู้เท่าทันภัยของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ และการป้องกันการ
การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ดังคำกล่าวที่ว่า

“ปัจจุบันเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรมยังไม่ได้ถูกพูดถึงในสังคมอย่างแพร่หลาย
ควรวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ความแตกต่างทางชาติพันธุ์
และต้องระมัดระวังเรื่องศาสนา”

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมพหุวัฒนธรรม

“ควรหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่อาจทำให้ผู้เรียนสับสนและตีความออกไปในหลายรูปแบบ
ควรระบุหรือขยายความเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ใช้ภาษาให้มีความเข้าใจง่าย
สอดคล้องกับชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น”

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ประเด็นที่ 2 รูปแบบและกิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรมีลักษณะดังนี้

โดยสรุป ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ การกำหนดรูปแบบและกิจกรรม ต้องให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควรมีกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจ ตระหนักรู้ การจำลองสถานการณ์ต่างๆ บทบาทสมมุติ เพื่อให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ เข้าใจและเข้าถึงได้มากขึ้น ให้เป็นห้องเรียนที่เปิดพื้นที่การแสดงความคิดเห็น การแสดงออก เพื่อที่จะสื่อสารกับคนอื่นได้ ทำให้เห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น เน้นการพูดคุย อภิปรายร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ การบูลลี่ เป็นต้น ดังคำกล่าวที่ว่า

“การตั้งคำถาม ถามอย่างไรให้ผู้เรียนคิด ถามอย่างไรให้ผู้เรียนรู้สึก ถามอย่างไรให้เกิดความท้าทาย เพราะการที่ผู้เรียนจะเกิดองค์ความรู้ได้นั้น ต้องสงสัยก่อนให้ผู้เรียนได้คิด ครูต้องเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียน ตั้งคำถามทรงพลัง ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร”

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา

“ทำอย่างไรให้เข้าใจว่าคนมีความหลากหลายทางเพศ หลากหลายทางสังคม มีทั้งคนจน ขาดพันธุ ควรมีกิจกรรมที่สร้างความตระหนักรู้ ให้เข้าถึงสิทธิมนุษยชน เห็นอกเห็นใจเหมือนว่าเป็นเรื่องของตนเอง”

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ประเด็นที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรมีลักษณะดังนี้

โดยสรุป ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ ควรเป็นสื่อวีดิทัศน์หรือคลิปสั้น ไม่ควรจะเป็นเอกสาร อาจจะนำเสนอเป็นตัวการ์ตูน ภาพเล่าเรื่องราวต่างๆที่ทำให้ชวนติดตาม ไม่ทำให้รู้สึกเขินอายเมื่อได้อ่าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการดูแลสุขภาพทางเพศ โรคทางเพศสัมพันธ์ อีกทั้งการสืบค้นจากโซเชียลมีเดียก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ทำให้นักเรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ที่หลากหลาย ทั้งยังสอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงโรคระบาดโควิดได้ โดยนำเอาเทคโนโลยีมาเป็นส่วนช่วยในการจัดการเรียนรู้ ดังคำกล่าวที่ว่า

“เด็กบางคนรับรู้ปรสกลืนเสียงได้ไม่เท่ากัน ดังนั้นต้องระมัดระวังการสื่อสาร ไม่เช่นนั้นจะกลายเป็นตายสองคม”

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา

“ควรจัดหาผู้มีประสบการณ์ตรงมาถ่ายทอดองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ
ผู้เรียน โดยการเชิญวิทยากรเพศทางเลือกมาบรรยายโดยตรง เพราะรูปแบบความรักต่างๆ
เป็นสิ่งสวยงาม เป็นเรื่องของเพศรส เป็นความชื่นชอบ”

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา

“ควรใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งสังคมออนไลน์
ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน”

ศึกษานิเทศก์

ประเด็นที่ 4 วิธีการวัดและประเมินผลของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับ
สังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ท่านคิดว่าควรมีรูปแบบการประเมินผล
การฝึกอบรม ควรมีลักษณะดังนี้

โดยสรุป ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ ควรเปิดโอกาสให้
นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน การแสดงบทบาทสมมติ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยสังเกตการณ์
ทำงานร่วมกันหรือการนำเสนอ ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถวัดผลระหว่างการทำกิจกรรมได้
โดยการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการ สามารถทำการวัดผลได้หลายรูปแบบ
จากแบบทดสอบ ประเมินทัศนคติ ประเมินทักษะในการปฏิบัติตน และประเมินความคิดเห็น
ดังกล่าวที่ว่า

“การประเมินผู้เรียน ให้นับการสังเกตการณ์ทำงานร่วมกันหรือการนำเสนอ ในการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้สามารถวัดผลระหว่างการทำกิจกรรม ซึ่งไม่จำเป็นต้องวัดผลจากแบบทดสอบเพียง
อย่างเดียว”

ครูวิชาการ

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาและหาคุณภาพหลักสูตรการฝึกอบรม

จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ การศึกษาความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบเนื้อหาการฝึกอบรม
ประเด็นการสนทนากลุ่มของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานหลักสูตร
การฝึกอบรมทั้งหมดที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาและสร้างฉบับร่างหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง
เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญ

ด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม (ฉบับร่าง)

ในการออกแบบพัฒนาผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนข้างต้นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์รวมทั้งคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาออกแบบพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เป็นสื่อและนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

1.1 องค์ประกอบหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จึงเป็นเครื่องมือที่ครูสามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุผล โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และการจัดกิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นกับการเตรียมความพร้อมแก่เด็กและเยาวชนผ่านความรู้และทักษะในการตัดสินใจบนพื้นฐานของความรับผิดชอบให้กับตนเอง โดยเฉพาะในบริบทที่ต้องสัมผัสและพบเจอกับสื่อด้านเพศมากขึ้น ทั้งในอินเทอร์เน็ต และสื่ออื่น ๆ และในปัจจุบันยังมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ต้องให้ความรู้เกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งความพยายามดังกล่าวเกิดจากการตระหนักถึงความจำเป็นของเด็กและเยาวชนในการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศวิถีศึกษา การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

การฝึกอบรมจึงเป็นกระบวนการที่ช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทักษะคิของบุคคลให้เป็นในทางที่ดีขึ้น และเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติตนในเรื่องเพศวิถีศึกษา ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเยาวชนมากที่สุด เป้าหมายของเพศวิถีศึกษาในไทยมีตัวประเมินหลักอยู่ที่การลดการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น แต่ละเลยความสำคัญของการสอนเกี่ยวกับเพศภาวะ สิทธิ และอำนาจ ที่เป็นเช่นนี้เพราะจุดเริ่มต้นการพัฒนาเพศวิถีศึกษาอย่างเป็นระบบในระบบการศึกษา คือการลดจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มประชากรวัยเจริญพันธุ์ และสถานการณ์ท้องในวัยรุ่น และปัจจุบันพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ยังยืนยันเป้าหมายเดิมของเพศวิถีศึกษาที่เน้นการแก้ปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น สิ่งนี้ทำให้หลักสูตรการสอนเน้นเนื้อหาแนวป้องกัน แต่ยังขาดมิติอันเป็นรากฐานสำคัญ คือ การสอนเรื่องการเคารพสิทธิและความเท่าเทียมทางเพศ จึงอาจเรียกได้ว่าเพศวิถีศึกษาของไทย คือการเรียนการสอนเพื่อการแก้ปัญหาเฉพาะด้าน ซึ่งไม่ตรงกับหลักการของเพศวิถีศึกษารอบด้านที่ว่า ต้องเป็นการสอนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิและให้ความสำคัญกับเพศภาวะ

ซึ่งครอบคลุมมากกว่าการมุ่งเน้นที่การป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ, 2557) นอกจากนี้ยังพบว่า ในการกำหนดตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ตัวชี้วัดต่าง ๆ ไม่ครอบคลุมหลักการของเพศวิถีศึกษารอบด้าน กล่าวคือ มีประเด็นพัฒนาการทางเพศของมนุษย์ สุขภาวะทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ สัมพันธภาพ ทักษะส่วนบุคคล ทักษะชีวิต แต่ไม่ปรากฏมิติและตัวชี้วัดประเด็นเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม และสิทธิเพื่อให้เกิดกระบวนการทัศนสำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วัฒนธรรมเป็นทุนความรู้สำคัญเกี่ยวกับความหลากหลายทางกลุ่มชน (ethnicity) เชื้อชาติ (race) ชาติพันธุ์ ภาษา (language) ศาสนา (religion) ขนบประเพณีและวิถีชีวิต เพศ (gender) บทบาททางเพศ (sexual orientation) ขนชั้นทางสังคม กลุ่มภูมิภาค กลุ่มความต้องการพิเศษ ความสามารถพิเศษ (exceptionalities) สถานะของครอบครัว (socioeconomic status) และพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ (geographical area) เพื่อการถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรม โดยจัดการเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม เข้าใจ ตระหนัก มีความไวทางวัฒนธรรม ยอมรับ และให้คุณค่าความต่างทางวัฒนธรรม การสอนให้เด็กมีค่านิยมเชิงบวกเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ นับถือในความเป็นมนุษย์ที่มีความแตกต่างในแต่ละวัฒนธรรม ต่างในวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ โดยเริ่มต้นจากการเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในบ้าน ชุมชน โรงเรียน ซึ่งเป็นรากฐาน สำคัญที่ขยายออกไปสู่สังคมใหญ่ ประเทศชาติ และโลก

ดังนั้นหลักสูตรเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จึงเน้นความสำคัญให้ผู้เข้ารับการอบรมความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี มีทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม และบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมความรู้ ความเข้าใจ เรื่องเพศวิถีศึกษากับพหุวัฒนธรรม
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษากับพหุวัฒนธรรม
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม
4. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตและประเพณีและวัฒนธรรม

โครงสร้างของหลักสูตร

หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียน ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ตามโครงสร้างดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBT) จำนวน 3 ชั่วโมง

- ความหมายและความสำคัญเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม
- ความชอบและการแสดงออกทางเพศ
- รูปแบบของความรัก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice จำนวน 3 ชั่วโมง

- สิทธิในร่างกายของตนเอง สัมผัสที่ดี และสัมผัสที่ไม่ดี
- สิทธิทางเพศ ความเท่าเทียมระหว่างเพศ
- ความแตกต่างระหว่างบุคคล

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง ด้วยจำนวน 3 ชั่วโมง

- พฤติกรรมทางเพศที่ส่งผลต่อตนเองและผู้อื่น
- การเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น
- พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอมๆ (it follows) จำนวน 3

ชั่วโมง

- โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- การเข้ารับบริการทางสุขภาพ
- การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและรับผิดชอบ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี่แหละตัวฉัน จำนวน 2 ชั่วโมง

- ความรู้สึกที่ดีต่อเพศของตน
- ความสำเร็จด้านการเรียน การอยู่ร่วมกันในสังคม อาชีพของตนเองในอนาคต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ จำนวน 2 ชั่วโมง

- ความแตกต่างระหว่างศาสนาและวัฒนธรรม
- การยอมรับความแตกต่างและความเท่าเทียมของสังคม

กิจกรรมการเรียนรู้

1. การฟังบรรยาย (Lecture Method) จากวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญในเนื้อหา ตามหลักสูตรการฝึกอบรมและการจัดกิจกรรมให้ปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
2. การลงมือปฏิบัติ (Practice) ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในเนื้อหาการฝึกอบรม ซึ่งเป็นกิจกรรมกลุ่ม โดยมีวิทยากรคอยชี้แนะ
3. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการประชุมย่อย 7-10 คน ทุกคนในกลุ่มได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ทักษะคิด อย่างเสรีภาพในกลุ่มยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้

4. เกมการณ้เรียนรู้ (GBL: Games- Based Learning) ออกแบบมาเพื่อให้มีความสนุกสนานไปพร้อมๆ กับการได้รับความรู้ โดยสอดแทรกเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรนั้นๆ เอาไว้ในเกมและให้ผู้เรียนลงมือเล่นเกมโดยที่ผู้เข้าร่วมรับการอบรมจะได้รับความรู้ต่างๆ ของหลักสูตรนั้นผ่านการเล่นเกมอีกด้วย

5. การเรียนรู้จากการอภิปราย (Discussion Method) โดยวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยวิทยากรช่วยชี้แนะประเด็นมุมมองในการปรับปรุงพัฒนา ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

6. การแสดงบทบาทสมมติ(Role Play) เป็นการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจได้ด้วยตนเอง โดยเน้นกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีส่วนร่วมและเน้นผู้เข้าร่วมอบรมเป็นศูนย์กลาง การสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีส่วนร่วมในการเรียน ให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้แสดงออก ทั้งทางด้านความคิดและท่าทางการแสดง ซึ่งจะทำให้ผู้เข้าร่วมอบรมเกิดการเรียนรู้ ได้เกิดความสุขสนุกสนานและเพลิดเพลิน

7. การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี (ICT Classroom) เป็นการใช้สื่อที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสนุกสนานไปพร้อมๆ กับการได้รับความรู้ต่างๆ

สื่อการสอน

สื่อการสอนประกอบการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ประกอบด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBT)

1. กระดาษ flip chart
2. ปากกาเคมี
3. กระดาษขาว
4. Draw for you เรื่อง ความรักครั้งแรก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice

1. บัตรคำ (สื่อ PPT) 27 คำ
2. ดุคลิปวีดีโอ เด็กผู้หญิงคนหนึ่งโดนชายแปลกหน้าเดินตาม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง

1. วีดีโอทัศน์ เรื่อง การทำแท้ง
2. animation เรื่อง การตัดสินใจและการแก้ปัญหา/การตระหนักในการมีเพศสัมพันธ์

ที่รับผิดชอบ

3. แสดงบทบาทสมมติวิธีการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอมๆ (it follows)

1. ตารางเปรียบเทียบ
2. ข้อมูลอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
3. ข้อมูลการเข้ารับบริการทางสุขภาพ
4. คลิปภาพยนตร์ เรื่อง it follows

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี่แหละตัวฉัน

1. คลิปวิดีโอ บทบาทหน้าที่/การเห็นคุณค่าในตนเอง
2. ละครดาช
3. ปากกา
4. animation เรื่อง กฎหมายที่ควรรู้ในเรื่องเพศ / การสร้างเป้าหมายให้ตนเอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ

1. ชมคลิป ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ
2. คลิปวิดีโอ เด็กต่างสัญชาติ
3. ฉลากสถานการณ์

การวัดและการประเมินผล

ภาคทฤษฎี

1. แบบทดสอบก่อนเรียนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม ใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบจำนวน 4 ตัวเลือก ก ข ค และ ง มีทั้งหมด 20 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย 1.ความแตกต่างระหว่างศาสนา เพศ และอาชีพ 2.ความเสมอภาคทางเพศ 3.ค่านิยมทางเพศของตนเองและสังคมพหุวัฒนธรรม 4.การป้องกัน การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และ 5.การเรียนรู้อยู่ร่วมกันสันติสุข ในด้านความเข้าใจ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่จำนวน 20 ข้อ

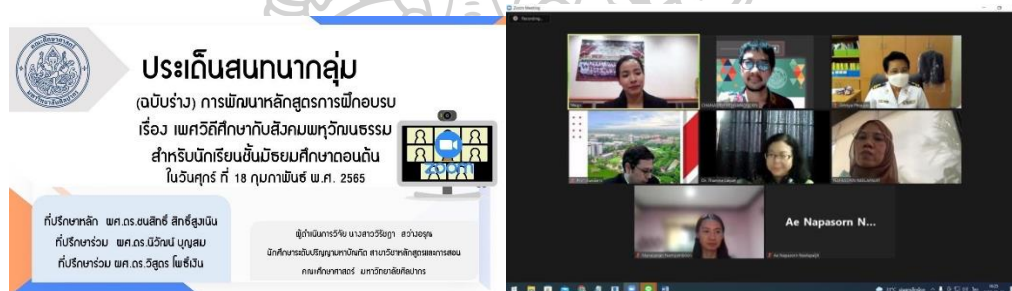
ภาคปฏิบัติ

1. แบบวัดทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1.บทบาทชายหญิง/เพศภาวะ 2.พัฒนาการทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ 3.สิทธิทางเพศ และความเป็นพลเมือง 4.ความรุนแรง 5.ตัวตนและความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20

2. แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1.รักษานวลสงวนตัว 2.การให้เกียรติและการวางตัว 3.สร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจซึ่งเป็นแบบพฤติกรรม มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

2. ผลการพิจารณาประเด็นสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (ฉบับร่าง)

ผลการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2565 ผ่านระบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชัน Zoom Meeting ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมด้านองค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ หลักสูตรภาคทฤษฎีทั้งหมด 6 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBTQ+) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอมๆ (it follows) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นิ้แหละตัวฉัน หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ และภาคปฏิบัติเพศวิถีศึกษา

ภาพที่ 11 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ชั้นตอนที่ 2

ตารางที่ 13 ผลการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็นคำถาม	คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเด็นที่ 1 หลักการและเหตุผล ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)	- ควรเรียงลำดับความสำคัญในการเรียบเรียงเนื้อหา สภาพปัจจุบัน
ประเด็นที่ 2 วัตถุประสงค์ ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)	- แก้ไขวัตถุประสงค์ในข้อที่ 4 เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตและประเพณีและวัฒนธรรม ใช้คำที่แคบลง
ประเด็นที่ 3 โครงสร้างของหลักสูตร ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)	- ปรับโครงสร้างหลักสูตร เรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา
ประเด็นที่ 4 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สาร เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และใบความรู้ ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)	- ปรับชื่อหน่วยให้ทันสมัย - ระบุกิจกรรมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
ประเด็นที่ 5 สื่อ/แหล่งเรียนรู้ ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)	- ระบุสื่อและแหล่งเรียนรู้ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
ประเด็นที่ 6 การวัดและการประเมินผล ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)	-
ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)	-

3. ผลการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม (ฉบับร่าง)

ผลการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพชวีการศึกษา จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) การจัดกิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย 4.1) หน่วยการเรียนรู้ 4.2) วัตถุประสงค์ 4.3) สารระ/เนื้อหา 4.4) กิจกรรม 4.5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 4.6) ระยะเวลา (ชม.) 4.7) การวัดผลและประเมินผล 4.8) ผลได้รับ 4.9) ใบความรู้ 4.10) แบบทดสอบ และความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม จากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำทุกประการและได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเพชวีการศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้องของหลักสูตรการฝึกอบรมที่สร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ

4. ผลการประเมินคุณภาพและตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรการฝึกอบรม

ขั้นการหาคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเป็นการประกันว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการสอนผู้สร้างจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ล่วงหน้า โดยค้ำนึ่งหลักที่ว่า การเรียนรู้โดยใช้สื่อ/นวัตกรรมช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้บรรลุผล หลักสูตรฝึกอบรมที่ได้ปรับปรุงแล้วและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมจากการหาความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	รายการประเมิน	M	SD	ระดับคุณภาพ
1.	หลักการและเหตุผล	4.60	0.55	คุณภาพดีมาก
2.	วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.60	0.57	คุณภาพดีมาก
3.	โครงสร้างของหลักสูตร	4.40	0.53	คุณภาพดี

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมจากการหาความเหมาะสม
ของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	M	SD	ระดับคุณภาพ
4.	การจัดกิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม	4.46	0.52	คุณภาพดี
	4.1 หน่วยการเรียนรู้	4.40	0.47	คุณภาพดี
	4.2 วัตถุประสงค์	4.60	0.56	คุณภาพดีมาก
	4.3 สาร/เนื้อหา	4.40	0.53	คุณภาพดี
	4.4 กิจกรรม	4.40	0.51	คุณภาพดี
	4.5 สื่อ/แหล่งเรียนรู้	4.60	0.54	คุณภาพดีมาก
	4.6 ระยะเวลา (ชม.)	4.60	0.56	คุณภาพดีมาก
	4.7 การวัดผลและประเมินผล	4.40	0.53	คุณภาพดี
	4.8 ผลได้รับ	4.40	0.53	คุณภาพดี
	4.9 ใ้บความรู้	4.40	0.51	คุณภาพดี
	4.10 แบบทดสอบ	4.40	0.51	คุณภาพดี
	รวม	4.52	0.54	คุณภาพดีมาก

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ในภาพรวมความเหมาะสมมีค่าคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($M=4.52$, $SD=0.54$) โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก และคุณภาพดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านหลักการและเหตุผล ($M = 4.60$, $SD = 0.55$) ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($M = 4.60$, $SD = 0.57$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ 2 ด้านการจัดกิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม ($M = 4.46$, $SD = 0.52$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านโครงสร้างของหลักสูตร ($M = 4.40$, $SD = 0.53$) แสดงว่าโดยภาพรวมหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมในระดับคุณภาพดีมาก สามารถนำไปใช้จัดการอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้

จะเห็นได้ว่า การได้มาซึ่งหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นในการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม

โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมและเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบเนื้อหาการฝึกอบรมของนักเรียน รวมทั้งศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมและเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมจากผู้เรียน ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร โดยแบ่งออกเป็น 6 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ 1. เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBTQ+) 2. my body my choice 3. เท่าเทียม ยุติความรุนแรง 4. รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอดภัย (it follows) 5. นี่แหละตัวฉัน 6. เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ดังนี้ 1) ศึกษาความต้องการของหลักสูตรการฝึกอบรม 2) สร้างและออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรม 3) นำหลักสูตรการฝึกอบรมที่พัฒนาไปหาคุณภาพของหลักสูตรการฝึกอบรม (Focus Group Discussion: FGD) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน 4) ประเมินคุณภาพ Rating Scale 5 ระดับโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และแก้ไขหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อนำไปใช้ต่อไป

หลักสูตรการฝึกอบรม	
เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	
 	
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	
	
จัดทำโดย นางสาววิรัชญา สว่างอรุณ นักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร	
สารบัญ	
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
หลักการ	1
วัตถุประสงค์	2
โครงสร้างของหลักสูตร	3
กิจกรรมการเรียนรู้	4
สื่อการสอน	5
การวัดและการประเมินผล	6
คุณสมบัติวิทยากร	7
ตารางหลักสูตรการฝึกอบรม	8
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 กิจกรรม	10
ใบความรู้ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	12
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 กิจกรรม	17
ใบความรู้ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	19
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 กิจกรรม	22
ใบความรู้ที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	24
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 กิจกรรม	26
ใบความรู้ที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	28
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กิจกรรม	34
ใบความรู้ที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	37
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 กิจกรรม	39
ใบความรู้ที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	41
ภาคผนวก	

ภาพที่ 12 หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม

3.1 กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ หลักสูตรภาคทฤษฎีทั้งหมด 6 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBTQ+) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอดภัย (it follows) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี้แหละตัวฉัน หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ และภาคปฏิบัติเพศวิถีศึกษา คือ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามหลักการ จุดมุ่งหมาย และสมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน

โดยผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ (1) หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคทฤษฎี 6 หน่วยการเรียนรู้ และภาคปฏิบัติ รวม 2 วัน (2) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะ ปรนัย 4 ตัวเลือก (3) แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 ด้าน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ (4) แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 ด้าน 15 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และ (5) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 ด้าน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับขั้นตอนกิจกรรมการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประสานวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมถึงวิธีวัดและประเมินผล และการลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน โดยทำผู้วิจัยให้นักเรียนทำทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนการฝึกอบรม (Pretest) เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ จากนั้น ดำเนินการฝึกอบรม 2 วัน โดยชี้แจงความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมให้นักเรียนได้เข้าใจตรงกัน ด้วยหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามแผนที่กำหนดไว้ เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมตามหลักสูตรฯ ให้ผู้เรียนทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบคู่ขนานกับแบบทดสอบก่อนเรียนผ่านโปรแกรม (Google Form) ประเมินทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม โดยใช้แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคม

พหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผ่านโปรแกรม (Google Form) และประเมินทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรมของตนเองประเมินจากการปฏิบัติตนของนักเรียน หลังจากผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม 1 เดือน โดยใช้แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านโปรแกรม (Google Form) ตามกำหนดการฝึกอบรมฯ ดังนี้

กำหนดการ

การฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ในระหว่างวันที่ 5 – 6 มีนาคม 2565

ณ ห้องประชุมเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา มหาราช โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน

วันที่	เวลา	กิจกรรม
1	07.00-08.00 น.	ลงทะเบียน ตรวจ Antigen Test Kit ผู้เข้าร่วมการอบรม
	08.00-08.30 น.	พิธีเปิด ทดสอบความรู้ก่อนฝึกอบรม กิจกรรมสัมพันธ์
	09.00-11.00 น.	หน่วยที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBTQ+)
	11.00-12.00 น.	พัก
	12.00-14.00 น.	หน่วยที่ 2 my body my choice
	14.00-14.30 น.	พักเบรก
	14.30-16.30 น.	หน่วยที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง
2	08.30-09.00 น.	ลงทะเบียน
	09.00-11.00 น.	หน่วยที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอมๆ (it follows)
	11.00-12.00 น.	พัก
	12.00-14.00 น.	หน่วยที่ 5 นี้แหละตัวฉัน
	14.00-14.30 น.	พักเบรก
	14.30-16.30 น.	หน่วยที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ
	16.30 น.	พิธีปิด มอบเกียรติบัตร

หมายเหตุ กำหนดการสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ภาพที่ 13 กำหนดการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3.2 ภายหลังการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน จำนวน 58 คน เริ่มทดลองใช้ตั้งแต่วันที่ 5-6 มีนาคม 2565 ณ ห้องประชุมเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา มหาราช โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน รวมเวลา 2 วัน จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ สำหรับการทดลองนั้น ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการอบรมร่วมกับวิทยากรในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยมีวิทยากรแนะนำและให้ความรู้ รวมถึงการแบ่งกลุ่มและทำกิจกรรมร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติโดยตรง ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้นมีความกระตือรือร้นในการทำงาน เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการแล้วจึงทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรมทันที โดยใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 ข้อ แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 ข้อ และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 15 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 14 ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมผ่านจุดคัดกรอง ตรวจโควิด-19 ด้วยชุดตรวจ Antigen Test Kit การลงทะเบียน ปฏิบัติตามมาตรการการป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างเคร่งครัด

ภาพที่ 15 พิธีเปิดหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ภาพที่ 16 ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 “เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBT)”

ดำเนินการจัดอบรม ดังนี้

เริ่มจากการฟังบรรยาย (Lecture Method) จากวิทยากร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ความหมายและความสำคัญเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม ความชอบและการแสดงออกทางเพศ และรูปแบบของความรัก ด้วยการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี (ICT Classroom) เป็นการใช้สื่อที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสนุกสนานไปพร้อมๆ กับการได้รับความรู้ต่างๆ ในกิจกรรมแจกบัตรคำเกี่ยวกับรูปแบบของความรักและให้ผู้เข้ารับการอบรมลองเขียน ความรักในอุดมคติของตนเองลงบนกระดาษและให้ตัวแทนกลุ่ม นำเสนอให้ผู้เข้าร่วมอบรมเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และรับชม Draw for you เรื่อง ความรักครั้งแรก ทำการวัดผลและประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรม และประเมินผลงานจากการระดมสมอง ผลที่ได้รับ คือ นักเรียนมีความเข้าใจความหมายและความสำคัญเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม ความชอบและการแสดงออกทางเพศ และรูปแบบของความรัก

ภาพที่ 17 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 “เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBT)”

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 “my body my choice”

เริ่มจากการฟังบรรยาย (Lecture Method) จากวิทยากร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน- สิทธิในร่างกายของตนเอง สัมผัสที่ดี และสัมผัสที่ไม่ดี สิทธิทางเพศ ความเท่าเทียมระหว่างเพศ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้เกมการเรียนรู้ (GBL: Games- Based Learning) ออกแบบมา เพื่อให้มีความสุขสนุกสนานไปพร้อมๆ กับการได้รับความรู้ โดยสอดแทรกเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรนั้นๆ เอาไว้ในเกมและให้ผู้เรียนลงมือเล่นเกมโดยที่ผู้เข้าร่วมรับการอบรมจะได้รับความรู้ต่างๆ ของหลักสูตรนั้นผ่านการเล่นเกมนั้นด้วย เช่น กิจกรรมชวนดูบัตรคำที่จัดหมวดหมู่บนกระดาน โดยเน้นบัตรคำที่แต่ละกลุ่มจัดไว้ในหมวดที่ต่างต่างกัน โดยใช้แนวคำถามต่อไปนี้

- เราใช้อะไรเป็นตัวตัดสินว่าสัมผัสที่ดี และสัมผัสที่ไม่ดี
- บริเวณใดของร่างกายที่เราคิดว่า คนอื่นไม่ควรสัมผัส โดยที่เราไม่ยินยอมพร้อม เพราะอะไร
- ถ้าเราต้องการให้เกิดเหตุการณ์สัมผัสผิดปกติกับตัวเราและเพื่อนๆ

ทำการวัดผลและประเมินผลโดยสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และการอภิปราย แลกเปลี่ยน ผลที่ได้รับ คือ นักเรียนมีความเข้าใจใน สิทธิในร่างกายของตนเอง สัมผัสที่ดี และสัมผัสที่ไม่ดี สิทธิทางเพศ ความเท่าเทียมระหว่างเพศ ความแตกต่างระหว่างบุคคล

ภาพที่ 18 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 “my body my choice”

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 “เท่าเทียมยุติความรุนแรง”

การเรียนรู้จากการอภิปราย (Discussion Method) โดยวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยวิทยากรช่วยชี้แนะประเด็นมุมมองในการปรับปรุงพัฒนาทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยการใช้กรณีตัวอย่าง ให้ผู้เข้าร่วมอบรมศึกษาและร่วมกัน การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการประชุมย่อย 7-10 คน ทุกคนในกลุ่มได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ทศนคติ อย่างเสรีภาพในกลุ่มยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้ พฤติกรรมทางเพศที่ส่งผลต่อตนเองและผู้อื่น การเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น และพฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย ชม animation เรื่อง การตัดสินใจและการแก้ปัญหา/การตระหนักในการมีเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ การแสดงบทบาทสมมุติ วิธีการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ทำการวัดผลและประเมินผลโดยสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และการแสดงบทบาทสมมุติ ผลที่ได้รับ คือ นักเรียนมีความเข้าใจเข้าใจ พฤติกรรมทางเพศที่ส่งผลต่อตนเองและผู้อื่น การเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย

ภาพที่ 19 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 “เท่าเทียมยุติความรุนแรง”

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 “รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอมๆ (it follows)”

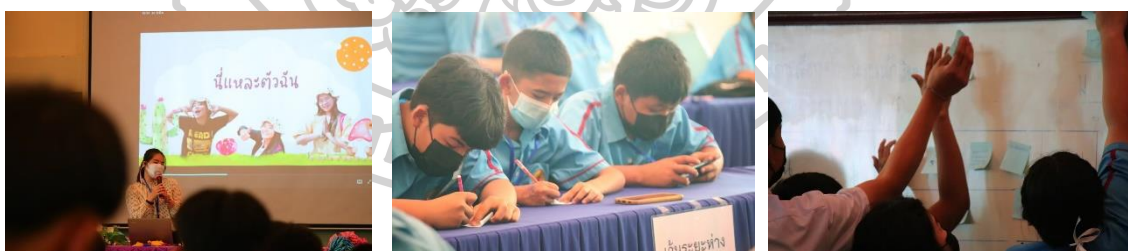
โดยการฟังบรรยาย (Lecture Method) จากวิทยากร การจัดกิจกรรมให้ปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การเข้ารับบริการทางสุขภาพ และการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและรับผิดชอบ การลงมือปฏิบัติ (Practice) ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในเนื้อหา การฝึกอบรม ซึ่งเป็นกิจกรรมกลุ่ม โดยมีวิทยากรคอยชี้แนะ ชมคลิปภาพยนตร์ เรื่อง it follows และร่วมตอบคำถามที่เกี่ยวข้อง สอดแทรกให้ความรู้เพิ่มเติมเรื่องพฤติกรรมทางเพศที่ส่งผลต่อตนเองและผู้อื่น การเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย ทำการวัดผลและประเมินผลโดยสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และการอภิปรายแลกเปลี่ยน ผลที่ได้รับ คือ นักเรียนได้รับความรู้โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์การเข้ารับบริการทางสุขภาพ การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและรับผิดชอบต่อ

ภาพที่ 20 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 “รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอมๆ (it follows)”

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 “นี่แหละตัวฉัน”

ให้ผู้เข้าร่วมอบรมร่วมกันอภิปราย (Discussion Method) โดยวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยวิทยากรช่วยชี้แนะประเด็นมุมมองในการปรับปรุงพัฒนา ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นบทบาทหน้าที่ และวิธีการสร้างคุณค่าให้ตนเอง และตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอ ซึ่งเป็นการบรรยายสรุปความสำคัญของบทบาทหน้าที่ และความเสมอภาคทางเพศ รวมถึงวิธีการสร้างคุณค่าในตนเอง จากนั้นระดมความคิด ว่ากฎหมายเกี่ยวกับเรื่องเพศ ร่วมชม animation เรื่อง กฎหมายที่ควรรู้ในเรื่องเพศ / การสร้างเป้าหมายให้ตนเอง ทำการวัดผลและประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรม และประเมินผลงานจากการระดมสมอง ผลที่ได้รับ คือ นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อเพศของตน รู้จักตั้งเป้าหมายความสำเร็จด้านการเรียน การอยู่ร่วมกันในสังคม อาชีพของตนเองในอนาคต

ภาพที่ 21 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 “นี่แหละตัวฉัน”

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 “เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ”

เริ่มจากเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างศาสนาและวัฒนธรรม การยอมรับความแตกต่างและความเท่าเทียมของสังคม และนำเกมการเรียนรู้ (GBL: Games- Based Learning) ออกแบบมา เพื่อให้มีความสุขสนุกสนานไปพร้อมๆ กับการได้รับความรู้ โดยสอดแทรกเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรนั้นๆ เอาไว้ในเกมและให้ผู้เรียนลงมือเล่นเกมโดยที่ผู้เข้าร่วมรับการอบรมจะได้รับความรู้ต่างๆ รวมถึง

การชมคลิป ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศและให้บอกข้อดีของเขา ช่วยกันแสดงความคิดเห็น และการชมคลิปวิดีโอ เด็กต่างสัญชาติ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มจับฉลากสถานการณ์ เพื่อแสดงบทบาทสมมติ ทำการวัดผลและประเมินผลโดยสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และการแสดงบทบาทสมมติ ผลที่ได้รับ คือ นักเรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างระหว่างศาสนาและวัฒนธรรมให้การยอมรับ ความแตกต่างและความเท่าเทียมของสังคม

ภาพที่ 22 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 “เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ”

ภาพที่ 23 ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม และสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ภาพที่ 24 มอบเกียรติบัตรผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมและพิธีปิดหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม

การประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการนำหลักสูตรการฝึกอบรมไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งได้มีการประเมินทั้งก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม โดยมีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 16

4.1 ผลการเปรียบเทียบแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการฝึกอบรม

จากการให้นักเรียนทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ก่อนและหลังการอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรม ได้รายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการฝึกอบรม

ผลความรู้ความเข้าใจ	จำนวนนักเรียน (n)	คะแนนเต็ม	M	SD	t-test	Sig.
คะแนนก่อนฝึกอบรม	58	20	9.95	2.68	-13.80	.00**
คะแนนหลังฝึกอบรม	58	20	13.84	2.10		

** มีระดับนัยสำคัญที่ .01

จากตารางที่ 15 การเปรียบเทียบแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า ผลความรู้ความเข้าใจก่อนการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับ

สังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ($M=13.84, SD=2.10$) สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ($M = 9.95, SD = 2.68$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

4.2 ผลการศึกษาทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการศึกษาแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 16

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น นับถือศาสนา สถานภาพครอบครัว การรับรู้เกี่ยวกับเพศวิถีและสังคมพหุวัฒนธรรม

ตารางที่ 16 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	27	46.60
1.2 หญิง	31	53.40
รวม	58	100.00
2. อายุ		
2.1 12 ปี	16	27.60
2.2 13 ปี	26	44.80
2.3 14 ปี	13	22.40
2.4 15 ปี	2	3.40
2.5 16 ปี	1	1.70
รวม	58	100.00
3. ระดับชั้น		
3.1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	15	25.90
3.2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	27	46.60
3.3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	16	27.60
รวม	58	100.00

ตารางที่ 16 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป (ต่อ)

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4. นับถือศาสนา		
4.1 พุทธ	57	98.30
4.2 อิสลาม	1	1.70
4.3 คริสต์	0	0.00
4.4 อื่นๆ	0	0.00
รวม	58	100.00
5. สถานภาพครอบครัว		
5.1 อยู่ด้วยกัน	41	70.70
5.2 แยกกันอยู่หรือหย่าร้าง	17	29.30
5.3 หม้าย	0	0.00
5.4 อื่นๆ	0	0.00
รวม	58	100.00
6. การรับรู้เกี่ยวกับเพศวิถีและสังคมพหุวัฒนธรรม		
6.1 โทรททัศน์		
ได้รับ	0	0.00
ไม่ได้รับ	58	100.00
6.2 วิทย์		
ได้รับ	0	0.00
ไม่ได้รับ	58	100.00
6.3 หนังสือพิมพ์รายวัน		
ได้รับ	0	0.00
ไม่ได้รับ	58	100.00
6.4 นิตยสาร		
ได้รับ	0	0.00
ไม่ได้รับ	58	100.00
6.5 หนังสือการ์ตูน		
ได้รับ	0	0.00
ไม่ได้รับ	58	100.00

ตารางที่ 16 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป (ต่อ)

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
6.6 วิชิตี/ตวีตี		
ได้รับ	0	0.00
ไม่ได้รับ	58	100.00
6.7 ภาพยนตร์		
ได้รับ	0	0.00
ไม่ได้รับ	58	100.00
6.8 ครู		
ได้รับ	58	100.00
ไม่ได้รับ	0	0.00
6.9 คนในครอบครัว		
ได้รับ	0	0.00
ไม่ได้รับ	58	100.00
6.10 เพื่อน		
ได้รับ	48	82.80
ไม่ได้รับ	10	17.20
6.11 อินเทอร์เน็ต		
ได้รับ	51	87.90
ไม่ได้รับ	7	12.10

จากตารางที่ 16 ข้อมูลสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 58 คน เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 53.40 เป็นนักเรียนชาย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 46.60 โดยมีอายุ 13 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 44.80 อายุ 12 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 27.60 อายุ 14 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 22.40 อายุ 15 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.40 และอายุ 16 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 และศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 46.60 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 27.60 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 25.90 นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 98.30 และศาสนาอิสลาม จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 มีสถานภาพครอบครัวอยู่ด้วยกัน จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ

70.70 และแยกกันอยู่หรือหย่าร้าง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30 การรับรู้เกี่ยวกับเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม ได้รับจากครู จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จากอินเทอร์เน็ต จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 87.90 จากเพื่อน จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 82.80 และจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร หนังสือการ์ตูน วีซีดี/ดีวีดี ภาพยนตร์ คนในครอบครัว จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ระดับทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

รายการ	M	SD	ระดับการประเมิน	ลำดับที่
1. ด้านบทบาทชายหญิง/เพศภาวะ				
1.1 ความสัมพันธ์ทางเพศควรอยู่บนรากฐานของความไว้วางใจ	3.48	0.50	ดี	2
1.2 นักเรียนเป็นผู้ที่ยอมรับและเคารพความแตกต่างของบุคคล	3.59	0.49	ดี	1
1.3 นักเรียนสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี	3.34	0.47	ดี	4
1.4 นักเรียนเป็นผู้ที่ยอมรับและเคารพความแตกต่างของบุคคล	3.43	0.47	ดี	3
รวม	3.46	0.24	ดี	5
2. ด้านพัฒนาการทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ				
2.1 เพศวิถีศึกษานำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้อง	3.55	0.50	ดี	2
2.2 การมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกันเป็นเรื่องปกติ	3.48	0.50	ดี	3

ตารางที่ 17 ระดับทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
(ต่อ)

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับการประเมิน	ลำดับที่
2. ด้านพัฒนาการทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ (ต่อ)				
2.3 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	3.57	0.49	ดี	1
2.4 การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม	3.55	0.50	ดี	2
รวม	3.54	0.50	ดี	2
3. ด้านสิทธิทางเพศ และความเป็นพลเมือง				
3.1 การแต่งงานต้องทำตามประเพณี	3.60	0.52	ดี	1
3.2 การมีเพศสัมพันธ์หลังแต่งงาน นับเป็นการแสดงความรักที่อยู่ขอบเขตของประเพณีนิยมในสังคมไทย	3.44	0.50	ดี	4
3.3 เราสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเพื่อนเพศทางเลือกได้	3.50	0.50	ดี	3
3.4 เราเข้าใจว่าผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม เพศชายและเพศหญิงไม่สามารถแตะเนื้อต้องตัวกันได้ ถ้าไม่ใช่คู่สามีภรรยา	3.53	0.50	ดี	2
รวม	3.52	0.50	ดี	3

ตารางที่ 17 ระดับทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
(ต่อ)

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับการประเมิน	ลำดับที่
4. ด้านความรุนแรง				
4.1 นักเรียนควบคุมตนเองได้และไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น	3.60	0.49	ดี	2
4.2 ความสัมพันธ์ทางเพศไม่ควรเกิดการกดดัน ช่มชู้หรือแสวงหาประโยชน์	3.67	0.47	ดี	1
4.3 เราไม่ควรอยู่ตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสองในที่ลับ	3.52	0.50	ดี	3
4.4 เราควรให้เกียรติยกย่อง ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามซึ่งกันและกัน	3.50	0.50	ดี	4
รวม	3.57	0.38	ดี	1
5. ด้านตัวตนและความสัมพันธ์				
5.1 นักเรียนสามารถยอมรับความหลากหลายในความเชื่อและค่านิยมทางเพศที่แตกต่างกันได้	3.65	0.47	ดี	1
5.2 เรามีสิทธิที่จะตัดสินใจว่าจะให้ใครสัมผัสร่างกายของตนเอง	3.33	0.47	ดี	4
5.3 เรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติของทุกคน และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต	3.52	0.50	ดี	2
5.4 ทุกคนมีเพศ มีความรู้สึกทางเพศ มีความกดดันทางเพศ	3.50	0.50	ดี	3
รวม	3.50	0.30	ดี	4
ภาพรวมทุกด้าน	3.52	0.34	ดี	

จากตารางที่ 17 ระดับทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M=3.52$, $SD=0.34$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ในข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรุนแรง ($M=3.57$, $SD=0.38$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ 2 คือ ด้านพัฒนาการทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ ($M=3.54$, $SD=0.50$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ 3 คือ ด้านสิทธิทางเพศ และความเป็นพลเมือง ($M=3.52$, $SD=0.50$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ 4 คือ ด้านตัวตนและความสัมพันธ์ ($M=3.50$, $SD=0.20$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบทบาทชายหญิง/เพศภาวะ ($M=3.46$, $SD=0.24$) โดยมีรายละเอียดรายข้อ ดังนี้

ด้านบทบาทชายหญิง/เพศภาวะ ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M=3.46$, $SD=0.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเป็นผู้ที่ยอมรับและเคารพความแตกต่างของบุคคล ($M=3.59$, $SD=0.49$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ 2 คือ ความสัมพันธ์ทางเพศควรอยู่บนรากฐานของความไว้วางใจ ($M=3.48$, $SD=0.50$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ 3 คือ นักเรียนเป็นที่ยอมรับและเคารพความแตกต่างของบุคคล ($M=3.43$, $SD=0.47$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี ($M=3.34$, $SD=0.47$)

ด้านพัฒนาการทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M=3.54$, $SD=0.501$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ($M=3.57$, $SD=0.49$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ 2 คือ เพศวิถีศึกษานำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้อง ($M=3.55$, $SD=0.50$) และการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม ($M=3.55$, $SD=0.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกันเป็นเรื่องปกติ ($M=3.48$, $SD=0.50$)

ด้านสิทธิทางเพศ และความเป็นพลเมือง ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M=3.52$, $SD=0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแต่งงานต้องทำตามประเพณี ($M=3.60$, $SD=0.52$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ 2 คือ เพศชายและเพศหญิงไม่สามารถแตะเนื้อต้องตัวกันได้ ถ้าไม่ใช่คู่รัก ($M=3.53$, $SD=0.50$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ 3 คือ เราสามารถทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับเพื่อนเพศทางเลือกได้ ($M=3.50$, $SD=0.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีเพศสัมพันธ์หลังแต่งงานนับเป็นการแสดงความรักที่อยู่ขอบเขตของประเพณีนิยมในสังคมไทย ($M=3.44$, $SD=0.50$) ตามลำดับ

ด้านความรุนแรง ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M=3.57$, $SD=0.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสัมพันธ์ทางเพศไม่ควรเกิดการกดดัน ช่มชู้หรือแสวงหาประโยชน์ ($M=3.67$, $SD=0.47$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ 2 คือ นักเรียนควบคุมตนเองได้และไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น ($M=3.60$, $SD=0.49$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ 3 คือ เราไม่ควรอยู่ตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสองในที่ลับ ($M=3.52$, $SD=0.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เราควรให้เกียรติยกย่องไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามซึ่งกันและกัน ($M=3.50$, $SD=0.50$)

ด้านตัวตนและความสัมพันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M=3.50$, $SD=0.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนสามารถยอมรับความหลากหลายในความเชื่อและค่านิยมทางเพศที่แตกต่างกันได้ ($M=3.65$, $SD=0.47$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ 2 คือ เรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติของทุกคนและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ($M=3.52$, $SD=0.50$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ 3 คือ ทุกคนมีเพศ มีความรู้สึกทางเพศ มีความกดดันทางเพศ ($M=3.50$, $SD=0.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เรามีสิทธิที่จะตัดสินใจว่าจะให้ใครสัมผัสร่างกายของตนเอง ($M=3.50$, $SD=0.50$)

4.3 ผลการประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการศึกษาทักษะในการปฏิบัติตน หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม 1 เดือน โดยมีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ระดับทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

รายการ	M	SD	ระดับการประเมิน	ลำดับที่
1. ด้านรักนวลสงวนตัว				
1.1 นักเรียนไม่ยินยอมให้คนแปลกหน้าจับมือถือแขน	4.46	0.50	มาก	4
1.2 หากนักเรียนมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นจะปรึกษาผู้ปกครองก่อนเป็นลำดับแรก	4.47	0.50	มาก	3
1.3 นักเรียนถามคำถามเรื่องเพศกับพ่อแม่	4.45	0.50	มาก	5
1.4 นักเรียนจะไม่ล้อเพื่อนหรือคนรู้จักเมื่อสังเกตได้ว่าเขามีเพศทางเลือก	4.53	0.50	มากที่สุด	1

ตารางที่ 18 ระดับทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ต่อ)

รายการ	M	SD	ระดับการประเมิน	ลำดับที่
1. ด้านรักนวลสงวนตัว (ต่อ)				
1.5 ถ้านักเรียนเห็นเพื่อนของนักเรียน ถูกชักชวนไปทำพฤติกรรมเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ นักเรียนจะบอกเพื่อนให้ปฏิเสธ	4.50	0.50	มากที่สุด	2
รวม	4.48	0.50	มาก	3
2. ด้านความรุนแรง				
2.1 นักเรียนไม่แสดงข้อคิดเห็นทันทีหากนักเรียนเห็นเพื่อนหรือคนรู้จักเพิ่มรูปภาพหรือข้อความที่ไม่เหมาะสมใน Facebook , Line และอื่นๆ	4.55	0.50	มากที่สุด	2
2.2 นักเรียนจะค้นหาข้อมูลใน Internet เสมอหากนักเรียนต้องการเรียนรู้เรื่องเพศ เพราะใครๆก็ทำกัน และได้ข้อมูลที่เพียงพอ	4.45	0.50	มาก	4
2.3 หากนักเรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัยเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ นักเรียนจะรีบไปปรึกษาแพทย์	4.57	0.49	มากที่สุด	1
2.4 นักเรียนปฏิบัติต่อคนที่มีเพศทางเลือกโดยเท่าเทียมกัน	4.48	0.50	มาก	3
2.5 หากนักเรียนมีคนรู้จักหรือญาติเป็นบุคคลเพศทางเลือกนักเรียนไม่ต่อว่า	4.57	0.49	มากที่สุด	1
รวม	4.52	0.50	มากที่สุด	1

ตารางที่ 18 ระดับทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ต่อ)

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับการ ประเมิน	ลำดับที่
3. ด้านสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจ ซึ่งเป็นแบบพฤติกรรม				
3.1 นักเรียนเรียนรู้ และสนิทสนมกับ เพื่อนต่างศาสนา และวัฒนธรรม	4.60	0.49	มากที่สุด	1
3.2 นักเรียนมีเป้าหมายในการดำเนิน ชีวิตที่ตั้งไว้	4.45	0.50	มาก	3
3.3 นักเรียนรู้จักให้เกียรติผู้อื่นเสมอ	4.57	0.49	มากที่สุด	2
3.4 นักเรียนจะให้ความช่วยเหลือแก่ เจ้าหน้าที่อย่างเต็มที่ หากได้รับข้อมูลว่า มีคนกระทำความผิดทางเพศในหมู่บ้านของ นักเรียน	4.38	0.48	มาก	4
3.5 นักเรียนสามารถพูดคุยกับใครก็ได้ ที่สามารถทำให้รู้สึกดีขึ้น	4.57	0.53	มากที่สุด	2
รวม	4.51	0.50	มากที่สุด	2
ภาพรวมทุกด้าน	4.50	0.50	มากที่สุด	

จากตารางที่ 18 ระดับทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม
ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.50$, $SD=0.50$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ใน
ข้อที่ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรุนแรง ($M=4.52$,
 $SD=0.50$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 คือ ด้านสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจซึ่งเป็นแบบพฤติกรรม
($M=4.51$, $SD=0.50$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรักษานวลสงวนตัว ($M=4.48$, $SD=0.50$) โดยมี
รายละเอียดรายข้อ ดังนี้

ด้านรักษานวลสงวนตัว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.48$, $SD=.050$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนจะไม่ล้อเพื่อนหรือคนรู้จัก เมื่อสังเกตได้ว่าเขามีเพศทางเลือก
($M=4.53$, $SD=0.50$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 คือ ถ้านักเรียนเห็นเพื่อนของนักเรียนถูกชักชวนไปทำ

พฤติกรรมเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ นักเรียนจะบอกเพื่อนให้ปฏิเสธ ($M=4.50$, $SD=0.23$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 3 คือ หากนักเรียนมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นจะปรึกษาผู้ปกครองก่อนเป็นลำดับแรก ($M=4.47$, $SD=0.50$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 4 คือ นักเรียนไม่ยินยอมให้คนแปลกหน้าจับมือถือแขน ($M=4.46$, $SD=0.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนถามคำถามเรื่องเพศกับพ่อแม่ ($M=4.45$, $SD=0.50$)

ด้านความรุนแรง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.52$, $SD=0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หากนักเรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัยเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์นักเรียนจะรีบไปปรึกษาแพทย์ ($M=4.57$, $SD=0.49$) และหากนักเรียนมีคนรู้จักหรือญาติเป็นบุคคลเพศทางเลือกนักเรียนไม่ต่อว่า ($M=4.57$, $SD=0.49$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 คือ นักเรียนไม่แสดงข้อคิดเห็นทันทีหากนักเรียนเห็นเพื่อนหรือคนรู้จักเพิ่มรูปภาพหรือข้อความที่ไม่เหมาะสมใน Facebook, Line และอื่นๆ ($M=4.55$, $SD=0.50$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 3 คือ นักเรียนปฏิบัติต่อคนที่มีเพศทางเลือกโดยเท่าเทียมกัน ($M=4.48$, $SD=0.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนจะค้นหาข้อมูลใน Internet เสมอหากนักเรียนต้องการเรียนรู้เรื่องเพศ เพราะใครๆ ก็ทำกัน และได้ข้อมูลที่เพียงพอ ($M=4.45$, $SD=0.50$)

ด้านสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจซึ่งเป็นแบบพฤติกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.51$, $SD=0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเรียนรู้และสนิทสนมกับเพื่อนต่างศาสนา และวัฒนธรรม ($M=4.60$, $SD=0.49$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 คือ นักเรียนสามารถพูดคุยกับใครก็ได้ที่สามารถทำให้รู้สึกดีขึ้น ($M=4.57$, $SD=0.53$) และนักเรียนรู้จักให้เกียรติผู้อื่นเสมอ ($M=4.57$, $SD=0.49$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 3 คือ นักเรียนมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่ตั้งไว้ ($M=4.45$, $SD=0.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนจะให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่อย่างเต็มที่ หากได้รับข้อมูลว่ามีคนกระทำความผิดทางเพศในหมู่บ้านของนักเรียน ($M=4.38$, $SD=0.48$)

4.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการศึกษาแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง
 เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับการ ประเมิน	ลำดับที่
1. ด้านเนื้อหา				
1.1 เนื้อหามีความถูกต้อง เหมาะสม กับผู้เข้าร่วมฝึกอบรม	4.48	0.50	มากที่สุด	3
1.2 เนื้อหามีความเกี่ยวข้องกับเพศวิถี ศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริงใน ชีวิตประจำวัน	4.53	0.53	มากที่สุด	1
1.3 เนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในกับตนเอง ครอบครัว และชุมชน	4.43	0.53	มากที่สุด	4
1.4 มีการจัดเตรียมเนื้อหาครบถ้วน ตามหน่วยการเรียนรู้	4.50	0.53	มากที่สุด	2
รวม	4.49	0.27	มากที่สุด	2

ตารางที่ 19 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง
 เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ต่อ)

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับการ ประเมิน	ลำดับที่
2. ด้านกิจกรรม				
2.1 รูปแบบและกิจกรรม มีความเหมาะสมกับผู้เข้าฝึกอบรม	4.52	0.50	มากที่สุด	3
2.2 มีกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เข้าฝึกอบรม ได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ร่วมกัน	4.53	0.50	มากที่สุด	2
2.3 รูปแบบกิจกรรมเน้นกิจกรรมที่ หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้	4.59	0.49	มากที่สุด	1
2.4 รูปแบบกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้ เข้าฝึกอบรม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ซึ่งกันและกัน	4.52	0.50	มากที่สุด	3
รวม	4.54	0.27	มากที่สุด	1
3. ด้านสื่อและอุปกรณ์				
3.1 การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา และ เหมาะสมกับผู้เข้าฝึกอบรม	4.38	0.58	มากที่สุด	4
3.2 สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความ หลากหลาย ที่มาจากตัวบุคคลหรือ หน่วยงานในท้องถิ่นชุมชนของผู้เข้า ฝึกอบรม	4.50	0.50	มากที่สุด	2
3.3 มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ กับผู้เข้าฝึกอบรม	4.43	0.56	มากที่สุด	3

ตารางที่ 19 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง
 เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ต่อ)

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับการ ประเมิน	ลำดับที่
3.4 ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความ เหมาะสม	4.53	0.50	มากที่สุด	1
3.5 อุปกรณ์เพียงพอ และเหมาะสม กับผู้เข้าฝึกอบรม	4.43	0.53	มากที่สุด	3
รวม	4.45	0.23	มากที่สุด	3
4. ด้านครูผู้สอน				
4.1 การถ่ายทอดความรู้และการ อธิบายเนื้อหาของวิทยากรมีความ ชัดเจน	4.40	0.64	มากที่สุด	2
4.2 การเชื่อมโยงเนื้อหาในการ ฝึกอบรม	4.52	0.50	มากที่สุด	1
4.3 ใช้เวลาตามที่กำหนดไว้	4.27	0.52	มากที่สุด	4
4.4 การตอบข้อซักถามในการ ฝึกอบรม	4.29	0.45	มากที่สุด	3
รวม	4.37	0.27	มากที่สุด	4

ตารางที่ 19 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ต่อ)

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับการประเมิน	ลำดับที่
5. ด้านประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม				
5.1 หลังจากได้รับการอบรมท่านมีความรู้เพิ่มมากขึ้น	4.33	0.50	มากที่สุด	2
5.2 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.10	0.48	มาก	3
5.3 ผู้เข้าฝึกอบรมได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรม	4.40	0.49	มากที่สุด	1
รวม	4.28	0.34	มากที่สุด	5
ภาพรวมทุกด้าน	4.43	0.28	มากที่สุด	

จากตารางที่ 19 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.43, SD=0.28$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ในข้อที่ 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกิจกรรม ($M=4.54, SD=0.27$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 คือ ด้านเนื้อหา ($M=4.49, SD=0.27$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 3 คือ ด้านสื่อและอุปกรณ์ ($M=4.54, SD=0.23$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 4 คือ ด้านครูผู้สอน ($M=4.37, SD=0.27$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม ($M=4.28, SD=0.49$) โดยมีรายละเอียดรายข้อ ดังนี้

ด้านเนื้อหา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.49, SD=0.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรมที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ($M=4.53, SD=0.53$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 คือ มีการจัดเตรียมเนื้อหาครบถ้วนตามหน่วยการเรียนรู้ ($M=4.50, SD=0.53$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 3 คือ เนื้อหาที่มีความถูกต้อง เหมาะสม กับผู้เข้าร่วมฝึกอบรม ($M=4.48, SD=0.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชน ($M=4.43, SD=0.53$)

ด้านกิจกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.54, SD=0.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบกิจกรรมเน้นกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ($M=4.59, SD=0.49$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 คือ มีกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ร่วมกัน ($M=4.53, SD=0.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ รูปแบบและกิจกรรม มีความเหมาะสมกับผู้เข้าฝึกอบรม ($M=4.52, SD=0.50$) และรูปแบบกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าฝึกอบรม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ($M=4.52, SD=0.50$)

ด้านสื่อและอุปกรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.54, SD=0.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม ($M=4.53, SD=0.50$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 คือ สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความหลากหลายที่มาจากตัวบุคคลหรือหน่วยงานในท้องถิ่นชุมชนของผู้เข้าฝึกอบรม ($M=4.50, SD=0.50$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 3 คือ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้กับผู้เข้าฝึกอบรม ($M=4.43, SD=0.56$) และอุปกรณ์เพียงพอและเหมาะสมกับผู้เข้าฝึกอบรม ($M=4.43, SD=0.53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา และเหมาะสมกับผู้เข้าฝึกอบรม ($M=4.38, SD=0.58$)

ด้านครูผู้สอน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.37, SD=0.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรม ($M=4.52, SD=0.50$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 คือ การถ่ายทอดความรู้และการอธิบายเนื้อหาของวิทยากรมีความชัดเจน ($M=4.40, SD=0.64$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 3 คือ การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม ($M=4.29, SD=0.45$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ใช้เวลาตามที่กำหนดไว้ ($M=4.27, SD=0.52$)

ด้านประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.28, SD=0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เข้าฝึกอบรมได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรม ($M=4.40, SD=0.49$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 คือ หลังจากได้รับการอบรมท่านมีความรู้เพิ่มมากขึ้น ($M=4.33, SD=0.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($M=4.10, SD=0.48$)

จากผลการประเมินและการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคม พหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จะเห็นได้ว่าหลักการของหลักสูตรมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์แก่การศึกษาของนักเรียน วัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน การวัดและประเมินผลของหลักสูตรทำให้สามารถเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี มีทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม และบุคคลที่มีคุณภาพ ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBTQ+) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอดภัย (it follows) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี่แหละตัวฉัน หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ ทำให้ผู้เรียนสามารถเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ และมีความดีอยู่ในวิถี และหลักสูตรฝึกอบรม มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ รวมถึงร่วมปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ เพื่อหล่อหลอมให้มีคุณธรรม จริยธรรม รักชาติธรรม ประเพณีอันดีงาม และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคง แห่งชาติ (พ.ศ. 2562 – 2565) รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคาดหวังว่าการพัฒนา ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต จะได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

จึงเห็นได้ว่า หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถนำไปฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี มีทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม และบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมตามหลักสูตรนี้ได้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 4 ด้าน ดังนี้ 4.1) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม 4.2) เพื่อศึกษาทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม 4.3) เพื่อประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม และ 4.4) เพื่อสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 58 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) เครื่องมือสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ (1) แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และความต้องการในการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (2) ประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) เกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในประเด็นด้านเนื้อหา ประเด็นด้านรูปแบบและกิจกรรมการฝึกอบรม ประเด็นด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ประเด็นด้านวิธีการวัดและประเมินผล เพื่อหาข้อมูลมาพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ (1) หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (2) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (3) แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (4) แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ (5) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์

ความแตกต่างภายในกลุ่ม (Dependent t-test) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลนำเสนอตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R1) การศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D1) การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ขั้นตอนที่ 3 (R2 : Research): ทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D2 : Development) : ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง มีการทำงานโดยกระบวนการกลุ่ม เป็นลักษณะสถานการณ์จำลอง ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีการวัดผลและประเมินผลให้ครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย โดยใช้เครื่องมือวัดผล หลากรูปแบบ เช่น สังเกตพฤติกรรมขณะทดลอง การออกแบบกิจกรรมการทดลอง การตรวจใบกิจกรรม และแบบทดสอบ

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เป็นสื่อและนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง หลักสูตรการฝึกอบรม จึงเป็นเครื่องมือที่ครูสามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุผล มีองค์ประกอบที่สำคัญ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สาระ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และใบความรู้ 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและการประเมินผล ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ หลักสูตรภาคทฤษฎีทั้งหมด 6 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBTQ+) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอมๆ (it follows) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี้แหละตัวฉัน หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ และภาคปฏิบัติ

เพศวิถีศึกษา อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตตามหลักการ จุดมุ่งหมาย และสมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน

ผลการประเมินตรวจสอบคุณภาพแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับเพื่อพิจารณา และตรวจสอบความเหมาะสมหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งพบว่า ในภาพรวมความเหมาะสมมีค่าคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($M=4.51, SD=0.5$)

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ หลักสูตรภาคทฤษฎีทั้งหมด 6 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBTQ+) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เเทียมยุคความรุนแรง หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอมๆ (it follows) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี่แหละตัวฉัน หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ และภาคปฏิบัติเพศวิถีศึกษา คือ ฝึกปฏิบัติเพศวิถีศึกษาใช้เวลา 2 วัน ระหว่างวันที่ 5-6 มีนาคม 2565 ณ ห้องประชุมเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา มหาราชโรงเรียนวัดตะคร้ำเอน และจัดการฝึกอบรมโดยมุ่งวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านการจำ เข้าใจ ประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ และประเมินค่า

4. ผลการประเมินและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

4.1 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยหลังการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

4.2 ผลการประเมินทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม พบว่า ทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M=3.52, SD=.34$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ในข้อที่ 2

4.3 ผลการประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 1 เดือน พบว่านักเรียนมีทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.50, SD=.503$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ในข้อที่ 3

4.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคม พหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.43$, $SD=.280$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ในข้อที่ 4

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จะเห็นได้ว่าหลักการของหลักสูตรมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์แก่การศึกษาของนักเรียน วัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน การวัดและประเมินผลของหลักสูตรทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี มีทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม และบุคคลที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมตามหลักสูตรนี้ได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประเด็นที่นำมาเพื่ออภิปราย ดังนี้

1. จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องและนักเรียนต้องการให้พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการให้พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมให้มีรูปแบบที่แตกต่างจากหลักสูตรการฝึกอบรมอื่นๆ โดยมีการเน้นกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน ให้มีความน่าสนใจ น่าเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ได้รู้จักเพื่อนในวัยที่ใกล้เคียง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูและผู้เรียน โดยการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่ใช้ศัพท์ทางวิชาการมากเกินไป การสื่อสารที่เหมาะสมกับผู้เรียน เข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียน การเปิดพื้นที่การแสดงความคิดเห็น/การแสดงออกจะได้ฝึกฝนและเข้าใจในกระบวนการเหล่านี้ เน้นการเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถามทรงพลัง ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 40) ได้เสนอและกลยุทธ์ในการสอนรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งต้องยึดแนวทาง 1) กิจกรรมมีหลากหลาย และตอบสนองความแตกต่าง ระหว่างบุคคลได้ การสอนต้องสนองวิธีการงานของสมองที่แตกต่างกัน ลักษณะของจิตวิทยาที่แตกต่างกัน 2) การสอนที่เน้นการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดระดับสูง 3) การสอนแบบบูรณาการวิชาการต่างๆ เข้าด้วยกัน 4) ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนมีสิทธิในการกำหนดทิศทางการเรียนรู้ เสนอสิ่งที่อยากเรียนรู้ 5) ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมกับสังคม 6) การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกัน 7) เน้นการสอนทั้งรูปแบบเรียนรู้ 8) เวลาในการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นเวลาที่ให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ออกหรือทำกิจกรรม 9) การสอนไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น

2. จากผลการพัฒนาและหาคุณภาพของหลักสูตรการฝึกอบรม พบว่า การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมทั้งคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สาระ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และใบความรู้ 5) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและการประเมินผล โดยหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ หลักสูตรภาคทฤษฎีทั้งหมด 6 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBTQ+) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอดภัย (it follows) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี้แหละตัวฉัน หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ และภาคปฏิบัติเพศวิถีศึกษา ซึ่งกิจกรรมตามหลักสูตรดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่กำหนดเนื้อหากิจกรรม กระบวนการจัดการกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้หลักสูตร เพื่อช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความกระตือรือร้นความกล้าแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มทักษะในการปฏิบัติตน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะ ทั้งในแง่ความนึกคิด อารมณ์ กายภาพ และสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กและเยาวชนได้มีความรู้ ทักษะ ทศนคติและค่านิยมที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพ สุขภาวะ และศักดิ์ศรีอย่างสมบูรณ์ พัฒนาสัมพันธ์ทางสังคมและความสัมพันธ์ทางเพศที่เคารพซึ่งกันและกัน คำนึงถึงผลกระทบจากการตัดสินใจของตนต่อสุขภาพของตนเองและผู้อื่น อีกทั้งเข้าใจและสามารถปกป้องสิทธิของตนเองได้อย่างยั่งยืนตลอดชีวิต (สุชาติ โสมประยูรและเอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์, 2553)

รวมถึงกระบวนการวิจัยตามหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research : R1) : ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development : D1) : การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research : R2) : ทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม และขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development : D2) : การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของTaba (1962) จัดหลักสูตรให้เชื่อมโยงกันทั้งแนวตั้งและแนวนอน โดยให้บูรณาการทั้งขอบข่ายของหลักสูตร และเนื้อหาในแนวนอน และจัดเรียงหลักสูตรตามลำดับขั้นให้มีความต่อเนื่องในแนวตั้ง และหลักการของTyler (1969) เกี่ยวกับองค์ประกอบหลักสูตร 4 ประการ

คือ จุดมุ่งหมาย ประสบการณ์ วิธีการจัดประสบการณ์และการประเมิน สอดคล้องกับ มารุต พัฒนา (2558) เกี่ยวกับ หลักการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สิ่งที่กำหนดในหลักสูตร เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร 2) การกำหนดรูปแบบหลักสูตร เป็นการตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบของหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรและกลุ่มเป้าหมาย 3) การพัฒนาหลักสูตรเป็นการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล และ 4) การสอบทานคุณภาพหลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพของเอกสารหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญและไปทดลองใช้นำร่อง เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน ภาคเรียนที่ 2/2564 จำนวน 58 คน เพื่อต้องการวัดความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการใช้หลักสูตรการฝึกอบรม ทักษะในการปฏิบัติตน และความคิดเห็นของนักเรียนต่อหลักสูตรการฝึกอบรม โดยผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาคทฤษฎีทั้งหมด 6 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBTQ+) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอดภัย (it follows) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี่แหละตัวฉัน หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ และภาคปฏิบัติเพศวิถีศึกษา รวม 2 วัน พบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม มีความตั้งใจในการจัดการเรียนรู้ และ นักเรียนให้ความสนใจและกระตือรือร้นต่อกิจกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะเนื้อหาในหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นเรื่องใกล้ตัวของนักเรียน บางเรื่องอาจเป็นความรู้ใหม่สำหรับนักเรียน หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน แม้ว่าจะเคยได้ศึกษาในเรื่องเพศศึกษามาบ้างแต่ไม่เคยได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้งในหลักสูตรการฝึกอบรมนี้มีสื่อที่มีสีสันสวยงาม แตกต่างไปจากเล่มอื่นๆ ที่นักเรียนเคยใช้ อีกทั้งนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ค้นหา รวบรวมข้อมูล หาสาเหตุของปัญหา และสรุปเป็นความรู้ ความคิดรวบยอด มีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มโดยมีวิทยากร ผู้วิจัย เป็นผู้ควบคุมและให้คำปรึกษา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น และสนใจที่จะทำกิจกรรม ตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง อีกทั้งการให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมทั้งแบบรายบุคคล กิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนได้มีโอกาสในการพัฒนาทักษะของตนเอง และสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการฝึกอบรมของ ทวีป อภิลิทธิ์ (2551 : 28 - 31) กล่าวว่า หลักสูตรการฝึกอบรมนับว่าเป็นหัวใจของการฝึกอบรม เพราะหลักสูตรจะชี้ให้เห็นแนวทางที่จะพัฒนาบุคคลว่าจะพัฒนาไปในทิศทางใด และเป็นเสมือนแผนการปฏิบัติของวิทยากรในการบรรยายที่จะกำหนดความมุ่งหมาย เนื้อหาของวิชา และวิธีการต่างๆ ที่จะใช้ในการฝึกอบรม ตลอดจนแนวทางการวัดผล ประเมินผล หลักสูตรที่ดีจะต้องสร้างขึ้น

จากการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรม การถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยวิธีการใดเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชาและทำให้ผู้รับการอบรมเกิดการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก่อนข้างถาวร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและเป็นที่พึงพอใจสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้อีกด้วย ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอน ควรจัดให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์สิ่งต่างๆ และลงมือปฏิบัติ จริงในสถานการณ์ โดยครูเป็นผู้สร้างแรงจูงใจ และจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และการประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย อาจใช้การประเมินตนเอง เพื่อนประเมิน หรือการประเมินจากกิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับศักยภาพ และพัฒนาการของผู้เรียน

4. ผลการประเมินและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการนำหลักสูตรการฝึกอบรมไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 58 คน โดยการคัดเลือกอาสาสมัครที่สนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมด้วยความสมัครใจ พบว่า

4.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจจากแบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลังสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ในข้อที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาร่วมกับสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและได้ลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสอดคล้องของสมคิด บางโม (2551: 85-94) กล่าวว่า เทคนิคการฝึกอบรมโดยใช้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเสรี โดยไม่คำนึงว่าความคิดเห็นนั้นจะถูกหรือผิด เน้นการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม เพื่อมุ่งเปลี่ยนทัศนคติและสร้างความสัมพันธ์ การให้ลงมือฝึกฝนหรือปฏิบัติจริงหลังจากฟังบรรยาย การสาธิตหรือทดลอง ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีจากการฝึกปฏิบัติมากขึ้น และเกิดทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรมิตร แสงสุระ (2553) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ผลการวิจัยพบว่า ทุกภาคส่วนมีความต้องการให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจ

เรื่องเพศอย่างถูกต้อง สามารถรู้จักการดูแลอนามัยตนเอง มีทักษะในการป้องกัน ตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย และช่วยลดปัญหาในเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้องของวัยรุ่น ในยุคปัจจุบันนักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนุกสนาน และให้ความร่วมมือในการฝึกอบรมเป็นอย่างดี นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลการวัดทัศนคติด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังได้รับการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M=3.52, SD=.34$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ในข้อที่ 2 โดยด้านบทบาทชายหญิง/เพศภาวะ ด้านพัฒนาการทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ ด้านสิทธิทางเพศ และความเป็นพลเมือง ด้านความรุนแรง ด้านตัวตนและความสัมพันธ์ อยู่ในระดับดีทุกด้าน เนื่องจาก ผู้วิจัยสร้างบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวก ทั้งบรรยากาศทางกายภาพ และบรรยากาศทางจิตใจ ซึ่งบรรยากาศดังกล่าวจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งได้ออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรมฉบับร่าง แล้วทำการหาคุณภาพก่อนนำผลการศึกษามาพัฒนาปรับปรุงแก้ไข ก่อนที่ทำการทดลองจริง ทำการคัดเลือกวิทยากรในการฝึกอบรมเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้าใจเรื่องเพศวิถีศึกษา เป็นเพศทางเลือก (เพศที่ 3) ที่มีความรักเพศเดียวกัน มีประสบการณ์ตรง รวมถึงมีการเตรียมความพร้อมจัดกิจกรรมการฝึกอบรมที่หลากหลาย ในด้านกิจกรรมฝึกอบรม ในแต่ละหน่วยผู้วิจัยจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีเกมส์การระดมสมอง การแบ่งกลุ่มอภิปรายทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความกระตือรือร้น สนใจและตั้งใจ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดี ตามแนวความคิดของ Maushak & Simonson (1996: 987-993) กล่าวว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning theories) เป็นการให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของการกระตุ้นของสถานการณ์ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้นั้นเกิดจากการเข้าแทนที่ด้วยความตั้งใจหรือเจตนา ความเข้าใจและการยอมรับของบุคคลในเรื่องราวต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเป็นผลจากการเรียนรู้ เช่นดังผลลัพธ์ของประสบการณ์ที่ผ่านมาต่อสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง การได้ฝึกในขั้นตอนกระบวนการคิด กระบวนการวิเคราะห์ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนการสำรวจสภาพปัญหาต่าง ๆ จากสถานการณ์จริง การแสดงบทบาทสมมติ การสาธิต การฝึกปฏิบัติ และมีกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมในการมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อีกทั้งมีสื่อ แหล่งการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งสามารถทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและส่งผลต่อการเรียนรู้ด้านเจตคติที่ดีกับผู้อื่นยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านบทบาทชายหญิง/เพศภาวะ ($M=3.46, SD=0.24$) อาจเป็นไปได้ว่าองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมิน 4 ตัวองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความสัมพันธ์ทางเพศ

ควรอยู่บนรากฐานของความไวใจ 2) นักเรียนเป็นผู้ที่ยอมรับและเคารพความแตกต่างของบุคคล
3) นักเรียนสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี และ 4) นักเรียนเป็นผู้ที่ยอมรับและเคารพ
ความแตกต่างของบุคคล เป็นทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงได้ค่อนข้างยาก

4.3 ผลการประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังได้รับการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษา
กับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
($M=4.50$, $SD=0.50$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ในข้อที่ 3 แสดงให้เห็นว่า หลักสูตร
ฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทำให้วัยรุ่นมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องเพศศึกษา รู้จักบทบาทและคุณค่าของ
ความเป็นชายและหญิงในสังคม รู้เท่าทันธรรมชาติ และความต้องการทางเพศของตนเองและของ
เพศตรงข้าม รู้จักควบคุมความต้องการของตนเอง และระวังป้องกันไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อทางเพศโดย
ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมถึงการรู้จักคิดวิเคราะห์ในการป้องกันตัวเอง ตลอดจนการมีเพศสัมพันธ์ที่
ปลอดภัยด้วย การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์
มีกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศที่ครอบคลุมพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ การทำงานของสรีระ และ
การดูแลสุขภาพอนามัย ทัศนคติ ค่านิยม สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ มิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผล
ต่อวิถีชีวิตทางเพศ เป็นกระบวนการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด ทัศนคติ อารมณ์ และทักษะที่
จำเป็นสำหรับบุคคล ที่ช่วยให้สามารถเลือกดำเนินชีวิตทางเพศอย่างมีความสุขและปลอดภัย สามารถ
พัฒนาและดำรงความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบและสมดุล แสดงให้เห็นว่า
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน ที่ช่วยกัน
คิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นให้เกิดการเรียนรู้
โดยแก้ปัญหาเป็นและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของในอนาคต และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ปรับใช้
จริงได้จริง และถูกต้องเหมาะสมกับยุคของการเปลี่ยนแปลงสังคมในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย
ของพระสมโภชน์ โวั่วงษ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม
เพื่อการครองชีวิตในวัยเรียนสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ซึ่ง การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายทั่วไป คือ
เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อการครองชีวิตในวัยเรียนสำหรับนักเรียนช่วงชั้น
ที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดบ้านยาง อำเภอเสนาห์
จังหวัดสระบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง
(purposive sampling) ผลการวิจัยพบว่า 1.จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนทำให้
สถาบันต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือ มีการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นคุณธรรม
พื้นฐาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจถึงหลักธรรมคำสอนของ
พระพุทธศาสนา และสามารถนำไปใช้ในการครองชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม การประเมินและ
ปรับปรุงหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม หลังการใช้

หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีพฤติกรรมการครองชีวิตในวัยเรียนสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การประเมินผลการใช้หลักสูตรหลังฝึกอบรม 1 เดือน พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการครองชีวิตในวัยเรียนสูงกว่าหลังการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และงานวิจัยของอมรศรี ศรีอินทร์ (2552) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยและพัฒนาที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน ใช้แบบแผนการทดลองแบบมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแบบสุ่ม ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่าหลังการฝึกอบรมกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตทุกทักษะสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตหลังฝึกอบรมของกลุ่มทดลองสูงกว่าหลังการเรียนรู้ตามปกติจากวิชาต่าง ๆ ของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 317.34 คิดเป็นร้อยละ 72.26

ทั้งนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านรักนวลสงวนตัว ($M=3.46$, $SD=0.24$) อาจเป็นไปได้ว่าองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมิน 5 ตัวองค์ประกอบ ดังนี้ 1) นักเรียนไม่ยินยอมให้คนแปลกหน้าจับมือถือแขน 2) หากนักเรียนมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นจะปรึกษาผู้ปกครองก่อนเป็นลำดับแรก 3) นักเรียนถามคำถามเรื่องเพศกับพ่อแม่ 4) นักเรียนจะไม่ล้อเพื่อนหรือคนรู้จัก เมื่อสังเกตได้ว่าเขามีเพศทางเลื้อกและ 5) ถ้านักเรียนเห็นเพื่อนของนักเรียนถูกชักชวนไปทำพฤติกรรมเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ นักเรียนจะบอกเพื่อนให้ปฏิเสธ เป็นการปฏิบัติตนที่เปลี่ยนแปลงได้ค่อนข้างยาก เป็นค่านิยมที่ได้รับการถ่ายทอดมาและการลอกเลียนแบบ

4.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากผลการวิจัย พบว่า มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.43$, $SD=0.28$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ในข้อที่ 4 เนื่องจากการออกแบบกิจกรรมของหลักสูตรการฝึกอบรมมาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้สอดคล้องกับกับผู้เรียน โดยพิจารณาจากการสอบถามความคิดเห็น ความต้องการของนักเรียน การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม ทำให้

การจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับนักเรียนและนักเรียนมีความพึงพอใจ ส่งผลให้นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม และมีคุณค่าสอดคล้องกับงานวิจัยของยุภาพร แสนหาญ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านบึงนาจาน จำนวน 50 คน ซึ่งได้มา โดยการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) หลักสูตรฝึกอบรม 2) แผนการฝึกอบรม 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นแน่นเท่ากับ 0.866 4) แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่น 5) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหา และทดสอบที ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่นตามหลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของปานิสร่า ตะนุงมล (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน และ 2) ประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดย 1) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม และ 2) ศึกษาระดับความพึงพอใจหลังการฝึกอบรม การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 2) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม และ 4) การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบทีชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร และ 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร ทั้งนี้ ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน พบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ทั้งนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม ($M=4.28$, $SD=0.34$) อาจเป็นไปได้ว่าองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมิน 3 ตัวองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลังจากได้รับ

การอบรมท่านมีความรู้เพิ่มมากขึ้น 2) สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และ 3) ผู้เข้าฝึกอบรมได้รับประโยชน์จากการอบรม อาจเป็นได้ว่า ระยะเวลาในการฝึกอบรมยังไม่เหมาะสม ไม่ครอบคลุมเนื้อหา จะต้องมีการวางแผนหรือกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า จากการประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จะเห็นได้ว่าหลักการของหลักสูตรมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์แก่การศึกษาของนักเรียน วัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน การวัดและประเมินผลของหลักสูตรทำให้สามารถเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี มีทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม และ บุคคลที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมตามหลักสูตรนี้ได้ โดยผู้วิจัยได้นำมา กำหนดการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดหลักการ 3) การทำโครงสร้างเนื้อหาสาระ เป็นการกำหนดร่างเนื้อหาของหลักสูตร 4) การเลือกและจัดเนื้อหา และประสบการณ์การเรียนรู้ 5) การกำหนดการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 6) การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร 7) การนำหลักสูตรไปใช้ 8) การประเมินหลักสูตร และ 9) การปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดของชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน (2564: 153-155) ได้กล่าวถึง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นภาพรวมที่มีลำดับต่อเนื่องกันและมีความครบถ้วนสมบูรณ์ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน จะวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ ผู้เรียน สังคมและเนื้อหาความรู้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา ขั้นที่ 2 การกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมาย โดยนำข้อมูลที่ได้จากในขั้นมากำหนดเป็นหลักการและจุดมุ่งหมาย หลักการจะแสดงถึงปรัชญาและเป้าหมายของหลักสูตร ส่วนจุดมุ่งหมายจะบอกคุณลักษณะของผู้ที่เรียนจบตามหลักสูตรว่าจะมีความรู้ทักษะ อะไร มีเจตคติอย่างไร สามารถทำอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้บ้าง ขั้นที่ 3 การเลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ กำหนดขอบข่ายและลำดับขั้นของเนื้อหาสาระ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาและใช้สื่อ ขั้นที่ 4 การกำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ ขั้น 5 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปใช้ เป็นการนำโครงสร้างหลักสูตร ไปตรวจสอบความเหมาะสม ถูกต้อง สอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำผลการตรวจสอบคุณภาพ มาปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างหลักสูตรให้ดีขึ้นก่อนนำไปใช้ ขั้นที่ 6 การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการนำโครงสร้างหลักสูตรที่ตรวจสอบคุณภาพและแก้ไขแล้วไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนต่อไป โดยใช้วิธีการต่างๆที่มั่นใจได้ว่ามีความเหมาะสม

ขั้นที่ 7 การประเมินหลักสูตร เป็นการตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตร โดยประเมินทั้งแยกส่วน และภาพรวมของหลักสูตร และขั้นที่ 8 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เป็นการนำผลการประเมิน มาดำเนินการปรับปรุงในกรณีที่พบข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย หรือดำเนินการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หากพบข้อบกพร่องหรือปัญหามากมาย

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ทำการสรุป แนวคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็น ดังต่อไปนี้ คือ ข้อเสนอแนะเพื่อนำหลักสูตรการฝึกอบรมนำไปใช้และข้อเสนอแนะ เพื่อการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

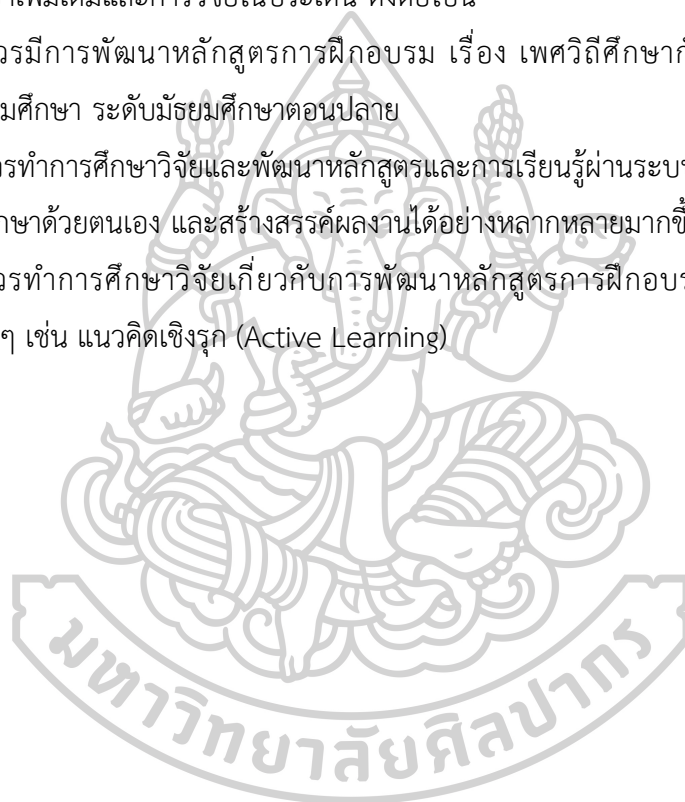
1. จากผลการวิจัย พบว่า ด้านบทบาทชายหญิง/เพศภาวะ ของทัศนคติเพศวิถีศึกษาและ สังคมพหุวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ครูควรปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิในร่างกายของตนเอง สิทธิทางเพศ ความเท่าเทียมระหว่างเพศ และ ความแตกต่างระหว่างบุคคล การใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม การยกกรณีศึกษา รวมถึงการแลกเปลี่ยน ความคิด การใช้เกม การเขียนแผนผังความคิด เป็นต้น เพื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติด้านบทบาท ชายหญิง/เพศภาวะ
2. จากผลการวิจัย พบว่า ด้านรึกนวลสงวนตัว ของทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษา และสังคมพหุวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ครูควรปรับปรุงและพัฒนาเนื้อหาให้เหมาะสมกับ บริบทสภาพแวดล้อมจริงของผู้เรียน เน้นการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมต่อกัน และการให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดค่านิยมทางเพศที่เหมาะสม
3. จากผลการวิจัย พบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม ของความคิดเห็นที่มีต่อ หลักสูตรการฝึกอบรมฯ ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ครูควรปรับปรุงกำหนดเนื้อหาในหลักสูตรหรือ ระยะเวลาให้มีความเหมาะสมและครอบคลุมกับเนื้อหา รวมถึงการสนับสนุน เสริมแรงให้ผู้เรียน มีทักษะในการคิดอย่างสร้างสรรค์ การไตร่ตรอง แยกแยะองค์ความรู้และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ใน ชีวิตประจำวัน
4. จากการวิจัย หากสถานศึกษาหรือบุคลากรทางการศึกษาสนใจการนำหลักสูตรการ ฝึกอบรมฯนี้ไปใช้ ควรต้องระมัดระวังในการใช้คำพูด เตรียมคำพูดล่วงหน้า และฝึกฝนให้คล่องด้วย ตนเอง ไม่แสดงความรู้สึกด้านลบ และให้ความสำคัญเรื่องความหลากหลายทางเพศ สอนให้เหมาะสมกับ

ความสนใจ ความอยากรู้ และความสามารถทางสติปัญญา ที่เด็กจะรับได้และเข้าใจได้ ให้ความรู้
อย่างถูกต้อง ไม่ควรบ่ายเบี่ยงหรือหลอกเด็ก หรือพูดให้เด็กเข้าใจผิด

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแนวทางหนึ่งในการสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญตามแนวปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น ในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม
ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมและการวิจัยในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม
ในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อเปิดกว้าง
ให้ผู้สนใจได้ศึกษาด้วยตนเอง และสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างหลากหลายมากขึ้น
3. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษาร่วมกับ
แนวปฏิบัติอื่นๆ เช่น แนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

รายการอ้างอิง

- กนกวรรณ สิ้นรัตน์. (2552). "ผลการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการปรับพฤติกรรมทางปัญญาต่อทักษะชีวิตด้านการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ." วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). **ท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). **คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2554). "เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย." **วารสารประชากรและสังคม**, 15, 1: 43-65.
- กองแก้ว ย้วนบุญหลิม. (2551). "พฤติกรรมทางเพศของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ จังหวัดฉะเชิงเทรา." วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ. (2557). **HIV Situation in Thailand**. กรุงเทพฯ.
- กัญญารัตน์ เครือรัตน์ไพบูลย์. (2560). "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้กลวิธีหุประสาทสัมผัสสำหรับพนักงานโรงแรม." วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). **มองฝันไปข้างหน้า : วิสัยทัศน์ประเทศไทยปี 2560**. กรุงเทพฯ: ชัดเชสมิเดีย.
- เกษมศรี อัสวศรีพงศ์ธร. (2558). "การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศในสังคมไทย." **วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา**, 7, 1: 61-70.
- ฉันท ชาติทอง. (2552). **เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา**. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จิตติมา ภาณุเดชะ, ณัฐยา บุญภักดี และธัญญา ใจดี. (2550). **สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ หัวใจสำคัญของสุขภาพผู้หญิง**. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.
- จิราภรณ์ เกตุแก้ว. (2559). "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช." วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน. (2564). **การพัฒนาหลักสูตร**. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2551). **ประวัติศาสตร์ของเพศวิถี : ประวัติศาสตร์เรื่องเพศ/เรื่องเพศในประวัติศาสตร์ไทย**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2559). **การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรแนวคิดและกระบวนการ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2548). **การฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมสุขภาพ.
- ชิตสุภางค์ ทิพย์เที่ยงแท้. (2560). **รายงานสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ ประจำปี 2560**. ราชบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนिरาบุรี.
- ชูชัย สมितिไกร. (2556). **การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชษฐภูมิ วรรณไพศาล. (2558). "การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษา สำหรับบัณฑิตศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ." *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ฐิติพร อิงคदारวงศ์, สุรีย์พร กฤษเจริญ, กัญจน์ พลอินทร์ และญาวนี จรุงศักดิ์. (2550). "พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษา." *สงขลานครินทร์เวชสาร*, 31, 3: 23.
- ฐิติมดี อาพัทธนานนท์. (2551). "พหุวัฒนธรรมศึกษาในมุมมองของนักวิชาการอเมริกันและข้อคิดต่อสังคมไทย." *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 36, 3: 128-134.
- ณัฐพันธ์ เขจรันนันทน์. (2552). **การจัดการทรัพยากรมนุษย์ : การวิเคราะห์งานและการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ดุสิต ขาวเหลือง. (2554). "การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะ." *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*, 7, 1: 18-32.
- ดุสิต หวันเหลี่ยม. (2552). "การพัฒนาแนวคิดวัฒนธรรมสมานฉันท์ของสังคมพหุวัฒนธรรมตามทฤษฎีของตำราจตุระเวณชายแดนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้." *มหาวิทยาลัยทักษิณ*.
- ทวีป อภิลิธิ. (2551). **เทคนิคการเป็นวิทยากรและนักฝึกอบรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). **ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ธนซันการพิมพ์.
- นรินทร์ วงสีสา. (2561). "การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องเพศศึกษา โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3." *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*.

- นฤพนธ์ ต้วงวิเศษ. (2554). "พหุวัฒนธรรมกับความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย." **กรุงเทพธุรกิจ**, 30, 1: 7.
- นันทิดา จันทรางศุ. (2560). "การวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระดนตรี สำหรับชั้นประถมศึกษาของประเทศไทย." **วารสารภาษาและวัฒนธรรม**, 36, 1: 25–47.
- นิตยา เปลื้องนุช. (2554). **การบริหารหลักสูตร**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2554). **การแนะแนวเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 4. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นิวัฒน์ บุญสม. (2553). "การศึกษาพฤติกรรมกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยคริสเตียน." **วารสารพลศึกษาสุขศึกษาและสันทนาการ**, 36, 1: 53.
- บังอร ร้อยกรอง. (2553). "การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม." **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.
- บัญญัติ ยง่วน. (2551). **การส่งเสริมพัฒนาการเด็กในบริบทของความหลากหลายวัฒนธรรม สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว**. เข้าถึงเมื่อ 24 มกราคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.cf.mahidol.ac.th/autopage/file/SatAugust2008-16-15-47-4>
- บัณฑิตย์ สมะฮูน และคณะ. (2549). "พหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาปอเนาะ." **ศูนย์มุสลิมศึกษาสถาบันเอเชีย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2554). **การพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบ็ญจมาศ ไอหารรัตน์มณี. (2561). "เพศวิถีศึกษาสำหรับวัยรุ่นตอนต้น : การทบทวนวรรณกรรม." **วารสารสภาการพยาบาล**, 33, 3: 67-81.
- ประเวศ วะสี. (2537). **การพัฒนาการศึกษาในอนาคต ในแนวทางการพัฒนาการศึกษาในอนาคต**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ปราโมทย์ จันท์เรือง. (2552). **หลักการและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร**. ลพบุรี: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ปัญญากรินทร์ หอยรัตน์. (2560). "วัยรุ่นไทยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร." **วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี**, 28, 2: 25.

- ปาณิสรา ตะนุมนคล. (2564). "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครม. ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนาฏราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พงศ์ หรดาล. (2540). **จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ. (2552). **เทคนิคการฝึกอบรม**. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหามงคลกานต์ จิตธมโม และคณะ. (2562). "การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย กรณีศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่." **วารสารมหาวิทยาลัยวิชาการ**, 6, 2: 46-59.
- พระสมโภชน์ ไ้วงษ์. (2552). "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อการครองชีวิตในวัยเรียน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พิมพ์วัลย์ บุญมงคล. (2551). **แนวคิด ทฤษฎี และวิธีวิทยาในการศึกษาเพศวิถี. In** รายงานการประชุมประจำปีเพศวิถีศึกษาในสังคมไทย ครั้งที่ 1 (หน้า 27-36). กรุงเทพฯ: เจริญดีการพิมพ์.
- พิสนุ พองศรี. (2549). **การประเมินทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: เทียมฟ้าการพิมพ์.
- ภัทรพร ไพศาลสุวรรณ. (2553). "แนวคิดเรื่องเพศวิถีในฮินดูต้นตระกูล." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภิญญาดา พรหมสีนอง. (2560). "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผึ้งเป็นเครื่องสำอางค์สำหรับกลุ่มชาวบ้าน ตำบลวังทอง จังหวัดพิษณุโลก." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- มลฤดี ลาพิมลม พิมพ์วัลย์ บุญมงคลม ศรีนยา สิงห์ทองวรรณม อุไรรัตน์ หน้าใหญ่ และรณภูมิ สามัคคีคารมย์. (2551). **วาทกรรมเรื่องเพศในหลักสูตรเพศศึกษาแนวใหม่ : มุมมอง การต่อรอง และการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาลินี บุญยรัตพันธุ์. (2558). **หลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: รามคำแหง.
- มุกดา ไชยมโน. (2561). "การศึกษาเพศวิถีของการตั้งครม. วัยรุ่นในโรงเรียน." **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 18, 1: 65-76.

- ยูภาพร แสนหาญ. (2557). "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2546). **การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รสสุคนธ์ มกรมณี. (2549). **เอกสารการสอนรายวิชาการจัดการฝึกอบรมทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รสสุคนธ์ มกรมณี. (2562). **เทคนิคการฝึกอบรม : สื่อประเภทวิธีการ**. เข้าถึงเมื่อ 30 สิงหาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://bit.ly/2PrtvO8>
- รัฐรัตน์ เรืองเวทยาวงศ์. (2558). "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางการตลาด สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง." วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ราณี อีสัยกุล. (2556). **รายงานวิจัย ยุทธศาสตร์การพัฒนาสปาไทยเพื่อส่งเสริมให้เป็นสถานบันฝึกอบรมสปาในภูมิภาคอาเซียน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- รุ่งรัตน์ ธาราพงษ์. (2562). "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพศวิถีไทยของนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดชลบุรี." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งรัตน์ ธาราพงษ์ และคณะ. (2563). "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพศวิถีไทยของนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดชลบุรี." **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**, 32, 1: 104-117.
- โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน. (2562). **หลักสูตรโรงเรียนไตรโยคใหญ่ พุทธศักราช 2562 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา**. กาญจนบุรี.
- วรรณมาศ สืบโกพงษ์. (2560). "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปรับลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วรรณศิริ ประจันโน, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์. (2560). "ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ตามแนวคิดการให้ข้อมูลข่าวสาร แรงจูงใจ และทักษะพฤติกรรม." **วารสารพยาบาลศาสตร์**, 29, 2: 39-51.

- วราภรณ์ แซ่มสนิท. (2551). ภูมิทัศน์ของเพศวิติศึกษาในฐานะกระบวนการต่อสู้ทางความรู้. ใน **รายงานการประชุมประจำปีเพศวิติศึกษาในสังคมไทย ครั้งที่ 1** (หน้า 14-22). กรุงเทพฯ: เจริญดีการพิมพ์.
- วารุณี ฟองแก้ว. (2554). **การป้องกันเอชไอวีในกลุ่มวัยรุ่น : ประเด็นท้าทายและแนวทางการแก้ไข**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). **การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ พริน.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). **สถิติที่ใช้ในการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิโรจน์ ลักขณาอดิศร. (2550). **กลยุทธ์ HR ที่จับต้องได้**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- วุฒิศักดิ์ โภชนกุล. (2556). **การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา**. เข้าถึงเมื่อ 18 มกราคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.pochanukul.com/?p=104>
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริภพ โสมาภา. (2561). "การบริหารหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชน เกี่ยวกับแนวคิดเติบโตและการเห็นคุณค่าในตนเอง." **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**.
- ศิริรุ่ง สมพร และวิราภรณ์ สมาน. (2562). **หน่วยที่ 6 การฝึกอบรม**. เข้าถึงเมื่อ 12 ธันวาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/rtech603xx/unit-6>
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ศุภชัย ฝักระวังทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. (2553). **คู่มือฝักระวังทางวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้. (2553). **ประวัติความเป็นมาชุดโครงการวิจัย “พหุวัฒนธรรมศึกษา”**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้.
- สมคิด บางโม. (2551). **เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สมคิด บางโม. (2554). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2550). **พัฒนาคณ พัฒนางาน การบริหารงานบุคคลสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้ากรู๊ป.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2551). **สร้างบริการ สร้างความประทับใจ**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2550). **เทคนิคการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

- สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. (2541). **พฤติกรรมองค์การ: ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. (2547). **รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ปี 2547**. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี.
- สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **การศึกษา : การสร้างประชาคมอาเซียน 2558**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **แนวทางการประเมินตามสภาพจริง**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดกระบี่. (2562). **สังคมพหุวัฒนธรรม**. เข้าถึงเมื่อ 22 เมษายน 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/504502183025932/posts/2042759482533520/>
- สิทธิพงษ์ ถ้ำสมบัติ. (2558). "การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดจิตสำนักเชิงวิพากษ์และแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาการศึกษานอกระบบ." *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- สิริวรรณ ธัญญาผล. (2547). "ค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของสตรีวัยรุ่น." *วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลสตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
- สุคนธ์ เครือน้ำคำ. (2548). **หลักสูตรและการจัดการขั้นพื้นฐาน**. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชมา วัฒนบุรานนท์. (2553). **เทคนิคการสอนสุขศึกษาแบบมีอาชีพ**. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. (2557). "SU Model: การประยุกต์การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้." *วารสารวิชาการ Veridien E-Journal*, 7, 3: 945-961.
- สุธีรัช ชูชื่น. (2555). "พหุวัฒนธรรมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้...ทางเลือกหรือทางรอด." *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*, 8, 2: 123-136.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). **แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุภาพร พิศาลบุตร และยงยุทธ เกษสาคร. (2545). **การพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรม**. กรุงเทพฯ: วีเจ.พรินติ้ง.
- สุภาภรณ์ ปัญหาราช. (2556). "การขัดเกลาทางสังคมเรื่องเพศของครอบครัวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน." *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- สุรไกร นันทบุรุษย์ และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2558). "ผลการใช้กิจกรรมการลดอคติตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาธรรมศึกษาที่มีต่อความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย." *วารสารครุศาสตร์*, 43, 1: 139-154.
- สุรมิตร แสงสุระ. (2553). "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2." *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*.
- สุรียพร เฉลียวจิตติกุล. (2553). "ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น : กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยภูมิ." *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- สุไลพร ชลวิไล. (2550). **เพศไม่นิ่ง : ตัวตน เพศภาวะ เพศวิถี ในมิติสุขภาพ**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวทนา อารีพรรค. (2550). **เรียนรู้เรื่องเพศกับคุณหมอ ภาค 1**. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ. (2555ก). **แนวทางเชิงวิชาการสากลของเพศวิถีศึกษา : การใช้ข้อมูลเชิงหลักฐานสำหรับโรงเรียน ครู และผู้ให้ความรู้ด้านสุขภาพ เล่ม 1 หลักการและเหตุผลของเพศวิถีศึกษา**. เข้าถึงเมื่อ 30 เมษายน 2564. เข้าถึงได้จาก <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001832/183281tha.pdf>
- องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ. (2555ข). **แนวทางเชิงวิชาการสากลของเพศวิถีศึกษา: การใช้ข้อมูลเชิงหลักฐานสำหรับโรงเรียน ครู และผู้ให้ความรู้ด้านสุขภาพ เล่ม 2 หัวข้อเรื่องและวัตถุประสงค์การเรียนรู้**. เข้าถึงเมื่อ 30 เมษายน 2564. เข้าถึงได้จาก http://hivhealthclearinghouse.unesco.org/sites/default/files/media/content/migrated/user/pdf/2012/Guidance_Sex_Vol_2_21June.pdf
- อมรศรี ศรีอินทร์. (2552). "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี." *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน มหาวิทยาลัยทักษิณ*.

- อรรวรรณี ไชยปัญญา. (2556). "รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทีมผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก." วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อ้อม ประนอม. (2540). **วิทยาการสำหรับวิทยากร : หลักการพูดในที่สาธารณะและการเป็นวิทยากรที่ดี**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- อัครพงษ์ สุขมาตย์. (2553). "การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา." วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาภาพร เผ่าวัฒนา. (2552). **พฤติกรรมเสียงทางเพศของหญิงไทยวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนแออัด เขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อามัดไญนี ดาโอะ. (2551). **การสอนพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นจริงหรือไม่?** เข้าถึงเมื่อ 22 เมษายน 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.saengtham.com/collum5.pdf>
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2551). "ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้." มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2552). "ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในสังคมพหุวัฒนธรรม : การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ." **วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**, 20, 1: 1-16.
- Adachi, S. (2011). "Social Integration in Post-Multiculturalism: An Analysis of Social Integration Policy in Post-war Britain." **International Journal of Japanese Sociology**, 20.
- Ang, I. (2005). **Multiculturalism**. Accessed 20 June, 2021. Available from www.blackwellpublishing.com/newkeywords
- Attveelarp, O. (2001). "Sexual Behavior Among Adolescent in Phuket Province." Thesis, Master Degree. (Public Health) Mahidol University.
- Banks, A. J. (1994). **An Introduction to Multicultural Education**. Boston: University of Washington.
- Banks, A. J. (2001). **Cultural Diversity and Education : Foundation, Curriculum, and Teaching**. Boston: Pearson/Allyn and Bacon.
- Banks, A. J. (2002). **An Introduction Multicultural Education**. Boston: Pearson/Allyn and Bacon.
- Banks, A. J. (2007). **Multicultural Education : Issues and Perspectives**. Boston: Allyn and Bacon.

- Banks, A. J., and Banks, A. C. (1989). **Multicultural Education : Issues and Perspectives**. 4th ed. New York: Wiley.
- Baruth, L. G., and M., M. L. (1991). New York: Macmillan Publishing Company.
- Beauchamp, G. (1981). **Curriculum Theory**. Istaasca, Illinois: F.E.Peacock Publisher.
- Best, J. W. (1981). **Research in Education**. New Jersey: Prentice–Hall.
- Canen, A. G., and Canen, A. (2002). "Innovation Management Education for Multicultural Organizational Conflict Management." **The journal of Conflict Management**, 19: 4-19.
- Cortes, C. E. (1996). **The Children are Watching: How the Media Teach About Diversity**. NewYork: Teacher College Press.
- Fled, M. P. M. (1971). **Psychology in the industrial environment**. London: Butterworth and Co.
- Foster, C. R. F., and Richard, C. (1952). **Psychology of Life Adjustment**. Chicago: America Technical.
- Gibson, J. L. (2000). **Organizations: Behavior, Structure, Processes**. พิมพ์ครั้งที่ 10th ed. n.d.: The McGrew – Hill Companies, Inc.
- Good, C. V. (1973). **Dictionary of Education**. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Hornby, A. S. (2001). **Oxford Advanced Learner’s Dictionary**. 6th ed. Oxford: Oxford University Press.
- Katz, K. (1960). "The functional approach to the studies of attitudes." **Public Opinion Quarterly**, 24, 6: 163-168.
- Kelman, H. C. (1967). **Attitude change in compliance, identification and internalization: Three process of attitude change**. New York, NY: John Wiley & Sons.
- Maushak, N., and Simonson, M. (1996). Instructional technology and attitude change. In D. Jonassen (Ed.), **Handbook of Research for Educational Communication and Technology** (pp. 984 - 1016). New York: Simon & Schuster Macmillan.
- McGuire, W. J., and Millman, S. (1965). "Anticipatory Belief Lowering Following Forewarning of a Persuasive Attack." **Journal of Personality and Social Psychology**, 2, 4: 471-479.

- Milkovich, G. T., and Boudreau, J. W. (1991). **Human Resource Management**. U.S.A.: Richard Dirking.
- Newcomb et al. (1965). **Converse**. New York: Rinehart and Winston.
- Newstrom, J. W., and Davis, K. (2002). **Human Behavior at Work: Organizational Behavior**. 8th ed. New York: McGraw-Hill.
- Oliva, P. F. (1992). **Developing The Curriculum**. 3rd ed. New York: Harper Collins Publishers.
- Ornstein, A. G., and Hunkins, F. P. (2013). **Curriculum Foundations, Principles, and Issues**. New York: Pearson Education.
- Parekh, B. (2000). **Rethinking Multiculturalism : Cultural Diversity and Political Theory**. London: MacMilan.
- Richard, B., and Jean, L. (2005). **Health Sexuality**. Australia: Thomson Learning.
- Saylor, J. G., Alexander, W. M., and Lewis, J. (1981). **Curriculum Planning for Better Teaching and Learning**. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Schermerhorn , J. R., Jr.,. (2000). **Organization Behavior**. 7th ed. New York: Wiley.
- Schiffman, L. G., and Kanuk, L. L. (2007). **Consumer behavior**. 9th ed. Upper Saddle River, NJ: Pearson/Prentice Hall.
- Simpson, D. (1972). **Teaching Physical Education : A System Approach**. Boston: Houghton Muffin Co.
- Sowell, E. J. (1996). **Curriculum An Integrative Introduction**. New Jersey: Prentice Hall.
- Taba, H. (1962). **Curriculum Development : Theory and Practice**. New York: Harcourt Brace & Word.
- Tyler, L. E. (1971). **Test and Measurement**. 2nd ed. Englewood Cliff, New Jersey: Prentice-Hall.
- Tyler, R. W. (1969). **Basic Principles of Curriculum and Instruction**. Chicago: The University of Chicago Press.
- UNAIDS. (2008). **Safe, Voluntary, Informed Male Circumcision and Comprehensive HIV Prevention Programming: Guidance for Decision-makers on Human Rights, Ethical and Legal Considerations**. Geneva: UNAIDS.
- World Health Organization. (1998). **Education for Health: A Manual on Health Education in Primary Health Care**. English: World Health Organization.

World Health Organization. (2012). **Health education: Theoretical concepts, effective strategies and core competencies**. Accessed January 5, 2022. Available from <http://apps.who.int/iris/handle>

ภาคผนวก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพและประเมินคุณภาพเครื่องมือการวิจัยระยะที่ 1 (Research : R1)

1. ดร.ธัญมา หลายพัฒน์	ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.สิงหา จันทร์ขาว	ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผศ.ดร.รุจิราพร รามศิริ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตกำแพงแสน
4. ดร.มนัสนันท์ น้ำสมบุรณ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. ดร.ชัยรัตน์ โตศิลา	ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ทรงคุณวุฒิการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD)

1. ดร.ธัญมา หลายพัฒน์	ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.สิงหา จันทร์ขาว	ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. นางสาวอรุณวรรณ พิศุทธิภูมิเลิศ	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาญจนบุรี เขต 2
4. ดร.มนัสนันท์ น้ำสมบุรณ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. นายนรา อาดปึกษา	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน
6. นายพิชชากร บริคุช	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน
7. นางวันดี โชคสมกิจ	ครูวิชาการ โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินคุณภาพเครื่องมือการวิจัยระยะที่ 2 (Development : D1)

1. ดร.ธัญมา หลายพัฒน์	ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.สิงหา จันทร์ขาว	ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร.นภสร นีละไพจิตร	ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. ดร.อาทิตย์ญา โพธิ์สวอย	ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร
โรงเรียนอศุขอุปถัมภ์ นครปฐม
5. ดร.มนัสนันท์ น้ำสมบุรณ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

**ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบหลักสูตรการฝึกอบรมด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม
(Focus Group Discussion: FGD) และประเมินคุณภาพของหลักสูตรการฝึกอบรม**

1. ดร.ธัญมา หลายพัฒน์	ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.สิงหา จันทร์ขาว	ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร.นภสร นีละไพจิตร	ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. ดร.อาทิตย์ญา โพธิ์สวอย	ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร
โรงเรียนอศุขอุปถัมภ์ นครปฐม
5. ดร.มนัสนันท์ น้ำสมบุรณ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

- แบบสอบถามความต้องการการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development : D1) : การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

- ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐาน
เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

แบบสอบถามความต้องการการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม
เรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถาม เพื่อสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือให้นักเรียนตอบความเป็นจริง โดยแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามความต้องการในการฝึกอบรม ได้แก่ เนื้อหา รูปแบบและกิจกรรมการฝึกอบรม สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รูปแบบการประเมินผล วิธีการวัดและประเมินผล จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ จำนวน 1 ข้อ

ผู้วิจัย

นางสาววิรัชญา สว่างอรุณ

นักศึกษาปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ที่ตรงกับสถานะภาพของนักเรียน

1.1 เพศ ชาย

หญิง

1.2 อายุปี

1.3 ระดับชั้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 2 สอบถามความต้องการในการฝึกอบรม ได้แก่ เนื้อหาที่ต้องการฝึกอบรม รูปแบบและ
กิจกรรม การฝึกอบรม การประเมินผลการอบรม สื่อประกอบการอบรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อมูลที่นักเรียนสนใจ

1. นักเรียนสนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือไม่

สนใจ

ไม่สนใจ

2. นักเรียนคิดว่า การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรเรียนรู้เรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

พัฒนาการทางเพศ เช่น พัฒนาการทางเพศของเพศชายและเพศหญิง

สุขอนามัยทางเพศ เช่น การดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศของเพศชายและเพศหญิง

พฤติกรรมทางเพศ เช่น แนวทางในการปฏิบัติตนของเพศชายและเพศหญิง

สัมพันธภาพ เช่น ความสัมพันธ์ในวัยเรียนของเพศชายและเพศหญิง

ทักษะส่วนบุคคล เช่น กระบวนการเรียนรู้ การดำเนินชีวิตและการเพิ่มศักยภาพของ
ตัวเรา

สังคมและวัฒนธรรม เช่น วิธีทางในการดำรงชีวิตร่วมกัน

บทบาททางเพศ เช่น บทบาททางเพศของเพศชายและเพศหญิง

อื่นๆ (ระบุ).....

3. นักเรียนคิดว่าควรจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน
- เรียนรู้ร่วมกับการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้
- เรียนรู้กับเพื่อนในระดับชั้นเดียวกัน
- เรียนรู้กับเพื่อนต่างระดับชั้น
- กิจกรรมกลุ่ม
- กรณีศึกษา/กรณีตัวอย่าง
- สถานการณ์จำลอง
- บทบาทสมมุติ
- เกม
- ออนไลน์
- อื่นๆ (ระบุ).....

4. นักเรียนคิดว่าควรมีการประเมินผล การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แบบทดสอบ
- ผลงาน/ชิ้นงาน
- สัมภาษณ์
- สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
- อื่นๆ (ระบุ).....

5. นักเรียนคิดว่าควรมีสื่อและการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรใช้อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- วีดิทัศน์ บุคคล
- แบบฝึกหัด อินเทอร์เน็ต
- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ PowerPoint
- อื่นๆ (ระบุ).....

6. นักเรียนคิดว่าช่วงเวลาจัดกิจกรรมแต่ละหัวข้อ การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรใช้ช่วงเวลาใด

- วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์)
- ปิดเทอม
- หลังเลิกเรียน
- อื่นๆ (ระบุ).....

7. นักเรียนคิดว่าระยะเวลาจัดกิจกรรมแต่ละหัวข้อ การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรใช้เวลาเท่าไร

- 2 ชั่วโมง
- 3 ชั่วโมง
- อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือ
ผู้วิจัย

ประเด็นสนทนากลุ่ม สำหรับ

1. หัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา
2. หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3. ศึกษานิเทศก์
4. ครูวิชาการ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา
6. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมพหุวัฒนธรรม

คำชี้แจง

ประเด็นสนทนากลุ่มฉบับนี้ (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากผู้ที่เกี่ยวข้อง หัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศึกษานิเทศก์ ครูวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการฝึกอบรม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ ชื่อ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” ของผู้เข้าร่วมสนทนา

ตอนที่ 2 ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

แบบประเด็นสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนา

1. ชื่อ – สกุล.....เพศ.....อายุ.....
2. ระดับการศึกษา.....
3. ตำแหน่ง.....ประสบการณ์.....ปี
4. สถานภาพ
 - หัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา
 - หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - ศึกษานิเทศก์
 - ครูวิชาการ
 - ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา
 - ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมพหุวัฒนธรรม
5. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม”
 - ไม่มี
 - มี เกี่ยวข้องกับ

ตอนที่ 2 ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ประเด็นที่ 1 หากโรงเรียนจะพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ท่านคิดว่านักเรียนควรได้เรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development : D1) : การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

ประเด็นสนทนากลุ่ม

สำหรับ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร
2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมพหุวัฒนธรรม

คำชี้แจง

ประเด็นสนทนากลุ่มฉบับนี้ (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเพศวิถีศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อใช้ในการอบรม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ ชื่อ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” ของผู้เข้าร่วมสนทนา

ตอนที่ 2 ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)

ประเด็นที่ 2 วัตถุประสงค์ ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 3 โครงสร้างของหลักสูตร ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอมๆ (it follows)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับ
สังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หลักสูตรการฝึกอบรม

เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

จัดทำโดย นางสาววิรัชญา สว่างอรุณ
นักศึกษาปริญญาโทมหาบัณฑิต

คำนำ

หลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดในเรื่องเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างเต็มศักยภาพและเหมาะสมกับวัย ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การดำเนินชีวิตของวัยรุ่นไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามการแปลงทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่พัฒนาไปอย่างไม่หยุดนิ่ง ได้แก่ การติดต่อสื่อสารทางสังคมออนไลน์ การท่องโลกอินเทอร์เน็ต การเลียนแบบเพื่อให้ทันยุคทันสมัยที่เน้นวัตถุนิยมมากกว่าจิตใจ จากผลของการเปลี่ยนแปลงไปนี้ ทำให้เด็กในวัยเรียนและวัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยจนกลายเป็นวิกฤต รวมทั้งการฆ่าตัวตายที่เกิดจากถูกเปรียบเทียบ ความไม่เสมอภาคทางเพศ ความไม่เท่าเทียมของ ความหลากหลายทางเพศในสังคม และขาดความรู้ในเรื่องของเพศวิถีศึกษาและสังคม พหุวัฒนธรรม ปัจจุบันหลักสูตรการเรียนการสอนเพศศึกษาและสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย แต่อุปสรรคสำคัญของการสอนเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรมมีหลายประการ เช่น เวลาเรียนไม่เพียงพอ เนื้อหาวิชาที่เรียน มีเนื้อหาวิชาที่เรียนมีมากเกินไป ไม่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยฝ่ายหนึ่งเห็นว่า เป็นสิ่งที่จำเป็นที่เด็กจะต้องได้เรียนเพื่อให้รู้เท่าทัน และเป็นทักษะชีวิตของเด็ก ส่วนอีกฝ่ายมองว่าเป็น การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้เกินกว่าวัยที่ตนเองจะได้รับ จึงทำให้ครูมีครูจำนวนหนึ่งไม่กล้าสอนหรือ ขาดความมั่นใจในการสอนเพศวิถีศึกษา ส่วนสังคมพหุวัฒนธรรม ได้ถูกเป็นเพียงหน่วยการเรียนรู้ ของรายวิชาสังคม ศาสนาและสังคมเท่านั้น ทักษะชีวิตก็มีส่วนสำคัญ เพราะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และ เป็นการพัฒนาขั้นพื้นฐาน เป็นทักษะที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนวัยรุ่น ซึ่งนอกจากนี้ จะช่วยในการแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤตได้แล้ว ยังใช้เป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ผู้วิจัยจึงได้จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร. ชนะสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ทำให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หลักสูตรนี้จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม ให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อเป็นแนวทางซึ่งจะช่วยในการแก้ปัญหาของนักเรียนและวัยรุ่นในการปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป

ผู้วิจัย

นางสาววิรัชญา สว่างอรุณ

ข

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
หลักการ	1
วัตถุประสงค์	2
โครงสร้างของหลักสูตร	3
กิจกรรมการเรียนรู้	4
สื่อการสอน	5
การวัดและการประเมินผล	6
คุณสมบัติวิทยากร	7
ตารางหลักสูตรการฝึกอบรม	8
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 กิจกรรม	10
ใบความรู้ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	12
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 กิจกรรม	17
ใบความรู้ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	19
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 กิจกรรม	22
ใบความรู้ที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	24
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 กิจกรรม	26
ใบความรู้ที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	28
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 กิจกรรม	34
ใบความรู้ที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	37
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 กิจกรรม	39
ใบความรู้ที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	41
ภาคผนวก	

(ฉบับร่าง)

หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นกับการเตรียมความพร้อมแก่เด็กและเยาวชนผ่านความรู้และทักษะในการตัดสินใจบนพื้นฐานของความรับผิดชอบให้กับตนเอง โดยเฉพาะในบริบทที่ต้องสัมผัสและพบเจอกับสื่อด้านเพศมากขึ้น ทั้งในอินเทอร์เน็ต และสื่ออื่น ๆ และในปัจจุบันยังมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ต้องให้ความรู้เกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งความพยายามดังกล่าวเกิดจากการตระหนักถึงความจำเป็นของเด็กและเยาวชนในการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศวิถีศึกษา การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

การฝึกอบรมจึงเป็นกระบวนการที่ช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทักษะของคุณคนให้เป็นในทางที่ดีขึ้น และเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติตนในเรื่องเพศวิถีศึกษา ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเยาวชนมากที่สุด เป้าหมายของเพศวิถีศึกษาในไทยมีตัวประเมินหลักอยู่ที่การลดการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น แต่ละเลยความสำคัญของการสอนเกี่ยวกับเพศภาวะ สิทธิ และอำนาจ ที่เป็นเช่นนี้เพราะจุดเริ่มต้นการพัฒนาเพศวิถีศึกษาอย่างเป็นระบบในระบบการศึกษา คือ การลดจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มประชากรวัยเจริญพันธุ์ และสถานการณ์ท้องในวัยรุ่น และปัจจุบันพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ยังยืนยันเป้าหมายเดิมของเพศวิถีศึกษาที่เน้นการแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น สิ่งนี้ทำให้หลักสูตรการสอนเน้นเนื้อหาแนวป้องกัน แต่ยังคงมิติอันเป็นรากฐานสำคัญ คือ การสอนเรื่องการเคารพสิทธิและความเท่าเทียมทางเพศ จึงอาจเรียกได้ว่าเพศวิถีศึกษาของไทย คือการเรียนการสอนเพื่อการแก้ปัญหาเฉพาะด้าน ซึ่งไม่ตรงกับหลักการของเพศวิถีศึกษารอบด้านที่ว่า ต้องเป็นการสอนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิและให้ความสำคัญกับเพศภาวะ ซึ่งครอบคลุมมากกว่าการมุ่งเน้นที่การป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (UNFPA, 2557) นอกจากนี้ยังพบว่า ในการกำหนดตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ตัวชี้วัดต่าง ๆ ไม่ครอบคลุมหลักการของเพศวิถีศึกษารอบด้าน กล่าวคือ มีประเด็นพัฒนาการทางเพศของมนุษย์ สุขภาวะทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ สัมพันธภาพ ทักษะส่วนบุคคล ทักษะชีวิต แต่ไม่ปรากฏมิติและตัวชี้วัดประเด็นเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม และสิทธิเพื่อให้เกิดกระบวนการทัศนสำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วัฒนธรรมเป็นทุนความรู้สำคัญเกี่ยวกับความหลากหลายทางกลุ่มชน (ethnicity) เชื้อชาติ (race) ชาติพันธุ์ ภาษา (language) ศาสนา (religion) ชนบประเพณีและวิถีชีวิต เพศ (gender) บทบาททางเพศ (sexual orientation) ชนชั้นทางสังคม กลุ่มภูมิภาค กลุ่มความต้องการพิเศษ ความสามารถพิเศษ (exceptionalities) สถานะของครอบครัว (socioeconomic status) และพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ (geographical area) เพื่อการถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรม โดยจัดการเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม เข้าใจ ตระหนัก มีความไวทางวัฒนธรรม ยอมรับ และให้คุณค่าความต่างทางวัฒนธรรม การสอนให้เด็กมีค่านิยมเชิงบวกเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ นับถือใน

ความเป็นมนุษย์ที่มีความแตกต่างในแต่ละวัฒนธรรม ต่างในวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ โดยเริ่มต้นจากการเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในบ้าน ชุมชน โรงเรียน ซึ่งเป็นรากฐาน สำคัญที่ขยายออกไปสู่สังคมใหญ่ ประเทศชาติ และโลก

ดังนั้นหลักสูตรพหุวัฒนธรรมศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จึงเน้นความสำคัญให้ผู้เข้ารับการอบรมความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี มีทักษะในการปฏิบัติตนด้านพหุวัฒนธรรมศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม และบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมความรู้ ความเข้าใจ เรื่องพหุวัฒนธรรมศึกษากับพหุวัฒนธรรม
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทัศนคติต่อพหุวัฒนธรรมศึกษากับพหุวัฒนธรรม
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะในการปฏิบัติตนด้านพหุวัฒนธรรมศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม
4. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตและประเพณีและ

วัฒนธรรม

3. โครงสร้างของหลักสูตร

หลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียน ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ตามโครงสร้างดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBT) จำนวน 3 ชั่วโมง

- ความหมายและความสำคัญเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม
- ความชอบและการแสดงออกทางเพศ
- รูปแบบของความรัก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice จำนวน 3 ชั่วโมง

- สิทธิในร่างกายของตนเอง สัมผัสที่ดี และสัมผัสที่ไม่ดี
- สิทธิทางเพศ ความเท่าเทียมระหว่างเพศ
- ความแตกต่างระหว่างบุคคล

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง ด้วยจำนวน 3 ชั่วโมง

- พฤติกรรมทางเพศที่ส่งผลลบต่อตนเองและผู้อื่น
- การเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น
- พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอมๆ (it follows) จำนวน 3 ชั่วโมง

- โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- การเข้ารับบริการทางสุขภาพ
- การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและรับผิดชอบ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี่แหละตัวฉัน จำนวน 2 ชั่วโมง

- ความรู้สึกที่ดีต่อเพศของตน
- ความสำเร็จด้านการเรียน การอยู่ร่วมกันในสังคม อาชีพของตนเองในอนาคต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ จำนวน 2 ชั่วโมง

- ความแตกต่างระหว่างศาสนาและวัฒนธรรม
- การยอมรับความแตกต่างและความเท่าเทียมของสังคม

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. การฟังบรรยาย (Lecture Method) จากวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญในเนื้อหาตามหลักสูตร การฝึกอบรมและการจัดกิจกรรมให้ปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2. การลงมือปฏิบัติ (Practice) ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในเนื้อหาการฝึกอบรม ซึ่งเป็นกิจกรรมกลุ่ม โดยมีวิทยากรคอยชี้แนะ

3. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการประชุมย่อย 7-10 คน ทุกคนในกลุ่มได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ทศนคติ อย่างเสรีภาพในกลุ่มยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้

4. เกมการเรียนรู้ (GBL: Games- Based Learning) ออกแบบมาเพื่อให้มีความสนุกสนานไปพร้อมๆ กับการได้รับความรู้ โดยสอดแทรกเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรนั้นๆ เอาไว้ในเกมและให้ผู้เรียนลงมือเล่นเกมโดยที่ผู้เข้าร่วมรับการอบรมจะได้รับความรู้ต่างๆ ของหลักสูตรนั้นผ่านการเล่นเกมนั้นด้วย

5. การเรียนรู้จากการอภิปราย (Discussion Method) โดยวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยวิทยากรช่วยชี้แนะประเด็นมุมมองในการปรับปรุงพัฒนาทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

6. การแสดงบทบาทสมมติ(Role Play) เป็นการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจได้ด้วยตนเอง โดยเน้นกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีส่วนร่วมและเน้นผู้เข้าร่วมอบรมเป็นศูนย์กลาง การสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีส่วนร่วมในการเรียน ให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้แสดงออก ทั้งทางด้านความคิดและท่าทางการแสดง ซึ่งจะให้ผู้เข้าร่วมอบรมเกิดการเรียนรู้ ได้เกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลิน

7. การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี (ICT Classroom) เป็นการใช้สื่อที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสนุกสนานไปพร้อมๆ กับการได้รับความรู้ต่างๆ

5. สื่อการสอน

สื่อการสอนประกอบการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ประกอบไปด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBT)

1. กระดาษ flip chart
2. ปากกาเคมี
3. กระดาษขาว
4. Draw for you เรื่อง ความรักครั้งแรก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice

1. บัตรคำ (สื่อ PPT) 27 คำ
2. ดุคลิปวีดีโอ เด็กผู้หญิงคนหนึ่งโดนชายแปลกหน้าเดินตาม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง

1. วีดีโอทัศน์ เรื่อง การทำแท้ง
2. animation เรื่อง การตัดสินใจและการแก้ปัญหา/การตระหนักในการมี

เพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ

3. แสดงบทบาทสมมติวิธีการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอดภัย (it follows)

1. ตารางเปรียบเทียบ
2. ข้อมูลอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
3. ข้อมูลการเข้ารับบริการทางสุขภาพ
4. คลิปภาพยนตร์ เรื่อง it follows

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี่แหละตัวฉัน

1. คลิปวีดีโอ บทบาทหน้าที่/การเห็นคุณค่าในตนเอง
2. กระดาษ
3. ปากกา
4. animation เรื่อง กฎหมายที่ควรรู้ในเรื่องเพศ / การสร้างเป้าหมายให้ตนเอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ

1. ชมคลิป ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ
2. คลิปวีดีโอ เด็กต่างสัญชาติ
3. ฉลากสถานการณ์

6. การวัดและการประเมินผล

ภาคทฤษฎี

1. แบบทดสอบก่อนเรียนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม ใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบจำนวน 4 ตัวเลือก ก ข ค และ ง มีทั้งหมด 20 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วย 1.ความแตกต่างระหว่างศาสนา เพศ และอาชีพ 2.ความเสมอภาคทางเพศ 3.ค่านิยมทางเพศของตนเองและสังคมพหุวัฒนธรรม 4.การป้องกัน การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และ 5.การเรียนรู้ร่วมกันสันติสุข ในด้านความเข้าใจ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ที่ จำนวน 20 ข้อ

โดยมีเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

จุดประสงค์	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม	แบบทดสอบก่อนเรียน	ประเมินร้อยละ 70

ภาคปฏิบัติ

1. แบบวัดทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย 1.บทบาทชายหญิง/เพศภาวะ 2.พัฒนาการทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ 3.สิทธิทางเพศ และความเป็นพลเมือง 4. ความรุนแรง 5.ตัวตนและความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20

2. แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย 1.รักษามวลสงวนตัว 2.การให้เกียรติและการวางตัว 3.สร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจซึ่งเป็นแบบพฤติกรรม มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

จุดประสงค์	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม	แบบวัดทัศนคติต่อเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม	ดี = 4 ค่อนข้างดี = 3 ปานกลาง = 2 ค่อนข้างไม่ดี = 1
2. ปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม	แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม	มากที่สุด = 4 มาก = 3 ปานกลาง = 2 น้อย = 1

7. คุณสมบัติวิทยากร

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	คุณสมบัติวิทยากร
หน่วยที่ 1	เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBT)	1. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
หน่วยที่ 2	my body my choice	2. มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี
หน่วยที่ 3	เท่าเทียมยุติความรุนแรง	3. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา
หน่วยที่ 4	รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอมๆ (it follows)	เพศวิถีศึกษา
หน่วยที่ 5	นี่แหละตัวฉัน	4. มีตำแหน่งทางการศึกษาอย่างน้อยเป็นผู้ช่วย ศาสตราจารย์/ชำนาญการพิเศษ/ชำนาญการ
หน่วยที่ 6	เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ	1. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
		2. มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี
		3. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการจัดการเรียนการสอนสังคม ศึกษา พหุวัฒนธรรมศึกษา
		4. มีตำแหน่งทางการศึกษาอย่างน้อยเป็นผู้ช่วย ศาสตราจารย์/ชำนาญการพิเศษ/ชำนาญการ

8. ตารางหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น

วันที่	เวลา	กิจกรรม
1	07.00-08.00 น.	ลงทะเบียน พิธีเปิด ทดสอบความรู้ก่อนฝึกอบรม
	08.00-11.00 น.	หน่วยที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBT)
	11.00-13.00 น.	พัก
	13.00-16.00 น.	หน่วยที่ 2 my body my choice
	16.00-18.00 น.	หน่วยที่ 3 เท่าเทียมยุติความรุนแรง
2	07.00-08.00 น.	ลงทะเบียน
	08.00-11.00 น.	หน่วยที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอดภัย (it follows)
	11.00-13.00 น.	พัก
	13.00-15.00 น.	หน่วยที่ 5 นี้แหละตัวฉัน
	15.00-17.00 น.	หน่วยที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ
	17.00 น.	พิธีปิด มอบวุฒิบัตร

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จึงกำหนดรายละเอียดของกรอบคณูมเนื้อหาสาระใน 6 หน่วยการเรียนรู้รวมระยะเวลาในการพัฒนาผู้เรียนตลอดหลักสูตร จำนวน 16 ชั่วโมง มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติที่จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ดังแสดงรายละเอียด ดังนี้

9. การจัดกิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมเพศผู้พัฒนาธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

หน่วยการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	สาระ/เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	ระยะเวลา (ชม.)		การวัดผลและประเมินผล	ผลที่ได้รับ
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช้แค่ชายหญิง (LGBT)	1. ให้ความรู้ในเนื้อหา ความหมายและ ความสำคัญเพศ วิถีศึกษาและ สังคมเพศ ผู้พัฒนาธรรม 2. ให้ความรู้ใน เนื้อหา ความชอบและ การแสดงออก ทางเพศ 3. ให้ความรู้ใน เนื้อหา รูปแบบ ของความรัก	- ความหมาย และ ความสำคัญเพศ วิถีศึกษาและ สังคมเพศ ผู้พัฒนาธรรม - ความชอบ และการ แสดงออกทาง เพศ - รูปแบบของ ความรัก	1. ผู้เข้ารับการอบรม หลักสูตรปฏิสัมพันธ์ โดยผู้นำกิจกรรม เน้นทนาการ 2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของ การดำเนินกิจกรรมใน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 3. ผู้เข้ารับการอบรม แบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละไม่เกิน 7 คน แจก กระดาษ Flip Chart และ ปากกาคู่กลุ่มละ 1 ชุด 4. ต่อกันนั้น ให้ผู้ดำเนิน กิจกรรมแจกบัตรคำ เกี่ยวกับ รูปแบบของความ รักและให้ผู้เข้ารับการ อบรมลงเขียน ความรัก	1. กระดาษ flip chart 2. ปากกาคู่ 3. กระดาษกาว 4. Draw for you เรื่อง ความรักครั้งแรก	1 2	1. สังเกต พฤติกรรม 2. ประเมินผล งานจากการ ระดมสมอง	ผู้เข้ารับการ อบรมมีความ เข้าใจ ความหมายและ ความสำคัญ เพศวิถีศึกษา และสังคมเพศ ผู้พัฒนาธรรม ความชอบและ การแสดงออก ทางเพศ และรูปแบบ ของความรัก	

11

หน่วยการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	สาระ/เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	ระยะเวลา (ชม.)		การวัดผลและประเมินผล	ผลได้รับ
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBT) (ต่อ)			<p>ในอุดมคติของตนเองลงบนกระดาน และให้ตัวแทนกลุ่ม นำเสนอให้ผู้เข้าร่วมอบรมเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน</p> <p>5. ให้ผู้เข้ารับการอบรมชม Draw for you เรื่อง ความรักครั้งแรก</p> <p>6. ผู้ดำเนินกิจกรรมให้ความรู้ และความสำคัญของเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม</p>					

ความหมายของเพศวิถีศึกษา

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ได้ให้คำจำกัดความของเพศวิถีศึกษาว่า หมายถึง “การเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องเพศ และความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและบริบททางวัฒนธรรมโดยการให้ความรู้ที่ถูกต้องชัดเจน ” ข้อมูลที่ปราศจากการตัดสินคุณค่าบนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์

เพศวิถีศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาคุณค่า ทศนคติของตนเองเพื่อให้มีทักษะในการตัดสินใจสื่อสาร และลดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถี

สังคมพหุวัฒนธรรม เป็นการเรียนรู้ร่วมกันบนความหลากหลายและความแตกต่างอย่างกลมกลืนกัน ซึ่งความแตกต่างนี้สามารถแบ่งได้หลากหลายประเภท ทั้งเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อ ภาษา, วิถีการดำเนินชีวิต, และขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม จารีต และประเพณี

วิถีชีวิตทางเพศ

วิถีชีวิตทางเพศที่เรารู้จักโดยทั่วไป แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. **รักเพศเดียวกัน (Homosexual)** ถ้าเป็นชายมักเรียกว่า เกย์ (Gay) ถ้าเป็นหญิงมักเรียกว่า เลสเบียน (Lesbian) บุคคลพวกนี้มีเพศสัมพันธ์และมีความสุขกับคู่ตอนที่เป็นเพศเดียวกัน
2. **รักต่างเพศ (Heterosexual)** คือผู้ชายและผู้หญิงโดยทั่วไปที่ชอบและมีความสุขกับคู่ตอนที่เป็นเพศตรงข้ามกับตนเอง
3. **รักทั้งสองเพศ (Bisexual)** คือพวกที่ชอบและมีความสุขกับคู่ตอนที่ทั้งเพศเดียวกับตนเองและคนละเพศกับตนเอง

ในปัจจุบันเชื่อว่าคนที่คนนั้นเกิดขึ้นมาจนสามารถรับรู้ถึงความเป็นเพศของตนเอง หรือมีวิถีชีวิตทางเพศอย่างไรรัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

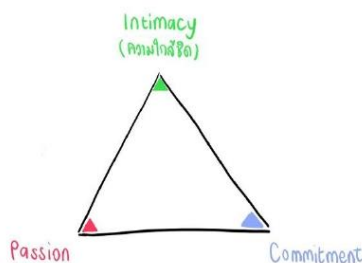
1. ปัจจัยทางชีววิทยา
2. ปัจจัยทางสังคม
3. ปัจจัยทางจิตวิทยา

ทำความเข้าใจกับความรักรูปแบบต่าง ๆ ด้วย “ทฤษฎีสามเหลี่ยมความรัก”

ทุกคนนิยามความรักอย่างไรกันบ้าง ? แล้วองค์ประกอบที่สำคัญของความรักสำหรับคุณคืออะไร ? บ้างก็ว่าเกิดจาก “ความเข้าใจ” หรือบางคนก็นิยามความรักว่าเป็นเรื่องของ “ความเข้ากันได้” ซึ่งหลาย ๆ คน ต่างก็มองความรักด้วยมุมมองที่ต่างกันไปตามความคิดตัวเอง

ทฤษฎีสามเหลี่ยมความรัก คืออะไร ?

ทฤษฎีสามเหลี่ยมความรัก คือ ทฤษฎีที่ว่าด้วยรูปแบบของความรัก ซึ่งความรักแต่ละรูปแบบก็จะมีลักษณะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบหลัก คือ “ความใกล้ชิด ความเสน่หา และความผูกมัด”

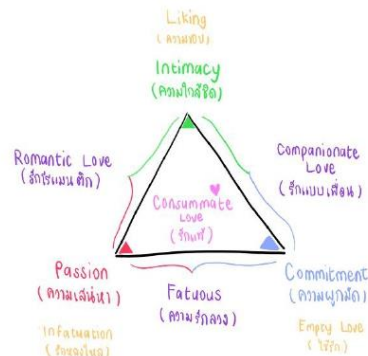

ความใกล้ชิด (Intimacy) คือ ความรู้สึกผูกพัน คู่กันเคย ใกล้ชิดสนิทสนม การแลกเปลี่ยนความคิด และการสื่อสารที่ดี มีความเข้าใจและไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความมั่นคงทางความสัมพันธ์และก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในระยะยาว ถือเป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์

ความเสน่หา (Passion) คือ ความรู้สึกหลงใหล ความดึงดูดหรือมีแรงขับทางเพศ ความรู้สึกพึงพอใจในรูปลักษณ์ภายนอก รวมไปถึงการทำทาง การแสดงออก จริตต่าง ๆ เป็นส่วนที่ทำให้มีความต้องการในการดำเนินความสัมพันธ์ หรือทำให้เกิดความรู้สึกโรแมนติก ถือเป็นองค์ประกอบด้านแรงจูงใจ

ความผูกมัด (Commitment) คือ การตัดสินใจอะไรต้องทำร่วมกับอีกคน ไม่ว่าจะเป็นการตกลงทางด้านความสัมพันธ์ การตัดสินใจที่จะรักกัน การใช้ชีวิตร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ความรับผิดชอบในความสัมพันธ์ที่ตกลงกันได้ และการวางแผนที่จะใช้ชีวิตด้วยกันต่อไปในระยะยาว เป็นองค์ประกอบทางด้านความคิด

เมื่อนำทั้งสามอย่างนี้มารวมกัน จะกลายเป็นรูปสามเหลี่ยม ซึ่งเป็นที่มาของชื่อทฤษฎีนี้ นั่นเอง ทั้งสามอย่างนี้สามารถนำมาแบ่งรูปแบบความสัมพันธ์ ตามองค์ประกอบต่าง ๆ ได้ทั้งหมด 8 รูปแบบ ดังนี้

การไม่มีความรัก

เป็นความสัมพันธ์

แบบนี้เลย เป็น

ความสัมพันธ์ที่ไม่มีความรู้สึกหรือผูกพันใด ๆ และเป็นเพียงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเพียงช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น

ความชอบ (Liking)

เป็นความรักที่เกิดจากความใกล้ชิดเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ความรักประเภทนี้มักเกิดขึ้นในรูปแบบความสัมพันธ์แบบเพื่อน กล่าวได้ว่าเป็นความรักที่เกิดจากความใกล้ชิดสนิทสนมกันเท่านั้น ไม่ได้มีองค์ประกอบอื่นแอบแฝง

ความรักแบบหลงใหล (Infatuation Love)

ความรักประเภทนี้เกิดจากความเสน่หาล้วน ๆ เป็นความรักที่เกิดจากความลุ่มหลง ความพึงพอใจทางรูปลักษณ์ภายนอก ไม่ได้มีความใกล้ชิดสนิทสนม หรือมีพันธะอะไรต่อกัน มักเป็นความรักแบบรักแรกพบ (Love at first sight) เป็นรูปแบบความรักที่ไม่มั่นคง สามารถหายไปได้อย่างรวดเร็ว แต่ก็สามารถสานต่อได้เช่นกัน

ความสัมพันธ์แบบไร้ความรัก (Empty Love)

เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากองค์ประกอบเดียว คือ ความผูกมัด ความสัมพันธ์ประเภทนี้ได้ชื่อว่าเป็น “Empty” Love หรือความรักที่ว่างเปล่า เนื่องจากเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีความรู้สึก และความหลงใหลอยู่เลย เป็นความรักที่เกิดขึ้นจากพันธะผูกมัดเท่านั้น มักเกิดในคู่รักที่ต้องแต่งงานกันโดยไม่มีความรักซึ่งกันและกัน หรือแต่งงานใช้ชีวิตร่วมกันมานานแต่หมัดรัก รักจืดชืดแล้ว แต่ยังมีเหตุผลบางอย่างให้ต้องใช้ชีวิตร่วมกันต่อไป

ความรักแบบโรแมนติก (Romantic love)

รักแบบโรแมนติกนี้เกิดจากความใกล้ชิดสนิทสนม และความหลงใหล มักเกิดในความสัมพันธ์ที่รู้จักได้ใกล้ชิดกันและเกิดความชอบพอกัน โดยที่ยังไม่มีความผูกมัดใด ๆ

ความรักแบบเพื่อน (Companionate Love)

เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากความใกล้ชิดและความผูกมัด มักเกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระยะยาว ค่อยเป็นค่อยไป เช่น ความสัมพันธ์แบบเพื่อน พี่น้อง คนในครอบครัว หรือคู่รักที่ใช้ชีวิตร่วมกันมาอย่างยาวนาน ไม่มีความชอบพอนินเชิงเสนาหา แต่มีความมั่นคงสม่ำเสมอ ถือเป็นความรักที่ยั่งยืนและยาวนานที่สุด

ความรักหลง (Fatuous)

เป็นความรักที่ไม่มีความสนิทสนมใกล้ชิด มีเพียงความเสนาหาและความผูกมัดเท่านั้น ความสัมพันธ์ประเภทนี้เป็นความสัมพันธ์ที่หือหาว รวดเร็ว เกิดจากความพึงพอใจกันและตัดสินใจรักกัน โดยไม่สนใจที่จะรู้จักตัวตนของกันและกัน ไม่มีความผูกพันใกล้ชิดกันมาก่อน มักเกิดอย่างรวดเร็วและจบอย่างรวดเร็วเช่นกัน

รักแท้ (Consummate Love)

เป็นความรักที่มีองค์ประกอบทั้ง 3 อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ คือมีทั้งความใกล้ชิดสนิทสนม ความเสนาหา และมีความผูกมัดต่อกัน เรียกได้ว่าเป็นความรักที่สมบูรณ์แบบ ความสัมพันธ์ที่มีครบทุกอย่างเช่นนี้เป็นความรักที่ทุกคนพึงปรารถนา แต่ก็เป็ความรักที่เกิดขึ้นได้ยากเช่นกัน และถึงแม้จะเกิดขึ้นแล้วก็รักษาเอาไว้ได้ยาก ทั้งนี้จะเกิดขึ้นหรือรักษาไว้ได้หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับคนทั้งสองคน

หน่วยการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	สาระ/เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	ระยะเวลา (ชม.)		การวัดผลและประเมินผล	ผลได้รับ
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice	1. เข้าใจในสิทธิในร่างกายของตนเอง 2. เข้าใจสิทธิของตนเอง 3. เข้าใจสิทธิของตนเอง 4. เข้าใจสิทธิของตนเอง 5. เข้าใจสิทธิของตนเอง 6. เข้าใจสิทธิของตนเอง 7. เข้าใจสิทธิของตนเอง 8. เข้าใจสิทธิของตนเอง 9. เข้าใจสิทธิของตนเอง 10. เข้าใจสิทธิของตนเอง	- สิทธิในร่างกายของ ตนเอง - สิทธิทางเพศ ความเท่าเทียม ระหว่างเพศ - ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 2. ผู้เข้ารับการอบรมเล่นเกม โดยนั่งตามกลุ่มเดิม ผู้ดำเนินกิจกรรมชี้แจง นำเสนอข้อคิดเกี่ยวกับ การสัมผัสในแบบต่างๆ โดยเปิดทีละใบ และให้แต่ละกลุ่มจัดบันทึกหมวดหมู่ ตามที่กำหนด (เช่น 1. สัมผัสที่ดี 2. สัมผัสที่ไม่ดี 3. ไม่แน่ใจ) หากคำตอบของแต่ละกลุ่มแตกต่างกันให้ยกตัวอย่าง หรือให้เหตุผลว่าเหตุใดจึงเลือกข้อนี้ได้ในหมวดนั้นๆ	1. บัตรคำ (สื่อ PPT) 27 คำ 2. ดุคิลิวิตโฮ เด็กผู้หญิงคนหนึ่งโดนชายแปลกหน้า	1 2	1. สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มและการอภิปรายแลกเปลี่ยน	ผู้เข้ารับการอบรมมีความเข้าใจในสิทธิในร่างกายของตนเอง สัมผัสที่ดี และสัมผัสที่ไม่ดี สิทธิทางเพศ ความเท่าเทียมระหว่างเพศ ความแตกต่างระหว่างบุคคล	

18

หน่วยการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	สาระ/เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	ระยะเวลา (ชม.)		การวัดผลและประเมินผล	ผลได้รับ
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice (ต่อ)			<p>4. เมื่อครบทุกบัตรแล้ว ผู้ดำเนินกิจกรรมชวนดูบัตรคำที่จัดหมวดหมู่บนกระดาน แล้วชวนโดยเน้นบัตรคำแต่ละกลุ่มจัดไว้ในหมวดที่แตกต่างกัน โดยใช้แนวคำถามต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - เราใช้อะไรเป็นตัวตัดสินว่าสัมผัสที่ดี และสัมผัสที่ไม่ดี - บริเวณใดของร่างกายที่เราคิดว่า คนอื่นไม่ควรสัมผัส โดยที่เราไม่ยินยอม เพราะอะไร - ถ้าเราต้องการให้เกิดเหตุการณ์สัมผัสผิดปกติกับตัวเรา และเพื่อน ๆ มีวิธีการอย่างไร 					

สิทธิในร่างกายของตนเอง สัมผัสที่ดี และสัมผัสที่ไม่ดี

ทุกคนมีสิทธิในร่างกายตนเอง เราเป็นเจ้าของร่างกายไม่มีใครสามารถมาจับ แตะต้อง สัมผัส ลูบไล้กับร่างกายเราถ้าเราไม่ยินยอม

ไม่ว่าเพศไหนก็อาจถูกล่วงละเมิด หรืออาจเป็นผู้ละเมิดคนอื่นเสียเอง ดังนั้น เราจึงควรเรียนรู้เรื่อง “สัมผัสที่ไม่ดี” หรือ “สัมผัสที่เราไม่ต้องการ” ซึ่งไม่เหมือนกับ สัมผัสที่ดี

สัมผัสที่ไม่ดี หรือสัมผัสที่เราไม่ต้องการ ซึ่งเป็นการสัมผัสที่มากเกินไปจนทำให้เราอึดอัด เพราะทำโดยที่เราไม่ทันตั้งตัว ไม่ขออนุญาตเราก่อน และสัมผัสที่ไม่ดีอาจมาจากคนใกล้ชิดก็ได้

สัมผัสที่ดี เป็นการสัมผัสร่างกายภายนอกโดยที่เราเต็มใจ ผู้ที่มาสัมผัสจะหยุดเมื่อเราไม่ชอบ ผู้ใหญ่เองก็ไม่มีสิทธิมาบังคับให้เราไปกอดหรือหอมใคร ถ้าเราชอบใคร อยากรออยู่ใกล้ชิดเขา อยากรกอดเขาควรขอและรอให้อนุญาตก่อน

สิทธิมนุษยชน หมายความว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และ ความเสมอภาคของบุคคล บรรดาที่ได้การรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญตามกฎหมาย หรือตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม โดยไม่คำนึงถึงฐานะ ตำแหน่งทางสังคม เชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ ความเชื่อทางการเมือง

สิทธิทางเพศ การที่บุคคลมีสิทธิที่จะตัดสินใจในเรื่องเพศของตน เป็นสิทธิที่ผู้อื่นต้องยอมรับและเคารพ โดยไม่กระทำหรือไม่แสดงออกทางเพศที่ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับความเดือนร้อน

ความเท่าเทียมระหว่างเพศ หรือความเสมอภาคทางเพศ หมายถึง ความเท่าเทียมในสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และโอกาสทางการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ การเมือง สำหรับทุกคน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีความแตกต่างทางเพศอย่างไร ซึ่งความแตกต่างทางเพศต้องไม่เป็นเงื่อนไขในการกำหนดสิทธิและโอกาสของบุคคลในสังคม

เราสามารถอยู่ร่วมกับผู้ที่แตกต่างกับเราได้อย่างไร

สังคมของเราประกอบไปด้วยบุคคลที่หลากหลาย ซึ่งอาจมีบางสิ่งๆ ที่เหมือนหรือแตกต่างจากเรา เช่น

1. มีเพศ อายุ รูปร่าง สถานที่แตกต่างกัน
2. มีแนวทางการปฏิบัติตามความเชื่อที่แตกต่างกัน
3. มีความสามารถและความชื่นชอบที่แตกต่างกัน
4. มีเชื้อชาติ ถิ่นกำเนิด และการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน

เราจึงควรยอมรับความแตกต่างของบุคคลและปฏิบัติตนให้เหมาะสม เช่น

- ไม่แสดงกิริยารังเกียจหรือดูถูกผู้อื่น
- ไม่รังแกหรือทำร้ายกัน
- ให้ความช่วยเหลือเมื่อเขาต้องการความช่วยเหลือ
- รู้จักฟังพาดำและแบ่งปันซึ่งกันและกัน

หน่วยการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	สาระ/เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	ระยะเวลา (ชม.)		การวัดผลและประเมินผล	ผลได้รับ
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติ ความรุนแรง	1. รู้และใจ พฤติกรรมทาง เพศที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและ ผู้อื่น 2. เรียนรู้การ เลือกปฏิบัติต่อ ผู้อื่น 3. มีพฤติกรรม ทางเพศที่ ปลอดภัย	- พฤติกรรมทาง เพศที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและ ผู้อื่น - การเลือก ปฏิบัติต่อผู้อื่น - พฤติกรรมทาง เพศที่ปลอดภัย	1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมชม วิดีโอทัศน์ เรื่อง การทำ แท้ง 2. ให้ผู้เข้ารับการอบรม ร่วมแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการตั้งครรภ์ใน นักเรียน 3. ให้ผู้เข้ารับการอบรมชม animation เรื่อง การ ตัดสินใจและการ แก้ปัญหา/การตระหนักใน การมีเพศสัมพันธ์ที่ รับผิดชอบ 3. แสดงบทบาทสมมติ วิธีการปฏิเสธการมี เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร	1. วิดีทัศน์ เรื่อง การทำ แท้ง 2. animation เรื่อง การ ตัดสินใจและการ แก้ปัญหา/การตระหนักใน การมีเพศสัมพันธ์ที่ รับผิดชอบ 3. แสดงบทบาทสมมติ วิธีการปฏิเสธการมี เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร	1 2	1. สังเกตการณ์ มีส่วนร่วมใน กิจกรรมกลุ่ม และการแสดง บทบาทสมมติ	ผู้เข้ารับการ อบรมเข้าใจ พฤติกรรมทาง เพศที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและ ผู้อื่น การเลือก ปฏิบัติต่อผู้อื่น พฤติกรรมทาง เพศที่ปลอดภัย	

23

หน่วยการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	สาระ/เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	ระยะเวลา (ชม.)		การวัดผลและประเมินผล	ผลได้รับ
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียมยุติ ความรุนแรง (ต่อ)			<p>5. ผู้ดำเนินกิจกรรมสุ่มจับกระดาษขึ้นมาอ่านออก</p> <p>6. ให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงบทบาทสมมติวิธีการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร</p> <p>7. วิทยากร ให้ความเพิ่มเติมและสร้างเรื่องพฤติกรรมทางเพศที่ส่งผลลบต่อตนเองและผู้อื่น</p> <p>การเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น</p> <p>พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย</p>					

พฤติกรรมทางเพศ หมายถึง การกระทำ หรือ การปฏิบัติตนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศโดยครอบคลุมทั้งพฤติกรรม ที่แสดงออกภายนอก

การเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น

1. ให้เกียรติซึ่งกันและกัน
2. ให้ความเคารพเชื่อฟังญาติผู้ใหญ่
3. ไม่ให้ความสนิทสนมกันเกินขอบเขตของประเพณี
4. ชายหญิงควรหลีกเลี่ยงการอยู่ด้วยกันตามลำพัง
5. ไม่ดื่มสุราหรือเสพของมึนเมาเพราะจะทำให้ควบคุมตนเองไม่ได้

ปัญหาความสัมพันธ์กับพ่อแม่ วัยรุ่นจะแสดงพฤติกรรมที่แสดงความเป็นตัวของตัวเองค่อนข้างมาก การพูดจาไม่ค่อยเรียบร้อย อารมณ์แปรปรวนเปลี่ยนแปลงง่าย ความรับผิดชอบชั้นๆลงๆ เอาแต่ใจตัวเอง ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือครูอาจารย์หงุดหงิดไม่พอใจได้มากๆ ถ้าใช้วิธีการจัดการไม่ถูกต้อง เช่น ใช้วิธีดุด่าว่ากล่าว ตำหนิ หรือลงโทษรุนแรง จะเกิดปฏิกิริยาต่อต้าน เป็นอารมณ์ต่อกัน ไม่ได้ช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมวัยรุ่น

วิธีการจัดการกับปัญหาพฤติกรรมเหล่านี้ เริ่มต้นจากการทำความเข้าใจความต้องการของวัยรุ่น มีการตอบสนองโดยประนีประนอมยืดหยุ่น แต่ก็ยังคงมีขอบเขตพอสมควร พยายามจูงใจให้ร่วมมือมากกว่าการบังคับกันตรงๆหรือรุนแรง สร้างความสัมพันธ์ที่ดีไว้ก่อน อย่าหงุดหงิดกับพฤติกรรมเล็กน้อย

ปัญหาการใช้สารเสพติด (substance use disorders) ตามธรรมชาติของวัยรุ่นจะมีความอยากรู้ อยากเห็นอยากลองมาก ถ้าขาดการยับยั้งชั่งใจด้วย การที่อยู่ในกลุ่มที่ใช้สารเสพติด หรือเพื่อนใช้สารเสพติด จะมีการชักชวนให้ใช้ร่วมกัน บางคนไม่กล้าปฏิเสธเพื่อน บางคนใช้เพื่อให้เหมือนเพื่อนๆ เมื่อลองแล้วเกิดความพอใจก็จะติดได้ง่าย

หน่วยการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	สาระ/เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	ระยะเวลา (ชม.)		การวัดผลและประเมินผล	ผลได้รับ
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้จักปลอดภัยแบบปลอดภัย (it follows)	1. มีความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 2. รู้และเลือกการเข้ารับบริการทางสุขภาพ 3. ตระหนักถึงการใช้บริการทางสุขภาพ 4. ตระหนักถึงการใช้บริการทางสุขภาพ 5. ปลอดภัยและรับผิดชอบต่อสังคม	- โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ - การเข้ารับบริการทางสุขภาพ - การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและรับผิดชอบต่อสังคม	1. ผู้ดำเนินกิจกรรมชี้แจงวัตถุประสงค์ 2. สุ่มตอบคำถามชิงรางวัลโดยใช้แนวคำถามต่อไปนี้ - โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มีโรคอะไรบ้าง - อาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เคย์รู้ หรือเคย์ได้ยินนามืออะไรบ้าง - อาการของการติดเชื้อเอชไอวี คืออะไร (ผู้ดำเนินกิจกรรมแสดงคำตอบ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็น)	1. ตารางเปรียบเทียบข้อมูลอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 3. ข้อมูลการเข้ารับบริการทางสุขภาพ 4. คลิปภาพยนตร์ เรื่อง it follows	1	2	1. สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มและการอภิปรายแลกเปลี่ยน	ผู้เข้ารับบริการอบรมได้รับความรู้โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การเข้ารับบริการทางสุขภาพ การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและรับผิดชอบต่อสังคม

หน่วยการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	สาระ/เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	ระยะเวลา (ชม.)		การวัดผลและประเมินผล	ผลได้รับ
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้จัก ปลอดภัยแบบปลอดภัย (it follows) (ต่อ)			3. วิทนาการให้ความรู้เพิ่มเติมเรื่องอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 4. วิทนาการให้ความรู้เรื่องการเข้ารับบริการทางสุขภาพ 7. วิทนาการให้ความเพิ่มเติมและสรุปเรื่องพฤติกรรมทางเพศที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น การเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย 8. วิทนาการนำเสนอหน่วยงานที่ให้คำปรึกษาหรือบริการตรวจรักษาในพื้นที่					

- โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- การเข้ารับบริการทางสุขภาพ
- การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและรับผิดชอบ

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ คืออะไร ?

คือ กลุ่มโรคที่เกิดจากการติดต่อผ่านทางเพศสัมพันธ์กับคนที่เป็โรคหรือคนที่ติดเชื้อ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมเพศทางช่องคลอด ทางปาก หรือทางทวารหนัก เดิมมีชื่อว่า “กามโรค” (venereal diseases) ในปัจจุบันมีการค้นพบโรคในกลุ่มดังกล่าวเพิ่มขึ้นจึงเปลี่ยนชื่อเป็น “โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์” (sexually transmitted infections, STIs) โรคที่สำคัญคือ ซิฟิลิส หนองในแท้ หนองในเทียม เริม และเอชพีวี

อาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นอย่างไร ?

ชื่อโรคติดต่อ	อาการโรค
ซิฟิลิส	ระยะแรกจะมีแผลที่อวัยวะเพศ เป็นขอบแข็ง ไม่เจ็บ ถ้าไม่ได้รับการรักษา แผลจะหายได้เอง แต่โรคจะดำเนินต่อไป มีผื่นขึ้นตามลำตัว ฝ่ามือฝ่าเท้า ทวารหนัก และช่องปาก ผอมร่วง ปวดข้อ ถ้ายังไม่ได้รับการรักษาอีก โรคจะเข้าสู่ระยะสงบ ไม่มีอาการ ทราบได้จากการตรวจเลือดเท่านั้น หลังจากนั้นอีกหลายปีจะเข้าสู่ระยะสุดท้ายของโรค มีผิวหนังเป็นก้อนนูนแตกเป็นแผล กระดูกอักเสบ ตาบอด หูหนวก สมองพิการ เส้นเลือดใหญ่ที่หัวใจโป่งพอง และเสียชีวิตในที่สุด
หนองในแท้	ผู้ป่วยชายจะมีอาการปัสสาวะแสบขัด มีหนองข้นไหลออกจากปลายท่อปัสสาวะ ในขณะที่ผู้ป่วยหญิงอาจไม่มีอาการ หรือมีอาการน้อย เช่น ตกขาว ถ้าไม่ได้รับการรักษา โรคจะลุกลามเกิดเป็นอู้งิงกรานอักเสบ ท่อรังไข่ตีบตัน ท่อสุจิตีบตัน ต่อมลูกหมากอักเสบ เป็นหมัน ผื่นขึ้นตามลำตัวและเย็บุ ปวดตามข้อ
หนองในเทียม	มีอาการปัสสาวะแสบขัด มีหนองใสไหลออกจากปลายท่อปัสสาวะ บางรายอาจไม่มีอาการ ถ้าไม่ได้รับการรักษา โรคจะลุกลามเกิดภาวะแทรกซ้อนได้ในลักษณะเดียวกับโรคหนองในแท้
เริม	มีตุ่มน้ำใสขึ้นเป็นกลุ่ม ร่วมกับอาการปวด แสบ และคันบริเวณอวัยวะเพศและทวารหนัก บางรายมีตุ่มน้ำใสขึ้นที่ริมฝีปาก ในช่องปาก เมื่อมีการติดเชื้อเริมแล้วเชื้อจะหลบอยู่ในร่างกาย เมื่อร่างกายอ่อนแอจะสามารถทำให้เกิดโรคเริมกำเริบขึ้นได้

ชื่อโรคติดต่อ	อาการโรค
เอชพีวี	ส่วนใหญ่ไม่มีอาการหลังติดเชื้อ จะแสดงอาการหลังติดเชื้อได้ 2 ลักษณะคือ อาการหูดหงอนไก่ มีลักษณะเป็นก้อนหรือติ่งเนื้อ ผิวขรุขระ และไม่เจ็บบริเวณอวัยวะเพศและทวารหนัก และอาการของโรคมะเร็งบริเวณอวัยวะเพศได้แก่ มะเร็งปากมดลูก และมะเร็งทวารหนัก

ใครเสี่ยงที่จะติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ?

คนที่มีกิจกรรมทางเพศบ่อย มีคู่นอนหลายคน อายุน้อย ไม่ใส่ถุงยางอนามัยเวลามีเพศสัมพันธ์ เคยมีประวัติเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในอดีต ตุ่มสุรา และใช้สารเสพติด

สามารถติดโรคจากคนที่ไม่มีอาการ ภายนอกดูแข็งแรงปกติ ได้หรือไม่ ?

ในบางระยะของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ผู้ติดเชื้อจะไม่แสดงอาการผิดปกติ ทำให้ไม่ทราบว่าตนเองมีเชื้ออยู่ แต่สามารถแพร่กระจายเชื้อไปสู่คู่นอนได้ การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ใส่ถุงยางอนามัยแม้เพียงครั้งเดียว ก็สามารถทำให้ติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงเชื้อเอชไอวีได้

จะปฏิบัติตัวอย่างไร เมื่อสงสัยว่าอาจติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ?

เมื่อพบว่ามีอาการผิดปกติที่สงสัยว่าเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือเพิ่งมีความเสี่ยงในการติดโรค ควรรีบปรึกษาแพทย์ และงดการมีเพศสัมพันธ์ชั่วคราวเพื่อลดการแพร่กระจายเชื้อไปยังบุคคลอื่นจนกว่าจะทราบผลการตรวจ ถ้าแพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรคควรงดการมีเพศสัมพันธ์จนกว่าจะได้รับการรักษาจนหาย และแนะนำให้คู่นอนในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา เข้ารับการตรวจรักษาด้วย

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รักษาให้หายขาดได้หรือไม่ ?

โรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียสามารถรักษาให้หายขาดได้ โดยการกินหรือฉีดยาปฏิชีวนะให้ครบตามแพทย์สั่ง และให้ความสำคัญกับการพาคู่นอนมารับการตรวจรักษา ส่วนโรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสบางชนิดจะอยู่ในร่างกายตลอดชีวิต เช่น เริม การรักษาจะช่วยควบคุมอาการโรคได้ แต่การติดเชื้อไวรัสบางชนิด เช่น เอชพีวี ร่างกายอาจกำจัดเชื้อได้เอง หากกำจัดไม่ได้เชื้ออาจก่อให้เกิดโรคมะเร็งในอนาคต

วิธีการป้องกันการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทำอย่างไรได้บ้าง ?

1. การไม่มีเพศสัมพันธ์เป็นวิธีป้องกันที่ดีที่สุด แต่ถ้าเป็นไปไม่ได้ การมีคู่นอนคนเดียวและคู่นอนไม่ป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จะช่วยลดโอกาสเกิดโรคได้
2. การใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธีและทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์
3. การตรวจคัดกรองโรคหนองในแท้และหนองในเทียมปีละครั้ง โดยเฉพาะหญิงอายุน้อยกว่า 25 ปีที่มีกิจกรรมทางเพศบ่อย หญิงที่มีคู่นอนหลายคน หรือกลุ่มชายรักชาย และการตรวจคัดกรองโรคซิฟิลิสอย่างน้อยปีละครั้งในกลุ่มชายรักชาย
4. การฉีดวัคซีนป้องกันการติดเชื้อเอชพีวี สำหรับคนที่มีอายุ 9-45 ปี โดยเฉพาะก่อนมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก จะมีประสิทธิภาพสูงในการป้องกันการติดเชื้อเอชพีวี

แหล่งบริการช่วยเหลือที่เป็นมิตร

แหล่งบริการช่วยเหลือที่เป็นมิตรสำหรับเยาวชน ตั้งขึ้นในบริเวณโรงพยาบาลทุกระบบทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่างๆ ในรูปของ คลินิกวัยรุ่น (TEEN Center) จุดประสงค์เพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการให้ความรู้ คำแนะนำ ปรึกษาและบริการดูแลทางการแพทย์แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนทั้งในสถานศึกษาสถานประกอบการ ชุมชนและสถานที่ที่เป็นแหล่งชุมนุมวัยรุ่นให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพโดยไม่มีการเสียค่าใช้จ่ายและข้อมูลทุกอย่างจะถือเป็นความลับ อันจะนำไปสู่การลดปัญหาของวัยรุ่น โดยเฉพาะในเรื่องเพศ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ มาตรฐานการบริการแบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารจัดการ การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและการสร้างความต้องการในการใช้บริการบริการที่ครอบคลุมความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและระบบบริการที่มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อวัยรุ่นและเยาวชน

รูปแบบบริการที่เป็นมิตร

คลินิกวัยรุ่น เป็นจุดแรกรับบริการที่เข้าสู่ระบบบริการของโรงพยาบาลจึงมีทั้งบริการส่งเสริมสุขภาพ บริการให้ความรู้และคำแนะนำเรื่องสุขภาพให้คำปรึกษาด้านสุขภาพและอนามัย การเจริญพันธุ์รวมถึงการป้องกันแก้ไขและฟื้นฟูปัญหาสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ด้วยตลอดจนทำให้บริการส่งต่อไปยังคลินิกอื่นและติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง

การเลือกใช้แหล่งบริการที่เป็นมิตรในพื้นที่

วัยรุ่นอาจเลือกแหล่งบริการที่เป็นมิตรในพื้นที่ที่ใกล้ที่สุด ให้ค้ำประกันว่าข้อมูลของเราจะถูกเก็บเป็นความลับ ผู้ให้คำแนะนำได้รับการฝึกอบรมมาให้เข้าใจเรามากที่สุดปัญหาทุกอย่างมีทางออกเสมอ

ตัวอย่างแหล่งบริการที่เป็นมิตร

- รพ.สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 17 จ.สุพรรณบุรี
- รพ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี
- รพ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
- รพ.เลขาขวัญ จ.กาญจนบุรี
- รพ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี
- รพ.มหาสารคาม
- รพ.วาปีปทุม จ.นครศรีธรรมราช
- รพ.ปากพนัง จ.นครศรีธรรมราช

การมีเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบและปลอดภัยนั้น

ทั้งชายและหญิงจะต้องมีความรับผิดชอบต่อปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้กับการมีเพศสัมพันธ์ในครั้งนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นได้แก่การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์และอาจนำไปสู่การทำแท้งในเวลาต่อมาหรือเกิดปัญหาลูกไม่มีพ่อหรือต้องเป็นภาระกับผู้ใหญ่ ซึ่งได้แก่ พ่อ แม่ พี่ ป้า น้า อา ที่จะต้องดูแลทารกที่เกิดขึ้นในขณะที่ชายหญิงคู่นั้นยังไม่มีความพร้อม นอกจากนี้ก็จะต้องรับผิดชอบต่ออีกฝ่ายหนึ่งให้ปลอดภัยจากการติดโรคด้วย

ที่พบเห็นส่วนมาก ฝ่ายชายมักจะไม่รับผิดชอบต่อ รักสนุกอย่างเดียว พอเกิดปัญหาก็มักจะหนีปัญหา ให้ผู้หญิงทำแท้งบ้าง ตีจากเมื่อรู้ว่าผู้หญิงตั้งครรภ์บ้าง บางครั้งผู้หญิงลุ่มใจไม่รู้จะแก้ปัญหาอย่างไร ก็ฆ่าทารกบ้าง นำทารกไปทิ้งโดยหวังให้ผู้อื่นเก็บไปเลี้ยงบ้าง ซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่พบเห็นกันอยู่เสมอ

ในด้านความปลอดภัยนั้นจะต้องปลอดภัยจากการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ และปลอดภัยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ซึ่งปัจจุบัน พบว่าอายุของผู้ป่วยที่ติดโรคทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ลดลงนั้นคือวัยรุ่นเริ่มติดเชื้อ HIV กันมากขึ้น

ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นไม่มีมียอมป้องกันตนเองด้วยการใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ เพราะเข้าใจว่าหญิงสาวที่ตนเองมีเพศสัมพันธ์ด้วยนั้นมิได้เป็นผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อ HIV เนื่องจากเธอไม่ใช่ผู้หญิงที่ขายบริการทางเพศ และมีความคิดความเชื่อที่ผิดอีกอย่างหนึ่งของวัยรุ่นคือ กลัวว่าจะไม่มีความสุขถ้าใช้ถุงยางอนามัย

การมีเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบและปลอดภัยนี้เป็นเรื่องที่วัยรุ่นควรตระหนักให้มาก เพราะมี ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ดังกล่าวมาแล้วอันได้แก่ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ และการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์นั้นเกิดขึ้นเนื่องจากการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มี ความรับผิดชอบและไม่ปลอดภัย

หน่วยการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	สาระ/เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	ระยะเวลา (ชม.)		การวัดผลและประเมินผล	ผลได้รับ
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี้แหละตัวฉัน	1. มีความรู้สึกที่ดีต่อเพศของตนเอง 2. เรียนรู้และเข้าใจ ความสำราญ ด้านการเรียน การอยู่ร่วมกัน ในสังคม อาชีพ ของตนเอง อนาคต	- ความรู้สึกที่ดีต่อเพศของตนเอง - ความสำราญ ด้านการเรียน การอยู่ร่วมกัน ในสังคม อาชีพ ของตนเอง อนาคต	1. ให้นักเรียนดูคลิปวิดีโอ บทบาทหน้าที่/การเห็นคุณค่าในตนเอง 2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็น บทบาทหน้าที่ และวิธีการสร้างคุณค่าให้ตนเอง และตัวแทนกลุ่มออกมา นำเสนอ 3. วิเคราะห์/ผู้นำกิจกรรม บรรยายสรุปความสำคัญ ของบทบาทหน้าที่ และ ความเสมอภาคทางเพศ รวมถึงวิธีการสร้างคุณค่า ในตนเอง 4. ผู้ดำเนินกิจกรรมชวนผู้เข้าอบรมพูดคุย เกี่ยวกับ ความคิด ความฝัน	1. คลิปวิดีโอ บทบาทหน้าที่/การเห็นคุณค่าในตนเอง 2. กระดาษ 3. ปากกา 4. animation เรื่อง กฎหมายที่ควรรู้ในเรื่อง เพศ / การสร้างเป้าหมายให้ตนเอง	1	1	1. สังเกตพฤติกรรม 2. ประเมินผล งานจากการระดมสมอง	1. ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้สึกที่ดีต่อเพศของตนเอง รู้จักตั้งเป้าหมาย ความสำราญ ด้านการเรียน การอยู่ร่วมกัน ในสังคม อาชีพ ของตนเอง อนาคต

35

หน่วยการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	สาระ/เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	ระยะเวลา (ชม.)		การวัดผลและประเมินผล	ผลได้รับ
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี้แหละตัวฉัน (ต่อ)			เป้าหมายในขนาดของบุคคล 5. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกกระดาษให้นักเรียนเขียนเป้าหมายของตนเอง รวมถึงแนวทางการจะไปสู่เป้าหมายและอุปสรรคลงบนกระดาษ 6. แบ่งกลุ่มแก่นักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดว่ากฎหมายเกี่ยวกับเรื่องเพศมีอะไรบ้าง 7. ให้นักเรียนชม animation เรื่อง กฎหมายที่ควรรู้ในเรื่องเพศ / การสร้างเป้าหมายให้ตนเอง					

36

หน่วยการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	สาระ/เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	ระยะเวลา (ชม.)		การวัดผลและประเมินผล	ผลได้รับ
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี้แต่ละตัวฉัน (ต่อ)			8. ผู้ดำเนินกิจกรรม บรรยายสรุป เรื่อง กฎหมายที่ควรรู้ในเรื่อง เพศ และความสำคัญของการ การวางแผนภายในชีวิต					

- ความรู้สึกที่ดีต่อเพศของตน
- ความสำเร็จด้านการเรียน การอยู่ร่วมกันในสังคม อาชีพของตนเองในอนาคต

เนื่องจากเราไม่สามารถเลือกได้โดยตรงว่าอยากให้เกิดขึ้นบ้างในชีวิตของเรา ทุกคนต่างต้องเผชิญกับทั้งเหตุการณ์ที่ดีและไม่ดีผสมปนเปกันไป เราจึงควรพัฒนาความรู้สึกดีต่อตัวเองให้เป็นคุณสมบัติที่มั่นคงติดแน่นภายในจิตใจมากกว่าจะปล่อยให้ความรู้สึกนี้เปลี่ยนแปลงขึ้นลงไปตามเหตุการณ์จากภายนอกที่ผ่านเข้ามาเพียงอย่างเดียว จึงอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการหนึ่งในการสร้างความรู้สึกดีต่อตัวเองก็คือการฝึกฝนตนเองให้สามารถมองโลกในแง่ดี

คนรู้สึกดีต่อตัวเองมักมองอะไรในด้านดีได้เสมอ ส่วนคนที่รู้สึกไม่ดีต่อตัวเองมักมองโลกในแง่ร้ายมองเห็นแต่ด้านลบ ความรู้สึกดียังขึ้นอยู่กับวิธีที่เราพูดกับตัวเอง ทั้งในเวลาທີ່ประสบความสำเร็จและในยามที่ล้มเหลว เพราะเราแต่ละคนจะมีวิธีการอธิบายความสำเร็จหรือความล้มเหลวของตัวเองแตกต่างกันไป

คนที่รู้สึกดีต่อตัวเอง มีความภูมิใจในตัวเอง จะมองความสำเร็จที่เกิดขึ้นว่าเป็นผลมาจากความพยายามและความสามารถ ในขณะที่คนที่รู้สึกไม่ดีต่อตนเอง มีความภูมิใจในตัวเองต่ำ จะมองความสำเร็จที่เกิดขึ้นว่าไม่ได้เป็นผลมาจากความสามารถของตน หากเป็นเรื่องของโชค ดวง ความพลุก หรือความบังเอิญที่อยู่ นอกเหนือการควบคุม

คนที่รู้สึกดีต่อตัวเอง มักจะอธิบายความล้มเหลวของตัวเองว่าเกิดจากปัจจัยบางอย่างที่เขาสามารถจะเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นได้ในครั้งต่อไป เช่น มองว่าครั้งนี้เราอาจยังพยายามไม่มากพอ หรืออาจใช้เทคนิควิธีการที่ยังไม่เหมาะสม ซึ่งยังสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขใหม่ให้ดีขึ้นได้ และมองว่ายังมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ในครั้งต่อไป นอกจากนี้ ยังมองความผิดพลาดล้มเหลวนี้นี้ว่าเป็นประสบการณ์และบทเรียนที่ดีของชีวิต ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจและรับมือกับเหตุการณ์ต่อไปในชีวิตได้ดียิ่งขึ้น ตรงกันข้ามกับคนที่รู้สึกไม่ดีกับตัวเอง ซึ่งมักจะอธิบายความล้มเหลวว่าเป็นเพราะตัวเองไม่มีความสามารถเพียงพอ มองว่าความล้มเหลวเกิดจากสิ่งที่เขาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอะไรได้แล้ว และเขาก็จะประสบกับความล้มเหลวแบบนี้่อีกในครั้งหน้า ซึ่งจะเป็นการตอกย้ำให้รู้สึกแย่ ล้มเหลว สิ้นหวังและรู้สึกไม่ดีต่อตัวเองมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การรู้จักพูดกับตัวเองในทางสร้างสรรค์ ทั้งในเวลาທີ່ประสบความสำเร็จและเมื่อพบเจอความล้มเหลว จึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ช่วยสร้างกำลังใจและความรู้สึกที่ดีให้กับตัวเอง ซึ่งเป็นทักษะที่เราทุกคนสามารถฝึกฝนและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

หน่วยการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	สาระ/เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	ระยะเวลา (ชม.)		การวัดผลและประเมินผล	ผลได้รับ
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ	1. รู้และเข้าใจความแตกต่างระหว่างศาสนา และวัฒนธรรม ระหว่างศาสนา และวัฒนธรรม	- ความแตกต่างระหว่างศาสนา และวัฒนธรรม - การยอมรับความแตกต่าง และความเท่าเทียมของสังคม	1. ผู้นำกิจกรรมให้นักเรียนชมคลิป ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ บอกข้อดีของเขา ช่วยกันแสดงความคิดเห็น 2. ให้นักเรียนชมคลิปวิดีโอ เด็กต่างสัญชาติ 3. ผู้นำกิจกรรมให้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มจับสลากสถานการณ์ต่างๆ ดังนี้ - นักเรียนต้องไปอยู่ต่างถิ่นต่างศาสนา ซติพันธุ - นักเรียนต้องไปอยู่ในสถานที่ไม่รู้จักใครสักคน - นักเรียนต้องไปอยู่ในสถานที่ต่างวัฒนธรรม	1. ชมคลิป ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ 2. คลิปวิดีโอ เด็กต่างสัญชาติ 3. ฉลากสถานการณ์	1	1	1. สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และการแสดงบทบาทสมมติ และวัฒนธรรม ให้ยอมรับความแตกต่าง และความเท่าเทียมของสังคม	-1. ผู้เข้าร่วมการอบรม รู้และเข้าใจความแตกต่าง ระหว่างศาสนา และวัฒนธรรม ให้ยอมรับความแตกต่าง และความเท่าเทียมของสังคม

40

หน่วยการเรียนรู้	วัตถุประสงค์	สาระ/เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	ระยะเวลา (ชม.)		การวัดผลและประเมินผล	ผลที่ได้รับ
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ร่วมกันในบ้านฉันบ้านเธอ (ต่อ)			<p>4. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม แสดงบทบาทสมมติ</p> <p>5. ผู้ดำเนินกิจกรรมสรุป การดำเนินกิจกรรมและร่วม ตัวแทน สรุปความรู้ที่ได้รับ</p> <p>หลังจากเข้ารับการอบรม</p> <p>6. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับ เกียรติบัตร</p>					

การยอมรับความต่างทางศาสนา (Religious toleration) คือภาวะของการยอมรับหรือการอนุญาต ความเชื่อหรือการปฏิบัติของศาสนาอื่นที่แตกต่างไปจากศาสนาของตนเอง

ในประเทศที่มีศาสนาประจำชาติ “การยอมรับ” หมายความว่ารัฐบาลอนุญาตการปฏิบัติสักการะของ ศาสนาหรือความเชื่อที่แตกต่างไปจากศาสนาประจำชาติ และไม่เบียดเบียนผู้ถือศาสนาอื่นเหล่านั้น หลักการนี้ เป็นหลักการฝักฝ่ายซึ่งอาจจะยังคงตามมาด้วยการเลือกปฏิบัติทางศาสนา (การยอมรับความต่างทางศาสนา เพียงแต่หมายถึงการละเว้นจากการเบียดเบียนผู้ถือปฏิบัติศาสนาที่ต่างออกไปจากศาสนาประจำชาติ ซึ่ง แตกต่างจากเสรีภาพทางศาสนา ซึ่งถือว่าทุกศาสนามีความเท่าเทียมกัน) การยอมรับในบางสถานการณ์เป็น “เอกสิทธิ์” ที่มอบให้โดยรัฐบาล (ที่อาจจะออกมาเป็นกฎหมายหรือใบอนุญาต) ไม่ถือว่าเป็น สิทธิ รัฐบาล มักจะยอมรับศาสนาบางศาสนาเท่านั้น และไม่ยอมรับศาสนาบางศาสนาหรือลัทธิ

ความเสมอภาคทางเพศในสังคมไทย

ในอดีตการให้ความสำคัญระหว่างเพศชายและ เพศหญิงในสังคมไทยนับว่า มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนโดยเฉพาะความเท่าเทียมกันในเรื่องเพศสังคมจะยอมรับการแสดงออก ทางเพศของเพศชายได้มากกว่าเพศหญิงเช่นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานหาผู้ชายมีพฤติกรรม ดังกล่าวมักเป็นที่ยอมรับได้มากกว่าการที่ผู้หญิงเป็นผู้กระทำเพราะสังคมจะมองว่าผู้หญิงนั้นแม่รัก นวลสงวนตัวเป็นฝ่ายเปิดโอกาสให้ผู้ชายมาใกล้ชิดสนิทสนมการกระทำดังกล่าวเป็นเรื่องน่าอภัย ทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อครอบครัวและวงศ์ตระกูลแต่ในปัจจุบันจากสภาพสังคมที่มีการ เปลี่ยนไปตามเวลาและสถานการณ์ทำให้บทบาททางเพศชายและเพศหญิงมีความเท่าเทียมกัน มากขึ้น

มุมมองของสังคมในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากการที่ดำเนิน ติเตียนฝ่ายหญิงเพียงฝ่ายเดียวเป็นการมองว่าการกระทำดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไม่สมควรจะประพฤติ ปฏิบัติทั้ง ฝ่ายหญิงและฝ่ายชายเพราะทั้งสองฝ่ายมีโอกาสได้รับผลเสียเช่นเดียวกันเช่นทำให้ เสีย การเรียนการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์การมีบุตรที่ไม่พึงประสงค์การทอดทิ้งเด็กค่านิยมต่างๆ ในเรื่องเพศเช่นการรักรักนวลสงวนตัวการมีรักเดียวใจเดียวเป็นค่านิยมที่สังคมไทยพยายามส่งเสริมให้ เกิดขึ้นในทางเพศชายและเพศหญิงมีใช้เพียงมุ่งหวังให้เกิดขึ้นเฉพาะในเพศหญิงเพียงฝ่ายเดียว เหมือนในอดีตนอกจากค่านิยมของสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปในด้านที่ให้ความเสมอภาคทาง เพศมากขึ้นดังที่กล่าวมาปัจจุบันสังคมไทยได้มีการออกกฎหมายรวมทั้งแก้ไขกฎหมายเพื่อให้มี ความเสมอภาคทางเพศมากขึ้นหลายฉบับ

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

**แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**

คำชี้แจง จงเขียนเครื่องหมาย × ทับข้อที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. “เพศวิถีศึกษา” เป็นความรู้ที่วัยรุ่นควรจะต้องเรียนรู้หรือไม่ เพราะเหตุใด
 - ก. ควรเรียน เพราะจะทำให้วัยรุ่นรู้จักตนเองและรู้เท่าทันผู้อื่นมากยิ่งขึ้น
 - ข. ควรเรียน เพราะจะได้นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัย**
 - ค. ไม่ควรเรียน เพราะเป็นเรื่องลับเฉพาะตัวและน่าอาย
 - ง. ไม่ควรเรียน เพราะทำให้เกิดความมอยากรู้อยากลอง
2. บุคคลในข้อใดแสดงพฤติกรรมทางเพศได้เหมาะสมที่สุด
 - ก. พลอย ขอโทษแพรว เมื่อเหวี่ยงมือไปโดนหัวไหล่ของเธอ**
 - ข. พริม พาสาวไปดูหนังโป๊
 - ค. เพชร แอบไปมีเพศสัมพันธ์กับพิงค์ที่หอพัก
 - ง. พล พาวราวนั่งซ้อนรถจักรยานยนต์ ไปอยู่ในที่ลับตาคนสองต่อสอง
3. เมื่อพบสถานการณ์ที่นำไปสู่การล่วงละเมิดทางเพศ นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ปรึกษาเพื่อนต่างเพศ
 - ข. ปรึกษาครูและพ่อแม่ผู้ปกครอง**
 - ค. ปรึกษาและขอคำแนะนำจากเพื่อนสนิท
 - ง. ไม่ปรึกษาผู้อื่นเนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญ
4. นักเรียนควรจะทำใจอย่างไรจึงจะถูกต้องเมื่อมีปัญหาทางเพศเกิดขึ้น
 - ก. ออกเที่ยวกลางคืนเพื่อคลายความกังวล
 - ข. ปลดปล่อยไปตามธรรมชาติ
 - ค. ปรึกษาพ่อแม่ หรือครูอาจารย์**
 - ง. เก็บตัวอยู่เงียบๆ คนเดียว

5. ข้อใดกล่าวถึง สัมผัสที่ตี ได้อย่างถูกต้อง
- เอกเข้าไปกอดออยโดยไม่รับอนุญาต
 - ข. อันขออนุญาตแอนทุกครั้งที่จะจับมือ**
 - โอมกอดคอเพื่อนผู้หญิงในห้องเป็นประจำ
 - อีพีมักจะอี๊ดอัดทุกครั้งทีเอ้มมาแตะเนื้อต้องตัว
6. เหตุใดเราจึงต้องเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล
- เพื่อรู้ถึงความแตกต่างของอีกฝ่าย
 - เพื่อเข้าใจความแตกต่างของอีกฝ่าย
 - เพื่อรู้จุดอ่อนหรือจุดด้อยของอีกฝ่าย
 - ง. เพื่อเรียนรู้และเข้าใจอีกฝ่ายและปรับตัวเข้าหากัน**
7. ปัจจัยข้อใดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นมากที่สุด
- สังคม
 - วัฒนธรรม
 - ครอบครัว
 - ง. เพื่อน**
8. ข้อใด ไม่ใช่ การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- รักษาความสะอาดของเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม
 - สวมถุงยางอนามัยเมื่อร่วมประเวณีกับหญิงขายบริการ
 - ไม่สวมเสื้อผ้าร่วมกับผู้อื่น
 - ง. รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย**
9. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มีผลกระทบต่อข้อใดมากที่สุด
- ประเทศ
 - สังคม
 - ครอบครัว
 - ง. ตนเอง**
10. ข้อใดไม่ใช่ขั้นตอนของพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น
- การสร้างมิตรภาพ
 - ข. การตอบสนองความต้องการ**
 - การเกิดความรัก
 - การมีความสัมพันธ์ทางเพศ

11. สื่อประเภทใดที่วัยรุ่นนิยมใช้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ

- ก. หนังสืออ่านเล่น
- ข. ภาพยนตร์หรือโทรทัศน์
- ค. วิทยู

ง. อินเทอร์เน็ต

12. เราควรปฏิบัติตนต่อเพศตรงข้ามอย่างไร

- ก. ทำตามที่ผู้ใหญ่แนะนำ
- ข. ทำเหมือนเพศเดียวกันไม่แบ่งแยก

ค. ทำตนให้เหมาะสมกับประเพณีและวัฒนธรรม

ง. ทำตนให้เป็นอิสระและขึ้นอยู่กับความพอใจทั้งสองฝ่าย

13. ข้อใดต่อไปนี้เป็นถูกต้อง

ก. สมัยก่อนผู้ชายจะมีสิทธิและศักดิ์ศรีเหนือกว่าผู้หญิง

ข. ปัจจุบันทุกเพศมีสิทธิและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

ค. ปัจจุบันผู้ชายมีอำนาจสิทธิขาดในทุกเรื่องในบ้าน

ง. สมัยก่อนผู้หญิงเป็นผู้ตัดสินใจปัญหาในบ้าน

14. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรวางตัวแบบพี่น้องต่อเพศเดียวกัน

- ก. พุดจาขัดคอกันและกัน
- ข. ชวนกันไปในแหล่งอบายมุข
- ค. พุดจาไม่ให้เกียรติซึ่งกันและกัน

ง. ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้ปฏิบัติตาม

15. การวางตัวในสถานะที่เป็นคู่ครองกันข้อใดไม่ถูกต้อง

- ก. เอาใจเขามาใส่ใจเรา
- ข. ช่วยกันแก้ปัญหาทุกอย่าง

ค. ซื่อสัตย์ต่อกันบางเรื่อง

ง. อภัยในกันและกัน

16. ข้อใดเป็นประเพณีไทยที่ต้งามเกี่ยวกับเรื่องเพศ

ก. พิธีสู่ขอ และพิธีมงคลสมรส

ข. พิธีโกนจุก

ค. พิธีรดน้ำดำหัว

ง. พิธีบายศรีสู่ขวัญ

17. ค่านิยมทางเพศในข้อใดที่วัยรุ่นหญิงควรรยึดถือและปฏิบัติมากที่สุด
- ก. ไม่แสดงออกเมื่อรู้สึกชอบเพื่อนต่างเพศ
 - ข. การรักษาวลสงวนตัว**
 - ค. การแต่งกายให้เหมาะสม
 - ง. การให้เกียรติซึ่งกันและกัน
18. นักเรียนคิดว่าอะไรถือว่าเป็นความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมมากที่สุด
- ก. เพศ
 - ข. ชชาติพันธุ์
 - ค. ศาสนา
 - ง. เงิน**
19. บุคคลในข้อใดปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง
- ก. เอร้องให้คนช่วย เมื่อมีคนลวนลาม**
 - ข. เอมชอบอยู่ตามลำพังสองต่อสอง
 - ค. แอลดูการ์ตูนลามกเป็นประจำ
 - ง. ออยอนุญาตให้ผู้อื่นเข้ามาในบ้าน
20. บุคคลในข้อใดที่นักเรียนควรหลีกเลี่ยง
- ก. ก้องช่วยนักเรียนถือของ
 - ข. กายเอามือมาจับมือนักเรียน**
 - ค. เก่งสอนการบ้านให้นักเรียน
 - ง. โก้ชวนนักเรียนออกกำลังกาย

ขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือ
ผู้วิจัย

แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถาม เพื่อปรับปรุงเนื้อหา การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือให้นักเรียนตอบความเป็นจริง โดยแบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น นับถือศาสนา สถานภาพครอบครัว การรับรู้เกี่ยวกับเพศวิถีและสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย 5 ด้าน 1.บทบาทชายหญิง/เพศภาวะ 2.พัฒนาการทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ 3.สิทธิทางเพศ และความเป็นพลเมือง 4.ความรุนแรง 5.ตัวตนและความสัมพันธ์ จำนวน 20 ข้อ

ผู้วิจัย

นางสาววิรัชญา สว่างอรุณ

นักศึกษาปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล/ครอบครัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ที่ตรงกับสถานะภาพของนักเรียน

1.1 เพศ ชาย

หญิง

1.2 อายุปี

1.3 ระดับชั้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.4 นับถือศาสนา พุทธ

อิสลาม

คริสต์

อื่น ๆ ระบุ

1.5 สถานภาพครอบครัว อยู่ด้วยกัน

แยกกันอยู่หรืออย่างร้าง

หม้าย

อื่นๆ คือ.....

1.6 การรับรู้เกี่ยวกับเพศวิถีและสังคมพหุวัฒนธรรม

	แหล่ง	ได้รับ	ไม่ได้รับ
โทรทัศน์			
วิทยุ			
หนังสือพิมพ์รายวัน			
นิตยสาร			
หนังสือการ์ตูน			
วีซีดี/ดีวีดี			
ภาพยนตร์			
ครู			
คนในครอบครัว			
เพื่อน			
อินเทอร์เน็ต			

ตอนที่ 2 แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างน้อยเพียงใดต่อเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม

ทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (4)	ไม่เห็นด้วย (3)	เห็นด้วย (2)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (1)
1. ด้านบทบาทชายหญิง/เพศภาวะ				
1.1 ความสัมพันธ์ทางเพศควรอยู่บนรากฐานของความไว้วางใจ				
1.2 นักเรียนเป็นผู้ที่ยอมรับและเคารพความแตกต่างของบุคคล				
1.3 นักเรียนสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี				
1.4 นักเรียนเป็นผู้ที่ยอมรับและเคารพความแตกต่างของบุคคล				
2. ด้านพัฒนาการทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ				
2.1 เพศวิถีศึกษานำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้อง				
2.2 การมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกันเป็นเรื่องปกติ				
2.3 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์				
2.4 การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม				
3. ด้านสิทธิทางเพศ และความเป็นพลเมือง				
3.1 การแต่งงานต้องทำตามประเพณี				
3.2 การมีเพศสัมพันธ์หลังแต่งงานนับเป็นการแสดงความรักที่อยู่ขอบเขตของประเพณีนิยมในสังคมไทย				
3.3 เราสามารถทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับเพื่อนเพศทางเลือกได้				
3.4 เราเข้าใจว่าผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม เพศชายและเพศหญิงไม่สามารถแตะเนื้อต้องตัวกันได้ถ้าไม่ใช่คู่สามีภรรยา				

ทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (4)	ไม่เห็นด้วย (3)	เห็นด้วย (2)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (1)
4. ด้านความรุนแรง				
4.1 นักเรียนควบคุมตนเองได้และไม่ไปละเมิดสิทธิ ของผู้อื่น				
4.2 ความสัมพันธ์ทางเพศไม่ควรเกิดการกดดัน ช่มชู้ หรือแสวงหาประโยชน์				
4.3 เราไม่ควรอยู่ตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศสองต่อ สองในที่ลับ				
4.4 เราควรให้เกียรติยกย่อง ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม ซึ่งกันและกัน				
5. ด้านตัวตนและความสัมพันธ์				
5.1 นักเรียนสามารถยอมรับความหลากหลายใน ความเชื่อและค่านิยมทางเพศที่แตกต่างกันได้				
5.2 เรามีสิทธิที่จะตัดสินใจว่าจะให้ใครสัมผัสร่างกาย ของตนเอง				
5.3 เรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติของทุกคน และเป็น ส่วนหนึ่งของชีวิต				
5.4 ทุกคนมีเพศ มีความรู้สึกทางเพศ มีความกดดัน ทางเพศ				

ขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือ
ผู้วิจัย

**แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม
ในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติอย่างน้อยเพียงใดทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ ด้านรึกนวลสงวนตัว ด้านการให้เกียรติและการวางตัว ด้านสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจซึ่งเป็นแบบพฤติกรรม มาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ผู้วิจัย

นางสาววิรัชญา สว่างอรุณ

นักศึกษาปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ที่ตรงกับสถานะภาพของนักเรียน

1.1 เพศ ชาย

หญิง

1.2 อายุปี

1.3 ระดับชั้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 2 แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าปฏิบัติหรือไม่
ปฏิบัติมากน้อยเพียงใดทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม

ทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษา กับสังคมพหุวัฒนธรรม	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ด้านรักนวลสงวนตัว					
1.1 นักเรียนไม่ยินยอมให้คนแปลกหน้าจับ มือถือแขน					
1.2 หากนักเรียนมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น จะปรึกษาผู้ปกครองก่อนเป็นอันดับแรก					
1.3 นักเรียนถามคำถามเรื่องเพศกับพ่อแม่					
1.4 นักเรียนจะไม่ล้อเพื่อนหรือคนรู้จัก เมื่อสังเกตได้ว่าเขามีเพศทางเลือก					
1.5 ถ้านักเรียนเห็นเพื่อนของนักเรียนถูก ชักชวนไปทำพฤติกรรมเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ นักเรียนจะบอกเพื่อนให้ปฏิเสธ					
2. ด้านการให้เกียรติและการวางตัว					
2.1 นักเรียนไม่แสดงข้อคิดเห็นทันทีหาก นักเรียนเห็นเพื่อนหรือคนรู้จักเพิ่มรูปภาพหรือ					

ข้อความที่ไม่เหมาะสมใน Facebook , Line และอื่นๆ					
ทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษา กับสังคมพหุวัฒนธรรม	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2.2 นักเรียนจะค้นหาข้อมูลใน Internet เสมอหากนักเรียนต้องการเรียนรู้เรื่องเพศ เพราะใครๆก็ทำกัน และได้ข้อมูลที่เพียงพอ					
2.3 หากนักเรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัยเรื่อง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์นักเรียนจะรีบไปปรึกษาแพทย์					
2.4 นักเรียนปฏิบัติต่อคนที่มีเพศทางเลือก โดยเท่าเทียมกัน					
2.5 หากนักเรียนมีคนรู้จักหรือญาติเป็น บุคคลเพศทางเลือกนักเรียนไม่ต่อว่า					
3. ด้านสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจซึ่งเป็นแบบพฤติกรรม					
3.1 นักเรียนเรียนรู้ และสนิทสนมกับเพื่อนต่างศาสนา และวัฒนธรรม					
3.2 นักเรียนมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่ตั้งไว้					
3.3 นักเรียนรู้จักให้เกียรติผู้อื่นเสมอ					
3.4 นักเรียนจะให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่อย่างเต็มที่ หากได้รับข้อมูลว่ามีคนกระทำความผิดทางเพศในหมู่บ้านของนักเรียน					
3.5 นักเรียนสามารถพูดคุยกับใครก็ได้ที่สามารถทำให้รู้สึกดีขึ้น					

ขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือ

ผู้วิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง “เพศวิถีศึกษากับ
สังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง
“เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้นผู้วิจัย
จึงขอความร่วมมือให้นักเรียนตอบความเป็นจริง โดยแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ด้านหลักสูตรเนื้อหา
ด้านกิจกรรม ด้านสื่อและอุปกรณ์ ด้านผู้สอน และด้านประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม จำนวน
20 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ จำนวน 1 ข้อ

ผู้วิจัย

นางสาววิรัชญา สว่างอรุณ

นักศึกษาปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ที่ตรงกับสถานะภาพของนักเรียน

1.1 เพศ ชาย

หญิง

1.2 อายุปี

1.3 ระดับชั้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ด้านหลักสูตรเนื้อหา ด้านกิจกรรม ด้านสื่อและอุปกรณ์ ด้านผู้สอน และด้านประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยมากนักน้อยเพียงใดต่อความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
1.ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหามีความถูกต้อง เหมาะสม กับผู้เข้าร่วมฝึกอบรม					
1.2 เนื้อหามีความเกี่ยวข้องกับเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน					
1.3 เนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกับตนเอง ครอบครัว และชุมชน					
1.4 มีการจัดเตรียมเนื้อหาครบถ้วนตามหน่วยการเรียนรู้					
2. ด้านกิจกรรม					
2.1 รูปแบบและกิจกรรม มีความเหมาะสมกับผู้เข้าฝึกอบรม					
2.2 มีกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้ลงมือปฏิบัติ และเรียนรู้ร่วมกัน					

2.3 รูปแบบกิจกรรมเน้นกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้					
2.4 รูปแบบกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าฝึกอบรม ได้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรียนรู้ซึ่งกันและกัน					
ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
3. ด้านสื่อและอุปกรณ์					
3.1 การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา และเหมาะสมกับผู้เข้าฝึกอบรม					
3.2 สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความหลากหลาย ที่มา จากตัวบุคคลหรือหน่วยงานในท้องถิ่นชุมชนของผู้เข้าฝึกอบรม					
3.3 มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้กับผู้เข้าฝึกอบรม					
3.4 ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม					
3.5 อุปกรณ์เพียงพอ และเหมาะสมกับผู้เข้าฝึกอบรม					
4. ด้านครูผู้สอน					
4.1 การถ่ายทอดความรู้และการอธิบายเนื้อหาของวิทยากรมีความชัดเจน					
4.2 การเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรม					
4.3 ใช้เวลาตามที่กำหนดไว้					
4.4 การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม					
5. ด้านประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม					
5.1 หลังจากได้รับการอบรมท่านมีความรู้เพิ่มมากขึ้น					
5.2 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้					
5.3 ผู้เข้าฝึกอบรมได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรม					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง
“เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

.....

.....

.....

ขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือ
ผู้วิจัย

**ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐาน
เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม**

- ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมฯ
- ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมฯ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development : D1) : การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

- ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- ผลการวิเคราะห์ความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตนด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐาน
เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม
ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการ
การจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมฯ

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
1. นักเรียนสนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือไม่	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	-
2. นักเรียนคิดว่า การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรเรียนรู้เรื่องใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	การ ยกตัวอย่าง ให้ชัดเจน
3. นักเรียนคิดว่า การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในลักษณะใด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	-
4. นักเรียนคิดว่า การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยวิธีใด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	-
5. นักเรียนคิดว่า การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรใช้สื่ออะไรบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	ปรับภาษา
6. นักเรียนคิดว่า การฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรใช้เวลาเท่าไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	-

**ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ
ความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรบฯ**

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
1. ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรบเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับเนื้อหาในการฝึกอบรบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความสอดคล้อง ใช้ได้	-
2. ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรบเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับรูปแบบและกิจกรรมการฝึกอบรบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความสอดคล้อง ใช้ได้	-
3. ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรบเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับสื่อและแหล่งการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความสอดคล้อง ใช้ได้	-
4. ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรบเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรบ วิธีการวัดผลและประเมินผลการฝึกอบรบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความสอดคล้อง ใช้ได้	-
5. ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรบเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความสอดคล้อง ใช้ได้	บรรยากาศ ที่สอดคล้องกับเพศวิถีศึกษาในการจัดการเรียนการสอน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development : D1) : การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ
การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
1. หลักการและเหตุผล ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความสอดคล้องใช้ได้	-
2. วัตถุประสงค์ ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความสอดคล้องใช้ได้	-
3. โครงสร้างของหลักสูตร ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความสอดคล้องใช้ได้	-
4. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สาระ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และใบความรู้ ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความสอดคล้องใช้ได้	-
4. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สาระ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และใบความรู้ ของหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความสอดคล้องใช้ได้	-
4.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่แค่ชายหญิง (LGBT)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความสอดคล้องใช้ได้	-

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
4.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่ แค่ชายหญิง (LGBT)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
4.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 my body my choice	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
4.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เท่าเทียม ยุติธรรมรุนแรง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
4.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้หน้าไม่รู้ใจ ปลอดภัยแบบปลอดภัย (it follows)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
4.5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 นี่แหละ ตัวฉัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
4.6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เราอยู่ ร่วมกัน บ้านฉันบ้านเธอ)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
6. การวัดและการประเมินผล ของ หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “เพศวิถี ศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม” สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

ตารางวิเคราะห์การสร้างแบบทดสอบ เพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม
ในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ชื่อเรื่อง	ความรู้ ความจำ	ความ เข้าใจ	การ นำไปใช้	การ วิเคราะห์	การ ประเมินค่า	รวม	อันดับ ความสำคัญ
เพศวิถีศึกษา	6 (3)	10 (5)	2 (1)	8 (4)	2 (1)	28	1
สังคมพหุวัฒนธรรม	4 (2)	6 (3)	-	2 (1)	-	12	2
รวม	10	16	2	10	2	40	
อันดับความสำคัญ	2	1	3	2	3		

ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถี

ศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง โปรดพิจารณาความต้องการ และให้คำแนะนำความสอดคล้องของแบบทดสอบ จำนวน 40 ข้อ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงช่องคะแนนของแบบประเมินในแต่ละข้อและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
<p>1. “เพศวิถีศึกษา” เป็นความรู้ที่วัยรุ่นควรจะต้องเรียนรู้หรือไม่ เพราะเหตุใด (วิเคราะห์)</p> <p>ก. ควรเรียน เพราะจะทำให้วัยรุ่นรู้จักตนเองและ รู้เท่าทันผู้อื่นมากยิ่งขึ้น</p> <p>ข. ควรเรียน เพราะจะได้นำไปเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัย</p> <p>ค. ไม่ควรเรียน เพราะเป็นเรื่องลับเฉพาะตัวและ น่าอาย</p> <p>ง. ไม่ควรเรียน เพราะทำให้เกิดความอขายกรู้ยากลอง</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>2. บุคคลในข้อใดแสดงพฤติกรรมทางเพศได้เหมาะสมที่สุด (วิเคราะห์)</p> <p>ก. พลอย ขอโทษแพรว เมื่อเหวี่ยงมือไปโดนหัวไหล่ของเธอ</p> <p>ข. พริ้ม พาสาวไปดูหนังไป</p> <p>ค. เพชร แอบไปมีเพศสัมพันธ์กับพิงค์ที่หอพัก</p> <p>ง. พล พาพรานั่งซ้อนรถจักรยานยนต์ ไปอยู่ในที่ลับตาคนสองต่อสอง</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
<p>3. เมื่อพบสถานการณ์ที่นำไปสู่การ ล่วงละเมิดทางเพศ นักเรียนควร ปฏิบัติอย่างไร (การนำไปใช้)</p> <p>ก. ปรีกษาเพื่อนต่างเพศ</p> <p>ข. ปรีกษาคครูและพ่อแม่ผู้ปกครอง</p> <p>ค. ปรีกษาและขอคำแนะนำจาก เพื่อนสนิท</p> <p>ง. ไม่ปรีกษาผู้อื่นเนื่องจากเห็นว่า เป็นเรื่องไม่สำคัญ</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>4. นักเรียนควรจะแก้ไขอย่างไรจึง จะถูกตองเมื่อมีปัญหาทางเพศ เกิดขึ้น (การนำไปใช้)</p> <p>ก. ออกเที่ยวกลางคืนเพื่อคลาย ความกังวล</p> <p>ข. ปล่อยไปตามธรรมชาติ</p> <p>ค. ปรีกษาพ่อแม่ หรือครูอาจารย์</p> <p>ง. เก็บตัวอยู่เงียบๆ คนเดียว</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>5. ข้อใดกล่าวถึง สัมผัสที่ดี ได้อย่าง ถูกตอง (ความเข้าใจ)</p> <p>ก. เอกเข้าไปกอดออยโดยไม่รับ อนุญาต</p> <p>ข. อันขอนุญาตแอนทุกครั้งที่จะ จับมือ</p> <p>ค. โอมกอดคอเพื่อนผู้หญิงในห้อง เป็นประจำ</p> <p>ง. อีฟมักจะอิตอิตทุกครั้งทีเอ้มมา แตะเนื้อตองตัว</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
<p>6. เหตุใดเราจึงต้องเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล (ความเข้าใจ)</p> <p>ก. เพื่อรู้ถึงความแตกต่างของอีกฝ่าย</p> <p>ข. เพื่อเข้าใจความแตกต่างของอีกฝ่าย</p> <p>ค. เพื่อรู้จักอ่อนหรือจุดด้อยของอีกฝ่าย</p> <p>ง. เพื่อเรียนรู้และเข้าใจอีกฝ่ายและปรับตัวเข้าหากัน</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>7. ปัจจัยข้อใดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นมากที่สุด (ความรู้ความจำ)</p> <p>ก. สังคม</p> <p>ข. วัฒนธรรม</p> <p>ค. ครอบครัว</p> <p>ง. เพื่อน</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>8. ข้อใด ไม่ใช่ การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (ความเข้าใจ)</p> <p>ก. รักษาความสะอาดของเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม</p> <p>ข. สวมถุงยางอนามัยเมื่อร่วมประเวณีกับหญิงขายบริการ</p> <p>ค. ไม่สวมเสื้อมาร่วมกับผู้อื่น</p> <p>ง. รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
9. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มี ผลกระทบต่อข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์) ก. ประเทศ ข. สังคม ค. ครอบครัว ง. ตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
10. ข้อใด ไม่ใช่ ขั้นตอนของ พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น (ความเข้าใจ) ก. การสร้างมิตรภาพ ข. การตอบสนองความต้องการ ค. การเกิดความรัก ง. การมีความสัมพันธ์ทางเพศ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
11. สื่อประเภทใดที่วัยรุ่นนิยมใช้ ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ (ความรู้ความจำ) ก. หนังสืออ่านเล่น ข. ภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ ค. วิทยู ง. อินเทอร์เน็ต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
12. เราควรปฏิบัติตนต่อเพศตรง ข้ามอย่างไร (ความเข้าใจ) ก. ทำตามผู้ใหญ่แนะนำ ข. ทำเหมือนเพศเดียวกันไม่ แบ่งแยก ค. ทำตนให้เหมาะสมกับ ประเพณีและวัฒนธรรม ง. ทำตนให้เป็นอิสระและขึ้นอยู่กับ กับความพอใจทั้งสองฝ่าย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
<p>13. ข้อใดต่อไปนี้เป็นสิ่งที่ถูกต้อง (ความเข้าใจ)</p> <p>ก. สมัยก่อนผู้ชายจะมีสิทธิและศักดิ์ศรีเหนือกว่าผู้หญิง</p> <p>ข. ปัจจุบันทุกเพศมีสิทธิและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน</p> <p>ค. ปัจจุบันผู้ชายมีอำนาจสิทธิขาดในทุกเรื่องในบ้าน</p> <p>ง. สมัยก่อนผู้หญิงเป็นผู้ตัดสินใจปัญหาในบ้าน</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>14. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรวางตัวแบบที่น้องต่อเพศเดียวกัน(ความเข้าใจ)</p> <p>ก. พุดจาขัดคอกันและกัน</p> <p>ข. ชวนกันไปในแหล่งอบายมุข</p> <p>ค. พุดจาไม่ให้เกียรติซึ่งกันและกัน</p> <p>ง. ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้ปฏิบัติตาม</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>15. การวางตัวในสถานะที่เป็นคู่ครองกันข้อใดไม่ถูกต้อง (ความเข้าใจ)</p> <p>ก. เอาใจเขามาใส่ใจเรา</p> <p>ข. ช่วยกันแก้ปัญหาทุกอย่าง</p> <p>ค. ซื่อสัตย์ต่อกันบางเรื่อง</p> <p>ง. อภัยในกันและกัน</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
16. เมื่อเพื่อนล้อเลียนเรา เรา ควรทำอะไร (ความเข้าใจ) ก. ร้องไห้ ไม่พูดคุยกับใคร ข. ไม่สนใจ ทำหน้าที่ของ ตนเองต่อไป ค. ต่อว่าเพื่อน ง. ทำร้ายร่างกายเพื่อน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
17. ถ้าห้องเรียนมีเพื่อนต่าง สัญชาติเข้ามาใหม่ นักเรียนจะ ปฏิบัติกับเพื่อนคนดังกล่าว อย่างไร (ความรู้ความจำ) ก. ช่วยสอนการบ้านเพื่อน ข. ล้อเลียนเพื่อน ค. ไม่พูดคุยกับเพื่อน ง. อิจฉาเพื่อน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
18. เพราะเหตุใดเราจึงควรเห็น คุณค่าในเพศของตนเอง (วิเคราะห์) ก. เพราะกฎหมายกำหนด ข. เพราะทำให้เกิดความสุขใน ชีวิต ค. เพราะเป็นวัฒนธรรมสืบท่อ กันมา ง. เพราะไม่อยากให้ใครมาดูถูก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
<p>19. ข้อใดเป็นการวางตัวที่ถูกต้องและเหมาะสม (ความจำ)</p> <p>ก. ให้เกียรติซึ่งกันและกันมากที่สุด</p> <p>ข. นัดเพื่อนเที่ยวเตร่เพื่อระบายอารมณ์</p> <p>ค. หยอกล้อเพื่อนเพื่อความสนิทสนม</p> <p>ง. เล่าเรื่องส่วนตัวให้คู่สนทนาฟังมากที่สุด</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>20. นักเรียนคิดว่าการยอมรับในวัฒนธรรมอื่นๆ มีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร (วิเคราะห์)</p> <p>ก. จำเป็น เพราะกฎหมายบังคับไว้</p> <p>ข. จำเป็น เพราะทุกวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อคนแต่ละกลุ่ม</p> <p>ค. ไม่จำเป็น เพราะเราไม่ได้สนใจวัฒนธรรมอื่นๆเหล่านั้น</p> <p>ง. ไม่จำเป็น เพราะเรามีวัฒนธรรมหลักอยู่แล้ว</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>21. หนุ่มสาวสามารถติดต่อกันอย่างใกล้ชิดสนิทสนมโดยไม่ต้องเกรงกลัวคำครหา มีลักษณะตรงกับความสัมพันธ์ช่วงใด (ความรู้ความจำ)</p> <p>ก. การเป็นคู่รัก</p> <p>ข. การหมั้น</p> <p>ค. การแต่งงาน</p> <p>ง. การไปมาหาสู่</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
22. การแสดงความต้องการทาง เพศขั้นใดที่จะนำไปสู่การมี เพศสัมพันธ์ (ความรู้ความจำ) ก. การกอดจูบ ข. การแสดงความสนิทสนม ค. ความไว้วางใจกัน ง. ความผูกพันทางใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
23. ข้อใด ไม่ใช่ หลักในการ ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น (ความเข้าใจ) ก. มีความรับผิดชอบ ข. การแสดงออกตามวุฒิภาวะ ค. ปรับปรุงบุคลิกภาพ ง. ยอมรับความแตกต่าง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
24. การถูกล่วงละเมิดทางเพศมี ผลเสียต่อใครมากที่สุด (ความเข้าใจ) ก. พ่อแม่ ข. พี่น้อง ค. ครอบครัว ง. ตัวเรา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
25. ข้อใดเป็นลักษณะการล่วง ละเมิดทางเพศ (ความรู้ความจำ) ก. พลอยถูกคนแปลกหน้าหอม แก้ม ข. แพรวถูกคนแปลกหน้ายืมให้ ค. พรราวถูกคนแปลกหน้าทักทาย ง. พรีมเดินสวนกับคนแปลกหน้า	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
<p>26. อิทธิพลของครอบครัวที่ทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมตรงกับข้อใด (ความเข้าใจ)</p> <p>ก. พ่อแม่หย่าร้าง</p> <p>ข. พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดี</p> <p>ค. พ่อแม่เล่นการพนัน</p> <p>ง. พ่อแม่มีระดับการศึกษาน้อย</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>27. อิทธิพลของครอบครัวที่ทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมตรงกับข้อใด (ความเข้าใจ)</p> <p>ก. พ่อแม่เอาใจใส่ดูแลลูกอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>ข. พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดี</p> <p>ค. พ่อแม่และสมาชิกมีความรักใคร่ปรองดองกัน</p> <p>ง. พ่อแม่ที่มีระดับการศึกษาน้อย</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>28. อิทธิพลของสังคมที่ทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมตรงกับข้อใด (ความเข้าใจ)</p> <p>ก. อยู่ใกล้แหล่งอบายมุข</p> <p>ข. ธุรกิจท่องเที่ยวเจริญก้าวหน้า</p> <p>ค. ส่งเสริมการเล่นดนตรี กีฬา</p> <p>ง. มีปัญหาสารเสพติด</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
29. วัฒนธรรมที่ทำให้เกิด พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ตรงกับข้อใด (ความเข้าใจ) ก. วัฒนธรรมตะวันตกที่มาจาก นักท่องเที่ยว ข. วัฒนธรรมไทย ค. วัฒนธรรมพื้นบ้าน ง. การหมั้น การแต่งงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
30. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องที่สุดใน เรื่องพัฒนาการทางเพศ (ความรู้ความจำ) ก. พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น หญิงและชายขึ้นอยู่กับค่านิยม ข. วัยรุ่นหญิงจะมีพัฒนาการ ทางเพศเร็วกว่าวัยรุ่นชาย ค. วัยรุ่นหญิงจะมีพัฒนาการทาง เพศช้ากว่าวัยรุ่นชาย ง. วัยรุ่นชายจะมีความต้องการ ทางเพศเร็วกว่าวัยรุ่นหญิง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
31. ควรจะแก้ไขอย่างไรจึงจะ ถูกต้องเมื่อมีปัญหาทางเพศ เกิดขึ้น (วิเคราะห์) ก. ออกเที่ยวกลางคืนเพื่อคลาย ความกังวล ข. ปล่อยไปตามธรรมชาติ ค. ปรึกษาพ่อแม่ หรือครู อาจารย์ ง. เก็บตัวอยู่เงียบๆ คนเดียว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
<p>32. ข้อใดเป็นข้อควรปฏิบัติของวัยรุ่นในการคบเพื่อนต่างเพศ (ความเข้าใจ)</p> <p>ก. ไม่คบกับใครเลยเก็บตัวอยู่คนเดียว</p> <p>ข. ออกเที่ยวกับเพศตรงข้ามสองต่อสอง</p> <p>ค. คบแต่เพื่อนสนิทเท่านั้น</p> <p>ง. ทำตัวตามปกติสำรวม กิริยามารยาท</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>33. เราควรปฏิบัติตนต่อเพศตรงข้ามอย่างไร (วิเคราะห์)</p> <p>ก. ทำตามที่คุณใหญ่แนะนำ</p> <p>ข. ทำเหมือนเพศเดียวกันไม่แบ่งแยก</p> <p>ค. ทำตนให้เหมาะสมกับ ประเพณีและวัฒนธรรม</p> <p>ง. ทำตนให้เป็นอิสระและขึ้นอยู่กับความพอใจทั้งสองฝ่าย</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>35. ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่มองเรื่องเพศศึกษาในลักษณะใด (ความเข้าใจ)</p> <p>ก. เป็นเรื่องของผู้ใหญ่</p> <p>ข. เป็นเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผย</p> <p>ค. เป็นเรื่องที่ควรให้ความรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง</p> <p>ง. เป็นเรื่องที่วัยรุ่นไม่ควรเรียนรู้</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
<p>35. พฤติกรรมทางเพศ มี ความหมายตรงกับข้อใด (ความรู้ความจำ) ก. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต ข. กลุ่มคนที่ร่วมมือกัน อยู่ ร่วมกันอย่างยั่งยืนและมี วัฒนธรรมที่เด่นชัด ค. ความคิดทัศนคติและการ แสดงออกของบุคคลที่เกี่ยวกับ เรื่องเพศ ง. ความสามารถในการให้ความรู้ ความเข้าใจในด้านพฤติกรรมทาง เพศ</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>36. ข้อใดเป็นประเพณีไทยที่ดี งามเกี่ยวกับเรื่องเพศ (ความรู้ความจำ) ก. พิธีสู่ขอ และพิธีมงคลสมรส ข. พิธีโกนจุก ค. พิธีรดน้ำดำหัว ง. พิธีบายศรีสู่ขวัญ</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
<p>37. ค่านิยมทางเพศในข้อใดที่ วัยรุ่นหญิงควรยึดถือและปฏิบัติ มากที่สุด (วิเคราะห์) ก. ไม่แสดงออกเมื่อรู้สึกว่าจะชอบ เพื่อนต่างเพศ ข. การรักษานวลสงวนตัว ค. การแต่งกายให้เหมาะสม ง. การให้เกียรติซึ่งกันและกัน</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
38. นักเรียนคิดว่าอะไรถือว่าเป็น ความแตกต่างหลากหลายทาง สังคมและวัฒนธรรมมากที่สุด (วิเคราะห์) ก. เพศ ข. ชาติพันธุ์ ค. ศาสนา ง. เงิน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
39.บุคคลในข้อใดปฏิบัติตนได้ อย่างถูกต้อง (ประเมินค่า) ก. เอื้อองให้คนช่วย เมื่อมีคน ลวนลาม ข. เอมขอบอยู่ตามลำพังสองต่อ สอง ค. แอลดูการ์ตูนลามกเป็นประจำ ง. ออຍอนุญาตให้ผู้อื่นเข้ามาใน บ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
40. บุคคลในข้อใดที่นักเรียนควร หลีกเลี่ยง (ประเมินค่า) ก. ก້องช่วยนักเรียนถือของ ข. ภายเอามือมาจับมือนักเรียน ค. เก่งสอนการบ้านให้นักเรียน ง. โก้ชวนนักเรียนออกกำลังกาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

ตารางแสดงค่าความยากง่าย และอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ข้อที่	P	การตีความ	r	การตีความ
1	0.62	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.23	อำนาจจำแนกดีมาก
2	0.59	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.23	อำนาจจำแนกดี
3	0.59	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.31	อำนาจจำแนกดี
4	0.46	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.23	อำนาจจำแนกดี
5	0.41	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.31	อำนาจจำแนกดี
6	0.62	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.23	อำนาจจำแนกดีมาก
7	0.69	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.23	อำนาจจำแนกดีมาก
8	0.46	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.54	อำนาจจำแนกดี
9	0.67	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.23	อำนาจจำแนกดีมาก
10	0.72	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.23	อำนาจจำแนกดีมาก
11	0.46	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.23	อำนาจจำแนกดี
12	0.41	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.31	อำนาจจำแนกดี
13	0.62	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.23	อำนาจจำแนกดีมาก
14	0.41	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.31	อำนาจจำแนกดี
15	0.62	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.23	อำนาจจำแนกดีมาก
16	0.59	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.31	อำนาจจำแนกดี
17	0.46	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.23	อำนาจจำแนกดี
18	0.59	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.31	อำนาจจำแนกดี
19	0.46	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.23	อำนาจจำแนกดี
20	0.62	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.23	อำนาจจำแนกดีมาก

ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของแบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล/ครอบครัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ที่ตรงกับสถานะภาพของนักเรียน

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
1. เพศ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2. อายุ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3. ระดับชั้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
4. นับถือศาสนา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
5. สถานภาพครอบครัว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
6. การรับรู้เกี่ยวกับเพศวิถีและ สังคมพหุวัฒนธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

ตอนที่ 2 แบบวัดทัศนคติเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยมากนักน้อยเพียงใดต่อเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
1. ด้านบทบาทชายหญิง/เพศ ภาวะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
1.1 ความสัมพันธ์ทางเพศควร อยู่บนรากฐานของความไว้วางใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
1.2 นักเรียนเป็นผู้ที่ยอมรับและ เคารพความแตกต่างของบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
1.3 นักเรียนสามารถควบคุม อารมณ์ของตนเองได้ดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
1.4 นักเรียนเป็นผู้ที่ยอมรับและ เคารพความแตกต่างของบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2. ด้านพัฒนาการทางเพศ สุข ภาวะทางเพศ และพฤติกรรมทาง เพศ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2.1 เพศวิถีศึกษานำไปสู่การมี เพศสัมพันธ์ที่ถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2.2 การมีเพศสัมพันธ์กับเพศ เดียวกันเป็นเรื่องปกติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
2.3 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2.4 การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3. ด้านลัทธิทางเพศ และความ เป็นพลเมือง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3.1 การแต่งงานต้องทำตามประเพณี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3.2 การมีเพศสัมพันธ์หลังแต่งงานนับเป็นการแสดงความรักที่อยู่ขอบเขตของประเพณีนิยมในสังคมไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3.3 เราสามารถทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับเพื่อนเพศทางเลือกได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3.4 เราเข้าใจว่าผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม เพศชายและเพศหญิงไม่สามารถแตะเนื้อต้องตัวกันได้ ถ้าไม่ใช่คู่สามีภรรยา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
4. ด้านความรุนแรง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
4.1 นักเรียนควบคุมตนเองได้และไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
4.2 ความสัมพันธ์ทางเพศไม่ควร เกิดการกดดัน ช่มชู้หรือแสวงหา ประโยชน์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
4.3 เราไม่ควรอยู่ตามลำพังกับ เพื่อนต่างเพศสองต่อสองในที่ลับ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
4.4 เราควรให้เกียรติยกย่อง ไม่ดู หมิ่นเหยียดหยามซึ่งกันและกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
5. ด้านตัวตนและความสัมพันธ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
5.1 นักเรียนสามารถยอมรับ ความหลากหลายในความเชื่อ และค่านิยมทางเพศที่แตกต่างกัน ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
5.2 เรามีสิทธิที่จะตัดสินใจว่าจะ ให้ใครสัมผัสร่างกายของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
5.3 เรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติ ของทุกคน และเป็นส่วนหนึ่งของ ชีวิต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
5.4 ทุกคนมีเพศ มีความรู้สึกทาง เพศ มีความกดดันทางเพศ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะในการปฏิบัติตน
ด้านเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ที่ตรงกับสถานะภาพของนักเรียน

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
1. เพศ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2. อายุ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3. ระดับชั้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

ตอนที่ 2 แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าปฏิบัติหรือไม่
ปฏิบัติมากน้อยเพียงใดทักษะในการปฏิบัติด้านเพศวิถีศึกษาและสังคมพหุวัฒนธรรม

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
1. ด้านรักษาวลสงวนตัว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
1.1 นักเรียนไม่ยินยอมให้คน แปลกหน้าจับมือถือแขน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
1.2 หากนักเรียนมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น จะปรึกษา ผู้ปกครองก่อนเป็นอันดับแรก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
1.3 นักเรียนถามคำถามเรื่อง เพศกับพ่อแม่	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
1.4 นักเรียนจะไม่ล้อเพื่อนหรือ คนรู้จัก เมื่อสังเกตได้ว่าเขามีเพศ ทางเลือก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
1.5 ถ้านักเรียนเห็นเพื่อนของ นักเรียนถูกชักชวนไปทำ พฤติกรรมเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ นักเรียนจะบอกเพื่อนให้ปฏิเสธ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
2. ด้านการให้เกียรติและการวางตัว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2.1 นักเรียนไม่แสดงข้อคิดเห็น ทันทีหากนักเรียนเห็นเพื่อนหรือ คนรู้จักเพิ่มรูปภาพหรือข้อความ ที่ไม่เหมาะสมใน Facebook , Line และอื่นๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2.2 นักเรียนจะค้นหาข้อมูลใน Internet เสมอหากนักเรียน ต้องการเรียนรู้เรื่องเพศ เพราะ ใครๆก็ทำกัน และได้ข้อมูลที่ เพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2.3 หากนักเรียนมีปัญหาหรือ ข้อสงสัยเรื่องโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์นักเรียนจะรีบไป ปรึกษาแพทย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2.4 นักเรียนปฏิบัติต่อคนที่มี เพศทางเลือกโดยเท่าเทียมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2.5 หากนักเรียนมีคนรู้จักหรือ ญาติเป็นบุคคลเพศทางเลือก นักเรียนไม่ต่อว่า	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3. ด้านสร้างคุณค่าความดีงาม ในจิตใจซึ่งเป็นแบบพฤติกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3.1 นักเรียนเรียนรู้ และสนิ สนมกับเพื่อนต่างศาสนา และ วัฒนธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
3.2 นักเรียนมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่ตั้งไว้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3.3 นักเรียนรู้จักให้เกียรติผู้อื่นเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3.4 นักเรียนจะให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่อย่างเต็มที่ หากได้รับข้อมูลว่ามีคนกระทำความผิดทางเพศในหมู่บ้านของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3.5 นักเรียนสามารถพูดคุยกับใครก็ได้ที่สามารถทำให้รู้สึกดีขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

ผลการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร
การฝึกอบรม เรื่อง เพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ที่ตรงกับสถานะภาพของนักเรียน

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
1. เพศ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2. อายุ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3. ระดับชั้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ด้านหลักสูตรเนื้อหา ด้านกิจกรรม ด้านสื่อและอุปกรณ์ ด้านผู้สอน และด้านประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าเห็นด้วยหรือไม่ เห็นด้วยมากน้อยเพียงใดต่อความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
1.ด้านเนื้อหา								
1.1 เนื้อหามีความถูกต้อง เหมาะสม กับผู้เข้าร่วมฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
1.2 เนื้อหามีความเกี่ยวข้องข้อกับ เพศวิถีศึกษาและสังคมพหุ วัฒนธรรม ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริงใน ชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
1.3 เนื้อหาสามารถนำไป ประยุกต์ใช้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
1.4 มีการจัดเตรียมเนื้อหา ครบถ้วนตามหน่วยการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2. ด้านกิจกรรม								
2.1 รูปแบบและกิจกรรม มี ความเหมาะสมกับผู้เข้าฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
1.5 ถ้านักเรียนเห็นเพื่อนของ นักเรียนถูกชักชวนไปทำ พฤติกรรมเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ นักเรียนจะบอกเพื่อนให้ปฏิเสธ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2.2 มีกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เข้า ฝึกอบรมได้ลงมือปฏิบัติและ เรียนรู้ร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
2.3 รูปแบบกิจกรรมเน้น กิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริม ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
2.4 รูปแบบกิจกรรมเปิดโอกาส ให้ผู้เข้าฝึกอบรม ได้แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3. ด้านสื่อและอุปกรณ์								
3.1 การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา และเหมาะสมกับผู้เข้าฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3.2 สื่อและแหล่งการเรียนรู้มี ความหลากหลาย ที่มาจากตัว บุคคลหรือหน่วยงานในท้องถิ่น ชุมชนของผู้เข้าฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3.3 มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการ เรียนรู้กับผู้เข้าฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3.4 ระยะเวลาในการฝึกอบรมมี ความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
3.5 อุปกรณ์เพียงพอ และ เหมาะสมกับผู้เข้าฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
4. ด้านครูผู้สอน								
4.1 การถ่ายทอดความรู้และการ อธิบายเนื้อหาของวิทยากรมี ความชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					(M)	ความ สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
4.4 การตอบข้อซักถามในการ ฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
5. ด้านประโยชน์ที่ได้จากการ เข้าร่วมอบรม								
5.1 หลังจากได้รับการอบรม ท่านมีความรู้เพิ่มมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
5.2 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	
5.3 ผู้เข้าฝึกอบรมได้รับ ประโยชน์จากการฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	มีค่าความ สอดคล้อง ใช้ได้	

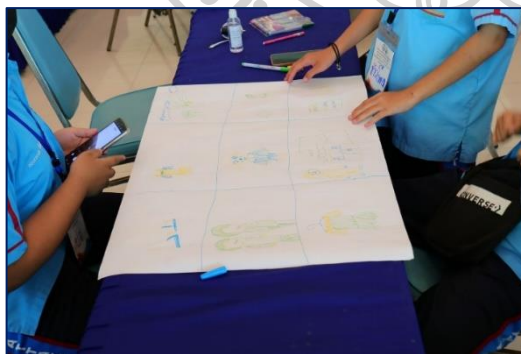
ภาคผนวก ง
ผลการทดสอบสมมติฐาน

คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษากับสังคมพหุวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน
1	6	14
2	7	16
3	8	15
4	6	15
5	6	14
6	7	15
7	9	16
8	7	13
9	6	16
10	7	13
11	7	17
12	6	15
13	10	16
14	8	13
15	10	16
16	9	14
17	8	14
18	11	16
19	13	16
20	12	18
21	10	14
22	10	13
23	7	12
24	8	16
25	7	16
26	10	16
27	10	15
28	7	13

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน
29	8	15
30	10	17
31	9	14
32	10	15
33	11	18
34	10	17
35	9	14
36	8	16
37	10	15
38	10	14
39	7	14
40	10	15
41	8	14
42	10	15
43	10	17
44	11	16
45	10	15
46	9	15
47	10	15
48	11	17
49	8	13
50	10	14
51	11	17
52	7	15
53	10	14
54	8	13
55	7	14
56	8	13
57	10	16
58	8	15

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นางสาววิรัชญา สว่างอรุณ
วุฒิการศึกษา พ.ศ. 2553 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2558 ระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (กศบ. สุขศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน 112/1 หมู่ 6 ตำบลอุโลกสีห์หมื่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

